

DEPT. OF

662.

B.

900
462

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Αριθ. εισ

10662/7

Δωρεά: Υπουργείου

ΣΕΜ

Πολιτισμού και Επιστημών

GRVER-00602

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Mo

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

ΑΡΧΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣΕΩΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΥΠΟ
ΡΩΜΑΙΩΝ ΥΠΟΚΟΥΛΩΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ.

Συνταχθεῖσα μὲν ὑπὸ

Κ. Ι. ΙΡΒΙΓΓΟΣ, *Γεωργίου*

Μεταφρασθεῖσα δὲ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ *Στράτου*

Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

Παναγιώτης

Πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

αὐτ' ἔγκρισιν τῆς ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΝΕΩΤΑΤΗ.

Δαπάναις Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

α

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΔΑΜΠΡΙΝΙΔΟΥ.

Ὁδὸς Περικλέους ἀριθμ. 229.

1868.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

αὐτὸ τὸ βιβλ.

αὐτὸ τὸ βιβλίον ἐστὶ
ἐκ τῆς ~~Βιβλιοθήκης~~ ^{Βιβλιοθήκης} ~~Ἑλλάδος~~ ^{Ἑλλάδος}
Ἀρχαίου Λυκαίου
247 1874

ΣΥΝΟΨΙΣ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

204

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄.

ὡς τῆς Σικυῶνος, τοῦ ἀρχαιοτέρου βασιλείου τῆς Ἑλλάδος,
θέντος 2089 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ἕως τῆς εἰσβολῆς τοῦ
Δαρείου εἰς τὴν Ἑλλάδα, 490 πρὸ Χριστοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ὅτι θέσεως τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τῆς κατὰ
πολιτείας διαιρέσεως καὶ ἐκτάσεως αὐτῆς.

ΣΙΣ. Ποῦ ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ἑλλάς;

ΚΡΙΣΙΣ. Ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἔκειτο κατὰ τὴν
ἐν θάλασσαν μεταξὺ τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ τοῦ
Ἰόνιου ἁγίου.

Ποσὶν εἶχε;

Ἀρχαία Ἑλλάς εἶχε 400 μιλίων μῆκος, ἀπ' ἄρ-
ε μεσημβρίαν, καὶ τὸ μεγαλείτερον αὐτῆς πλά-
τυσμων πρὸς ἀνατολὰς ἦτο περίπου 150 μίλλια.
Τμήματα διηρεῖτο ἡ ἀρχαία Ἑλλάς;

Ἀρχαία Ἑλλάς διηρεῖτο εἰς πέντε τμήματα.

Τὰ πέντε τμήματα τῆς Ἑλλάδος;

Τμήματα τῆς Ἑλλάδος ἦσαν ἡ Πελοπόννησος,
Ἑλλάς, ἡ Θεσσαλία, ἡ Ἑπείρος, καὶ ἡ Μα-

πολιτείας συνέκειτο ἡ Πελοπόννησος;

Ἑλοπόννησος ἐσύγκειτο ἀπὸ τὴν Ἀχαΐαν, Ἡ-
ρηνίαν, Ἀρκαδίαν, Ἀργολίδα καὶ Λακωνίαν.

Ποταὶ ἦσαν αἱ πρωτεύουσαι πόλεις τῶν;

Αἱ πρωτεύουσαι πόλεις ἦσαν ἡ Σικυὼν καὶ ἡ Εἰς τὴν Ἀχαΐαν, ἡ Ἡλὶς εἰς τὴν Ἡλείαν, ἡ καὶ ἡ Τεγέα εἰς τὴν Ἀρκαδίαν· τὸ Ἄργος καὶ κῆναι εἰς τὴν Ἀργολίδα· καὶ ἡ Λακεδαιμόνων ἡ εἰς τὴν Λακωνίαν.

Ποταὶ ἦσαν αἱ πολιτεῖαι τῆς κυρίως Ἑλλάδος;

Ἡ κυρίως Ἑλλὰς διηρεῖτο εἰς τὰς πολιτείας τικῆς, Μεγαρίδος, Βοιωτίας, Φωκίδος, Λοκρίδος, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.

Ποταὶ ἦσαν αἱ πρωτεύουσαι πόλεις τῶν;

Αἱ πρωτεύουσαι πόλεις ἦσαν αἱ Ἀθῆναι τῆς τὰ Μέγαρα τῆς Μεγαρίδος, αἱ Θῆβαι τῆς Βοιωτίας, Δελφοὶ (*) τῆς Φωκίδος, ἡ Ἀμφισσα τῆς Λοκίας, Ἐρινεὸς τῆς Δωρίδος, ἡ Καλυδὼν τῆς Αἰτωλίας, Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος τῆς Ἀκαρνανίας.

Ποταὶ πολιτείας περιεῖχεν ἡ Θεσσαλία;

Εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἦσαν αἱ πολιτεῖαι τῆς Φθίας, Πελασγιώτιδος, κυρίως Θεσσαλίας καὶ Μαγνησίας.

Ποταὶ ἦσαν αἱ πρωτεύουσαι πόλεις;

Αἱ πρωτεύουσαι πόλεις ἦσαν αἱ Φεραί τῆς Φθίας, ἡ Λάρισα τῆς Πελασγιώτιδος, ἡ Φάρσαλος (**) κυρίως Θεσσαλίας καὶ ἡ Μελίβοια τῆς Μαγνησίας.

Τί ἄλλο ἦσαν εἰς τὴν Θεσσαλίαν;

Α. Εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἦτο καὶ ἡ τερπνὴ καὶ Τερμῶν, τὴν ὁποίαν ὑπερεγκωμιάζουν οἱ παλαιοὶ γραφεῖς· ἐτι δὲ καὶ ὁ Ὀλύμπος, ὅρος ὑψηλὸς καὶ ἦτο κατὰ τοὺς ποιητὰς ἡ εἶδρα τῶν θεῶν, οἵτινες ἐλέγοντο καὶ Ὀλύμπιοι θεοί.

(*) Οἱ Δελφοὶ ἦσαν περίφημοι διὰ τὸν ναὸν καὶ τὸ Ἀπόλλωνος, ὅπου ἐπρολέγοντο τὰ μέλλοντα ἀπὸ ἱερείων καὶ ἱερμένων Πυθίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἐνέπνεε προφητείας.

(**) Εἰς τὰς πεδιάδας κληθεὶς τῆς Φαρσάλου ἐνίκησε Κῆρα τὸν Πομπήαν εἰς τὰ 48 πρὸ Χριστοῦ.

ὡς διηρεῖτο ἡ Ἑπειρος;

Ἡ Ἑπειρος περιεῖχε τὰς πολιτείας Θεσπρωτίας, Μοσιίδος καὶ Χαονίας.

αἵ ἦσαν αἱ πρωτεύουσαι πόλεις;

Αἱ πρωτεύουσαι πόλεις τῆς Ἑπέρου ἦσαν ἡ Στρά-
τη, ἡ Λευκάς, ἡ Ἀμβρακία καὶ ἡ Δωδώνη (*).

ὡς διηρεῖτο ἡ Μακεδονία;

Ἡ Μακεδονία διηρεῖτο εἰς τὴν Πιερίαν, Παιονίαν ἢ
μαθίαν, τὴν Ἀμφαξίτιδα καὶ τὴν Μυγδονίαν.

αἵ ἦσαν αἱ πρωτεύουσαι πόλεις τῆς Μακεδονίας;

Εἰς τὴν Μακεδονίαν ἦσαν ἡ Πέλλα, μητρόπολις καὶ
πρὸς τοῦ Φιλίππου, πατὴρ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου·
Ἐδεσσα, ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ Ὀλυνθος, ἡ Ἀπολλωνία,
Δυρράχιον καὶ οἱ Φίλιπποι, πλησίον τῶν ὁποίων ὁ
αὐτός καὶ ὁ Κάσσιος ἐνίκηθησαν ἀπὸ τὸν Ἀντώνιον
καὶ Αὐγουστον.

αἵ ἦσαν αἱ σηματοτικώτεραι νῆσοι τῆς Ἑλλάδος;

Ἡ Ἑλλὰς περιεχυκίλουτο ἀπὸ πολυαριθμούς νήσους,
τῶν ὁποίων σημαντικώτεραι ἦσαν ἡ Εὐβοία πρὸς Ἀ-
ττικὰς, ἡ Σαλαμίς, ἡ Αἴγινα, ἡ Κρήτη, τὰ Κύθηρα, ἡ
Ἄλυνθος, ἡ Κεφαλληνία, καὶ ἡ Ἰθάκη πρὸς δυσμὰς.

ὡς ὀνομάζοντο οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος;

Ὀνομάζοντο κυρίως μὲν Ἕλληνες· ἄλλ' οἱ ποιεῖται
ὡς ὀνομάζουσι πολλάκις Δαναούς, Πελασγούς, Ἀρ-
γείους καὶ Ἀχαιοούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς ἀρχαίας καταστάσεως τῶν Ἑλλήνων.

ποῖα ἦσαν ἡ κατάστασις τῶν πρώτων κατοίκων τῆς Ἑλλάδος;

Οἱ πρότεροι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἔζων, καθὼς ἀνα-

(*) Εἰς τὴν Δωδώνην ἦτο καὶ μαντεῖον τοῦ Διὸς, ὅπου ἡ ἱερεία ἐ-
λάμβανε τὴν θέλησιν τῶν θεῶν καὶ προέλεγε τὰ μέλλοντα παρατηροῦσα
τὸ ἴδιον τῶν δρυῶν καὶ ἀκούουσα τὸν ἦχον τῶν εἰς τὸν αἶθρα πρὸς
τοὺς ἀστέρας χαλκίνων λεκανῶν.

φέρουσιν οἱ ἄρχαοὶ συγγραφεῖς, ὡς ἄγριοι κατοικοῦν
εἰς σπήλαια ἀπὸ τὰ ὁποῖα τοὺς ἐξέβαλεν ἡ ἀνάγκη
συντηρήσεως.

Ἀπὸ ποῖον ἐπολιτίσθησαν;

Οἱ Ἕλληνες ἐπολιτίσθησαν μετὰ ταῦτα ἀπὸ τὰ
Φοινίκης καὶ Αἰγύπτου ἀποικίας, αἵτινες εἰσήγαγον
διδασκαλίαν τῶν πρὸς ἀλλήλους καθηκόντων καὶ
λατρείαν τῶν θεῶν τῶν μυθολογικῶν χρόνων.

Ἀπὸ ποῖον ἐσυστήθη τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν βασίλειον;

Τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν βασίλειον ἐσυστήθη εἰς
Σικυῶνα ἀπὸ τὸν Αἰγιαλέα, 2,089 ἔτη πρὸ Χριστοῦ.

Ποῖα ἄλλα βασίλεια ἐσυστήθησαν ἀκολούθως;

Μετὰ τὴν Σικυῶνα συνεστήθη τὸ βασίλειον τῆς
γολίδος, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἰνάχου, τῷ 1986 πρὸ Χριστοῦ
καὶ τὸ βασίλειον τῆς Ἀττικῆς, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀληθὴς
στασις ἤρξατο ἀπὸ τοῦ Κέκροπος, πρὸ τοῦ ὁποῖου ἐ-
σίλευσεν ὁ Ὠγυγός.

Τί παρατηρεῖς περὶ τοῦ Κέκροπος;

Ὁ Κέκρωψ ἦτο περίφημος νομοθέτης καὶ πολίτης
αὗτος ἔκτισε τὰς Ἀθήνας, διήρεσεν ὅλην τὴν χώραν
Ἀττικῆς εἰς δώδεκα πόλεις καὶ ἐσύστησε τὸ περίφ-
δικαστήριον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ποῖα ἦσαν τὰ ὀνόματα τῶν 12 πόλεων;

Κεκροπία, Τετράπολις, Ἐπακρία, Δεκέλεια, Ἐλα-
Ψιδνα, Θόρικος, Βραυρών, Κύθηρος, Σφηττός,
φισαία, καὶ Φαληρός.

Ποῖα ἄλλα βασίλεια κατεστάθησαν;

Περὶ τὰ 1344 πρὸ Χριστοῦ ὁ Περσεὺς ἐσύστησε τὸ
σῖλειον τῶν Μυκηνῶν, καὶ ὁ ἐκ τῆς Φοινίκης ἐλθὼν
μας ἐσύστησε τὸ βασίλειον τῶν Θηβῶν, καὶ εἰσήγα-
γράμματα εἰς τὴν Ἑλλάδα 1519 ἔτη πρὸ Χριστοῦ.

Τί παρατηρεῖς περὶ τοῦ εἰσαχθέντος ἀλφαριθμητοῦ ἀπὸ τῶν Φαι-
νικίων;

Τὸ ἀλφαριθμητὸν ἐσύγκειτο τότε ἀπὸ 16 γράμ-
ματων.

ν, καὶ ἐσυνείθιζον οἱ παλαιοὶ νὰ γράφωσι κατ' ἀρχὰς ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ ἐκ δεξιῶν πάλιν πρὸς ἀριστερά· ὁ δὲ τρόπος οὗτος τοῦ γράφειν λέγεται ὑστροφηθόν. Ἐξ ἐκείνης δὲ τῆς ἐποχῆς οἱ Ἕλλη-
ἐκαμαν γιγαντιαίας προόδους εἰς τὸν πολιτισμόν.

Ποία ἦταν ἡ πολιτικὴ κατάστασις τῶν βασιλείων;

Ἀμφικτύων ὁ τρίτος βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων ἐνήργησε συμμαχήσωσιν αἱ Ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι, καὶ ἐσύσθησε περίφημον Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον.

Περίγραψε τὸ συνέδριον τοῦτο:

Τὸ Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον ἐσύγκειτο ἀπὸ τοὺς ἀν-
θρώπους τῶν διαφόρων πολιτειῶν τῆς Ἑλλάδος,
οἵτινες συνήρχοντο τακτικῶς μὲν δις τοῦ ἔτους, τὸ ἑα-
ρὶ καὶ τὸ φθινόπωρον, εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ τὰς Θερμοπύ-
λους, διὰ νὰ βουλευώνται περὶ τοῦ κοινῶς συμφέροντος
πρὸ πάντων περὶ τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων. Ἀλ-
λὰ ἐκτάκτως διὰ σπουδαίας ὑποθέσεις συνήρχοντο,
ὅταν ᾖτο ἀνάγκη.

Οἱ ποῖους ἄλλους δεσμοὺς ἦσαν ἡνωμένοι αἱ ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι;
αἱ Ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι συνεδέοντο ὄχι μόνον διὰ
τῆς γλώσσης καὶ τῆς θρησκείας, ἀλλὰ καὶ διὰ διαφόρων
ἄλλων, εἰς τὰς ὁποίας ἔτρεχον ὅλοι, καὶ εἰς τὴν διάρ-
κειαν τῶν ὁποίων αἱ ἐχθροπραξίαι ἔπαυον (*).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας.

Ποία ἦτο ἡ πρώτη ἐκστρατεία τὴν ὁποίαν ἐπεχείρησαν οἱ Ἕλληνες;
ἡ πρώτη μεγάλη ἐκστρατεία, τὴν ὁποίαν ἐπεχείρη-
σαν οἱ Ἕλληνες ἦτον ἡ Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία, ἥτις
ᾤκησεν περὶ τὰ 1263 πρὸ Χριστοῦ.

Ποία ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας ταύτης;

Ἰδε τὴν περιγραφὴν τῶν ἐορτῶν τούτων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀρ-
χαιολογίαν τοῦ Κ. Ἰρβίγγος μεταφρασμένην καὶ αὐτήν.

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἐγένετο ἀπὸ τὸν Ἰάσωνα, περίφω-
μον ἥρωα, διὰ νὰ πάρῃ τὸ χρυσοῦν δέρας ἀπὸ τὸν Αἰν-
την βασιλέα τῆς Κολχίδος· ἀλλὰ τόσον εἶναι περι-
πλεγμένη μετὰ τὴν μυθολογίαν, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ ε-
πωμεν τίποτε βέβαιον περὶ αὐτῆς.

Διατὶ ὠνομάσθη Ἀργοναυτική ἐκστρατεία;

Ἡ κατὰ τῆς Κολχίδος ἐκστρατεία ἔλαβε τὸ ὄνομά της
ἀπὸ τὸ πλοῖον Ἀργώ, ὅπου ἐπέβησαν ὁ Ἰάσων καὶ
μετ' αὐτοῦ, ὀνομασθέν οὕτως ἀπὸ τὸν Ἀργον τὸν ναυ-
πηγὸν αὐτοῦ.

Ποῖοι ἦσαν οἱ σύντροφοι τοῦ Ἰάσωνος εἰς αὐτὴν τὴν ἐκστρατεία;

Ὁ Ἰάσων συνωδεύετο ἀπὸ τοὺς ἐνδοξοτέρους νέους
τῆς Ἑλλάδος, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτον ὁ Ἡρακλῆς,
Θησεύς, ὁ Ὀρφεύς, ὁ Κάστωρ, ὁ Πολυδεύκης καὶ ὁ
σκληπιός.

Ποίαν ἐκδασιν ἔλαβε;

Ἀφοῦ ὁ Ἰάσων ἐνίκησε μεγάλα ἐμπόδια, ἤρπασε
τὸ χρυσοῦν δέρας διὰ νυχτὸς βοηθείᾳ τοῦ
Μηδείας, θυγατρὸς τοῦ Αἰήτου, καὶ ἔφθασεν ἀσφαλῶς
εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὅπου ἡ ἐπιστροφή του ἐπανηγυρίσθη
μετὰ τὴν μεγαλειτέραν χαρὰν.

Τί σημαίνει ὁ μῦθος αὗτος;

ὑποθέτουν, ὅτι ὑπῆρξε στρατιωτικὴ καὶ ἐμπορικὴ
ἐκστρατεία, τῆς ὁποίας ὁ σκοπὸς ἦτο νὰ ἀνοίξῃ τὸ ἐμ-
ποριον τοῦ Εὐξείνου Πόντου (*) καὶ νὰ ἀσφαλίσῃ ἀποικί-
τινάς εἰς τὰ παράλια του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς Τρωάδος καὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

Ποῦ κεῖται ἡ Τρωάς;

Ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

(*) Τὴν σήμερον ὀνομάζεται Μαύρη Θάλασσα καί μετὰ
Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας.

Πῶτος ὁ πρῶτος βασιλεὺς αὐτῆς;

Ὁ Τεῦκρος, ἀπὸ τὸν ὅποιον ὠνομάσθη κατ' ἀρχὰς
εὐκρία.

Πότε συνέβη ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος;

Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος συνέβη 77 ἔτη μετὰ τὴν ἐκστρα-
τείαν τῶν Ἀργοναυτῶν, καὶ εἰς τὰ 1284 ἔτη πρὸ
Χριστοῦ.

Ποῖα ἦσαν τὰ αἷτια τοῦ πολέμου τούτου;

Πάρις ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου, βασιλέως τῆς Τρωάδος,
ἐλθὼν εἰς τὴν Σπάρτην, ἐφιλοξενήθη ἀπὸ τὸν Μενέλαον,
βασιλέα ἐκείνου τοῦ τόπου· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ὠφεληθεὶς
ἀπὸ τὴν ἀπουσίαν του, ἤρπασε τὴν γυναῖκά του Ἑλέ-
νην, περίφημον εἰς τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὴν ὠραιότη-
τά της.

Ποῖα ἦσαν τὰ ἐπακόλουθα τῆς παραβάσεως τῆς φιλοξενίας ταύτης;

Ἐπειδὴ ὁ Πριάμος δὲν ἠθέλησε νὰ ἀποδώσῃ τὴν Ἑ-
λένην, ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι ἔλαβον τὰ ὅπλα,
νὰ τιμωρήσωσι τὴν παράβασιν τῶν δικαίων τῆς φι-
λοξενίας, καὶ πᾶς ἡγεμὼν ἐχορήγησεν ἐπὶ τούτῳ στρα-
τώτας καὶ πλοῖα.

Πόσον ἦτα τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα καὶ ἀπὸ ποῶν ἐστρατηγεῖτο;

Οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἦσαν
100,000 περίπου, οἵτινες ἐπέβησαν εἰς 1200 πλοῖα ἄ-
σπρακτα (*) ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος, βασι-
λέως τοῦ Ἀργεῶς.

Ποῖοι ἦσαν οἱ περιφημότεροι ἀρχηγοί, οἱ ὅποιοι ὑπῆρχον εἰς αὐτὸν
τὸν πόλεμον;

Οἱ ἀρχηγοὶ οἵτινες διέπρεψαν περισσότερο ἦσαν ὁ
Ἀγαμέμνων, ὁ Μενέλαος, ὁ Ἀχιλλεὺς, ὁ Ὀδυσσεύς,
Αἴας ὁ τοῦ Ὀϊλέως, Αἴας ὁ τοῦ Τελαμῶνος, ὁ Διομή-
δης, ὁ Φιλοκτήτης, ὁ Νέστωρ, ὁ Νεοπτόλεμος, ὁ Ἴδομε-
νεὺς καὶ ὁ Πρωτεσίλαος.

(*) Ἀσπρακτα πλοῖα λέγονται ὅσα δὲν ἔχουν κατάστρωμα.

Ποιοὶ διέπρεψαν ἐκ τῶν Τρῶων;

Οἱ Τρῶες εἶχον ἀρχηγοὺς τὸν Ἑκτορα, τὸν Πάριον τὸν Διόφοβον, τὸν Αἰνεΐαν, τὸν Σαρπηδῶνα καὶ τὸν Γλαῦκωνα· ἦλθον δὲ εἰς βοήθειαν αὐτῶν ὁ Ῥῆσος, ὁ Μέμνων καὶ ἄλλοι.

Πῶς ἐπολέμουν τοὺς Τρῶας.

Ἀφοῦ ἐφθασαν οἱ Ἕλληνες, οἱ Τρῶες ἠναγκάσθησαν νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὴν πόλιν των, ὅπου ἐπολιορχοῦντε στενωπῶς δέκα ἔτη.

Τί παρατηρεῖς περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπολέμουν οἱ Ἕλληνες;

Ἡ ἐπιστήμη τοῦ πολέμου ἦτο τότε παντάπασιν ἀγνωστος, ἐπειδὴ πᾶσα μάχη δὲν ἦτον, εἰμὴ πλήθος μονομαχιῶν, καὶ οἱ στρατιῶται δὲν ἐλάμβανον ἄλλον μισθὸν παρὰ τὸ μεριδιόν των ἀπὸ τὰ λάφυρα.

Τί ὅπλα μετεχειρίζοντο καὶ πῶς ὠνομάζοντο;

Τὰ ὅπλα, τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο, ἦσαν ἡ σπάθη, τὸ ἀκόντιον, τὸ ῥόπαλον, ἡ ἀξίνη, ἡ σφενδόνη, καὶ ταῦτα ὠνομάζοντο ὅπλα ἐπιθετικά, καὶ τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο πρὸς βλάβην τῶν ἐχθρῶν ἡ δὲ ἀσπίς, ὁ θώρακας καὶ ἡ ὀρειχαλκίνη περικεφαλαία ἐχρησίμευον πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν τῶν ἰδίων, καὶ ἐκαλοῦντο ὅπλα ἀμυντικά.

Ποῖα ὑπῆρξεν ἡ ἐκδοσις τοῦ πολέμου;

Εἰς τὸ δέκατον ἔτος τέλος πάντων, ἀφοῦ κατεσφάγησαν πολλοὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἡ Τρῶας ἐκυριεύθη διὰ στρατηγήματος, ἐληλατήθη καὶ ἀπετεφρώθη.

Ποῖον στρατήγημα μετεχειρίσθησαν διὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τρωάδος;

Οἱ Ἕλληνες ἐκατασκεύασαν μέγαν ξύλινον ἵππον (καὶ γεμίσαντες αὐτὸν μὲ ὠπλισμένους ἀνδρας, τὸν ἀφῆκαν ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, πρὸ τῶν πυλῶν ὡς ἀφιέρωμα εἰς τὴν Ἀθηναίαν· ἀλλ' οἱ στρατιῶται ἐξε-

(*) Ὁ ξύλινος οὗτος ἵππος κατασκευασθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἑπαιοῦ ὀνόματι

Ἔκτο Λαέρτιος Ἴππος.

όντες διὰ νυκτός, ἤνοιξαν τὰς πύλας τῆς πόλεως καὶ
σῆλθεν ὅλον τὸ Ἑλληνικὸν στρατεύμα, τὸ ὅποιον προ-
βλεπόμενον ὅτι ἀνεχώρησε ἦτο κεκρυμμένον ὀπίσθεν τῆς νή-
ρου Τενέδου (*).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

⚡ *Περὶ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν.*

Πότον ἦτο τὸ ἀκόλουθον σημαντικὸν συμβεβηκός τῆς Ἑλληνικῆς
στορίας;

Περὶ τὰ 80 ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τρωάδος, συ-
έβη καὶ ἡ λεγομένη κάθοδος ἢ πόλεμος τῶν Ἡρα-
κλειδῶν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι με-
γάλου μέρους τῆς Ἑλλάδος, ἐγκαταλιπόντες τὰς πατρί-
δας τῶν, νὰ μετοικήσουν εἰς ἄλλα μέρη.

Ποιοὶ ἦσαν οἱ Ἡρακλειδαί;

Οἱ Ἡρακλειδαί ἦσαν υἱοὶ καὶ ἀπόγονοι τοῦ Μεγάλου
Ἡρακλέους, ἐβδομήκοντα καὶ δύο τὸν ἀριθμὸν, ἐν οἷς
ἴσον μίαν θυγάτηρ· οὗτοι μετὰ μακρὸν πόλεμον ἐσερή-
νησαν τὰ κτήματά των καὶ ἐξωρίσθησαν.

Εἰς ποῖον τόπον κατέφυγον;

Οἱ Ἡρακλειδαί κατέφυγον πρῶτον εἰς τὰς Ἀθήνας,
καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Δωρίδα ἀπὸ τὴν ὁποίαν πολλὰ-
ς ἐπεθύμησαν ν' ἀνακτήσωσι τὴν ἐπικράτειάν των, ἀλ-
λὰ πάντοτε ἀπετύγχανον.

Τίς συνήργησεν εἰς τὴν ἀποκατάστασίν των;

Ὁ Ὑλλος, ὁ περιφημότερος τῶν Ἡρακλειδῶν, υἱο-
ετήθη ἀπὸ τὸν Αἰπάλιον βασιλέα τῆς Δωρίδος, τὸν ὁ-
ποῖον διεδέχθη εἰς τὸ βασίλειόν του.

Ποῖον ἀποτέλεσμα ἔφερεν ἡ μεταβολὴ αὕτη εἰς τὴν τύχην των;

(*) Οἱ ποιηταὶ τῆς Ἰλιάδος καὶ Αἰνείαδος ἔλαβον τὴν ὑπόθεσιν τῶν
αὐτῶν ἐντελεσμάτων ἐπικῶν ποιημάτων των ἀπὸ τὴν πολιορκίαν
τῆς Τρωάδος· καὶ τὸ μὲν πρῶτον γραμμένον ἀπὸ τὸν Ὅμηρον, περι-
ράφει τὰ συμβάντα τοῦ πολέμου, τὰ δὲ ἄλλα, γραμμένον ἀπὸ τὸν Βιρ-
γίλιον, διηγείται τὰς πλάνας τοῦ Αἰνείου, ἥρωος Τροαδῆτος.

Οἱ Ἑρακλεῖδαι, γενόμενοι ἤδη δυνατοὶ ἔφεραν στράτευμα Δωριέων καὶ Αἰτωλῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ κατέκτησαν ὅλον τὸν τόπον.

Τὶ ἠκολούθησε μετὰ τὴν κατάκτησιν;

Οἱ Ἑρακλεῖδαι διὰ τὴν ἀνταμείψουν τοὺς ὁπαδοὺς τῶν μέγην ἀπὸ τὴν νέαν ἐπικράτειάν των, ὑπεδούλωσαν ἐξώρισαν τοὺς πρώτους κατοίκους.

Τί ἐγένεον οἱ ἐξόριστοι;

Ἀπὸ αὐτοὺς ἄλλοι μὲν διέβησαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, καὶ ὄντες δυνατώτεροι ἀπὸ τοὺς κατοίκους, ἐστύψθησαν ἀποικίας εἰς τὸ μεσημβρινὸν παράλιον αὐτῆς· ἄλλοι δὲ ἐδιώξαν ἄλλους κατοίκους, καὶ κατώκησαν αὐτοὶ τὸν τόπον των, καθὼς οἱ Ἀχαιοὶ, διώξαντες τοὺς Ἴωνας κατοικοῦντας εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Πελοποννήσου, κατώκησαν αὐτοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

*Περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Λακεδαιμόνος καὶ
περὶ τοῦ Λυκούργου.*

Ποῖος ἦτο ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Σπάρτης ἢ τῆς Λακεδαιμόνος;

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν Ἑρακλειδῶν, τὴν Λακεδαίμονα ἔλαβεν εἰς τὸ μεριδίον του ὁ Ἀριστόδημος, ὁστις ἀποθνήσκων ἄφησε δύο διδύμους υἱοὺς, πολλὰ μικροὺς, τὸν Εὐρυσθένην καὶ Προκλήν.

Ποία μεταβολὴ ἐγένεον εἰς τὴν Κυβέρνησιν;

Ἐπειδὴ ἡ μήτηρ τῶν νέων βασιλοπαίδων, ἀπὸ φιλοστοργίαν καὶ πρὸς τὰ δύο, δὲν ἠθέλησε νὰ μαρτυρήσῃ ποῖος ἦτον ὁ πρωτότοκος, ἀπεφασίσθη ν' ἀναβῶσι καὶ οἱ δύο εἰς τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς των, καὶ νὰ ᾔναι ἰσοδύναμοι.

(*) Σπάρτη, ὀνομάζεται κυρίως ἡ πόλις, καὶ Λακεδαιμῶν τὰ περὶ χωρὰ· ἀλλ' ἡ διακρίσις αὕτη δὲν ἐφυλέττετο πάντοτε.

Πόσον καιρὸν διήρκεισεν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς Κυβερνήσεως;

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Λακεδαιμόνος διηρημένη τοιούτο-
τρόπως, διέμεινεν εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Εὐρυσθέους
καὶ Προκλέους 900 περίπου ἔτη.

Ποῖα ἀποτελέσματα ἐπροξένησε τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀρχῆς.

Ἡ ἀμοιβαία ζήλοτυπία τῶν βασιλέων ἐφανερῶθη γρή-
γορα, καὶ τέλος ἀδυνάτισε τὴν ἰσχύϊν τῶν νόμων καὶ ἐκ
τούτου ὁ λαὸς ἔπεσεν εἰς τὴν μεγαλητέραν ἀναρχίαν.

Πόσον τέλος ἔλαβον αὗται αἱ ἀταξίαι;

Οἱ βασιλεῖς καὶ ὁ λαὸς ἔδωκαν εἰς τὸν Λυκοῦργον
ἐξουσίαν νὰ διορθώσῃ καὶ νὰ τροπολογήσῃ τὸ πολίτευ-
μα τοῦ τόπου 884 πρὸ Χριστοῦ.

Τίς ἦτον ὁ Λυκοῦργος;

Ὁ Λυκοῦργος ἦτον υἱὸς τοῦ Εὐνόμου, καὶ ἀδελφὸς
τοῦ Πολυδέκτου, ἐνὸς τῶν βασιλέων τῆς Σπάρτης, γνω-
στὸς διὰ τὰς ἀρετάς του, τὴν ἰκανότητα καὶ μεγαλο-
φυΐαν του. X

Πόσον εἶδος Κυβερνήσεως κατέστησεν ὁ Λυκοῦργος;

Οἱ δύο βασιλεῖς ἔμειναν πάλιν· ἀλλ' ἡ ἐξουσία των
περιωρίσθη ἀπὸ 28 Γερουσιαστὰς διοριζομένους ἀπὸ τὸν
λαὸν διὰ βίου, καὶ ἀπὸ πέντε Ἐφόρους ἢ ἀρχοντας ἐκ-
λεγομένους κατ' ἔτος.

Ποῖαι ἦσαν αἱ ἄλλαι πολιτικαὶ διατάξεις των;

Ὁ Λυκοῦργος ἐμοίρασε τὴν γῆν ἐπίσης εἰς ὅλους, ἀ-
πηγόρευσε τὴν χρῆσιν τοῦ χρυσίου καὶ ἀργυρίου, καὶ ἐ-
συγχώρησε μόνον σιδηροῦν, βαρὺ καὶ εὐτελὲς νόμισμα
εἰς τὰς συναλλαγὰς καὶ διέταξε νὰ συντρώγουν ὅλοι οἱ
πολίται εἰς κοινὸν τόπον.

Ποῖαι διατάξεις ἔκαμε περὶ ἀνατροφῆς;

Ἀφοῦ ἐμβαινον τὰ παῖδιά εἰς τὸ ἑβδομον ἔτος τῆς ἡ-
λικίας των, ἐπαίρνοντο ἀπὸ τοὺς γονεῖς των, καὶ ἐδί-
δοντο εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα, ὅπου ἐοιδάσκοντο νὰ πεί-
θωνται καὶ νὰ σέβωνται τοὺς μεγαλητέρους των, νὰ ἀ-

γαπῶσι τὴν πατρίδα των, νὰ ὑποφέρωσι τὰς ταλαιπωρίας, καὶ νὰ καταφρονῶσι τοὺς κινδύνους.

Τί παρατηρεῖς περὶ τῶν ἀνδρῶν;

Ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς τοῦ Λυκούργου ἦτο νὰ κάμῃ τὸ ἔθνος του πολεμικόν, οἱ ἄνδρες κατεγίνοντο κυρίως εἰς τὸ κυνήγιον καὶ εἰς τὰς σωματικὰς γυμνάσεις, ἀφίνοντες τὰς τέχνας καὶ τὴν γεωργίαν εἰς τοὺς Ἑλλώτας ἢ δούλους (*).

Ὅσον καιρὸν διετηρήθη τὸ σύστημα τοῦ Λυκούργου καὶ ποτὰ ἀποτελέσματα ἔφερεν;

Τὸ σύστημα τοῦ Λυκούργου διετηρήθη ὑπὲρ τὰ 500 ἔτη, καὶ οὐχὶ μόνον κατέστησε τὴν Σπάρτην μίαν τῶν δυνατωτέρων πολιτειῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἀνωτέραν ὅλων.

Εἰς ποῖον πόλεμον ἐνησχολήθησαν ἔπειτα οἱ Σπαρτιάται;

Ἡ ἀνδρία τῶν Σπαρτιατῶν ἐφάνη γρήγορα εἰς τοὺς μακροὺς καὶ δεινοὺς πολέμους κατὰ τῶν Μεσσηνίων, τοὺς ὁποίους ἐνίκησαν εἰς τρεῖς διαφοροὺς μάχας, καὶ τοὺς ὑπέταξαν κατὰ κράτος, 668 πρὸ Χριστοῦ (**).

Ποῖοι ἐκ τῶν Μεσσηνίων ἠρίστευσαν κατὰ τοὺς πολέμους τούτους;

Εἰς μὲν τὸν πρῶτον πόλεμον ἠρίστευσεν ὁ Ἀριστόδημος, ὅστις ἐξελέχθη βασιλεὺς ἀπὸ τοὺς Μεσσηνίους διὰ τὴν ἀνδρίαν του· ἐπειδὴ δὲ ὁ χρησμὸς ἐκήρυξεν, ὅτι πρέπει νὰ προσφέρωσι θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς διὰ νὰ φανῶσιν εὐνοϊκοὶ πρὸς αὐτοὺς, μίαν παρθένον ἐκ τοῦ βασιλικοῦ αἵματος, ὁ Ἀριστόδημος ἐπρόσφερε τὴν ἰδίαν του θυγατέρα. Οὗτος ἐνίκησε πολλάκις τοὺς Σπαρτιάτας, καὶ τέλος πάντων ἔπεσεν ἀνδρείως εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Εἰς δὲ τὸν δεύτερον πόλεμον ἠρίστευσεν ὁ Ἀριστομένης.

(*) Οἱ Ἑλλώται ἦσαν κάτοικοι τοῦ Ἑλλοῦς πόλεως τῆς Λακωνίας, οἱ ὁποῖοι ἐπαναστάσαντες κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν ἐνίκηθησαν καὶ διὰ πάντα ὑπεδουλώθησαν. (**) Ἰδὲ τὴν λεπτομερῆ διήγησιν τοῦ Σπαρτιατικοῦ συστήματος εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχ. Βιβλ. Β΄

Τί ἀπέγειναν οἱ Μεσσήνιοι μετὰ τὴν δευτέραν ἡττάν των.

Ἐπαναστατήσαντες πάλιν μετὰ ἑκατὸν περίπου ἔτη, ἐνικήθησαν καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσιν ἀπὸ τὴν πατρίδα των διὰ πολλὰ ἔτη περὶ τὰ 545 πρὸ Χριστοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τῆς ιστορίας τῶν Ἀθηνῶν καὶ
περὶ τοῦ Σόλωνος.

4 Τί παρατηρεῖς περὶ τῆς ἀρχαίας ιστορίας των Ἀθηνῶν;

Ἀπὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου μέχρι τῆς κατακτήσεως τῶν Ἡρακλειδῶν, αἱ Ἀθῆναι ἔγειναν πολυανθρωπότεραι καὶ ἐπολιτίσθησαν περισσότερο παρὰ τὰς ἄλλας Ἑλληνικὰς πόλεις· ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα δὲν συνέβη τίποτε σημαντικόν.

Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερεν ἡ κατάστασις των Ἡρακλειδῶν;

Οἱ Ἡρακλεῖδαι, ἀφοῦ κατέκτησαν τὴν Πελοπόννησον, ἤρχισαν νὰ κάμνωσιν ἐπιδρομὰς εἰς τὴν Ἀττικὴν· ἐκ τούτου ἐγεννήθη πόλεμος, τὸν ὅποιον ὁ Κόδρος ὁ βασιλεὺς των Ἀθηνῶν ἐτελείωσε διὰ τῆς ἡρωικῆς πράξεώς του.

Ἰστορήσε τὰ αἷτια τῆς πράξεως ταύτης;

Ἐνῶ τὰ δύο στρατεύματα ἦσαν ἐστρατοπεδευμένα πλησίον ἀλλήλων, καὶ ἡ μάχη ἐφαίνετο ἀναπόφευκτος, τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ἐρωτηθὲν, ἀπεκρίθη, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι θέλουν νικήσει, ἂν ὁ βασιλεὺς των φονευθῇ.

Πῶς ἐθανατώθη ὁ Κόδρος διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος του;

Ὁ Κόδρος ἐνδύθει φορέματα χωρικοῦ, καὶ φέρων εἰς τοὺς ὤμους του δεμάτιον ξύλων καὶ μίαν ἀξίνην εἰς τὴν χεῖρά του ἐμβῆκεν εἰς τὸ ἐχθρικόν στρατόπεδον, καὶ ἐπίτηδες ἐκτύπησεν ἓνα τῶν στρατιωτῶν, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐφονεύθη ἀμέσως.

Ποῖον ἀποτέλεσμα ἔφερεν ὁ ἐκούσιος θάνατός του;

Οἱ Ἡρακλεῖδαι βλέποντες ὅτι ὁ βασιλεὺς των Ἀθη-

ναίων ἐφονεύθη καὶ φοβούμενοι μήπως κατὰ τὸν χρησμον νικηθῶσιν, ἀνεχώρησαν ὁρμαίως μὲ τὰ στρατεύματα τῶν ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν.

Τὶ συνέβη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου;

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κόδρου ἡ βασιλικὴ ἐξουσία κατηργήθη, καὶ Μέδων ὁ υἱὸς τοῦ διωρίσθη ἄρχων ἐπὶ ζωῆς, 1076 ἔτη πρὸ Χριστοῦ.

Ποῖα μεταβολὴ ἐγένετο μετὰ ταῦτα;

Δώδεκα ἰσόβιοι ἄρχοντες ὑπῆρξαν μετὰ τὸν Μέδοντα, καὶ ἔπειτα τὸ ἀξίωμα τοῦ ἄρχοντος ἐδίδετο μόνον διὰ δέκα ἔτη.

Πόσοι δεκαετεῖς ἄρχοντες ἐκυβέρνησαν τὰς Ἀθήνας;

Μετὰ τὴν ἑκτὴν δεκαετὴ ἄρχοντίαν τὸ ἀξίωμα τοῦ ἄρχοντος περιωρίσθη εἰς ἓν μόνον ἔτος, καὶ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἐμοίρασαν εἰς ἑννέα ἄνδρας, 684 π. Χ.

Εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκετο ὁ λαὸς εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς μεταβολάς;

Ἡ πολιτεία κατεσπαράσσετο ἀπὸ τὰς διχονοίας, καὶ ὁ λαὸς εὐρίσκετο εἰς ἐλθεινὴν κατάστασιν διὰ τὴν ἑλλειψιν γραπτῶν νόμων.

Ποῖον ἐκλεξαν οἱ Ἀθηναῖοι διὰ νομοθέτην τῶν;

Οἱ Ἀθηναῖοι βλέποντες τὰ καλὰ ἀποτελέσματα τῶν θεσμῶν τοῦ Λυκούργου, ἐκλεξαν τὸν Δράκοντα, διὰ νὰ θέσῃ νόμους εἰς αὐτοὺς, 623 πρὸ Χριστοῦ.

Ποίου χαρακτῆρος ἦτον ὁ Δράκων;

Ὁ Δράκων ἦτο μὲν φρόνιμος καὶ ἐνάρετος ἀνὴρ, ἀλλ' εἰς ἄκρον αὐστηρότης· οἱ νόμοι τοῦ ἐτιμῶρουν ὅλα τὰ ἐγκλήματα μετὰ τὴν αὐτὴν ποινὴν τὸν θάνατον, καὶ δι' αὐτὴν τὴν ὑπερβολικὴν σκληρότητα κατεφρονήθησαν γρήγορα (*).

Ἀπὸ ποῖον ἀνεμάρπηθη ἡ Κυβέρνησις;

(*) Ὁ Δράκων ἐρωτηθεὶς διατί διώριζε θάνατον δι' ὅλα τὰ ἐγκλήματα χωρὶς ἑξαίρεσιν, ἀπεκρίθη· «Τὰ μὲν μικρὰ ἐγκλήματα εἶναι ὁ θάνατος, διὰ δὲ τὰ μεγαλῆτερα δὲν δύναται νὰ εὖθι ποινὴν» (καρτερικὴν τῆς τοῦ θανάτου).

Οἱ Ἀθηναῖοι προσέδραμον εἰς τὸν Σόλωνα, γεννηθέντα τῇ νήσῳ Σαλαμῖνι, ἄνδρα μεγάλης ἀγχινοίας, σοτατον καὶ δικαιώτατον, ἐπικαλούμενοι τὴν μεταβολὴν αὐστηρᾶς διοικήσεώς των ἐπὶ τὸ ἐπιεικέστερον καὶ αἰον.

Περιγραφεῖ τινες ἐκ τῶν νόμων του;

Ἐξέδωκε νόμον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἠκύρωσε τὰ χρέη, τάξας τὴν μὴ πληρωμὴν αὐτῶν. Ὁ νόμος οὗτος ὀμάζεται Σεισάχθεια· κατήργησεν ἔπειτα σχεδὸν ὅλους τοὺς νόμους τοῦ Δράκοντος· διήρесе τοὺς πολίτας εἰς ἑξῆς, καὶ ἀνενέωσέ τὴν βουλὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ξήσας τὴν δυνάμιν του.

Τί ἦτον ὁ Ἀρειος Πάγος;

Δικαστήριον φροντίζον διὰ τὴν ἐφαρμογὴν καὶ συντηρῆσιν τῶν νόμων.

Τῆρχεν ἀνώτερον τούτου δικαστήριον;

Ὁ Σόλων ἐσύστησε τὴν μεγάλην Βουλὴν τῶν τετρασίων, ἐνώπιον τῆς ὁπείας ἐδικάζοντο αἱ ἐφέσεις κατὰ τὰς ἀποφάσεων τοῦ Ἀρείου Πάγου, προεξετάζοντο δὲ καὶ ὅλα ὅσα ἐμελλον νὰ συζητηθῶσιν εἰς τὰς συνελεύσεις τοῦ λαοῦ.

Τί συνέβη μετὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνος;

Ὁ Σόλων, ὀρκίσας τοὺς Ἀθηναίους νὰ φυλάττουν τοὺς νόμους του, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του χάριτι τῆς ἀναχώρησός, ἀλλ' ὀλίγον μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του οἱ Ἀθηναῖοι ἤρχισαν νὰ κατασπαράσσωνται ἀπὸ τὰς διχομαχίας καὶ ἀταξίας, διαιρεθέντες εἰς τρεῖς φατρίας, εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πεδιάδος, εἰς τοὺς ὄρεινους καὶ εἰς τοὺς παραθαλασσίους.

Πῶς ἐτελείωσαν αἱ ἀταξίαι;

Ὁ Πεισιστρατος, ἀρχηγὸς τῶν ὀρεινῶν, πανούργος καὶ φιλόδοξος ἀνὴρ, κατάρθρωσε νὰ γείνη τύραννος τῆς

Ἀθηνῶν διὰ τῆς προστασίας, τὴν ὁποίαν ἐδείκνυε πρὸς τοὺς πτωχοὺς.

Πόσον καιρὸν ἐβασίλευσε;

Ὁ Πεισίστρατος ἀφοῦ ἐξωρίσθη δις, ἀπέκτησε πάλιν τὴν εὐνοίαν τῶν ὑπηκόων του, καὶ βασιλεύσας τριάκοντα περίπου ἔτη, ἀπέθανε.

Ποῶς τὸν διεδέχθη;

Ὁ Πεισίστρατος ἄφησε τὸν θρόνον εἰς τοὺς υἱοὺς του Ἰππίαν καὶ Ἰππαρχον, οἵτινες κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκυβέρνησαν καλῶς· ἔπειτα ὁμως ἐκλίναν εἰς τυραννίαν, ἕως οὗ ὁ μὲν Ἰππαρχος ἐφονεύθη (513 π. Χ.) ὁ δὲ Ἰππίας ἐγένειεν ἐκπτωτος τῆς ἐξουσίας καὶ τότε κατεσάθη πάλιν ἡ δημοκρατικὴ κυβέρνησις(*).

Πῶς ἐνῆργησε νὰ γείνη ἡ μεταβολὴ αὐτῆ;

Οἱ πρωταῖτιοι τῆς μεταβολῆς ταύτης ἦσαν δύο πολῖται, ὀνομαζόμενοι Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων, εἰς τιμὴν τῶν ὁποίων ὁ λαὸς ἤγειρε χαλκοὺς ἀνδριάντας. Ἀπὸ τοὺς δύο τούτους, τοὺς ὁποίους ἡ ἱστορία ἀναφέρει ὡς παράδειγμα φιλίας, ἐφονεύθη ὁ Ἰππαρχος.

Τί ἐγένειεν ὁ Σόλων;

Ὁ Σόλων μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του, ἀφοῦ εἰς μάτην ἠναντιώθη εἰς τὴν τυραννίαν τοῦ Πεισιστράτου, ἀνεχώρησε δυσαρασστημένος ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, καὶ ἀπέθανε ἐπ' ὀλίγον εἰς ἐχουσίαν ἐξορίαν.

Τί παρατηροῦμεν περὶ τοῦ χαρακτῆρός του;

Ὁ Σόλων δὲν ἦτο μόνον περίφημος νομοθέτης, ἀλλὰ αἱ πολεμιστὴς, καὶ ποιητὴς ἐξαιρετος, καὶ εἰς τῶν ἐπὶ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ποῖοι ἦσαν οἱ ἄλλοι ἐξ;

Οἱ ἄλλοι ἦσαν Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, Χίλων ὁ Λακε-

δημονίου Κεντρικῆς Ἑλληνικῆς Βίβλος

(*) Δημοκρατικὴ κυβέρνησις εἶναι, ὅπου οἱ ἄρχοντες διοικοῦσι προ-

δαιμόνιος, Πιπτακός ὁ Μιτυληναῖος, Περίανδρος ὁ Κορίνθιος, Βίας ὁ Πριηνεὺς καὶ Κλεόβουλος ὁ ἐκ Πίνδου(*).

ΒΙΒΛΙΟΝ Β'.

Ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δαρείου 490 π. Χ. ἕως τέλους τοῦ
Πελοποννησιακοῦ πολέμου 404 π. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Μηδικῶν ἢ τοῦ Περσικοῦ πολέμου.

Ποῦ κατέφυγεν ὁ Ἰππίας μετὰ τὴν ἀποδίωξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἀθήνης;
Ὁ Ἰππίας κατέφυγεν εἰς τὸν Δαρεῖον βασιλεῖα τῆς
Περσίας, τὸν δυνατώτερον μονάρχην τοῦ τότε καιροῦ,
ὅστις ἐπεχείρησε νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ εἰς τὸν θρόνον.

Ποταί ἄλλαι αἰτίαι συνήργησαν εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον;

Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν βοηθήσει τοὺς Ἴωνας ἐπιχειρή-
σαντας ν' ἀποτεινάξωσι τὸν ζυγὸν τῶν Περσῶν· τοῦτο
δὲ, ὁ ἐμπρησμός τῶν Σάρδεων, καὶ ἡ καταφρόνησις πρὸς
τὴν Περσικὴν δύναμιν, διήγειραν τὴν ὀργὴν αὐτῆς, ὥστε
νὰ ὁμόσῃ τὸν ὄλεθρον ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

Ποίας προετοιμασίας ἔκαμε πρὸς τοῦτον τὸν σκοπόν;

Ὁ Δαρεῖος ἐσύναξεν ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας στρατιώ-
τας, κατ' ἄλλους 500,000 καὶ ἠτοίμασε στόλον, ἀπὸ
600 πλοῖα, τῶν ὁποίων τὴν κυβέρνησιν ἐνεπιστεύθη εἰς
τὸν Δάτιν καὶ Ἀρταφέρνην, συνωδευμένους ἀπὸ τὸν
Ἰππίαν τὸν ἐξώριστον μονάρχην.

Ποτα μέτρα ἔλαβε πρὸ τῆς μελετωμένης εἰσβολῆς;

Ὁ Δαρεῖος ἐστείλεν ἀνθρώπους εἰς τὴν Ἑλλάδα,
προστάζων τοὺς Ἕλληνας νὰ τὸν προσκυνήσωσι καὶ εἰς

(*) Ὀνομάσθησαν σοφοί, διότι ὅλοι ἦσαν νομοθέται κατὰ τὸ μέλ-
λον καὶ ἦττον, καὶ διότι εἶπον πολλὰ ἠθικὰ γνωμικὰ ἐκφρασμένα μὲ
βραχυλογία.

20
μέν τινας μικροτέρας πόλεις επέτυχον· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι
καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἀπέβαλαν με μεγάλην κατα-
φρόνησιν.

Πόση ἦτον ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων;

Οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἀντισταθῶσιν εἰς τόσον τραμερόν
στράτευμα εἶχον μόνον 10,000 στρατιώτας, οἱ ὅποιοι
μόλον τοῦτο ἦσαν ἐγνωσμένοι διὰ τὴν ἀνδρίαν των, καὶ
ἐστρατηγοῦντο ἀπὸ τὸν Μιλτιάδην, ἐπιτήδειον καὶ ἐμ-
πειρον στρατηγόν.

Ποιοὶ ἄλλοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν μελετώμενον πόλεμον;

Χίλιοι μόνον Πλαταιεῖς· οἱ δὲ Σπαρτιάται κωλυόμε-
νοι ἀπὸ θρησκευτικῆν δεισιδαιμονίαν, νὰ μὴ ἐκστρατεύ-
σωσι δηλ. πρὸ τῆς πανσελήνου, δὲν ἔλαβον μέρος.

Περίγραψε τὴν περίσδον τῶν Περσῶν;

Οἱ Περσαι, ἅμα ἐπέβησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκυρίευ-
σαν τὴν Ἑρέτριαν, καὶ κατεδαφίσαντες αὐτήν, ἐπροχώ-
ρησαν εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Μαραθῶνος, ὅπου τὸ Ἑλ-
ληνικόν στράτευμα ἦτο ἐστρατοπεδευμένον.

Ποίαν ἐκδοσὶν ἔλαβεν ἡ μάχη;

Οἱ Περσαι ἐνικήθησαν με μεγάλην φθοράν των, ἐπτα
ἀπὸ τὰ πλοιάτων ἐκυριεύθησαν καὶ ἐκαύθησαν, καὶ 6.000
ἀπὸ τοὺς στρατιώτας των ἐφονεύθησαν, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι
ἔχασαν μόνον 200 στρατιώτας. Τοῦτο δὲ συνέβη εἰς τὰ
490 π. Χ. Σεπτεμβρίου 26(*). Εἰς τὴν μάχην ταύτην
λέγουσιν τινες ὅτι ἐφονεύθη καὶ ὁ Ἰππίας, ἀλλ' ἄλλοι
θέλουσιν ὅτι ἀπέθανε κατόπιν ἐν Ἀθήνῃ.

Ποῖα ἀποτελέσματα ἐφερέν ἡ ἀξιωμακρὸν αὐτῆς νίκης;

Οἱ Περσαι ἀμέσως ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὰ παράλια τῆς

(*) Ἀναφέρει ἡ ἱστορία ὅτι, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι κατεδίωκον τὰ ἐχθρι-
κά πλοῖα, στρατιώτης τις ὀνομαζόμενος Κυναίγειρος, ἤρπαξεν ἐν ἀπὸ
αὐτὰ μετὰ τὴν δεξιάν του χεῖρα, καὶ ἀπειδὴ τὴν ἐκδοσάν, τὸ ἤρπαξε μετὰ
τὴν ἀριστεράν, καὶ ἀπὸ ἐκδοσάν καὶ αὐτήν, τὸ ἤρπαξε μετὰ τὰ ὀδόντια
του, ἐως οὗ ἐφάνησαν αὐτόν· ἀλλ' ἡ νέα κριτικὴ δὲν παραδέχεται τὸ
τελευτὸν ἐπὶ τὸν πόλεμον.

Ἑλλάδος, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀφ' οὗ διὰ τοῦ
στόλου του εἰς μάτην ἀπεπειράθησαν νὰ προκαταλάβωσι
τοὺς Ἀθηναίους, ἐπιστρέφοντας ἐκ τοῦ Μαραθῶνος, καὶ
νὰ κυριεύσωσι τὰς Ἀθήνας.

Ποῖον εὐγνωμοσύνην ἔδειξαν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὸν στρατηγόν των;
Ὁ Μιλτιάδης ἐστάλη στρατηγὸς εἰς τὴν κατὰ τῆς
νῆσου Πάρου ἐκστρατείαν με 70 πλοῖα, καὶ ἐπειδὴ δὲν
κατώρθωσε νὰ τὴν κυριεύσῃ, εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του ἐ-
κατηγορήθη ὡς προδότης καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον·
ἀλλ' ἡ καταδίκη μετεβλήθη εἰς χρηματικὴν ζημίαν 50
ταλάντων (Δραχμᾶς 300,000), τὰ ὅποια μὴ δυνάμενος
νὰ πληρώσῃ ἐβλήθη εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου ἀπέθανεν
ἀπὸ τὰς πληγὰς του. X

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ξέρξου.

Τί ἔκαμεν ὁ Δαρεῖος μετὰ τὴν ἤτταν τῶν στρατευμάτων του εἰς
τὸν Μαραθῶνα;

Ὁ Δαρεῖος ὀργισθεὶς διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρα-
τείας, ἔκαμνε μεγάλας προετοιμασίας διὰ νὰ εἰσβάλῃ ὁ
ἴδιος εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἀλλ' ὁ θάνατος ἐπρόλαβε τοὺς
πλεονεκτικούς καὶ φιλοδόξους σκοποὺς του.

Ποῖον τὸν διεδέχθη;

Τὸν Δαρεῖον διεδέχθη ὁ υἱὸς του Ξέρξης, ὁ ὁποῖος
κατασκευάσας γέφυραν ἀπὸ 360 πλοῖα εἰς τὸν Ἑλλή-
σποντον, διεβίβασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα 2,000,000 περίπου
πεζοὺς καὶ 80,000 ἵππεῖς συνοδευομένους ἀπὸ 1,200
πλοῖα μετὰ 600,000 ναυτικοῦ στρατοῦ.

Εἰς ποῖον ἐνεπιστεύθησαν οἱ Ἕλληες τὴν διεύθυνσιν τοῦ πολέμου;

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξεστράτευσαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Θε-
μιστοκλέους, (*), πολλὰ ἐπιτηδείου στρατηγοῦ· ἐνῶ οἱ

(*) Ὁ Θεμιστοκλῆς διὰ τῆς πανουργίας του ἐνέργησε νὰ ἐξαρσηθῇ ὁ
ἀντίζηλος του Ἀριστείδης διὰ τοῦ ὁστρακισμοῦ, ὅστις ἐγένετο κατὰ τὸν

Σπαρτιάται οδηγούμενοι ἀπὸ τὸν βασιλέα τῶν Λεωνίδαν ἐφύλαττον τὸ στενὸν πέρασμα τῶν Θερμοπυλῶν μετ' ἑξ χιλιάδας στρατιώτας, Σπαρτιάτας, Βοιωτοὺς, Κορινθίους, Φωκεῖς καὶ Ἀρκάδας.

Περίγραψε τὰ στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν;

Τὸ περίφημον τοῦτο στενὸν κεῖται μεταξύ Θεσσαλίας καὶ Φωκίδος, ἔχον 25 ποδῶν πλάτος, καὶ ἦτο τὸ μόνον πέρασμα ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ Σπάρτην· καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν μέρους περιωρίζετο ἀπὸ τρομεροῦς κρημνοῦς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ βάλτους, τοὺς ὁποίους καὶ νὺν στράτευμα δὲν ἐδύνατο νὰ περάσῃ.

Ποῖαν ἀξιωματημίαν εἶχε τὸ ἀπόκρισιν ἔδωκεν ὁ Λεωνίδας;

Ὅταν ὁ Ξέρξης ἐπλησίασε μετ' ὁ στράτευμά του εἰς τὸ πέρασμα, ἐθαύμασεν ὅτι τόσον ὀλίγοι Ἕλληνες ἐφύλαττον ἐκεῖ, καὶ ἐξεῖλε πρόσκλησιν εἰς τοὺς Σπαρτιάτας νὰ τῷ παραδώσωσι τὰ ὅπλα· ἀλλ' εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην ὁ Λεωνίδας ἀπεκρίθη ἈΣ ΕΛΘΗΝΑ ΤΑ ΠΑΡΗ.

Περίγραψε τὴν μάχην τῶν Θερμοπυλῶν;

Δύο ἡμέρας ἐπολέμουν οἱ Πέρσαι διὰ νὰ περάσωσι, καὶ πάντοτε ἀπεκρούοντο μετ' ἐκείνῃ σφαγῇ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἓνας λειποτάκτης ὀνομαζόμενος Ἐφιάλτης ἔδειξεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς ἄλλον δρόμον διὰ μέσου τοῦ ὄρους, ἡ φύλαξις τοῦ περάσματος ἐστάθη πλέον ἀδύνατος.

Τί ἔκαμεν ὁ Λεωνίδας εἰς ταύτην τὴν δεινὴν περίστασιν;

Ὁ Λεωνίδας κατέπεισεν ὅλους τοὺς συμμάχους ν' ἀναχωρήσωσι καὶ μετ' αὐτοῦ μόνον Σπαρτιάτας ἐπέπεσε διὰ νυκτὸς εἰς τὸ περσικὸν στρατόπεδον, ὅπου πο-

ἀκόλουθον τρόπον. Πᾶς πολίτης ἐλάμβανεν ἓν ὄστροakon εἰς τὸ ὅποτον ἔγραφε τὸ ὄνομα ἐκείνου τὸν ὅποτον ἤθελε νὰ ἐξυρίσκηται, καὶ τὸ ἔρριπτεν εἰς ἓν μέρος τῆς ἀγορᾶς, διωρισμένον ἐπὶ ταύτῃ· ἐπομένως ἐματρουόντο τὰ ὄστροακα ἀπὸ τοῦς ἀρχόντας, καὶ ἂν ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν 6,000, ὁ ὄστροακισμὸς ἦτο ἀκυρὸς, ἂν δὲ ἦσαν περισσότερα τῶν 6,000 ἐξωρίζετο διὰ δέκα ἔτη ἐκείνας τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἦτο γραμμένον εἰς τὸ ὄστροakon.

λεμοῦντες κατεσφάγησαν ὅλοι, ἀφοῦ ἐπροξένησαν τρομεράν φθοράν εἰς τὸν ἐχθρόν(*), φονεύσαντες 20,000 Πέρσας, ἐν οἷς καὶ δύο ἀδελφοὺς τοῦ Ξέρξου.

Τί ἄλλο ἀξιοσημείωτον ἐγένεε τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Θερμοπ. μάχης; Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἔλαβε χώραν καὶ ναυμαχία τοῦ Περσικοῦ στόλου μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ, συγκειμένου ἐκ 270 πλοίων, πλησίον ἀκρωτηρίου τινὸς τῆς Εὐβοίας, καὶ ὁ πρῶτος ὑπεχώρησε καὶ τοι πολυπληθέστερος. ✕

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

*Περὶ τῶν μαχῶν τῆς Σαλαμῖνος, τῶν Πλαταιῶν,
καὶ τῆς Μυκάλης.*

✕ Ποτα μέτρα ἔλαβεν ὁ Ξέρξης μετὰ τὴν μάχην τῶν Θερμοπυλῶν; Ὁ Ξέρξης ἐφορμήσας τότε κατὰ τῆς Ἀττικῆς, παρέδωκε τὸ πᾶν εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν αἰδῆρον.

Τί ἔκαμαν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς ταύτην τὴν περίστασιν;

Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν, ἀφοῦ ἀσφάλισαν εἰς τὰς νήσους τὰ τέχνα καὶ γυναῖκάς των, ἐμβῆκαν εἰς τὸν στόλον, ἐγκαταλείψαντες τὴν πόλιν τὴν ὁποίαν ἐλεηλάτησαν καὶ κατέστρεψαν οἱ Πέρσαι, ἐνέπρησαν δὲ καὶ τὴν Ἀκρόπολιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον καταφύγει οἱ γέροντες.

Ποῦ ἐνικήθησαν κατὰ πρώτην φοράν οἱ Πέρσαι;

Οἱ Πέρσαι ἐφορμήσαντες μὲ 1200 πλοῖα κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου πλησίον τῆς Σαλαμῖνος, συγκειμένου ἀπὸ 380 πλοῖα καὶ διοικουμένου ἀπὸ τὸν Θεμιστοκλέα, ἐνικήθησαν κατὰ κράτος καὶ διεσκορπίσθησαν. Ἡ ἀξιωμανημόνευτος αὕτη ναυμαχία ἐγένεεν 480 πρὸ Χριστοῦ, Ἰουλίου 23.

(*) Δύο δὲ μόνον Σπαρτιάται, ὁ Παντίτης καὶ Ἀριστόδημος, κατὰ τύχην δὲν παρעυρέθησαν εἰς τὸ κρατόπεδον, καὶ ἀπέφυγαν τὴν σφαγὴν, ἀλλὰ τοσοῦτον κατεφρονοῦντο μετὰ τὴν ἐπιρροήν των εἰς τὴν Σπάρτην, ὥς ὁ μὲν Παντίτης ἀπελπισθεὶς ἐγένεεν αὐτόχειρ· ὁ δὲ Ἀριστόδημος ἀπέκτετε πάλιν τὴν ὑποληψίαν τοῦ ἀριστεύσας ἔπειτα εἰς τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην.

Τί ἔργεινεν ὁ Ξέρξης;

Ὁ Ξέρξης γενόμενος αὐτόπτης τῆς μάχης ἀπὸ ἑνα ὑψηλὸν θρόνον, τὸν ὅποιον τοῦ ἕστησαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὄρους τινὸς ἀπέναντι τῆς Σαλαμίνας, καὶ τρομάξας διὰ τὴν ἑκθασιν αὐτῆς, ἔφυγεν εἰς τὴν Περσίαν, ἀφήσας 300,000 στρατεύμα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Μαρδόνιου.

Ποτα μέτρα ἔλαβεν ὁ Μαρδόνιος;

Ὁ Μαρδόνιος ἔσειλε πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, προβάλλων εἰς αὐτοὺς νὰ ἀνεγείρῃ δι' ἰδίων ἐξόδων τὴν πόλιν των, καὶ νὰ τοὺς δώσῃ τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ἂν ἔμενον ἀδιάφοροι εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα· ἀλλ' οἱ γενναῖοι οὗτοι μὲ μεγάλην καταφρόνησιν ἀπέρριψαν τὰ προβλήματα του. x

Ποτα ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς μεγαλοφύχου ταύτης πράξεως;

Οἱ Πέρσαι ἐλεηλάτησαν τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἔκαυσαν τὰ ἀπομείναντα μέρη τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλ' ἡ ὁρμή των δὲν ἐπροχώρησε πέραν τῶν Πλαταιῶν, ὅπου συγκεντρωθέντα τὰ στρατεύματα τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Λακεδαιμόνος ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἀριστείδου ἐνίκησαν κατὰ κράτος τοὺς Πέρσας 479 πρὸ Χριστοῦ, Σεπτεμβρίου 25· ἐκεῖ δὲ ἐφρονέυθη ἐπὶ τῆς μάχης καὶ ὁ Μαρδόνιος ὑπὸ τοῦ Σπαρτιάτου Ἀιμινήστου.

Ποσοὶ ἐφρονέυθησαν εἰς τὴν μάχην ταύτην ἐκ τῶν Περσῶν;

Ἐπέκεινα τῶν 100 χιλιάδων.

Ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων;

Περὶ τὰς 10 χιλιάδας.

Ποίαν ἄλλην νίκην ἐκέρδισαν οἱ Ἕλληνες;

Πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Λεωτυχίδου καὶ Ξανθίππου ἔκαυσε τὰ λείψανα τοῦ Περσικοῦ στόλου εἰς τὴν Μυκάλην τῆς Ἰωνίας, καὶ κατέσφαξε 40,000 ἐκ τῶν ἐχθρῶν, οἱ ὅποιοι τὰ ἐφύλαττον, καὶ Τιγράνην τὴν στρατηγὸν αὐτῶν.

Τί ἠκολούθησεν ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰς τὰς νίκας;

Ἀφοῦ τὸ Περσικὸν στράτευμα κατεστράφη, οἱ σύμμαχοι ἐκίνησαν ἐναντίον τῶν Θηβαίων, οἱ ὅποιοι εἶχον ἐνωθῇ μὲ τοὺς Πέρσας. Αἱ Ἀθηναὶ ἀνηγέρθησαν ἐπομένως, τιμαὶ δὲ ἐψηφίσθησαν διὰ τοὺς φονευθέντας καὶ ὀημόσιοι ἀγῶνες ἐπανηγυρίσθησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τοῦ Θεμιστοκλέους, Πausανίου, Ἀριστείδου καὶ Κίμωνος.

Τί συνέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἀποδιώξιν τῶν Περσῶν;
Αἱ μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων καὶ Σπάρτης ζηλοτυπίαὶ ἀνεγέωθησαν, καὶ οἱ Σπαρτιᾶται ἠθέλησαν νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἀνέγερσιν τῶν δυνατῶν τειχῶν μὲ τὰ ὅποια οἱ Ἀθηναῖοι ὠχύρωσαν τὴν πόλιν των.

Πότε ἐσυμβιβάσθησαν αὗται αἱ διαφοραὶ;

Τὰ τείχη ἐτελειοποιήθησαν διὰ τῆς ἐπιμελείας τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ οἱ Σπαρτιᾶται μετ' ὀλίγον ἠνώθησαν μὲ τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων εἰς μίαν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Περσίας.

Ποίαν ἐκδοσὶν ἔλαβον αἱ ἀκόλουθοι ἐκστρατεῖαι;

Οἱ μὲν Σπαρτιᾶται διοικοῦμενοι ἀπὸ τὸν Πausανίαν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὸν Ἀριστείδην καὶ Κίμωνα, τὸν υἱὸν τοῦ Μιλτιάδου, κατέπλευσαν εἰς Κύπρον τὴν ὁποίαν καὶ ἠλευθέρωσαν ἔπειτα κυριεύσαντες καὶ λεηλετήσαντες τὸ Βυζάντιον, ἐπανῆλθον εἰς τὰς πατρίδας των μὲ ἀπειρα λάφυρα.

Τί ἐγένεν ὁ Θεμιστοκλῆς;

Ὁ Θεμιστοκλῆς διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ φιλοδοξίαν του ἔχασε τὴν εὖνοιαν τῶν συμπολιτῶν του, καὶ ἐξορισθεὶς κατέφυγεν εἰς τὴν Περσίαν, ὅπου ἀπέθανε τὸ ἴδιον ἔτος τῆς ἡλικίας του πικρὸν ὁ ἴδιος δὴλητῆριον, διότι δὲν

ἤθελε κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν
τῆς Περσίας, γὰρ ἐκστρατεῖ

Τὴ συνέδωκε εἰς τὴν Σπάρτην;

Ὁ Πausanías διαφθαρε
πλούτη τὰ ὅποια ἐπέκτησε
γὰρ τὸν παραδῶσθαι τὴν Σπάρ
πολιτείας, ἂν τὸν εἶδε τὴν

Ποίαν ἐκδοσὶν ἔλαβεν;

Ὁ Πausanías κατηγορεῖται
εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς,
γὰρ τὸν ἐκβάλλωσιν ἐκεῖθεν
εἰσοδοὺν τοῦ ναοῦ, καὶ ἐξέστ
οὕτως ἀπέθανεν ἐκεῖ ἀπὸ τῆς

Ποῦτος ἔλαβε τὴν κυβέρνησιν;

Μετὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ
νεπιστεύθησαν τὴν κυβέρνησιν
Ἀριστείδην, ὅστις ἐπωνομα
καὶ τὴν ἀφίλοκερδεϊάν του.

Ποίου χαρακτῆρος ἦτον ὁ Ἀριστείδης;

Ὁ Ἀριστείδης εἶχε μεγάλ
σύνην, καὶ διὰ τῶν προτερ
τὸ μέρος τῶν Ἀθηναίων τὰς

Ποῦτος διεδέχθη τὸν Ἀριστείδην;

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ
Μιλτιάδου διεύθυνε τὴν
εὐτυχῶς τὸν κατὰ τὸν Περ

Ἰστορήσας τινὰ τῶν κατορθωμάτων;

Ὁ Κίμων ἐκέρδισε τρεῖς
μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν
τῶν εἰς τὴν Παμφυλίαν, ἀπὸ
καὶ τοὺς ἐνίκησε καὶ διὰ τῆς
ἐνίκησε τὸν Φοινικικὸν σκῆ
θειαν τῶν Περσῶν, 470 π.

Ποτα ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τούτων τῶν νικῶν;

Ὁ Ἀρταξέρξης ζητήσας ἀπήλαυσε τὴν εἰρήνην ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ νὰ μένουν ἐλεύθεραι ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις καὶ αἱ νῆσοι, καὶ οἱ στόλοι τῆς Περσίας νὰ μὴ πλησιάζωσιν εἰς τὰ παράλια τῶν. Ἡ εἰρήνη αὕτη ὀνομάζεται Κιμώνειος εἰρήνη, ἀπὸ τὸν Κίωνα, ὅστις ἐσυμφώνησεν αὐτὴν. ✕

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ περὶ τοῦ Περικλέους.

Ποῖος διεδέχθη τὸν Κίωνα εἰς τὴν κυβέρνησιν τῶν Ἀθηνῶν;

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κίωνος, ὁ Περικλῆς, υἱὸς τοῦ Ξανθίππου, διὰ τῆς εὐγλωττίας καὶ τῶν δημαγωγικῶν του κατῴρθωσε νὰ λάβῃ τὴν κυβέρνησιν τῶν πραγμάτων εἰς τὴν ὁποίαν διέμενε 40 ἔτη.

Τί παρατηρεῖς περὶ τῆς κυβερνήσεώς του;

Ὁ Περικλῆς ἐκαλλώπισε τὴν πόλιν μὲ μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομας, ἐσύστησε λαμπροὺς ἀγῶνας καὶ ἐορτάς, ἀλλὰ τοιοῦτοτρόπως διέσφειρε τὰ ἦθη τοῦ λαοῦ καὶ κατεδεδάπανε δημόσια χρήματα, τὰ ὁποῖα οἱ σύμμαχοι ἐπρόσφεραν διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον.

Τί σημαντικὸν συνέβη ἐπὶ τῆς κυβερνήσεώς του;

Ἐπὶ τοῦ Περικλέους ἡ μετὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης ζήλοτυπία κατήντησεν εἰς πόλεμον, ὅστις ὠνομάσθη Πελοποννησιακός, καὶ διήρκεσεν 27 ἔτη, διότι ἤρχισε 460 π. Χ. καὶ ἐτελείωσε τὸ 433.

Πῶς ἐνεργεῖτο ὁ πόλεμος;

Ὁ πόλεμος ἐνεργεῖτο μὲ μέγαλον μῖσος καὶ ὅλαι αἱ κατώτεραι πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα.

Ποταί πόλεις ἦσαν μὲ τὸ μέρος τῶν Λακεδαιμονίων; Βεροιστε

Οἱ Λακεδαιμόνιοι, οἵτινες ἐθεωροῦντο ὥς ἐλευθερω-
ται τῆς Ἑλλάδος, ἦσαν δυνατώτεροι καὶ εἶχαν μὲ τὸ
μέρος τῶν τοὺς Ἀχαιοὺς, πλὴν τῶν κατοίκων τῆς Πελ-
λήνης· τοὺς Μεγαρεῖς, τοὺς Λοκροὺς, τοὺς Βοιωτοὺς,
τοὺς Φωκεῖς, τοὺς Ἀμβραχιώτας, τοὺς Λευκαδίους καὶ
τοὺς Ἀνακτορίους.

Ποιοὶ ἦσαν σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων;

Μὲ τὸ μέρος τῶν Ἀθηναίων ἦσαν οἱ Πλαταιεῖς, οἱ
Λέσβιοι, οἱ Χῖοι καὶ πολλαὶ ἄλλαι νῆσοι, ἐκτὸς πολλῶν
ὑποτελῶν πολιτειῶν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Θράκην.

Πόσα στρατεύματα εἶχεν ἕκαστον μέρος;

Τὸ στράτευμα τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων
τῶν ἀνέβαιnen εἰς 60,000 στρατιώτας, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι
δὲν εἶχον πλείονους τῶν 32,000· ἀλλὰ τὸ ναυτικὸν τῶν
ἦτο πολὺ ἀνώτερον τοῦ Σπαρτιατικοῦ, συνέκειτο δὲ ἐκ
300 πλοίων.

Περιέγραψε τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου;

Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔστειλαν στράτευμα εἰς τὴν Ἀττι-
κὴν, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ βασιλέως τῶν Ἀρχιδάμου, τὸ
ὁποῖον ἀφοῦ ἐλεηλάτησε τὴν χώραν, ἐπολιόρκησε τὰς
Ἀθήνας· καὶ ἐπειδὴ εἶχον συρρέυσει πολλοὶ ἄνθρωποι
εἰς τὴν πόλιν, ἐγεννήθη ἐκ τούτου ἡ λοιμικὴ νόσος, ἥτις
ἐξωλόθρευσε πολλοὺς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ
Περικλῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ περὶ τῆς μάχης εἰς τοὺς
Αἰγὸς Ποταμοὺς.

Ποίαν ἔκδοσιν ἔλαβον αἱ ἀκόλουθοι ἐκατραπεταί;

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐγίκων διὰ θαλάσσης· ἀλλ' οἱ Λακεδαι-
μόνιοι ἐκυρίευσαν τὴν δυνατὴν πόλιν τῶν Πλαταιῶν,
καὶ ἐπέρασαν τοὺς κατοίκους ἐν στόματι μαγαῖας· μετὰ

ταύτην τὴν πράξιν ὁ πόλεμος ἐνηργεῖτο μὲ μεγάλην
ληρότητα καὶ ἀπανθρωπίαν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη.
Ἰστος ἐκυβέρνηα τὰ πράγματα τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ
Περικλέους;

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περικλέους ὁ Ἀλκιβιάδης
ύθυνε τὰ τοῦ πολέμου, καὶ αὐτὸς παρεκίνησε τοὺς
Ἀθηναίους εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς Σικελίας· ἀλλ' οἱ
Σαρακῆναι (**) καὶ οἱ Σπαρτιάται ἐνίκησαν τὰ στρατεύ-
ματα τῶν Ἀθηναίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλους μὲν κατέ-
λαβαν, ἄλλους δὲ ἐξηνδραπόδισαν, καταστρέψαντες ἐξ
ὀλοκλήρου καὶ τὸν στόλον των.

Ἰστος ἦτο ἀρχηγὸς τῆς Σικελίας;

Ὁ Γύλιππος.

Ἰστος τῶν Ἀθηναίων,

Ὁ Νικίας.

Πότε ἐλαθε χώραν ἡ εἰρημένη καταστροφῇ;

Τὸ 413 ἔτος π. Χ. Αὐγούστου 30.

Τὴν ἔχεινεν ὁ Ἀλκιβιάδης;

Ὁ Ἀλκιβιάδης ἐπιστρέψας ἀπὸ τὴν Σικελίαν, κατεδι-
σθη εἰς θάνατον ὡς προδότης· ἀλλὰ προλαβὼν ἔφυγε,
ἀφ' οὗ ὑπηρετήσε μὲ μισθὸν τοὺς Πέρσας καὶ Λακε-
δαιμόνιους, ἀνεκλήθη τέλος πάντων εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ποῦ ἀπέθανε;

Στερηθεὶς καὶ ἐκ δευτέρου τῆς ἀρχῆς ἀνεχώρησεν εἰς
Ἀσίαν, ὅπου ἐφρονεῖθη ἀπὸ τοὺς Πέρσας κατὰ προ-
σῆν τοῦ Λυσάνδρου.

Ποῖα ἦτον ἡ τελευταία ἐπιχείρησις τούτου τοῦ πολέμου;

Ὁ ἐξ ὀλοκλήρου ἀφινισμὸς τοῦ Ἀθηναικοῦ στόλου
τὸν Λυσάνδρον εἰς τοὺς ποταμοὺς τῆς Αἰγὸς, ὅς τις
σε τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμνηχανίαν καὶ
λακεδαιμόνιοι ἐπολιόρκησαν ἀμέσως τὰς Ἀθήνας καὶ ὁ
ἐξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης.

ὅς ἐτελείωσεν ὁ πόλεμος;

Οἱ κάτοικοι τῶν Σαρακουσῶν, δυνατῆς πόλεως τῆς Σικελίας.

ταῖς τῶν

Ὁ πόλεμος ἐτελείωσε μέ τήν
 ἡττῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ὑπεχρεώθησαν
 τῇ τείχει τοῦ λιμένος των, νά περιορίσου
 ὡδεκα πλοῖα καί νά μὴ κάμουν κα
 πιχείρησιν, ἐκτὸς μόνον ὑπὸ τήν ὁ
 μονίων. Τοῦτο συνέβη εἰς τὰ 405 π

ΒΙΒΛΙΟΝ

Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου
 τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α

Περὶ τῶν τριάκοντα τυράννων, τῶν
 καὶ τοῦ Σωκράτους

Ποῖον εἶδος κυβερνήσεως κατέστησεν ὁ Λακ
 τὰς Ἀθήνας;

Ὁ Λύσανδρος κατήργησε τήν Βασι
 κήν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ, καὶ παρέδωκε
 εἰς τριάκοντα ἄνδρας, οἵτινες διὰ νό
 νομάσθησαν « Τριάκοντα Τύραννοι »
 μέν διὰ νά συντάξωσι νέους νόμους
 νά κυβερνῶνται, ἀλλὰ παραγνώρισαν
 διορισμοῦ των, κατέστησαν τήν Βασι
 λείαν κατὰ τήν ἀρέσκειάν των;

Πόσον καιρὸν ἐτυράννησαν;

Οἱ Τριάκοντα Τύραννοι ἐκυβέρνησαν
 οὓς ἄλλ' εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἐπέ
 τέρους ἄνθρώπους παρὰ ὅσοι ἔπεσαν
 καὶ ἐκείαν τοῦ πολέμου.

Ἀπὸ ποῖον ἐδιώχθησαν;

Οἱ Τριάκοντα Τύραννοι ἐδιώχθησαν

καὶ ἐμπειροπόλεμον Θρασύβουλον, ὅστις, βοηθούμενος
ἀπὸ τῶν Θηβαίων καὶ ὀλίγους συμπολίτας φιλοπάτρι-
δας, ἀποκατέστησε τὴν Δημοκρατικὴν κυβέρνησιν.

Τίνι τρόπῳ ἐπέφερον αὐτὴν τὴν μεταβολήν;

Μὲ 70 ἀνθρώπους ἐκυρίευσεν τὴν Φυλὴν, μικρὸν ὀχύ-
ρωμα εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἀττικῆς· ἐνδυναμωθείς δὲ ἐκεῖθεν,
ἐκυρίευσεν τὸν Πειραιᾶ μὲ 1000 ἀνθρώπους, ἐνίκηθησαν
αἱ 30 Τύραννοι, καὶ Κριτίας ὁ σημαντικώτερος μεταξὺ
αὐτῶν, ἔπεσε.

Τί ἔγιναν οἱ Τριάκοντα Τύραννοι;

Ἐπειδὴ μετὰ ταῦτα ἐπεχείρησαν ν' ἀναλάβωσι τὴν ἐ-
ξουσίαν τῶν διὰ τῆς βοηθείας τῶν Σπαρτιατῶν, κατε-
σφάγησαν, καὶ αἱ ταραχαὶ τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς γενικῆς
ἐμνηστείας κατέπαυσαν καὶ καθυσύχασαν.

Τί συνέβη μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Δημοκρατίας;

Αἱ Ἀθηναῖοι ἤρχισαν πάλιν νὰ κατασπαράσσωνται ἀπὸ
τῆς διχονοίας καὶ τοὺς θρησκευτικοὺς ὁωγμούς, εἰς
τοὺς ὁποίους ἔγινεν ὄψμα ὁ Σωκράτης ὁ ἐνδοξότερος τῶν
παλαιῶν φιλοσόφων.

Ποίου χαρακτήρος ἦτον ὁ Σωκράτης;

Ὁ Σωκράτης ἦτον ὁ πλέον ἀγαπητὸς καὶ ἐξοχος ἀ-
νὴρ, ἐπίστευεν εἰς ἓν ὑπέρτατον ὄν, ὡς ποιητὴν καὶ
θεοφυνητὴν τοῦ παντός, καὶ ἐδόξαζε τὴν ἀθανασίαν τῆς
ψυχῆς.

Πῶς ἐθανατώθη;

Ὁ Σωκράτης κατηγορήθη ἀπὸ τὸν Ἀνυτον καὶ Με-
λιτον ἀδίκως ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ὡς διαφθείρων
τοὺς νέους καὶ εἰσάγων νέους θεοὺς· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔκα-
νεν ἀπολογία, κατεδικάσθη νὰ πῇ τὸ κώνειον, τὸ ὁποῖον
τοῦ ἦ συνθηθεστέρα ποινὴ εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἰσχύρησε τὰ περιστατικὰ τοῦ θανάτου του,

Ἐν καιρῷ τῆς τριακονθημέρου φυλακίσεώς του, ὁ
Σωκράτης ἔδειξε μεγάλην γενναιότητα, ἡδύνων τοὺς φί-

λους του με φιλοσοφικὰς ὁμιλίαις, καὶ μόλον ὅτι πο-
λοὶ ἐξ αὐτῶν τὸν παρεκίνησαν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν φυλ-
κὴν, αὐτὸς δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς ὑπακούσῃ· ἀλλ' ὅτ-
ῆλθεν ἡ προσῶκωρισμένη ἡμέρα τοῦ θανάτου του, ἐπ-
τὸ κῶνιον με μεγάλην ἀταραξίαν, 400 π. Χ. τῷ ἐβδ-
μηχοστῷ ἔτει τῆς ἡλικίας του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῆς ἀναβάσεως τῶν δέκα χιλιάδων.

Ποῖος διεδέχθη Δαρεῖον τὸν νῆον εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Περσίας;
Τὸν Δαρεῖον Νόθον ἀντικατέστησεν εἰς τὸν θρόνον
πρωτότοκός του υἱὸς Ἀρταξέρξης, ὁ ἐπονομαζόμενος
Μνήμων, ἀλλὰ Κῦρος ὁ νεώτερος ἀδελφὸς του, ἐπαν-
στήσας ἐναντίον του, καὶ συνάξας δέκα χιλιάδας Ἑλλ-
νικὸν στράτευμα, ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτοῦ διὰ νὰ τ-
ἐχθρονίσῃ.

Ποῖαν ἔκδοσιν ἔλαβεν ἡ ἐκστρατεία του;

Ὁ Κῦρος ἐνίκησε τὰ βασιλικά στρατεύματα πρὸς
μέρη τῆς Βαβυλῶνος εἰς Κούναξα· ἀλλ' εἰς τὴν στή-
μην τῆς νίκης ἐφονεύθη· καὶ ἐπειδὴ τὰ λοιπὰ στρατα-
ματὰ του ἠνώθησαν μετὰ τὸν βασιλέα, οἱ Ἕλληνες ἐμ-
ναν μεμονωμένοι.

Ποία ἄλλη δυστυχία ἐκολούθησεν εἰς αὐτούς;

Οἱ Πέρσαι ἐξαπατήσαντες τοὺς ἀξιωματικούς τῶν Ἕ-
λληνων τοὺς ἔφεραν εἰς τὸ στρατόπεδόν των μετὰ πρόσ-
σιν τοῦ νὰ συνομιλήσωσι, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐθανάτωσαν
ἀπιστίαν. Ἐνώπιον τοῦ ἰδίου βασιλέως ἀπετμήθησαν τ-
κεφαλὰς οἱ 5 στρατηγοὶ Κλέαρχος ὁ Λάκων, Μένων
Θετταλὸς, Πρόξενος ὁ Βοιωτίας, Ἀγίας ὁ Ἀρχαῖος
Σωκράτης ὁ Ἀχαιοῖς.

Τί ἔκαμε τότε τὸ ἑλληνικὸν στράτευμα;

Οἱ Ἕλληνες εὐρεθέντες τότε χωρὶς ἀξιωματικῶν
καὶ τροφῆς, καὶ ἀπέχοντες 2,000 μίλια ἀπὸ τῆς πα-

Δημόσια Κεντρικὴ Εἰσαγωγικὴ Βιβλιοθήκη

ἰδα των, εἶχαν καταντήσει εἰς τὴν μεγαλήτεραν ἀπελ-
σίαν, ὅτε Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος, εὐρισκόμενος ἐθέλον-
τος εἰς τὸ στράτευμα, τοὺς ἐνεθάρρυνε καὶ τοὺς ἡλευ-
έρωσεν ἀπὸ τὴν ἀμνηχανίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκοντο.
Τί ἐγένετο μετὰ τὸν πόνο, τῶν δ' στρατηγῶν;

Κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Ξενοφῶντος, ἐξελέχθησαν
στρατηγοί, ἀντὶ τῶν εἰρημένων δ, ὁ Δαρδανεύς Τιμα-
ριων, ὁ Ἀχαιοὺς Ξανθικλῆς, ὁ Ὀρχομένιος Κλεάνωρ, ὁ
Ἀχαιοὺς Φιλήσιος, καὶ ὁ Ἀθηναῖος Ξενοφῶν.

Περιγραφεὶ τὴν ἀναχώρησιν των.

Οἱ Ἕλληνες ἔκαμον θαυμασιωτάτην ἀναχώρησιν διὰ
τῶν ἐχθρικών τόπων, καὶ μετὰ ἀπιστεύτους κινδύνους
καὶ δυσκολίας, ἐφθασαν τέλος εἰς τὰ παράλια των, ἀφοῦ
ἔημιον σχεδόν τοῦ στρατεύματός των ἀπώλειαν.

Πῶς ἀναγίνεται ἡ περιήγησις αὐτῆς ἀναχώρησις;

Ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆς τῶν Ἑλλήνων, ἥτις συνέβη 400
π. Χ. ἀπομάσσεται Ἀνάβασις τῶν δέκα χιλιάδων, καὶ
ἔστι ἐν αὐτῇ τὰ αξιομνημονεύτοτερα συμβεβηκότα τῆς
στρατίας, τὸ ὅποιον δεικνύει, ὅτι οἱ Ἕλληνες ὑπερεῖχον
πάντας κατὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν τόλμην καὶ τὴν στρατιω-
τικὴν ἐμπειρίαν. Τὴν ἐκστρατείαν ταυτὴν ἐξιστόρησεν ὁ
ἑξῆς μέρος εἰς αὐτὴν Ξενοφῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς ἐρήνης τοῦ Ἀνταλκίδου (387 π. Χ.)

Τί συνέβη μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου;

Ἐπειδὴ αἱ εἰς τὴν Ἀσίαν Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐβοήθη-
σαν τὸν Κύρον, καὶ ἐφροβύντο τὴν δύναμιν τῆς Περσίας,
πρόστρεξαν εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, τοὺς δυνατωτέρους
ὅτε ἀπὸ ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς πολιτείας, οἵτινες ὑπε-
μέθησαν νὰ τοὺς ὑπερασπίσωσι.

Ἰστορεῖ τὰ κατορθώματα τῶν Σπαρτιατῶν;

Ὁ Ἀγησίλαος, σταλὲς μετὰ τὸν Θίμβρωνα καὶ Δερ-
κίλιδαν μετὰ τὸ στράτευμα εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐκυρίευσεν πολ-

λὰς πόλεις, ἐνίκησε τὸ Περσικὸν σράτευμα πλησίον τοῦ
Πακτωλοῦ ποταμοῦ, καὶ διέσπειρε τρόμον μέγαν εἰς τὰς
βασίλειον.

Πῶς ἐμπόδισε ταύτας τὰς προόδους Ἀρταξέρξης ὁ Περσικὸς με-
νάρχης;

Ὁ Ἀρταξέρξης μὴ δυνάμενος νὰ ἀντισταθῇ εἰς τοὺς
Σπαρτιάτας, ἐνήργησε διὰ τοῦ χρυσίου νὰ συμμαχήσῃ
σι πολλὰ Ἑλληνικὰ πολιτεῖαι ἐναντίον των.

Ποταὶ ἦσαν αὗται αἱ πολιτεῖαι;

Αἱ κατὰ τῆς Σπάρτης ἐνωθεῖσαι πολιτεῖαι ἦσαν
Ἀθῆναι, αἱ Θῆβαι, ἡ Κόρινθος, τὸ Ἄργος, ἡ Εὐβοία,
Λοκρὶς κτλ. καὶ ὁ ἐπισυμβὰς πόλεμος ὠνομάσθη Κο-
ρινθιακός.

Ποτα ἀποτελέσματα ἔφερεν αὕτη ἡ συμμαχία;

Οἱ Σπαρτιάται ἀφ' οὗ ἐνικήθησαν εἰς διαφόρους μάχας
ἐναγκάσθησαν νὰ ἀνακαλέσωσι τὸν Ἀγησίλαον ἀπὸ τῆς
Περσίας, ὅστις ἐπανελθὼν ἐνίκησε τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὴν
Κορώνειαν, πόλιν τῆς Βοιωτίας, 394 π. Χ. ἀντεκδικηθεὶς
οὕτω διὰ τὴν ἥτταν τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν οἱ Σπαρτιά-
ται κατὰ Θάλασσαν πλησίον τῆς Κνίδου, ὅπου ὁ Κόνων
ὁ Ἀθηναῖος στρατηγός καὶ στόλαρχος τῶν Περσῶν
κυρίευσεν 50 πλοῖά των.

Τί συνέβη μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του;

Ὁ Ἀγησίλαος ὑπεστήριξε πολὺν καιρὸν τὴν τιμὴν
τῆς πατρίδος του, ἕως οὗ τέλος πάντων καὶ τὰ δύο μέ-
ρη ἐβαρύνθησαν καὶ ἔκαμαν εἰρήνην διὰ τῆς συμπράξεως
τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, 387 π. Χ.

Ποτα ἦσαν τὰ ἄρθρα τῆς εἰρήνης;

Οἱ Σπαρτιάται παρεχώρησαν εἰς τὴν Περσίαν ὅλας
τὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ὁποίων
εἶχε πολεμήσει τόσον ἐνδόξως ὁ Ἀγησίλαος· καὶ οἱ Ἀ-
θηναῖοι ὡσαύτως παρεχώρησαν εἰς αὐτὴν πολλὰς σ-
μαντικὰς νήσους, 387 π. Χ.

Πῶς ὠνομάσθη αὕτη ἡ εἰρήνη;

Βιβλιοθήκη Περσέας

Αὕτη ὠνομάσθη ἡ εἰρήνη τοῦ Ἀνταλκίδου, ὅς τις τὴν
πραγματεύθη· ἦτο δὲ ἡ πλέον ἀτιμος εἰρήνη, καὶ ἐ-
κινουεν εἰς πόσιν ποταπότητα κατήντησαν οἱ Ἕλληνες
τὸ τὰς ζηλοτυπίας καὶ διχονοίας των, κολακεύοντες
ὡς ἄλλοτε μεγίστους ἐχθροὺς των, τοὺς ὁποίους οἱ
ἐόγανοί των πολλὰχis ἐνίκησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τοῦ Θηβαϊκοῦ πολέμου.

Τί ἐκινῶν οἱ Σπαρτιῶται μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Ἀνταλκίδου;

Οἱ Σπαρτιῶται, ἐλευθερωθέντες ἤδη ἀπὸ τὸν φόβον
τοῦ ἐχθροῦ, ἤρχισαν νὰ διασπείρουν τὸν τρόμον τοῦ
ἐματός των εἰς τὰς μικρὰς πολιτείας τῆς Ἑλλάδος,
καὶ καθυπέταξαν τὴν Μαντινείαν, πόλιν τῆς Ἀρκαδίας εἰς
τὴν Πελοπόννησον, καὶ Ὀλυνθον, πόλιν τῆς Θράκης.

Πότε ἦτον ἡ αἰτία τοῦ Θηβαϊκοῦ πολέμου;

Οἱ Σπαρτιῶται, ὠφελοῦμενοι ἀπὸ τὰς διχονοίας τῶν
Θηβαίων, ἐκυρίευσαν τὴν Ἀκρόπολιν των Καδμείαν, καὶ
ἐκράτησαν τέσσαρα ἔτη.

Πότε τὴν ἀνέκτησεν;

Οἱ ἀνδρεῖοι Πελοπίδας καὶ Ἐπαμεινώνδας βοηθού-
ντες ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, ἀνέκτησαν τὴν Ἀκρόπολιν,
κυριευμένην ὑπὸ 1,500 Σπαρτιατῶν καὶ ἀποκατέστη-
σαν πάλιν τὴν αὐτονομίαν εἰς τὰς Θήβας, 379 π. Χ.

Ποῖα ἀποτελέσματα ἔλαβεν αὐτὸ τὸ μέτρον;

Πόλεμος ἠκολούθησε μεταξύ Θηβαίων καὶ Σπαρτια-
τῶν, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ πρῶτοι ἐβοηθοῦντο ἀπὸ τοὺς Ἀ-
θηναίους.

Ποίαν ἔλθασιν ἔλαβεν;

Οἱ Θηβαῖοι στρατηγοὶ ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους,
στρατηγούμενους ἀπὸ τὸν βασιλέα των Κλεόμβροτον
ἐν τῇ ἀξιομνημόνευτον μάχῃ τῶν Λεύκτρων, 371 π. Χ.
μεταξὺ τῶν Πλαταιῶν καὶ Θεσπειῶν τῆς Βοιωτίας.

Περίγραψε ταύτην τὴν μάχην;

Ἀπὸ τῆς κεντρικῆς ἐπιγραφῆς τῆς μάχης.

Τὰ στρατεύματα τῶν Λακεδαιμονίων συνέκειντο ἀπὸ 24,000 πεζοῦς καὶ 1,600 ἵππεις, ἐνῶ οἱ Θηβαῖοι εἶχαν μόνον 6,000 πεζοῦς καὶ 400 ἵππεις, ἀλλ' ὅλοι ἦσαν ἐθουσιασμένοι διὰ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ αποφασισμένοι νὰ νικήσουν ἢ νὰ ἀποθάνουν. Εἰς ταύτην τὴν μάχην φρονεύθησαν ὁ βασιλεὺς Κλεόμβροτος καὶ περὶ τοὺς 100 Λακεδαιμονίους, ἐκ τῶν ὁποίων 400 ἦσαν Σπαρτιάται· οἱ δὲ ἄλλοι ἐκ τῶν συμμάχων τῶν, τὸ ὅλον 4,000, ἐν οἷς Θηβαῖοι ἔχασαν μόνον 300 ἀνδρας, καὶ ἐξ αὐτῶν τὸ σαρκεῖς μόνον ἦσαν ἐκ τῆς πόλεως τῶν Θηβῶν.

Τὴ συνέδῃ μετὰ ταύτην τὴν νίκην:

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐκστρατεύσαντες κατὰ τῆς Λακωνίας ἐληελάτησαν τὴν γῶραν πλησιάζαντες ἕως εἰς αὐτὰς τὰς πύλας τῆς Σπάρτης, καὶ ἀφ' οὗ ἐπανέφερον τοὺς ἐν διαφόροις μέρει διεσπαρμένους Μεσσηνίους, ἀποκατέστησαν αὐτοὺς εἰς τὴν παλαιάν τὴν ἐλευθερίαν (*), ἐκδύξαντες τοὺς Σπαρτιάτας ἀπὸ τῆς Μεσσηνίας, τὴν ἀποὺ ἐκ νέου ἀνηγείραν οἱ κάτοικοί τῆς ἐπανελθόντες, 20 π. Χ. Συγχρόνως ἀποκατεστάθη αὐτονομία καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ Ἀρχαδία. *Ἀρχαδία* 2

Ποῖας ἄλλας νίκας ἔκαμαν ἀκολούθως:

Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἐνίκησε καὶ δεῦτερον τοὺς Λακεδαιμονίους, βοηθουμένους τότε ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἄλλας Ἑλληνικὰς πολιτείας, εἰς τὴν μάχην τῆς Μαντινείας, ἀλλὰ πληγωθεὶς καιρίως ἀπὸ ἀκόντιον εἰς στήθος ἐφάρθη ἔξω τῆς μάχης.

Ἰστορεῖ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου του:

Ὁ αἰδῆρος τοῦ ἀκοντίου εἶχε μείνει εἰς τὸ σῶμα τοῦ Ἐπαμεινώνδου, καὶ ἅμα ἐξεβάλλετο, ἔπρεπε νὰ ἀποθῇ· ἀλλὰ βεβαιωθείς ὅτι τὸ στρατεῦμά του ἐνίκησε καὶ

(*) Ἰδε τὸν περὶ τοῦ τῆς μάχης ταύτης ἔργον. Ἑλλ. Ἰσ. 6. 4. 9—

ἔπων τὴν ἀσπίδα τοῦ σώαν, ἔσυρε τὸ βέλος καὶ ἀπέθανε
εἰς τοὺς κόλπους τῆς νίκης, 362 π. Χ. (Ἰουλίου 4).
παῖον χαρακτηρὸς ἦτον ὁ Ἐπαμεινώνδας;
Ὁ Ἐπαμεινώνδας ἦτο εἰς τῶν μεγαλητέρων ἀνδρῶν,
αἰσθημένος καὶ ὡς πολιτικός, καὶ ὡς στρατιωτικός,
καὶ ὡς φιλόσοφος· προσέτι αἱ ἀρεταὶ τοῦ καὶ ὁ πατριω-
σμὸς τοῦ ἦσαν πρωτότυπα, καὶ ἡ δόξα τῶν Θηβῶν
ἀνεξέλιπε μετ' αὐτοῦ.

Τὴ συνέδῃ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμεινώνδα;

Ἐπειδὴ τὰ μέρη ἐβαρύνθησαν τὸν πόλεμον, ὅλαι αἱ
ἀλλοιτεῖται τῆς Ἑλλάδος ἔκαμαν εἰρήνην μεταξὺ τῶν,
361 π. Χ. ἐξαιρουμένης τῆς Σπάρτης, ἥτις μ' ὅλα ταῦ-
τα δὲν ἀνενέωσε τὰς ἐχθροπραξίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ Ἀγησιλάου καὶ τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου.

Τὴ ἐπεχείρησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τὸ τέλος τοῦ Θηβαίου πολέμου;
Ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἀγησίλαος ὑπῆγεν εἰς τὴν
Αἴγυπτον μὲ δυνατόν στρατεύμα, διὰ νὰ βοηθήσῃ τὸν
Ταχῶ, βασιλέα τοῦ τόπου, ἐναντίον τῶν Περσῶν κατὰ
τὸ βασιλέως τῶν ὁποίων εἶχεν ἀποστατήσῃ.

Τὴ ἔκαμαν εἰς τὴν Αἴγυπτον;

Ὁ Ἀγησίλαος δυσηρεστήθη κατὰ τοῦ Ταχῶ, διότι
ἐλάβε τὴν ὁποίαν ἤλπιζεν ὑποδεξίωσιν, οὗτ' ἐχειρο-
νογήθη στρατηγὸς ὅλου τοῦ στρατοῦ, καὶ ἐνωθεὶς μετὰ
τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Νεκτανάβιδος, ἐξεδίωξεν αὐτὸν ἀπὸ
τῆς βασιλείας, καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ὁ ἀνεψιός.

Ποῦ ἀπέθανεν;

Ἀφοῦ ἐπολέμησεν εὐτυχῶς ὑπὲρ τοῦ Νεκτανάβιδος,
ἔφυγε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον διὰ τὴν Σπάρτην· ἀλλ' ἐναν-
τίον ἀνεμοὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Μενελάου,
καὶ ἔκκειτο ἐκεῖ εἰς τὸν ἔρημον τόπον τῆς Λιβύης· ἐκεῖσε δὲ ἀ-
νενήσας ἀπέθανεν τὸ 84 ἔτος τῆς ἡλικίας του, 41 τῆς
βασιλείας του καὶ 356 πρὸ Χριστοῦ.

Τι παρατηρεῖς περὶ τοῦ Ἀγησίλαου;

Ὁ Ἀγησίλαος ἦτο πολλὰ μικροῦ ἀναστήματος καὶ χωλός, ἀλλὰ κατεστάθη περίφημος διὰ τὴν εὐφυΐαν, τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν ἀπλότητα τῆς ζωῆς του.

Ποῖος πόλεμος ἔγινε τὸ ἀκόλουθον ἔτος;

Πόλεμος ἤρχισε μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων Χίων, Κίων, Ροδίων καὶ Βυζαντίων, οἵτινες ἐσυνμάχησαν διὰ νὰ γείνουν ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τὰς Ἀθήνας.

Ποιοὶ Ἀθηναῖοι στρατηγοὶ ἐδοξάσθησαν εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον;

Εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ὁ Χαβρίας, ὁ Ἰφικράτης καὶ ὁ Τιμόθεος ἀπέκτησαν μεγάλην δόξαν, καὶ οὗτοι εἰναι οἱ τελευταῖοι Ἀθηναῖοι στρατηγοὶ τῶν ὁποίων τὰ ὄνματα ἀξίως ἀπὸ θάνατος ἐσθῆσαν ἀπὸ τὴν ἱστορίαν.

Ποῖον ἥρωϊκὸν κατόρθωμα ἔκαμεν ὁ Χαβρίας;

Εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Χίου ὁ Χαβρίας ἐγκαταλείψας ἀπὸ τὸν ἐπίλοιπον στόλον, ἐπροτίμησε νὰ χαλάρωσιν μὲ τὸ βυθιζόμενον πλοῖόν του, παρὰ κολυμβῶν νὰ σωθῇ εἰς ἐχθρικὸν παράλιον.

Ποῖον τέλος ἔλαβεν ὁ πόλεμος;

Ὁ πόλεμος οὗτος διήρκεσε τρία ἔτη, καὶ τέλος ἐγένετο εἰρήνη, διὰ τῆς ὁποίας οἱ σύμμαχοι ἀπήλαυσαν τὴν εὐλείαν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν, 356 π. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Περὶ τοῦ Ἱεροῦ Πολέμου.

Ποῖα ἦτον ἐν γένει ἡ κατάστασις τῆς Ἑλλάδος εἰς ἐκείνην τὴν περίοδον;

Οἱ Ἕλληνες εἶχαν ἐκπέσει πολὺ ἀπὸ τὰς ἀρετὰς τῶν προγόνων των, καὶ ὁ πατριωτισμὸς καὶ κάθε εὐγενὲς αἶσθημα ὑπεχώρησεν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν πατριῶν, τὴν φιλοδοξίαν καὶ εἰς τὴν ἰδιοτέλειαν.

Τι παρατηρεῖς περὶ τῶν Ἀθηναίων;

Ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνας οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν οἱ πλέον τρυφηλοὶ καὶ ἄσωτοι, ἀλλ' ὑπερεῖλον ἀκόμη τοὺς ἄλλους

ες κατὰ τὴν κλίσιν πρὸς τὴν μάθησιν καὶ τὰς ωραίας
γυμνασ.

Ἢ παρατηρεῖς περὶ τῆς Σπάρτης;

Ἡ Σπάρτη διαφθαρεῖσα ἀπὸ τὸ χρυσίον τὸ ὁποῖον εἰ-
ργαγεν ὁ Λύσανδρος, εἶχεν ἐγκαταλείψει τὰ παλαιὰ ἥ-
καὶ ἐκπέσει πολὺ ἀπὸ τὴν προτέραν τῆς μεγαλειότητα.
Ποῦτος πόλεμος συνέβη ἀκολούθως εἰς τὴν Ἑλλάδα;

Τὸν πόλεμον τῶν συμμάχων ἢ Συμμαχικὸν λεγό-
νον διεδέχθη ὁ Φωκικὸς, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ-
μάζεται Ἰερός πόλεμος, καὶ ὅλαι σχεδὸν αἱ πολι-
ται τῆς Ἑλλάδος ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν, καὶ ἐπολέ-
ουν 9 ἔτη μὲ μεγάλην ἐχθροπάθειαν.

Ποία ἦταν ἡ αἰτία τοῦ πολέμου τούτου;

Ἐπειδὴ οἱ Φωκεῖς ἐγεώργησαν μέρος γῆς, τὸ ὁποῖον
ἦκεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, τὸ συ-
νδριον τῶν Ἀμφικτυόνων τοὺς κατεδίδικασεν ὡς ἱεροσυ-
ρος εἰς χρηματικὴν ποινὴν, ἀλλὰ κατὰ προτροπὴν τῶν
σπαρτιατῶν, οἵτινες ὁμοίως ἦσαν καταδεδικασμένοι εἰς
αὐτὴν ποινὴν διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Καδμείας, ὅθεν ἡ-
ρήσαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὸ ψήφισμα.

Ποῖος πρῶτος διέγειρε τοὺς Φωκεῖς εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον;

Ὁ Φιλόμηλος, ὅστις ἀναγορευθεὶς στρατάρχης ἐκυ-
ρωσε τὸ μαντεῖον καὶ ἀφῆρσεν ἀπὸ τὰς στήλας τὰς ἀ-
γράσεις τῶν Ἀμφικτυόνων.

Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερεν ἡ παρεκκλίσις αὕτη;

Οἱ Θηβαῖοι, οἱ Λοκροὶ, οἱ Θετταῖοι καὶ πολλοὶ ἄλλοι
συμάσθησαν νὰ πολεμήσωσιν τοὺς Φωκεῖς, βοηθουμέ-
νοι ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, Σπαρτιάτας καὶ ἄλλους λαοὺς.

Ποῖαν ἐκδασιν ἔλαβον οὗτος ὁ πόλεμος;

Οἱ Φωκεῖς καὶ οἱ σύμμαχοί των ἐνίκησαν διὰ πολλὴν και-
ρὴν, ἔχοντες στρατηγὸν τὸν Φιλόμηλον. Μετὰ δὲ τὸν θά-
τον τούτου ἔγεινε στρατηγός ὁ ἀδελφός του Ὀνόμαρ-
τος, ὅστις, γενόμενος αἰχμάλωτος ἐκρεμάσθη ἀπὸ τὸν Φί-
επον, προσκλήθηντα ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῶν Φωκέων

διὰ τὰ τὸν πολέμησιν, 3,000 δὲ κατεποντίσθησαν ὡς
ρόσυλοι, καὶ 6,000 ἀπέθανον ἐν τῇ μάχῃ.

Ποτὸς ἐτελείωσε τὸν πόλεμον τοῦτον;

Φίλιππος ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὅστις, ἀνίκησε καὶ ἠγχαλώτισε τοὺς Φωκεῖς, ἠρήμωσε τὰς πόλεις των, καὶ τοὺς διεσχόρπισεν εἰς χωρία. Ὁ πόλεμος οὗτος ἐγένετο αἷτιος πολλῶν αἵματοχυσιῶν καὶ ποταμίων δυστυχημάτων, καὶ ἐτελείωσε 346 π. Χ.

BIBΛΙΟΝ Δ'.

Ἀπὸ τῆς κατακτίσεως τῆς Ἑλλάδος παρὰ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα (336 π. Χ.) ἕως τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (323 π. Χ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα.

Τίς ἦτον ὁ Φίλιππος;

Ὁ Φίλιππος ἦτο βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, υἱὸς τοῦ Ἀμύντου καὶ πατὴρ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ εἶχε πολλὰ στρατιωτικά προτερήματα, ἠνωμένα μὲ τὴν μεγαλητέραν πανουργίαν καὶ ἐπιδεξιότητα.

Ἰστορήσε τὰ εἰς τὴν ἀρχὴν κατορθώματά του;

Ὁ Φίλιππος ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας κατ' ἐκλογὴν μὲν τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ μὲ βλάβην τῶν καίων τῶν νομίμων κληρονόμων, καὶ ὑποτάξας Ἰλλυριοὺς, Παίονας καὶ ἄλλα ἔθνη, τὰ ὅποια ἐβοήθουν τὸν ἀνταγωνιστὰς του, ἐστερέωσε τὴν δύναμίν του.

Εἰς ποῖα πράγματα ἐνησχολήθη ἀκαλοῦθως;

Ὁ Φίλιππος συνέλαβε τὸν πλεονεχτικὸν σκοπὸν νὰ καθυποτάξῃ ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς πολιτείας καὶ τοῦτω ἐνεψύχονε τὰς ἐκ τοῦ Ἱεροῦ πολέμου γεννηθείσας.

Ποιαν ἔκδασιν ἔλαβε τὸ πρῶτόν του ἐπιχείρημα;

Ὁ Φίλιππος ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα με στρατεύματα, ἐπρόφασιν νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Φωκεῖς· ἀλλ' ἐπειδὴ εὐχε τὰ στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν κατεχόμενα ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, δὲν ἔκρινε φρόνιμον νὰ περάσῃ διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐπέστρεψεν ἀπρακτος.

Τί ἔκαμεν ἔπειτα ὁ Φίλιππος;

Ἐστράτευσεν ἐναντίον τῶν ἐν Θράκῃ ἀποικιῶν τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἰδίως τῶν Ὀλυνθίων.

Πῶς συνήραγχε κυρίως πρὸς ματαιώσιν τοῦ σκοποῦ του;

Δημοσθένους ὁ περίφημος ῥήτωρ τῶν Ἀθηναίων ἤναντι-νέτο εἰς τὰ σχέδια τοῦ Φιλίππου, καὶ διὰ τῆς εὐγλωττίας καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ του παρέστανε τοὺς πανούργους σκοποὺς τοῦ τυράννου, καὶ διεγείρει τοὺς συμπο-
τας του.

Ποιον σχέδιον ἀκολούθησε τότε ὁ Φίλιππος;

Ὁ Φίλιππος διὰ τῆς πανουργίας καὶ δωροδοκίας του γείρει διχονοίας εἰς τὰς πολιτείας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπρόσβαλε φανερά τοὺς Ἀθηναίους καὶ Θηβαίους, οὗς μεγαλητέρους ἐχθροὺς του.

Ποιαν ἔκδασιν ἔλαβε τότε ἡ προσβολὴ αὕτη;

Ὁ Φίλιππος ἐνίκησε τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας, ἣτις ἀπεφάσισε τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος, ἐτάξασα ὅλους τοὺς Ἕλληνας εἰς τὸν νικητὴν, 338 π.Χ.

Πῶς μετεχειρίσθη τοὺς νικημένους λαοὺς;

Ὁ Φίλιππος ἐσυγχώρησεν εἰς κάθε πολιτείαν νὰ κυ-
νᾶται με τοὺς ἰδίους τῆς νόμους, ἐνῶ αὐτὸς, διορι-
εῖς ἀρχιστράτηγος τῆς Ἑλλάδος, ἐκυβέρνη καὶ διεύ-
γεν ὅλας τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἔθνους.

Ποιαν ἐπιχείρησιν ἀνέλαθεν ἀκολουθῶν;

Ὁ Φίλιππος διενεόθη νὰ κυριεύσῃ τὸ Περσικὸν βα-
σιλεῖον, καὶ διώρισε κάθε πολιτείαν νὰ συνεισφέρῃ στρα-
τας δι' αὐτὸν τὸν σκοπόν.

Τί τὸν ἐμπόδισεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκτελέσῃ τὸν σκοπὸν του;

Τὴν παραμονὴν τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιχειρήσεως Φίλιππος ἐδολοφονήθη ἀπὸ τὸν Πausανίαν ἀρχηγὸν τοῦ σώματος φυλάκων του, εἰς ἐκδίκησιν ἀτομικῆς τιμῆς θρεῖς, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑποστῆ ἀπὸ τὸν Ἀτταλον, ὃς εἶχε δὲ ἱκανοποιηθῆ ἀπὸ τὸν Φίλιππον, τοῦ ὁποίου τὴν δικαιοσύνην εἶχεν ἐπικαλεσθῆ· διότι ὁ Ἀτταλος ἦτον ἑξάδελφος τῆς Κλεοπάτρας, γυναικὸς τοῦ Φιλίππου, 32 πρὸ Χριστοῦ.

Ποίαν ἐντύπωσιν ἔκαμεν ἡ εἰδήσις τοῦ θανάτου του;

Οἱ Ἀθηναῖοι, μαθόντες τὰ περὶ τοῦ θανάτου του, ἐχαρίστησαν τοὺς θεοὺς διὰ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο, ἐστὶν φανοφόρησαν, καὶ ἐδείξαν τὴν μεγαλητέραν χαρὰν, πᾶντων ὁ Δημοσθένης, ἐλπίζοντες νὰ ἀνακτήσωσιν ἡ τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν των· ἐψήφισαν δὲ καὶ φανον εἰς τὸν Πausανίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Πόσον ἑτῶν ἦτον ὁ Ἀλέξανδρος ὅταν διεδέχθη τὸν πατέρα του Φίλιππον;

Ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ ἐπονομασθεὶς μετὰ ταῦτα Μέγας ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας τὸ 20 ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ἐγεννήθη 356 π. Χ.

Πότος ἐχρημάτισε διδάσκαλός του;

Πρῶτος ἦτον ὁ Λεωνίδας, χαρακτῆρος αὐστηροῦ συγγενῆς τῆς μητρὸς του Ὀλυμπιάδος· ἔπειτα τῷ διαρίσθη Ἀριστοτέλης ὁ ἐνδοξότατος καὶ λογιώτατος τῶν φιλοσόφων (*).

Πόσον ἐπιτηδεύοντα κατέρθωμα ἔκαμεν εἰς τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν;

(*) Ὁ Ἀλέξανδρος εἰδοποιηθῆς περὶ νίκης τινὸς τοῦ πατρὸς του ἀντὶ νὰ δεῖξῃ σημεῖα χαρᾶς διὰ τοῦτο, ἐφάνη μελαγχολικός, καὶ εἶπε εἰς τοὺς φίλους του· « Ὁ πατήρ μου θέλει κυριεύσει τὰ πάντα, καὶ ἐγὼ δὲν θέλω ἀνῆλθαι τίποτε ».

Ὁ Ἀλέξανδρος πολλὰ γρήγορα ἔγεινεν ἐπιτηδεύον-
τος ἵππευς, καὶ αὐτὸς μόνος ἐτόλμησε ν' ἀναβῇ τὸν πε-
ρίφημον Βουκέφαλον, ἵππον πολλὰ ὠραῖον, σταλέντα
ῥωρον εἰς τὸν Φίλιππον παρὰ Θετταλοῦ τινος, ἀλλὰ τό-
σον ἄγριον, ὥστε κανεῖς ἀκόμη δὲν εἶχε δυνηθῇ νὰ τὸν
καμάσῃ (*).

Τὴ συνέβη μετὰ τὴν ἀνάβασίν του εἰς τὸν θρόνον;

Ὁ Ἀλέξανδρος ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν ἐνθρόνισίν
του, ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Ἰλlyριῶν καὶ ἄλλων ἐθνῶν,
τὰ ὅποια εἶχον ἐπαναστατήσῃ, καὶ μετὰ διαφοροὺς ση-
μαντικὰς νίκας, τὰ ὑπέταξεν ὅλως διόλου.

Εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκετο ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐτάχυνε τὴν ἐπιστροφὴν του διὰ νὰ
πολεμήσῃ πολιτείας τινὰς τῆς Ἑλλάδος, αἵτινες ἐσυμ-
μάχησαν ἐναντίον του· ἀλλ' ἄφοῦ ἐκυρίευσεν καὶ κατέ-
στρεψε τὰς Θήβας, αἱ λοιπαὶ ὑπετάχθησαν εἰς αὐτόν, ὅ-
πως τὰς ἐσυγχώρησεν.

Εἰς ποῖα πράγματα ἐστρεψε τὴν προσοχὴν του ἀκολούθως ὁ Ἀλέ-
ξανδρος;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐσύναξε τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ἑλ-
λάδος εἰς τὴν Κόρινθον, καὶ ψηφισθεὶς πανδήμως ἀρχι-
στράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Περσίας, ἡτοιμάσθη
μέσῳ νὰ εἰσβάλῃ εἰς αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τῆς Περσίας.

Πῶς ἐκυβέρνηεν τὴν Περσίαν εἰς τὸν καιρὸν τῆς εἰσβολῆς;

Τὸ βασίλειον τῆς Περσίας ἐκυβερνᾶτο ἀπὸ τὸν Δα-

(*) Λέγεται ὅτι κανεῖς ἄλλος ἐκτός τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲν ἤθύνετο ν'
ἀβῇ τὸν ἵππον τοῦτον, ὁ ὅποτος ἐσυνείληξε νὰ γονατίσῃ διὰ νὰ τὸν
ῥηταί· πληγωθεὶς δὲ εἰς μάχην τινὰ κατὰ τῆς Ἰνδίας, ἔσωσε πρῶτον
τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῇ μέσῳ ἀναριθμήτῳ πλήθει ἐχθρῶν, καὶ ἔπειτα
τελεύτησεν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔκλαυσεν διὰ τὸν θάνατόν του, καὶ ἔκτισεν
ὄλιν εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ὠνόμασε Βουκεφάλειον.

ρεῖον τὸν Κοδομανόν, ἀνδρεῖον, φρόνιμον καὶ ἐμπειροπό-
λεμον ἡγεμόνα.

Με πόσα στρατεύματα ἐπέρασεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἀσίαν;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Ἀσίας ἐπὶ
κεφαλῆς 30,000 πεζῶν καὶ 5,000 ἵππέων, ἔχων μετὰ
ἑαυτοῦ τὸν Παρμενίωνα καὶ ἄλλους στρατηγοὺς τοῦ πα-
τρός του Φιλίππου, 334 π. Χ.

Ποῦ ἀπῆντησε τὸ Περσικὸν στρατεύμα καὶ πόσον ἦτον;

Τὸ Περσικὸν στρατεύμα συγκείμενον ἀπὸ 100,000
πεζοῦς καὶ 10,000 ἵππεις, ἀπῆντησε τὸν Ἀλέξανδρον
εἰς τὴν Φρυγίαν κατὰ τὸν Γρανικὸν ποταμόν.

Περίγραψε τὴν ἐκβασιν τῆς μάχης;

Οἱ Ἕλληνες, παρατεταγμένοι ὡς εἰς μάχην, ἐπέρα-
σαν κολυμβῶντες τὸν ποταμόν, προηγουμένου τοῦ Ἀ-
λεξάνδρου, καὶ ἐφορμήσαντες κατὰ τῶν ἐκπεπληγμένων
Περσῶν, ἐφόνευσαν 22,000, μεταξύ τῶν ὁποίων ἦσαν
καὶ πολλοὶ μισθοφόροι Ἕλληνες, καὶ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν
ὅλον τὸ στρατεύμα.

Εἰς ποίας αἰτίας ἀποδίδεις τὴν νίκην;

Οἱ Ἕλληνες ἐκινουῦντο ἀπὸ παλαιὸν μῖσος κατὰ τῶν
Περσῶν, καὶ ἐκτὸς τούτου ἦσαν καλῆτερα γυμνασμένοι
εἰς τὰ ὄπλα, καὶ περισσότερον συνειθισμένοι εἰς τοὺς
κόπους.

Τί ἔκαμεν ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ ταύτην τὴν νίκην;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέπεμψεν εἰς τὰ ἴδια τὸν στόλον
ἀφίνων εἰς τὸ στρατεύμα του τὴν ἐκλογὴν ἑνὸς ἐκ τῶν
δύο, ἢ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἀσίαν, ἢ νὰ χαθῇ.

Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερεν αὕτη ἡ νίκη;

Ὁ Ἀλέξανδρος χωρὶς πολλὴν ἀντίστασιν, ἐπροχώρη-
σεν κυριεύων ἀλληλοδιαδόχως πόλεις, ἕως οὗ ἐκτυπήθη ἀπὸ
τοὺς Πέρσας πλησίον τῆς Ἰσσοῦ, πόλεως τῆς Κιλικίας.

Πόσοι ἦσαν οἱ Πέρσαι;

Τὸ Περσικὸν στρατεύμα συνίστατο ἀπὸ 400,000 ἄν-
δρας, διοικουμένους ἀπὸ τὸν Δαρεῖον αὐτόν, ὅστις ἔφε-

48
ρε μεθ' ἑαυτοῦ ὅλα τὰ πλοῦτη καὶ τὰς πολυτελείας τῆς
Αὐλῆς του μετὰ τῆς οἰκογενείας του.

Περίγραψε τὴν μάχην;

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἐκλέξας θέσιν τινὰ, ὅπου ὀλίγοι μό-
νον Πέρσαι ἐδύναντο νὰ πολεμῶσιν, ἐνεψύχωσε τὰ στρα-
τεύματά του καὶ ἐκέρδισε τελείαν νίκην, 333 π. Χ.

Πόσοι ἐφονεύθησαν;

Ἡ φθορά τῶν Περσῶν ἦτο τεράστιος, ἐπειδὴ ἐφονεύ-
θησαν 70,000 καὶ 40,000 ἐλήφθησαν αἰχμάλωτοι, ἐνῶ
ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἔπεσαν πολλὰ ὀλίγοι· μεταξύ δὲ τῶν
αἰχμαλώτων ἦτο ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρείου, ἡ μήτηρ, ἡ
γυνὴ καὶ αἱ θυγατέρες του.

Πῶς ἐφέρθη ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν νίκην;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐφάνη μετριόφρων εἰς τὴν εὐτυχίαν
του καὶ ἐκυρίευσεν ἡσύχως τὰς παραχειμένας ἐπαρχίας,
καὶ μετεχειρίσθη καλῶς τοὺς διοικητάς, οἵτινες ὑπετά-
νθησαν εἰς αὐτόν.

Πῶς μετεχειρίσθη τοὺς βασιλικούς αἰχμαλώτους;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἔδειξε μεγάλην γενναιότητα καὶ ἀρε-
τήν εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τὴν λοιπὴν οἰκογένειαν τοῦ Δα-
ρείου, καὶ ἐπάσχιζε ν' ἀνακουφίῃ τὰς δυστυχίας των με-
τὴν μεγαλητέραν προθυμίαν καὶ φιланθρωπῖαν.

Ποῖαν ἐντύπωσιν ἔκαμεν ἡ περιποίησις αὐτῇ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ
Δαρείου;

Ὁ Δαρεῖος, μαθὼν τὴν καλὴν διαγωγὴν τοῦ Ἀλεξάν-
δρου εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ἔστειλε πρέσβεις εἰς αὐτόν
προβάλλων νὰ τὴν ἀξαγοράσῃ εἰς ὅποιανδήποτε τιμὴν
ἤθελεν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ νὰ κάμῃ συνθήκας εἰρήνης
καὶ φιλίας μετ' αὐτοῦ.

Ποῖαν ἀπόκρισιν ἔδωκεν ὁ Ἀλέξανδρος;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεκρίθη, ὅτι εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀ-
σίαν, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὰς κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀδίκους
ἐπιχειρήσεις τῶν Περσῶν μοναρχῶν, καὶ ὅτι ἂν ὁ Δα-
ρεῖος ᾔραγετο νὰ ζητήσῃ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν οἰκογέ-

νειάν του, ἤθελε τὰς δώσει εὐχαρίστως· ἀλλ' ἂν εἶχε σκοπὸν νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ τῆς βασιλείας, ἤθελε τὸν εὐρει πρόθυμον εἰς ἐναντίωσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς κατακτήσεως τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Αἰγύπτου.

Περιέγραψε τὰς προόδους τοῦ Ἀλεξάνδρου :

Ὅλαι αἱ πόλεις τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης ὑπετάχθησαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ἅμα ἐπλησίασεν εἰς αὐτὰς, ἐξαιρουμένης μόνον τῆς Τύρου ἥτις τοῦ ἐκλείσε τὰς θύρας.

Τὴ παρατηρεῖς περὶ τῆς πόλεως Τύρου :

Ἡ πόλις Τύρος ἦτο δυνατὴ, κειμένη εἰς μικρὰν νήσον τοῦ Φοινικικοῦ παραλίου, καὶ διὰ τῆς ἀρμοδίας θέσεώς της ἔγεινε τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου, ἡ κυρία τῆς θαλάσσης καὶ ὁ πλουσιώτατος τόπος τῆς Ἀνατολῆς.

Πῶς ἐκυριεύθη :

Ὁ Ἀλέξανδρος, πολιορκήσας τὴν Τύρον, τὴν ἐκυρίευσε μετὰ ἑπτὰ μῆνας, ἀφοῦ ἐγέμισε μὲ γῶμα τὸν πορθμὸν τῆς θαλάσσης, ὅστις τὴν ἐχώριζεν ἀπὸ τὴν ξηρὰν καὶ ἀπανθρώπως ἐφόνευsen 8,000 ἀπὸ τοὺς κατοίκους της, καὶ ὑπὲρ τὰς 30,000 ἔκαμεν αἰχμαλώτους.

Ποῦ διευθύνθη ἐπομένως ὁ Ἀλέξανδρος :

Ἀπὸ τὴν Τύρον διηυθύνθη ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Τερουσαλήμ, ὅπου τὸν ὑπεδέχθη μετὰ μεγάλης πομπῆς οἱ μέγας ἀρχιερεῖς Ἰαδόου. Ἐπειδὴ δὲ ἐδείχθησαν εἰς αὐτὸν αἱ προφητεῖαι τοῦ Δανιὴλ περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἐχάρισε μεγάλα προνόμια εἰς τοὺς Ἰουδαίους, καθὼς ἀναφέρουσιν αἱ Ἑβραϊκαὶ μαρτυρίαι.

Ποῦ τὸν κατέκτησεν ἐπομένως :

Ἀφοῦ ὁ Ἀλέξανδρος ἐκυρίευσε τὴν Γάζαν, δυνατὴν πόλιν τῆς Συρίας, κατακόψας τὴν ἐν αὐτῇ φρουρὰν ἐκ 10,000 στρατιωτῶν, ἐκυρίευσε μετὰ ταῦτα καὶ τὴν Αἰγύπτου, καὶ ἔκτισεν εἰς αὐτὴν τὴν Ἀλεξάνδρειαν, πλησίον ἑνὸς τῶν σταμίων τοῦ Νεῖλου.

Τί ἔκαμε μετὰ τὴν κατάντησιν τῆς Αἰγύπτου;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησεν εἰς τὴν Λιβύαν, διὰ νὰ τὸν ναὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ἀμμωνος, ὅπου οἱ ἱερεῖς τὸν κρυβάν υἱὸν τοῦ Διὸς, καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα ἤθελε καὶ τὸς νὰ θεωρῇται ὡς τοιοῦτος. ✠

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

*Περὶ τῆς κατακτήσεως τῆς Περσίας καὶ τοῦ
θανάτου τοῦ Δαρείου.*

Τί ἔπραξε μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος;

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπληστος ὦν πάντατε δόξης καὶ ἐπι-
μῶν νέας νίκας, ἐκίνησε πρὸς ζήτησιν τοῦ Δαρείου, καὶ
κῶς τοὺς μεγάλους ποταμοὺς Εὐφράτην καὶ Τίγριν,
καὶ ἀπῆντησε πλησίον τῆς πόλεως τῶν Ἀρβήλων.

Πῶς ποῖον τρόπον ἠθέλησεν ὁ Δαρεῖος ν' ἀπογύρη τὴν μάχην;

Ὁ Δαρεῖος ἐπρόβαλεν εἰρήνην εἰς τὸν Ἀλέξανδρον,
κατατιθέμενος νὰ τοῦ δώσῃ τὸ ἡμισυ τῆς ἐπικρατείας
αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον καὶ τὴν ὑπερμεγέθη
πλούτηα τῶν 10 χιλ. ταλάντων (60 ἑκατομ. δραχμῶν).

Τί ἀπεκρίθη ὁ Ἀλέξανδρος;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπερρίψεν ὑπερηφάνως τὰ προβλή-
ματα τοῦ Δαρείου, μνηστὴν εἰς αὐτόν, ὅτι ὁ κόσμος δὲν
πέφερε δύο βασιλεῖς, καθὼς οὔτε δύο ἡλίους.

Ποία ὑπῆρξεν ἡ ἐκδοσις τῆς μάχης;

Μετὰ αἱματώδη ἀγῶνα ὁ Ἀλέξανδρος ἐκέρδισε τε-
λείαν νικῆν κατὰ τῶν Περσῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐφονεύθη-
σαν ἕως 400,000 ἄνθρωποι, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευ-
ντων φαίνεται ἀπίθανος.

Τί ἐγένεον ὁ Δαρεῖος;

Ὁ Δαρεῖος ἐφονεύθη μετ' ὀλίγον ἀπὸ τὸν Βῆσσον, ἕνα
τῶν ἰδίων στρατηγῶν, καὶ τὸ Περσικὸν βασίλειον, ὑπάρ-
κον πρὸ 200 χρόνων ὑπετάχθη εἰς τὸν νικητὴν, 331 π.
ριστοῦ.

Τί ἐγένεον ὁ Βῆσσος κατόπιν;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐθανάτωσεν αὐτὸν διὰ τὴν διαγωγὴν
του ταύτην.

Ποῖον ἀποτέλεσμα ἐπροξένησαν αὐταὶ αἱ εὐτυχίαι εἰς τὸ πνεῦμα
Ἀλεξάνδρου;

Μετά τὴν κατάκτησιν τῆς Περσίας, ὁ Ἀλέξανδρος
μεθυσμένος ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν, ἐδόθη εἰς τὴν πολυποσύνῃ
καὶ ἀσωτίαν, μιμούμενος τὰ ἥθη καὶ τὰ φορέματα τῶν
Περσῶν, καὶ προστάζων νὰ τὸν λατρεύωσιν ὡς θεόν·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

*Περὶ τῆς κατακτήσεως τῆς Ἰνδίας καὶ περὶ τῆς ἐπιστροφῆς
καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου.*

Ἐξηκολούθησεν ἀκόμη ὁ Ἀλέξανδρος τὰς κατακτήσεις του;

Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἤδη ἀποφασίσει τὴν κατάκτησιν
τῆς Ἰνδίας, καὶ ἀφοῦ ἐνίκησεν ἐν στρατεύματι Σχυθῶν
ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ Πώρου, ἐνδόξου βασιλέως τῆς
τόπου ἐκείνου.

Ποίαν ἐκδασιν ἔλαβεν ἡ ἐκστρατεία αὕτη;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐνίκησε καὶ τὸν Πῶρον εἰς μίαν μὲν
γάλην μάχην καὶ ἐπροχώρησεν ἕως εἰς τὸν Γάγγην ποταμὸν,
ὑποτάσσων τὰ εἰς τὸν δρόμον του ἔθνη, καὶ πολλὰ
ἄλλα θαυμαστά κατορθώματα πράττων.

Ἀπὸ τί ἐμποδίσθη εἰς τὰς προόδους του;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ προχωρήσῃ ἕως εἰς τὸν Ἀνατολικὸν Ὠκεανόν, ἀλλὰ τὰ στρατεύματά του εἶχον
ἀποκάμει πλέον ἀπὸ τοὺς κόπους, καὶ δὲν ἔστερξαν νὰ
τὸν ἀκολουθήσωσι.

Με ποῖον τρόπον ἔκαμε τὴν ἀναχώρησίν του;

Ὁ Ἀλέξανδρος διήρесе τὰ στρατεύματά του εἰς δύο
μέρη· καὶ τὸ μὲν ἐσεῖλε διὰ θαλάσσης εἰς τὴν Βαβυλῶνα
ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Νεάρχου· τὸ δὲ ὠδήγησεν ὁ ἴδιος
διὰ ξηρᾶς, ἀπαντήσας τὰς μεγαλητέρας δυσκολίας.

Ποία ἦτον ἡ διαγωγή τοῦ Ἀλεξάνδρου μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του
ἐκ τῆς Βαβυλώνας;

Ἀγανακτῶν, διότι εὗρηκεν ὄριον εἰς τὰς κατακτήσεις
οὗ, ὃ Ἀλέξανδρος ἐδόθη εἰς πᾶν εἶδος τρυφῆς καὶ ἀ-
τίας.

Τοιαῦτα ἀποτελέσματα ἔφερον ὁ τρόπος αὐτοῦ τῆς ζωῆς του;

Ἡ πολυποσία τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπέφερον εἰς αὐτὸν
ρετόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀπέθανεν εἰς τὸ 33 ἔτος τῆς
αἰχίας του καὶ τὸ δωδέκατον τῆς βασιλείας του, 323
π. Χριστοῦ (Ἰουνίου 11).

Τοιοῦ χαρακτήρος ἦτον ὁ Ἀλέξανδρος;

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτον ἴσως ὁ μεγαλῆτερος ἄνθρωπος
τοῦ κόσμου. Πρὸς τὸ χαριέστατον πρόσωπόν του ἦνονε τὴν
αστηριότητα, τὸ προβλεπτικόν, τὴν ἀνδρείαν, τὴν με-
λοφυγίαν καὶ τὴν ἀπεριόριστον φιλοδοξίαν· ἀλλὰ πρὸς
τέλος τῆς ζωῆς του ἀφέθη εἰς τὰ βίαια πάθη του, καὶ
εἰνε θῦμα αὐτῶν.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ε΄.

Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου (323 ἔτη π. Χ.) ἕως
οὗτου ἡ Ἑλλάς ἔγινεν ἐπὶ ῥοχία Ῥωμαϊκῇ (146 ἔτη π. Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ποῖον διώρισε διάδοχόν του ὁ Ἀλέξανδρος;

Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν διώρισε κανένα διάδοχον, ἀλλ' εἰς
τὴν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου του ἔδωκε τὸ δακτυλίδιον εἰς
τὸν Περδίκαν, ἓνα τῶν στρατηγῶν του. Ἐρωτηθεὶς δὲ,
ποῖον ἄφινε τὴν βασιλείαν, ἀπεκρίθη· « Εἰς τὸν
ἐκείνῳ. »

Τί συνέβη μετὰ τὸν θάνατόν του;

Οἱ στρατηγοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου συνήχθησαν καὶ διώ-
σαν τὸν Ἀρρίδατον, ἀδελφόν του, καὶ τὸν ἐκ τῆς Ῥω-

ζάνης νήπιον υἱόν του, διαδόχους· ὁ δὲ Περδίκας ἔγε
βασιλικὸς ἐπίτροπος.

Πῶς διηρέθη ἡ μοναρχία;

Ἡ μοναρχία διηρέθη εἰς τριάκοντα ἐπαρχίας, αἱ
ποῖαι ἐμοιράσθησαν εἰς τοὺς διαφόρους στρατηγοὺς.

Τί συνέβη μετ' ὀλίγον;

Οἱ διοικηταὶ ὀλίγον ὕστερον ἐδόθησαν εἰς θηριώδη
καὶ αἱματώδεις πολέμους, ἐπισήμους, μόνον διὰ τὴν
πλησίαν καὶ σκληρότητα των, καὶ διὰ τὴν ἐντελῆ ἐξ-
πύωσιν τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Πῶς διηρέθη τέλος πάντων ἡ μοναρχία;

Μετὰ αἱματώδη μάχην, συγχροτηθεῖσαν κατὰ τὴν
φὸν, ἡ μοναρχία διηρέθη εἰς τέσσαρα μεγάλα βασίλεια
δηλ. τῆς Αἰγύπτου, Μακεδονίας, Συρίας καὶ Θράκης·
εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἐβασίλευσεν ὁ Πτολεμαῖος, εἰς
δεύτερον ὁ Κάσανδρος, εἰς τὸ τρίτον ὁ Σέλευκος καὶ
τὸ τέταρτον ὁ Λυσίμαχος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῶν γενομένων μεταβολῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τί συνέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ Ἀλεξάνδρου;

Εἰς τὸν καιρὸν τῶν συμβεβηκότων τούτων εἰς τὴν
Ἀσίαν, ἐγίνοντο μεγάλαι μεταβολαὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.
Οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἄλλαι πολιτεῖαι εἶχαν ἐπαναστα-
τήσῃ, ἀλλ' ὑπετάχθησαν ἀπὸ τὸν Ἀντίπατρον, τὸν
ποῖον ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἀφήσῃ διοικητὴν τῆς Μακε-
δονίας εἰς ἀπουσίαν του.

Ποίαν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡ εἰδησις τοῦ θανάτου
τοῦ Ἀλεξάνδρου;

Ἡ εἰδησις αὕτη ἐπροξένησε μεγάλην χαρὰν εἰς τοὺς
Ἀθηναίους, οἵτινες ἀμέσως ἐπροσκάλεσαν εἰς γενικὴν
συνμαχίαν τὰς ἄλλας πολιτείας, πρὸς ἀνάκτησιν τῆς
κοινῆς ἐλευθερίας.

Ποίαν ἔκθεσιν ἔλαβον τὴν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς

Διὰ τῆς παιθεύσεως τοῦ Δημοσθένους πολλαὶ Ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι ἠνώθησαν μετὰ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκίχθησαν εἰς τὴν Λαμίαν τὸν Ἀντίπατρον καὶ μετὰ ταῦτα τὸν στρατηγὸν τοῦ Λεόνατον εἰς δύο ἀποφασιστικὰς μάχας.

Τί ἔκαμεν ὁ Ἀντίπατρος μετὰ τὴν ἥτταν του;

Ὁ Ἀντίπατρος εὐρὼν εὐκαιρίαν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν Λαμίαν ἐσύναξε στράτευμα διπλάσιον τοῦ Ἑλληνικοῦ, καὶ τὸ ὅποῖον ἐνίκησεν ὀλοτελῶς τοὺς Ἕλληνας καὶ κατέστρεψε τὴν γενομένην κατ' αὐτοῦ συμμαχίαν.

Τί συνέβη μετὰ τὴν νίκην;

Ὁ Ἀντίπατρος ἐκυρίευσεν τὰς σημαντικωτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπειδὴ ἐζήτησε νὰ παραδοθοῦν εἰς αὐτὸν οἱ πρωταίτιοι τοῦ πολέμου, ὁ Δημοσθένης διὰ νὰ ἐκφύγῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν του, κατέφυγεν εἰς τὴν νῆσον Καλαβρίαν (Πόρον), ὅπου πικρὰ φαρμάκιον πέθανεν 322 ἔτη πρὸ Χριστοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ Φωκίωτος καὶ Δημοκρίτου τοῦ Φαληρέως.

Τί παρατηρεῖς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν;

Εἰς τὸ διάστημα τῶν φιλονεικιῶν τῶν στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἡ Ἑλλὰς ἡλλαξέ συνεχῶς κυρίους, καὶ ὁ λαὸς εὐνόει ἢ κατεδίκαιε τοὺς σημαντικωτέρους πολίτας κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τῶν νικητῶν του.

Ποῖος διεδέχθη τὸν Ἀντίπατρον;

Ὁν Ἀντίπατρον διεδέχθη ὁ Πολυσπέρχων, ὅστις ἀποκατέστησε τὰς Ἑλληνικὰς πολιτείας εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν, καὶ ἀνεκάλεσε τοὺς ἐξορίστους.

Ποίαν σκληρότητα ἐπράξαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τοῦ Πολυσπέρχοντος;

Ὁ λαὸς, ἀναλαβὼν τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν, ἐθανάτωσε τὸν Φωκίωνα γέροντα καὶ ἐνάρετον πολίτην, ὅστις

πολλάκις εἶχε στρατηγήσει εὐτυχῶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος· πρὸς δὲ κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ὁ Νικοκλῆς, Θούδιππος, ὁ Ἡγήμων, ὁ Πυθοκλῆς, ὁ Χαρικλῆς, Καλιμέδων, καὶ Δημήτριος ὁ τοῦ Φαληρέως.

Ἀπὸ ποῖον ἐκυβερνῶντο ἐπομένως αἱ Ἀθῆναι;

Αἱ Ἀθῆναι ἐκυβερνῶντο δέκα ἔτη ἀπὸ Δημήτριον τοῦ Φαληρέα μὲ τοσαύτην δικαιοσύνην καὶ μετριότητα, ὥς οἱ Ἀθηναῖοι ἔστησαν ἀνδριάντας εἰς τιμὴν αὐτοῦ.

Τί ἔργειεν ὁ Φαληρεὺς;

Ἀφοῦ ὁ Δημήτριος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντιγόνου ἐκυρίευσε τὰς Ἀθῆνας, ὁ Φαληρεὺς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν θάνατον, εἰς τὸν ὁποῖον τὸν καταδίκασεν ὁ ἀκατάστατος λαὸς τῶν Ἀθηναίων.

Ποῖος ἔργειε κύριος τῆς Μακεδονίας μετὰ τὸν Δημήτριον;

Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Σελεύκου, τοῦ τελευταίου στρατηγοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Θράκη ἔπεσαν εἰς τὰς χεῖρας Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ, τοῦ καὶ δολοφόνου τοῦ Σελεύκου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

*Περὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Γαλατῶν ὑπὸ τὸν Βρέννου,
καὶ περὶ τοῦ Πύρρου.*

Ποῖον ἀξιομνημόνευτον συμβεβηκός ἡκολούθησεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κεραυνοῦ;

300,000 Γαλάται ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ βασιλέως τῶν Βρέννου, εἰσέβαλον εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἀφοῦ ἐνίκησαν καὶ ἐθανάτωσαν τὸν Κεραυνόν, ἐπροχώρησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ποῖος τοὺς ἀντεστάθη;

Ἐπειδὴ οἱ Γαλάται διεσπάρησαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς λαφυραγωγίαν, ἐκτυπήθησαν αἰφνης ἀπὸ ἑν ἑράτευμα συναγθέν παρὰ τοῦ Σωσθένους, ἀνδρὸς ἰδιώτου καὶ πολλοῦ

Ἀφοῦ ἐνίκησαν τὸν Σωσθένην εἰς τὴν δευτέραν μά-
χην οἱ Γαλάται, ἐκίνησαν διὰ τὰ λαφυραγωγῆσαι τὸν
Δελφοῖς πλούσιον ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος.

Μετὰ τοῦτον τρόπον ἐματαιώθησαν τὰ σχέδια τῶν.

Λέγεται ὅτι ὁ Βρέννος ἐχάθη μὲ μέγα μέρος τοῦ
στρατεύματός του ἀπὸ τὸν χειμῶνα καὶ σεισμόν, καὶ ὅτι
διασωθέντες στρατιῶται του κατεσφάγησαν ἀπὸ τοὺς
αὐτοίκοις, 278 ἔτη π. Χ.

Ποῖος διεδέχθη τὸν Κεραυνὸν εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Μακεδονίας.

Ἀντίγονος, ὁ υἱὸς τοῦ Δημητρίου, ἀνέβη ἐπομένως
εἰς τὸν θρόνον, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐξεθρονίσθη ἀπὸ τὸν
Πύρρον, βασιλέα τῆς Ἑπείρου (*).

Ποῖος χαρακτηρὸς ἦτον ὁ Πύρρος;

Ὁ Πύρρος ἦτον ὁ ὀνομαστότερος στρατηγὸς τοῦ
καιροῦ του, καὶ ἐφημιζετο διὰ τὴν μεγάλην στρατιωτι-
κὴν ἐμπειρίαν του, τὴν γενναίαν διαγωγὴν του καὶ τὴν
προσωπικὴν του ἀνδρείαν.

Ποῖα ἦτον ἡ αἰτία τοῦ κατὰ τὴν Λακεδαιμονίαν πολέμου του;

Κλεώνυμος, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, ὀργισθεὶς διὰ
τὴν διαγωγὴν τινῶν πολιτῶν, παρεκάλεσε τὸν Πύρρον
να τὸν στείλῃ σθένεα κατὰ τῆς πατρίδος του Σπάρτης.

Τί ἔκαμιν ὁ Πύρρος;

Ὁ Πύρρος εἰσέβαλεν εἰς τὴν Λακωνίαν μὲ 25,000
στρατιώτας πεζοὺς, καὶ 2,000 ἵππεις καὶ 24 ἐλέφαν-
τας, καὶ λεηλατήσας τὸν τόπον, ἐπροχώρησεν ἕως εἰς
αὐτὰς τὰς θύρας τῆς Σπάρτης.

Ποῖαν ἀντίστασιν εὗρηκεν εἰς τὴν κατὰ τῆς Σπάρτης προσβολὴν του;

Οἱ Σπαρτιᾶται βοηθούμενοι ἀπὸ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ
παῖδια των, ἀντεστάθησαν 2 ἡμέρας, καὶ ἐδειξαν τόσον
ἀπρόμητον θάρρος, ὥστε ὁ Πύρρος ἠναγκάσθη νὰ ἀνα-
χωρήσῃ μὲ τὰ στρατεύματά του.

Τί ἔγεινεν ὁ Πύρρος;

(*) Αὐτὸς εἶναι ὁ Πύρρος ὅστις ἐβούλησε τοὺς Ταραντίνους, πολε-

Ὁ Πύρρος ἐφονεύθη μετ' ὀλίγον εἰς τὴν πολιορκίαν
τοῦ Ἀργούς ἀπὸ κεραμίδα ριφθεῖσαν παρὰ γυναῖκα
ἀπὸ δῶμα μιᾶς οἰκίας, 282 π. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς Ἀχαικῆς συμμαχίας.

Ποία πολιτεία ἤρχισεν ἤδη νὰ κατασταίνεται σημαντικὴ;

Ἐνῶ αἱ Ἀθηναὶ καὶ ἡ Σπάρτη εἶχον καταστήσει
σημαντοὶ, τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας ἀνεξωγογήθη πάλιν
εἰς δώδεκα μικρὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου, αἱ ὅ
ποῖαι ἠνώθησαν εἰς συμμαχίαν, ἣτις ὠνομάσθη Ἀχα
ικὴ συμμαχία.

Ποῖος ὑπῆρξε κατ' ἀρχάς αἴτιος τῆς σημαντικότητος τῶν;

Ἡ συμμαχία ἔγινε κατὰ πρῶτον δυνατὴ ὑπὸ τῆς
διοικήσιν τοῦ Ἀράτου, ὅστις ἐδίωξε τοὺς Μακεδόνας
ἀπὸ τὴν Σικυῶνα καὶ Κόρινθον, αἵτινες ἀμέσως ἠνώθη
σαν μετὰ τὴν συμμαχίαν.

Ποῖον ἀποτέλεσμα ἔφερεν ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Σικυῶνος καὶ Κο
ρίνθου;

Παρακίνησαν εἰς ἀποστασίαν τὰ Μέγαρα, τὰς Κλει
νάδας, τὴν Ἐπίδαυρον, τὴν Τροιζήνα, κατέταξε δὲ εἰς τὴν
συμμαχίαν καὶ τὴν Μεγαλόπολιν, τῇ βουλήσῃ τοῦ βασι
λέως αὐτῆς Λυσιάρχου, κατόπιν δὲ καὶ τὰς Ἀθήνας διὰ
δωροδοκίας πρὸς τὸν τότε Μακεδόνα διοικητὴν Διογένην.

Ποῖοι ἦσαν οἱ ἐναντίοι τοῦ Ἀράτου;

Οἱ Αἰτωλοὶ καὶ οἱ Σπαρτιάται ὑπὸ τὸν Κλεομένην
πολέμουν τὸν Ἀρατον, καὶ τὸν ἐνίκησαν εἰς δύο ἀποφα
σισταὶς μάχαις.

Ποτὰ μέτρα ἔλαβεν ὁ Ἀρατος;

Ὁ Ἀρατος ἔθεσε τότε τὴν Ἀχαικὴν συμμαχίαν ὑπὲρ
τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Ἀρκαδίου. Ὁ Ἀρατος ἐκ τῆς Μακεδο
νίας, διὰ τῆς βοηθείας τοῦ ὁποῖου ἐνίκησε τὸν Κλεομε
νήν εἰς τὴν Σελασίαν τῆς Λακωνίας, καὶ τὸν ἠνάγκασεν
νὰ φύγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, 222 π. Χ.

ποία μεταβολή συνέβη εἰς τὴν Σπάρτην κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ
πομίνου;

Ὁ Κλεομένης ἐπὶ τῆς βασιλείας του εὐτύχησε νὰ ἀ-
καταστήσῃ τοὺς ἀρχαίους νόμους καὶ διατάξεις τοῦ
κούργου, μ' ὅλον ὅτι οἱ Σπαρτιᾶται εἶχαν θανατώσει
τὴν βασιλέα των Ἀγιν, διότι ἀπεφάσισε τὸ τοιοῦτον.

Ποία ἦσαν ἡ κατάστασις τῆς Σπάρτης μετὰ ταῦτα;

Ἀφοῦ ἡ Σπάρτη ὑπετάχθη εἰς τὸν Ἀντίγονον, ἔπε-
ν εἰς τὸν βυθὸν τῆς λήθης, καὶ τέλος κατήντησεν εἰς
τὴν ἐξουσίαν τινῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἐφιλονεῖκουν
ἐν ὁμοθυμαδον περὶ τοῦ θρόνου.

Τί παρατηρεῖς περὶ τῆς συμμαχίας τῶν Ἀχαιῶν;

Ἡ συμμαχία τῶν Ἀχαιῶν διετέλει εὐτυχοῦσα ὑπὸ
τὴν φρόνιμον διοίκησιν τοῦ Ἀράτου, ἕως οὗ νικηθεῖσα
ἀπὸ τοῦ Αἰτωλοῦς, ἀγριὸν λαόν, ὅστις ἤρχισεν ἤδη νὰ
περβαίνει τοὺς ἄλλους κατὰ τὴν ἀνδρείαν, ἠναγκάσθη
ἐπικαλεσθῆ τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου, τοῦ νέου βα-
σιλέως τῶν Μακεδόνων.

Ποίαν ἔκβασιν ἔλαβεν ἡ ἐκστρατεία τοῦ Φιλίππου;

Ὁ Φίλιππος εὐτύχει πανταχοῦ, καὶ φέρων τὸν πόλε-
μον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Αἰτωλίαν, ἐκυρίευσεν πολλὰς πό-
λεις, καὶ ἐπέστρεψε μὲ πλούσια λάφυρα.

Τί ἔγεινεν ὁ Ἀράτος;

Ὁ Φίλιππος ὠδηγεῖτο κατὰ πρῶτον ἀπὸ τὰς συμβου-
λάς τοῦ Ἀράτου, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα παρασυρθεὶς ἀπὸ
τῆς κακῆς παραινέσεως τῶν κολάκων του, τὸν ἐφαρμά-
κυσεν, ἀφοῦ διέμεινεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς συμμαχίας
τρεῖς ἔτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Περὶ τοῦ φιλοποίμενος τοῦ τελευταίου τῶν Ἑλλήνων.

Ἀπὸ ποῖον ἐδιευθύνοντο τὰ πράγματα τῆς Ἀχαικῆς συμμαχίας με-
τὸν θάνατον τοῦ Ἀράτου;

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀράτου, ἡ Ἀχαικὴ συμμαχία
ἐμετρήθη ἀπὸ τὸν Μεγαπολίτην Φιλοποίμενα, ὅστις

Δημοσθένει δὲνταίον ἐβλάστησεν ἄριστον

Ὁ Πύρρος ἐφονεύθη μετ' ὀλίγον εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἀργεῖος ἀπὸ κεραμίδος βεβηθῆσαν παρὰ γυναῖκα ἀπὸ δῶμα μιᾶς οἰκίας, 282 π. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς Ἀχαικῆς συμμαχίας.

Ποία πολιτεία ἤρχισεν ἤδη νὰ κατασταίνεται σημαντικὴ;

Ἐνῶ αἱ Ἀθηναὶ καὶ ἡ Σπάρτη εἶχον καταντήσῃ εἰς σήμαντοι, τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας ἀνεξωρογονήθη παρὰ τὴν εἰς δώδεκα μικρὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου, αἱ ὅποσαι ἠνώθησαν εἰς συμμαχίαν, ἣτις ὠνομάσθη Ἀχαικὴ συμμαχία.

Ποῖος ὑπῆρξε κατ' ἀρχὰς αἴτιος τῆς σημαντικότητος τῶν;

Ἡ συμμαχία ἔγεινε κατὰ πρῶτον δυνατὴ ὑπὸ τῆς διοικήσεως τοῦ Ἀράτου, ὅστις ἐδίωξε τοὺς Μακεδόνας ἀπὸ τῆς Σικυῶνα καὶ Κόρινθον, αἵτινες ἀμέσως ἠνώθησαν μετὰ τὴν συμμαχίαν.

Ποῖον ἀποτέλεσμα ἔφερεν ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Σικυῶνος καὶ Κόρινθου;

Παρεκίνησαν εἰς ἀποστασίαν τὰ Μέγαρα, τὰς Κλεωνάς, τὴν Ἐπίδαυρον, τὴν Τροϊζήνα, κατέταξε δὲ εἰς τὴν συμμαχίαν καὶ τὴν Μεγαλόπολιν, τῇ βουλήσῃ τοῦ βασιλέως αὐτῆς Λυσιάρχου, κατόπιν δὲ καὶ τὰς Ἀθήνας διὰ τὴν δωροδοκίαν πρὸς τὸν τότε Μακεδόνα διοικητὴν Διογένην.

Ποῖοι ἦσαν οἱ ἐναντίοι τοῦ Ἀράτου;

Οἱ Αἰτωλοὶ καὶ οἱ Σπαρτιάται ὑπὸ τὸν Κλεομένην ἐπολέμουν τὸν Ἀρατὸν, καὶ τὸν ἐνίκησαν εἰς δύο ἀποφασιστικὰς μάχας.

Ποῖα μέτρα ἔλαβεν ὁ Ἀρατος;

Ὁ Ἀρατος ἔθεσε τότε τὴν Ἀχαικὴν συμμαχίαν ὑπὲρ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Ἀντιγόνου βασιλέως τῆς Μακεδονίας, διὰ τῆς βοηθείας τοῦ ὁποῦ ἐνίκησε τὸν Κλεομένην εἰς τὴν Σελασίαν τῆς Λακωνίας, καὶ τὸν ἠνάγκασεν

Ποία μεταβολὴ συνέβη εἰς τὴν Σπάρτην κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ
τομένου;

Ὁ Κλεομένης ἐπὶ τῆς βασιλείας του εὐτύχησε νὰ ἀ-
καταστήσῃ τοὺς ἀρχαίους νόμους καὶ διατάξεις τοῦ
Κούργου, μ' ὅλον ὅτι οἱ Σπαρτιᾶται εἶχαν θανατώσει
τὴν βασιλῆα τῶν Ἀγιν, διότι ἀπεφάσισε τὸ τοιοῦτον.

Ποία ἦτον ἡ κατάστασις τῆς Σπάρτης μετὰ ταῦτα;

Ἀφοῦ ἡ Σπάρτη ὑπετάχθη εἰς τὸν Ἀντίγονον, ἔπε-
ν εἰς τὸν βυθὸν τῆς λήθης, καὶ τέλος κατήντησεν εἰς
τὴν ἐξουσίαν τινῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἐφιλονείκουν
πρὸς ἀλλήλους περὶ τοῦ θρόνου.

Τί παρατηρεῖς περὶ τῆς συμμαχίας τῶν Ἀχαιῶν;

Ἡ συμμαχία τῶν Ἀχαιῶν διετέλει εὐτυχοῦσα ὑπὸ
τὴν φρόνιμον διοίκησιν τοῦ Ἀράτου, ἕως οὗ νικηθεῖσα
πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς, ἄγριον λαόν, ὅστις ἤρχισεν ἤδη νὰ
τερβαίνει τοὺς ἄλλους κατὰ τὴν ἀνδρείαν, ἠναγκάσθη
ἐπικαλεσθῆ τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου, τοῦ νέου βα-
σιλέως τῶν Μακεδόνων.

Ποίαν ἔκδοσιν ἔλαβεν ἡ ἐκστρατεία τοῦ Φιλίππου;

Ὁ Φίλιππος εὐτύχει πανταχοῦ, καὶ φέρων τὸν πόλε-
ον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Αἰτωλίαν, ἐχυρίευσεν πολλὰς πό-
εις, καὶ ἐπέστρεψε μὲ πλούσια λάφυρα.

Τί ἔγινεν ὁ Ἀράτος;

Ὁ Φίλιππος ὠδηγεῖτο κατὰ πρῶτον ἀπὸ τὰς συμβου-
λάς τοῦ Ἀράτου, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα παρασυρθεὶς ἀπὸ
τῶν κακῶν παραινέσεις τῶν κολάκων του, τὸν ἐφαρμά-
κυσεν, ἀφοῦ διέμεινεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς συμμαχίας
4 ἔτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Περὶ τοῦ Φιλοποίμενος τοῦ τελευταίου τῶν Ἑλλήνων.

Ἀπὸ ποῖον ἐδιευθύνοντο τὰ πράγματα τῆς Ἀχαικῆς συμμαχίας με-
τὸν θάνατον τοῦ Ἀράτου;

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀράτου, ἡ Ἀχαικὴ συμμαχία
πεσθησίγη ἀπὸ τὸν Μεγαπολίτην Φιλοποίμενα, ὅστις

ὀνομάζεται ὁ «τελευταῖος τῶν Ἑλλήνων,» διότι με-
αὐτὸν ἡ Ἑλλάς δὲν ἐγέννησεν ἄλλον ἀρχηγὸν ἀξίον τῆς
προτέρας δόξης.

Τί παρατηρεῖς περὶ τοῦ χαρακτήρος του;

Ὁ Φιλοποίμην, ἦτον ἀνὴρ θαυμαστὸς διὰ τὴν ἀρετὴν
τὴν ἀξιότητα, τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν ἀπλότητα τῆς ζωῆς
του· διορισθεὶς στρατηγὸς τῶν Ἀχαικῶν δυνάμει
εἰσήγαγε τὴν μεγαλητέραν πειθαρχίαν εἰς αὐτάς, καὶ
τὴν ὁποίαν γρήγορα κατεστάθηνσαν θαυμασταὶ εἰς ὅλην
τὴν Ἑλλάδα.

Ποία ἦτον ἡ πρώτη νίκη του;

Ὁ πρῶτος θρίαμβος τοῦ Φιλοποίμενος ἦτο κατὰ τὴν
Μαχανίδου, τυράννου τῆς Σπάρτης, ὅστις συνέλαβε σκο-
πὸν νὰ κυριεύσῃ τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ' ἐθανατώθη
ἀπὸ τὸν νικηφόρον ἥρωα.

Ποίαν ἄλλην νίκην ἐκέρδισεν;

Ὁ Φιλοποίμην, ἠνωμένος μετὰ τὸν Φίλιππον, ἐνίκησε
τὰ στρατεύματα τῶν Αἰτωλῶν καὶ Ἠλείων, ἃν καὶ ἐβό-
θουντο ἀπὸ ἓν σῶμα Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων, καὶ κυ-
ριεύσας μετ' ὀλίγον τὴν Σπάρτην ἐκρήμνισε τὰ τεῖχη τῆς

Ποῦ ἀπέθανεν;

Προσπαθῶν νὰ καθυποτάξῃ ἐξ ἐφόδου τὴν Μεσσήνην
ἣτις εἶχεν ἀποστατήσῃ ἀπὸ τὴν συμμαχίαν, ἔπεσεν ἀπὸ
τὸν ἵππον του, καὶ εὗρεθεις μεμονωμένος, συνελήφθη
καὶ ἐφέρθη εἰς ὑπόγειον καὶ σκοτεινὸν δεσμωτήριον, ὅπου
ἐθανατώθη, ἐβδομηκοντοῦτης ὥν τὴν ἡλικίαν, ὑπὸ τοῦ
Δεινοκράτους, φρουράρχου τῆς Μεσσήνης, 180 π. Χ.

Ἰστορεῖς τὸν τρόπον τοῦ θανάτου του;

Ὅταν τοῦ ἔφερον τὸ φαρμάκιον εἰς τὴν φυλακὴν, ὁ
ταράχως, ἠρώτησεν, ἂν τὸ στρατεύμα του ἐσώζετο· λα-
βὼν δὲ καταφατικὴν ἀπόκρισιν περὶ τούτου, Λοιπὸν, ἐ-
πεν, ἀποθνήσκω εὐχαριστημένος. Καὶ πῶν τὸ φαρμάκιον
ἀπέθανε μετ' ὀλίγας στιγμᾶς.

Τί συνέβη μετὰ τὸν θάνατόν του;

Ἰστορεῖς τὸν τρόπον τοῦ θανάτου του;

Οἱ Ἀχαιοὶ ἔχοντες στρατηγὸν Λυκόρταν τὸν πατέρα
τοῦ Πολυβίου, πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ θανάτου τοῦ Φίλο-
ποίμενος, ἔκαμαν τρομερὰς λεηλασίας εἰς τὴν Μεσση-
νίαν, καὶ ἐπὶ τέλους ἐβίασαν τοὺς Μεσσηνίους νὰ παρα-
σώσῃ τοὺς αἰτίους τοῦ θανάτου του, τοὺς ὁποίους ἐ-
κτόλῃσαν ἀμέσως περὶ τὸν τάφον τοῦ Φιλοποίμενος,
ὅποιον μεγαλοπρεπῶς ἐνεταφίασαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τοῦ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πολέμου.

Ποία ἦσαν ἡ αἰτία τοῦ πρώτου κατὰ τῶν Ῥωμαίων πολέμου;
Ἐπειδὴ ὁ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἔκα-
νε πολλὰς λεηλασίας εἰς τὴν Ἀττικὴν, οἱ Ἀθηναῖοι ἐ-
καραπὸνέθησαν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν αὐλὴν ἐναντίον του.
Ποῖα μέτρα ἔλαβον οἱ Ῥωμαῖοι;

Οἱ Ῥωμαῖοι, αἵτινες δὲν ἐπεθύμουν τίποτε ἄλλο πε-
ρισσότερον παρὰ νὰ ἔλθωσιν εἰς φανερόν πόλεμον με-
τὰ τοῦ Φιλίππου, ἐπεμψαν πρέσβεις εἰς αὐτὸν προστάζον-
τες τον νὰ ἀπέχη· καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπήκουσεν, ἔστειλαν
στρατεύματα κατὰ τῆς Μακεδονίας.

Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερεν οὗτος ὁ πόλεμος;

Ὁ βασιλεὺς Φίλιππος, καὶ ὁ Κουίντιος Φλαμίνιος, ὁ
Ῥωμαῖος στρατηγός, συνεκρότησαν μάχην εἰς τὰς Κυνὸς
ὄρεας (*), ὅπου οἱ Ῥωμαῖοι ἐκέρδισαν τελείαν νίκην.

Τὴν ἡκολούθησε μετὰ τὴν ἥτταν;

Μετὰ ταύτην τὴν ἥτταν ἐγένεεν εἰρήνη μετὰ βαρυτάτας
ῥημάτων, καὶ ὁ Φίλιππος ἐπαυκράσθη νὰ δαμῇ

Ποία ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων;

Ὁ Φλαμίνιος μετὰ πολλήν καὶ μεγάλην προσδοκίαν ἐκήρυξεν εἰς τὸν Ἰαθμόν τῆς Κορίνθου, ὅπου ἦσαν ἐνηγμένοι ἀπειροπληθεῖς Ἕλληνες, ὅτι ἀφινεν ἐλευθερίας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις· ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἐλευθερία οὐκ ἦτο ἀληθής· ἐγένοντο δὲ ταῦτα 196 π. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἀντιόχου βασιλέως τῆς Συρίας.

Πῶς ἐφέρθησαν οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ Φιλίππου;

Οἱ Ῥωμαῖοι ἀπέθεσαν τὸ προσωπεῖον τῆς μετριοφροσύνης, καὶ ἔλαβον τοιαύτην ἐξουσίαν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πολιτείας ὥς νὰ ἦσαν κατακτήσεις αὐτῶν.

Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερεν ἡ τοιαύτη διαγωγή;

Οἱ Αἰτωλοὶ, διὰ νὰ ματαιώσουν τοὺς σκοποὺς τοῦ Ῥωμαίων, ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὸν Ἀντίοχον, βασιλέα τῆς Συρίας, προσκαλοῦντες αὐτὸν νὰ ἔλθῃ μετὰ τῶν τεύματων εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τι ἐκατόρθωσεν ὁ Ἀντίοχος;

Ὁ Ἀντίοχος ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐνίκηθη πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν ἀπὸ τὸν Ῥωμαῖον ὑπάτον Ἀχιλλεὺς Γλαβρίωνα καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Συρίαν, 190 π. Χ.

Ποῖα ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς νίκης;

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐκυρίευσαν τὴν Ἡράκλειαν, μητρόπολιν τῶν Αἰτωλῶν, καὶ τοὺς ἐστενοχώρησαν τόσον, ὥστε συμφώνησαν νὰ παραδώσωσι τὰ ὅπλα καὶ τοὺς ἵππων εἰς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ νὰ πληρώσωσι 1,000 ἀγυρᾶ τάλαντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ἡ Ἑλλὰς γίνεται ἐπαρχία Ῥωμαϊκή.

Πῶς ἐφέρθησαν οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ Ἀντιόχου;

Ἡ Ῥωμαϊκὴ Σύγκλητος ζήλοτυποῦσα τὴν δύναμιν

ὁ πόλεψιν τῆς Ἀχαϊκῆς συμμαχίας, ἐπεχείρησε νὰ ἀδυνατίσῃ ὑποθάλπουσα διχονοίας μεταξύ τῶν πολεμίων, καὶ δωροδοκοῦσα τὰς σημαντικωτέρας πόλεις. οἱαν τυραννικὴν πράξιν ἔκαμαν οἱ Ῥωμαῖοι;

Οἱ Ῥωμαῖοι συνέλαβον 1,000 ἐκ τῶν σημαντικωτέρων πολιτῶν τῆς Ἀχαΐας, καὶ τοὺς μετέφεραν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπὶ προφάσει ὅτι ἐβοήθησαν τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ῥωμαίων κατὰ τοῦ Ἀντιόχου πόλεμον (*) Μεταξὺ τούτων καὶ ὁ Μεγαλοπολίτης ἱστορικός Πολύβιος, 151 π. Χ. οἷα ἀποτελέσματα ἔφερεν αὕτη ἡ σκληρότης;

Οἱ Ἀχαιοὶ ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὸν ἀρχηγόν των Κριτοναῖον ἐπροσπάθησαν νὰ γίνουιν ἰσχυροὶ κατὰ τῆς τυραννίας τῶν Βοιωτῶν καὶ ἄλλων πολιτειῶν.

οἷα ἦτον ἡ αἰτία τοῦ ἀφανισμοῦ των;

Οἱ Ἀχαιοὶ εἶχαν πόλεμον κατὰ τῶν Μακεδόνων, μάχων τότε τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ῥωμαῖοι ἐμήνυσαν μὲ τόνον προστακτικὸν νὰ παύσωσιν, οἱ Ἀχαιοὶ ὕβρισαν τοὺς ἀπεσταλμένους των, καὶ οὕτως ἐκτύραν ἑναντίον των ὅλον τὸ βάρος τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀμεινῶς.

οἷον ἀποτέλεσμα ἔφερεν αὐτὸ τὸ φέρεσιμον;

Μετέλλος ὁ Ῥωμαῖος στρατηγός, ἐλθὼν εἰς τὴν Ἀλᾶδα, ἐκέρδισε τελείαν νίκην κατὰ τῶν ἡνωμένων ἀμεινῶν τῶν Ἀχαιῶν, καὶ ἐφόνευσεν τὸν ἀρχηγόν των Πτόλεον.

οἷος τοὺς ὑπέταξεν ἐξ ὁλοκλήρου;

Ἀφοῦ τὰ λείψανα τῶν Ἀχαϊκῶν δυνάμεων ἐκλείσθη εἰς τὴν Κόρινθον, Μούμιος ὁ ὑπατος ἐχυρίευσεν καὶ ἐπυρρῆσεν τὴν πόλιν ταύτην, κατεδάφισεν αὐτὴν καὶ ὥλεσεν τοὺς κατοίκους ὡς δούλους.

(*) Ἀφοῦ 17 χρόνους ὑπέφεραν τὰ δεινὰ τῆς ἐξορίας, ἔλαβον τὴν ἐλπίδα νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἀχαΐαν· ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ πολυχρόνιον πηγάδι ἀπέθανον ποσοῦτοι, ὥστε μόνον 300 ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα των.

Δημόσιον Κέντρον Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης

Ποία ἦτον ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος;

Μετὰ τὸν ἀφανισμόν τῆς Κορίνθου, ὁ Μούμιος ὑ-
ταξεν ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ κατέστησεν αὐτὴν ἐπ-
χίαν Ῥωμαϊκὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀχαΐα, 145 π. Χ.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΡΑΪΚΗ.

Πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

ΕΚΔΟΣΙΣ Β'. ΕΠΙΜΟΡΘΩΜΕΝΗ.

Δαπάναις Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΙΔΟΥ.

(Ὁδὸς Περικλέους, ἀριθ. 229).

1872.

ΕΠΙΛΟΓΗ

1713071777

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ

κατασκευασθέντος ἐκ τῆς ἀρχαίας

καλλιγραφίας τοῦ 1713071777

καλλιγραφίας τοῦ 1713071777

ΕΠΙΛΟΓΗ

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ

(1713071777)

1713071777

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΡΑΪΚΗ.

Πρὸς χρῆσιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

ΕΚΔΟΣΙΣ Β'. ΕΠΙΜΟΡΘΩΜΕΝΗ.

Δαπάναις Α. Κ^υ ΨΗΛΑ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΙΔΟΥ.

(Ὁδὸς Περικλέους, ἀριθ. 229).

1872.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΕΩΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

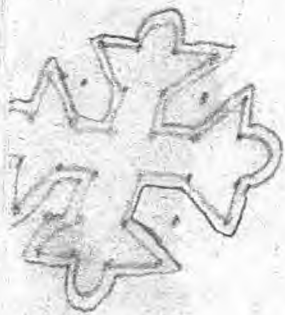
ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

Εἰσαγωγή.

ΣΦΑΙΡΑ.

ΠΤΗΣΙΣ. Τι λέγεται Γεωγραφία;

ΠΟΚΡΙΣΙΣ. Γεωγραφία λέγεται ἡ ἐπιστήμη, περιγράφει τὴν Γῆν¹.

Εἶναι ἡ Γῆ;

Γῆ εἶναι σῶμα οὐράνιον ὁμοιον μετὰ τὴν Σελήνην.

Σχῆμα ἔχει ἡ Γῆ;

Γῆ εἶναι στρογγύλη ὡς σφαῖρα καὶ εὐρίσκεται τὸ μέσον τοῦ ὀρίζοντος.

Εἶναι ὁ ὀρίζων;

Ὁ ὀρίζων εἶναι μέγιστος κύκλος, ὅστις περιορίζει κατ'ὀρθὴν τὴν ὁρασίν μας, ὅταν ἰσάμεθα ἐπὶ τόπου ὁριζήσαντος καὶ ὑψηλοῦ.—Ἐπὶ τοῦ κύκλου τούτου φαίνεται ὅτι στηρίζεται ὁ θόλος τοῦ οὐρανοῦ.

ὡς διαιροῦμεν τὸν ὀρίζοντα;

Διαιροῦμεν τὸν ὀρίζοντα διὰ τεσσάρων σημείων, τὰ

(1) Ἡ Γεωγραφία διζιρεῖται εἰς Μαθηματικὴν, ἥτις ἐξετάζει τὴν σχῆμα, τὸ μέγεθος καὶ τὰς κινήσεις ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα εἰς Φυσικὴν, ἥτις ἐξετάζει τὰ συστατικά αὐτῆς Γῆς (ὄλον, ἀτμὴν, ὕδρα, τὰ πρὸς τὴν γῆν καὶ τὰ μετέωρα. Καὶ εἰς Πολιτικὴν, ἥτις ἐξετάζονται αἱ ἐπικράτειαι, τὰ πολιτεύματα, αἱ θρησκείαι, ὁ κτλ.

ὅποια ὀνομάζονται Ἀνατολή, Δύσις, Ἀρκτος καὶ Μεσημβρία.—Ἀνατολή εἶναι τὸ μέρος ὅθεν ἀνατέλλει ὁ ἥλιος· Δύσις τὸ μέρος, ὅπου φαίνεται ὅτι δύει ὁ ἥλιος· Βορρᾶς τὸ μέρος, τὸ ὅποion ἔχομεν πρὸς ἀριστερά, ὅταν ἡμεῖς ἐς-ραμμένοι πρὸς ἀνατολὰς· Μεσημβρία ἢ Νότος τὸ ἀπέναντι τῆς Ἀρκτος· Ἀπὸ τῶν τεσσάρων τούτων μερῶν πνέουσιν οἱ ἄριστεροι καὶ κυριώτεροι ἄνεμοι· Βορέας, Νότος, Ἀπηνελαικός καὶ Ζέφυρος ἢ Δυτικός.

Σημ. Ὅταν βλέπῃς εἰς τὸν γεωγραφικὸν πῖνακα, ἔχεις εἰς τὴν Ἀρκτιὴν ἢ Βορρᾶν, εἰς τὰ κάτω τὸν Νότον, εἰς τὰ δεξιὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ εἰς τὰ ἀριστερά τὴν Δύσιν. Τούτα δὲ χάριν συντάσσονται διὰ τῶν ἀρκτικῶν γραμμάτων Β, Ν, Α, Δ—Δευτέρως σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος εἶναι τέσσαρα ἄλλα κείμενα μεταξὺ τῶν προηγουμένων, ΒΑ=Βορειοανατολικόν, ΒΔ=Βορειοδυτικόν, ΝΑ=Νοτιοανατολικόν καὶ ΝΔ=Νοτιοδυτικόν.

Ἀπὸ τί καλύπτεται ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς;

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς καλύπτεται ἐν μέρει μὲν ἐκ ξηρᾶν καὶ ἐν μέρει ἀπὸ ὕδατος. Διὰ τοῦτο ἡ σφαιρική ἐπιφάνεια τῆς Γῆς λέγεται Ὑδρόγειος.

Πῶς παρασταίνομεν τὴν Γῆν ἐπὶ χάρτου;

Ἐάν φαντασθῶμεν τὴν σφαῖραν τῆς Γῆς κομμένην εἰς δύο ἡμισφαίρια, δυνάμεθα νὰ παραστήσωμεν τὴν ἐπὶ χάρτου ὡς δύο κύκλους κολλητούς¹.

Τι διαγράφομεν εἰς αὐτοὺς τοὺς κύκλους;

Μέσα εἰς αὐτοὺς διαγράφομεν τὰ μέρη τῆς ἕκαστης ἡμισφαίρας καὶ τῶν ὑδάτων, καὶ προσέτι διαφόρους γραμμάς,

(1) Ὁ διδ. δεικνύει τὸν πῖνακα τῶν ἡμισφαιρίων, ὅστις ὀνομάζεται ἐπιπεδῶσφαιρον. Τὸ διαγράφημα μέρους τῆς Γῆς ἐπὶ χάρτου λέγεται πῖναξ ἢ χάρτης αὐτοῦ, τὸ δὲ σύνολον τῶν πινάκων τούτων ὀνομάζεται γεωγραφικός.

λους καὶ σημεῖα, τὰ ὅποια δὲν ὑπάρχουσι πραγμα-
τικῶς, ἀλλ' ἡμεῖς φανταζόμεθα αὐτὰ, ἵνα προσδιορίζω-
μεν εὐκόλως τὰς κινήσεις καὶ τὰ διάφορα μέρη τῆς Γῆς.

Ποῦ εἶναι ταῦτα;

Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι ὁ Ἄξων, οἱ Πόλοι, οἱ
Μεσημβρινοί, ὁ Ἰσημερινός, οἱ Τροπικοὶ καὶ οἱ Πολι-
οὶ κύκλοι.

Τί εἶναι ὁ Ἄξων;

Ὁ Ἄξων εἶναι εὐθεῖα Γραμμὴ, περὶ τὴν ὁποίαν σρέ-
φεται ἡ Γῆ εἰς 24 ὥρας καὶ γίνεται τὸ ἡμερονύχτιον.

Τί λέγονται Πόλοι;

Πόλοι λέγονται τὰ δύο ἀκίνητα ἄκρα τοῦ Ἄξονος.
Οἷς πρὸς Βορρᾶν λέγεται πόλος βόρειος ἢ ἀρκτι-
κός, ὁ δὲ ἄλλος πόλος νότιος ἢ ἀνταρκτικός.

Τί εἶναι ὁ Μεσημβρινός;

Ὁ Μεσημβρινός εἶναι μέγιστος κύκλος, ὅστις
διαβαίνων διὰ τῶν δύο πόλων κόπτει τὴν Γῆν εἰς
δύο ἡμισφαίρια: ἀνατολικὸν καὶ δυτικόν. Τὸ μὲν ἀ-
νατολικὸν ἡμισφαίριον, λέγεται Παλαιὸς κόσμος, διό-
τι ἦτο γνωστὸν εἰς τοὺς παλαιούς, τὸ δὲ δυτικὸν λέ-
γεται Νέος κόσμος, διότι ἀνεκαλύφθη νεωστὶ (τὸ 1492
ὑπὸ τοῦ Κολόμβου).

Σημ. Οἱ μεσημβρινοὶ εἶναι πολλοὶ ὠνομάσθησαν δὲ οὕτω, διότι
ὅταν ὁ ἥλιος διέρχεται τινὰ τῶν κύκλων τούτων, τότε ὅλοι οἱ ὑπ' αὐ-
τὸν εὐρισκόμενοι τόποι ἔχουσι μεσημέριον. Ὁ πρῶτος Μεσημβρινός
διαγράφεται ὡς τέλειος κύκλος εἰς τὸ ἐπιπεδουσφαῖρον.

Τί εἶναι ὁ Ἰσημερινός;

Ὁ Ἰσημερινός εἶναι μέγιστος κύκλος, ὅστις ἀπέ-
χων ἐξ ἴσου ἀπὸ τῶν δύο πόλων, διαιρεῖ τὴν Γῆν εἰς
δύο ἡμισφαίρια: βόρειον καὶ νότιον. — Λέγεται δὲ Ἰ-

σημερινός, διότι, όταν ὁ ἥλιος φθάσῃ ἐπ' αὐτοῦ, γίνονται αἱ ἡμέραι ἴσαι μετὰ τὰς νύκτας.

Τί εἶναι οἱ Τροπικοί;

Οἱ Τροπικοὶ εἶναι δύο κύκλοι μικρότεροι τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου καθεὶς ἀπέχει $23\frac{1}{2}$ μοίρας. — Ὁ εἰς πρὸς Ἄρκτον λέγεται τροπικὸς τοῦ Καρκίνου, ὁ δὲ πρὸς Νότον τροπικὸς τοῦ Αἰγόκερω.

Τί εἶναι οἱ Πολικοί;

Οἱ Πολικοὶ εἶναι δύο κύκλοι μικρότεροι τῶν τροπικῶν, καὶ καθεὶς ἀπέχει ἀπὸ τοῦ πόλου τοῦ $23\frac{1}{2}$ μοίρας. — Ὁ εἰς πρὸς Ἄρκτον λέγεται πολικὸς κύκλος ἀρκτικτὸς, ὁ δὲ ἄλλος πολικὸς κύκλος ἀνταρκτικὸς.

Τί χρησιμεύουσιν οἱ τροπικοὶ καὶ οἱ πολικοί;

Οἱ δύο τροπικοὶ καὶ οἱ δύο πολικοὶ διαιροῦσι τὴν σφαῖραν εἰς πέντε ζώνας· ἐκ τούτων μία λέγεται διακεκαυμένη, δύο εὐκρατοι καὶ δύο κατεψυγμένοι. — Ἡ διακεκαυμένη, κεῖται μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν, ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ τὸν Ἰσημερινόν. — Αἱ εὐκρατοι κεῖνται μεταξὺ τοῦ καθενὸς τροπικοῦ καὶ πολικοῦ, καὶ αἱ κατεψυγμένοι περιορίζονται ἐντὸς τῶν πολικῶν κύκλων.

(1) Αἱ ἐπομέναι σημειώσεις ἀναπτύσσονται ἐν καιρῷ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.

α. — Ἡ Γῆ εἶναι σφαιρικὴ τοῦτο ἀποδεικνύεται μάλιστα ἐκ τοῦ ὅτι ἡ κυρτότης τῆς Γῆς ἐμποδίζει νὰ βλέπωμεν ἀπὸ μακρὰν διαμίας θλον τὸ ὕψος τῶν ἀντικειμένων, ἀλλὰ πρῶτον βλέπωμεν τὸ ἄνω μέρος καὶ ἔπειτα, καθ' ὅσον πλησιάζομεν, τὸ κάτω· παρατηροῦμεν προσέτι ὅτι ἡ σκιὰ τῆς γῆς ἐν καιρῷ ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης φαίνεται ἐπ' αὐτῆς ὡς κύκλος. — Πάντα δὲ τὰ ἐπὶ τῆς ὑδρογείου σφαίρας σώματα κρατοῦνται διὰ τῆς ἐλκυστικῆς δυνάμεως τῆς Γῆς.

σημ. Εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην εἶναι θερμότης μεγίστη, εἰς τὰς
πεφυγμένας ψυχὰς μέγιστον, καὶ εἰς τὰς εὐχάριτας ἡ θερμότης καὶ
ψυχὴς εἶναι συγκερασμένα καὶ μέτρια.

ΞΗΡΑ.

Πῶς ὀνομάζονται τὰ μέρη τῆς ξηρᾶς;

Τὰ μέρη τῆς ξηρᾶς ὀνομάζονται ἡπειροί, νῆσοι,
ερσόνησοι, ἰσθμοί, ὄρη, ἀκρωτήρια κλ.

β'.—Ὁ ἥλιος εἶναι σφαῖρα φωτεινὴ, ἀκίνητος καὶ μεγαλειτέρα τῆς
γῆς, ἐν ἑκατομύριον καὶ 330 χιλιάδας φθῶας. Ἡ δὲ Γῆ εἶναι πλα-
τῆς, διότι κινεῖται φωτίζεται δὲ καὶ θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου,
τὸ τοῦ ὁποίου ἀπέχει 15300000 μυριάμετρα, ὥστε εἰάν σφαῖρα κα-
νόνου ἐκσφενδονισθεῖσα διατρέχη μετὰ τὴν αὐτὴν ταχύτητα, θὰ φθάσῃ
τὸ τοῦ Ἑλλίου εἰς τὴν Γῆν μετὰ 42 ἔτη περίπου.

γ'.—Ἡ Γῆ ἔχει δύο κινήσεις: μίαν περὶ ἑαυτὴν, γενομένην εἰς
24 ὥρας, ἥτις λέγεται ἡμερησία, καὶ ἄλλην περὶ τὸν ἥλιον, γενομέ-
νην εἰς 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας, ἥτις λέγεται ἐνιαυσίος. Ἐκ μὲν τῆς
ἡμερησίας κινήσεως, ἥτις γίνεται ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, προέρ-
χεται ἡ διαδοχὴ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, διότι ὁ ἥλιος φωτίζει
πάντοτε τὸ ἡμισυ τῆς περιστρεφόμενης σφαίρας, ὥστε τὸ μὲν φωτι-
ζόμενον μέρος ἔχει ἡμέραν, τὸ δὲ ἄλλο νύκτα. Ἐκ δὲ τῆς ἐνιαυσίως
κινήσεως προέρχονται αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους, ἄνοιξ, καλοκαίρι, ὁ-
πλοῖς, τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ χειμὼν—ἐκάστη δὲ ὥρα διαρ-
εῖ περίπου τρεῖς μῆνας, ὡς ἔπεται.

1) Ἡ ἀνοιξίς ἀρχίζει τὴν 9 Μαρτίου, καθ' ἣν γίνεται ἰσημερία
αρινὴ· ὁ ἥλιος ἀνατέλλει τότε τὴν 6 ὥραν τὸ πρωὶ καὶ δύει τὴν 6
ὁ ἑσπέρας.—Ἡ ἡμέρα ἐξακολουθεῖ ἔπειτα νὰ αὐξάνη.

2) Τὸ θέρος ἀρχίζει τὴν 9 Ἰουλίου, ὅτε γίνεται παρ' ἡμῶν ἡ με-
γίστη ἡμέρα 15 ὥρων καὶ ἡ μικροτάτη νύξ 9 ὥρων. Τότε ὁ ἥλιος
ἀνατέλλει περίπου τὰς 4 1/2 ὥρας καὶ δύει τὰς 7 1/2. Ἀκολουθῶς
γίνεται θερινὴ τροπὴ καὶ ἡ ἡμέρα βαθμηδὸν σμικρύνεται.

3) Τὸ φθινόπωρον ἀρχίζει τὴν 11 Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν γίνεται
σημερία φθινοπωρινή· ὁ ἥλιος ἀνατέλλει τότε τὴν 6 ὥραν τὸ πρωὶ καὶ
δύει τὴν 6 ὁ ἑσπέρας.—Ἡ ἡμέρα ἔπειτα ἐξακολουθεῖ νὰ σμικρύνεται.

4) Ὁ χειμὼν ἀρχίζει τὴν 9 Δεκεμβρίου, ὅτε γίνεται παρ' ἡμῶν
ἡ μικροτάτη ἡμέρα 9 ὥρων καὶ ἡ μεγίστη νύξ 15 ὥρων. Τότε ὁ ἥ-
λιος ἀνατέλλει περίπου τὰς 7 1/2 ὥρας καὶ δύει τὰς 4 1/2. Ἀκολου-
θῶς γίνεται χειμερινὴ τροπὴ καὶ ἡ ἡμέρα βαθμηδὸν αὐξάνεται.

Τί λέγονται ἡπειροί;

Ἡπειροί λέγονται τὰ μεγάλα τμήματα τῆς ξηρᾶς ἅτινα εἶναι πέντε: Εὐρώπη, Ἀσία, Ἀφρική, Ἀμερική καὶ Νέα Ὀλλανδία. Ἐκ τούτων ἡ μὲν Εὐρώπη, Ἀσία καὶ Ἀφρική ἀποτελοῦσι τὸν παλαιὸν κόσμον, ἡ δὲ Ἀμερική καὶ ἡ Νέα Ὀλλανδία μετὰ πολλῶν ἄλλων νήσων, ἀποτελοῦσι τὸν νέον κόσμον.

Τί εἶναι νῆσος;

Νῆσος εἶναι ξηρὰ, περιβρεχομένη πανταχόθεν ὑπὸ ὕδατων, ὡς ἡ Κρήτη, ἡ Σύρος.—Πληθὺς νήσων πλῆσιον ἀλλήλων κειμένων λέγεται σύμπλεγμα νήσων ἢ ἀρχιπέλαγος.—Βράχοι ἐξέχοντες τῆς θαλάσσης λέγονται σκόπελοι (ξέροι). ἐὰν δὲ φθάνωσι μέχρι τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς λέγονται ὄφθαλοι. +

Καὶ ταῦτα συμβαίνουσιν εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ὅπου ἡμεῖς κατοικοῦμεν, εἰς δὲ τὸ νότιον συμβαίνουσι τὰ αὐτὰ ἀντιθέτως.

δ'.—Πᾶς κύκλος μικρὸς ἢ μέγας διαιρεῖται εἰς 360 ἰσα μέρη, λεγόμενα βαθμοὶ ἢ μοῖραι (ἴδε Ἰχνογραφ. Δρακίη). Διὰ τῶν μοιρῶν τούτων λογαριάζουσι τὸ γεωγραφικὸν πλάτος καὶ τὸ μῆκος, καὶ οὕτω προσδιορίζουσιν εἰς ποῖον μέρος τῆς σφαίρας κεῖται ἐκαστὴ χώρα. Γεωγραφικὸν πλάτος τόπου τινὸς εἶναι ἡ ἀπόστασις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ὅθεν ἔχομεν πλάτος βόρειον καὶ νότιον. Μῆκος δὲ εἶναι ἡ ἀπόστασις ἐνός τινος τόπου ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ (ὅστις διέρχεται διὰ τῶν Παρισίων), ὅθεν ἔχομεν μῆκος ἀνατολικὸν καὶ δυτικόν· καὶ αἱ μὲν μοῖραι τοῦ πλάτους γράφονται ἐπὶ τοῦ πρώτου Μεσημβρινοῦ, αἱ δὲ τοῦ μήκους ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ (ἴδε πίνακας). Π. X. ἡ Ἑλλὰς κεῖται μετὰξὺ τῆς 30 καὶ 40 μοίρας τοῦ βορείου πλάτους, καὶ μετὰξὺ τῆς 16 καὶ 24 τοῦ ἀνατ. μήκους.

ε'.—Ὁ ἀήρ ὅστις περικυκλῶναι τὴν Γῆν, ὀνομάζεται ἀτμοσφαῖρα· εἰς αὐτὴν ἀναβαίνουσιν οἱ ἀτμοὶ καὶ αἱ ἀναθυμιάσεις αἵτινες ἐξατμίζονται ἐκ τῆς Γῆς διὰ τοῦ ἡλίου, καὶ γίνονται τὰ νέφη, ἡ βροχὴ, ἡ χάλαρα, ἡ χύων, ἡ ὁρόσος, ἡ πάχνη, αἱ ἀστραπαὶ, αἱ βρονταί, ἡ ἱρις (τόξον) καὶ πάντα τὰ ἄλλα φαινόμενα, τὰ λεγόμενα μετέωρα.—Ἐκ τῆς κινήσεως τοῦ αἵρος γίνεται ἄνεμος, καὶ ἐκ τῆς σφοδρᾶς τούτου ὁρμῆς λαβὼν ἡ καταιγὶς (ἀνεμὸς ἀλῆ).

Τί εἶναι Χερσόνησος.—Τί Ἰσθμός;

Χερσόνησος εἶναι νήσος ἡνωμένη με στερεάν, ὡς ἡ Πελοπόννησος.—Ὁ λαιμός τῆς γῆς, ὅστις νώνει τὴν Χερσόνησον με τὴν στερεάν λέγεται Ἰσμός, ὡς εἶναι ὁ τῆς Κορίνθου.

Τί λέγεται λόφος, βουνόν, ὄρος;

Ἐν ἀρκετὸν ὕψωμα γῆς λέγεται λόφος.—Ὑψωμα μεγαλύτερον καὶ τραχὺ λέγεται βουνόν.—Σειρὰ ἀλλεπαλλήλων βουνῶν λέγεται ὄρος.—Οἱ ἐπὶ πῶν ὀρέων ἐκτεινόμενοι ἐπίπεδοι τόποι λέγονται ὀροπέδια.—Τὰ μεταξὺ τῶν βουνῶν ὀμαλὰ κοιλάματα λέγονται κοιλάδες.

Ποτα λέγονται ἡφαίστεια ὄρη;

Ἠφαίστεια ὄρη λέγονται ὅσα ἐκπέμπουσι φλόγας, καπνὸν καὶ διαφόρους ὕλας.

Τί εἶναι ἀκρωτήριο;

Ἀκρωτήριο εἶναι ἀπόκρημνον βουνόν, ἐκτεινόμενον εἰς τὴν θάλασσαν.

ΥΔΑΤΑ.

Πῶς διαιροῦνται τὰ ὕδατα;

Τὰ ὕδατα τῆς ὕδρογείου σφαίρας διαιροῦνται εἰς ὠκεανούς, θαλάσσας, κόλπους, πορθμούς κλ. Ταῦτα δὲ καλύπτουσι τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς ἐπιφανείας τῆς.

Τί λέγονται ὠκεανοί;

Τὰ ἐκτεταμένα ὕδατα, τὰ ὁποῖα περιβρέχουσι τὰς Ἠπείρους, λέγονται ὠκεανοί καὶ εἶναι πέντε· ὁ Ἀτλαντικός, ὅστις κεῖται πρὸς Δ. τῆς Εὐρώπης καὶ

Ἀφρικῆς καὶ πρὸς Α. τῆς Ἀμερικῆς. — Ὁ Μέγας Εἰρηνικός, ὅστις κεῖται μεταξὺ Ἀμερικῆς καὶ Ἀσίας. — Ὁ Ἰνδικός, ὅστις κεῖται μεταξὺ Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Νέας Ὀλλανδίας. — Οἱ δύο παγωμένοι, βόρειος καὶ νότιος, οἵτινες κεῖνται εἰς τὰς κατεψυγμένας ζώνας.

Τί εἶναι θάλασσα, κόλπος, λιμὴν.

Θάλασσα εἶναι μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ. — Κόλπος εἶναι μέρος θαλάσσης, τὸ ὁποῖον εἰσχωρεῖ εἰς τὴν ξηρὰν. — Λίμνη εἶναι μικρὸς κόλπος, ὅπου ἀράζουσι τὰ πλοῖα ἀσφαλῶς. — Ὀρμος εἶναι μικρὸς λιμὴν. — Λίγυαλος, παράλιον ἢ ἀκτὴ εἶναι αἱ ἄκραι τῆς Γῆς, ἀβρεχόμεναι ὑπὸ θαλάσσης.

Σημ. Εἰς τοὺς Λίγυαλους παρατηροῦμεν ὅτι συμβαίνει παλὶρροῖα ἔχουν κανονικῶς ὑψοῦνται τὰ ὕδατα καὶ ἀποσύρονται. Καὶ ἡ μὲν ἀνάβασις τῶν ὑδάτων λέγεται πλημμυρίς, ἡ δὲ κατάβασις ἀμπωτις.

Τί εἶναι Πορθμός;

Πορθμός εἶναι στενὸν πέραμα θαλάσσης, ἐνὸν δὺν δύο θαλάσσης, ὡς ὁ Ἑλλήσποντος.

Τί εἶναι Λίμνη;

Λίμνη εἶναι ἑκτασις ὕδατος περιοριζομένου ὑπὸ ξηρᾶς.

Πῶς σχηματίζονται οἱ ποταμοί;

Τὰ ὕδατα ὅσα πηγάζουσιν ἀπὸ τῶν βουνῶν, συστήνουν οὖσι ῥύακας, πολλοὶ ῥύακες σμιγόμενοι συστήνουν ποτάμια. — Τὰ ποτάμια ἐνούμενα συστήνουν ποταμούς. — Οἱ ποταμοὶ ῥέοντες ἀκατάπαύτως πολὺ διάστημα χύνονται εἰς τὴν θάλασσαν· τὸ δὲ μέρος, ὅπου χύνονται, λέγεται ἐκβολὴ τοῦ ποταμοῦ.

Σημ. Δεξιὰ ὀρθῇ τοῦ ποταμοῦ λέγεται ἐκβολή, τὴν ὁποίαν ἔχει τις εἰς τὰ δεξιὰ του, ὅταν καταβαίνει πρὸς τὰς ἐκβολάς, ἡ δὲ ἄλλη λέγεται ἀριστερά-ὀρθῇ.

Τι λέγεται χείμαρρος;

Όσα ποτάμια ξηραίνονται τό θέρος λέγονται χείμαρροι.

Τι λέγεται διώρυξ;

Διώρυξ λέγεται ό τεχνητός αὐλαξ, όστις δεχόμενος ποτάμια ή θαλάσσια ὕδατα γίνεται πλευστός χρήσιμος εἰς συγκοινωνίαν.

Σημ. Όσα ὕδατα ἀναβρύουσιν ἐκ τῆς γῆς καὶ εἶναι θερμά λέγονται λουτρά (μεταλλικά), καὶ χρησιμεύουσιν εἰς θεραπείαν παθημάτων, ὡς εἶναι τὰ τῆς Ὑπᾶτης, τῆς Αἰδηψοῦ, τῆς Κυλλήνης κλ.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ.

Ποτὰ λέγονται προϊόντα;

Προϊόντα λέγονται όσα παράγει ό Γῆ, ἥγουν ζῶα, φυτὰ καὶ ὀρυκτά.

Σημ. Όρυκτά λέγονται όσα ἐξορύσσονται ἐκ τῆς γῆς: οἶν Μετάλλα (σίδηρος, χαλκός, μόλυβδος, κασσίτερος, ψευδάργυρος, ἄργυρος, χρυσός, πλατίνα). Λίθοι πολύτιμοι (ἀδάμας, τοπάζιον, σμάραγδος, ρουβίνιον, σάπφειρος κλ.), Μάρμαρα καὶ Γαῖαι, (Θείον, νίτρον, ἄλας μορβίνη [πόρτσελάνη], γαϊάθρακες κλ.).

Πόσοι ἄνθρωποι κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς Γῆς;

Ἐπὶ τῆς ὕδρογειοῦ κατοικοῦσιν ὑπὲρ τὰ 1200 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς 5 φυλάς: τὴν Καυκασίαν, τὴν Μογγολικὴν τὴν Αἰθιοπικὴν, τὴν Ἀμερικανικὴν καὶ τὴν Μαλαϊκὴν, καὶ διακρίνονται κατὰ τό χρῶμα.

Σημ. Ἡ Καυκασία φυλὴ ἔχει χρῶμα λευκόν καὶ ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Εὐρώπην, ἡ Μογγολικὴ κίτρινον καὶ ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Ἀσίαν, ἡ Αἰθιοπικὴ μαῦρον καὶ ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ἡ Ἀμερικανικὴ χαλκόχρουν καὶ ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἡ Μαλαϊκὴ καστανόχρουν καὶ ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Αὐστράλιαν.

Ποταί εἶναι αἱ κυριώτεραι θρησκείαι;

Αὐταί εἶναι ἡ Χριστιανικὴ, ἡ Μωαμεθανικὴ, ἡ Ἰουδαϊκὴ καὶ ἡ Ἑθνικὴ (εἰδωλολατρία).—Ἡ Χριστιανικὴ ἔχει 3 μεγάλας διαιρέσεις: τὴν Ἀνατ. Ὀρθόδοξον, τὴν Δυτικὴν ἢ Καθολικὴν καὶ τὴν τῶν Διαμαρτυρομένων.

Σημ. Πλέον τοῦ ἡμισέως τῶν ἀνθρώπων εἶναι εἰσέτι Ἑθνικοὶ οἱ δὲ Χριστιανοὶ εἶναι περίπου 340 ἑκατομ. οἱ Μωαμεθανοὶ 160 ἑκατομ. καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἢ Ἑβραῖοι 6 ἑκατομ.

Τί λέγεται Ἔθνος;

Ἔθνος λέγεται ὁ λαός, ὅστις ἔχει τὴν αὐτὴν καταγωγὴν καὶ γλῶσσαν, τὰ αὐτὰ ἥθη ἢ καὶ τὴν αὐτὴν θρησκείαν.—Οἱ λαοὶ διαφέροντες κατὰ τὴν παιδείαν καὶ τὸν τρόπον τοῦ ζῆν διακρίνονται εἰς ἀγρίους λαοὺς, βαρβάρους καὶ πολιτισμένους.

Σημ. Οἱ ἀγριοὶ δὲν ἔχουσι γράμματα, κατοικοῦσιν εἰς σπήλαια ἢ καλύβας καὶ ζῶσιν ὑπὸ ἀγρίων καρπῶν τῆς θήρας καὶ τῆς ἀλείας.—Οἱ βάρβαροι γνωρίζουσι μὲν τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τινὰς τέχνας, ἀλλ' εἶναι ἀπαιδευτοί, ἔχοντες καὶ ἥθη σκληρὰ.—Οἱ πολιτισμένοι γνωρίζουσιν διατὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἔχοντες ἥθη σχετικῶς χρηστὰ καὶ εὐνομίαν.

Ποταί εἶναι τὰ κυριώτερα πολιτεύματα;

Τὰ κυριώτερα πολιτεύματα, ἥτοι αἱ Κυβερνήσεις, εἶναι ἡ μοναρχία καὶ ἡ δημοκρατία.—Μοναρχία λέγεται ὅταν ἔχη τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν διαδοχικῶς εἰς μόνος, ὀνομαζόμενος Αὐτοκράτωρ ἢ Βασιλεὺς ἢ Ἡγεμών· καὶ δημοκρατία, ὅταν προσωρινῶς κυβερνῶσιν ἄνδρες ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ λαοῦ.—Ἡ πόλις εἰς τὴν ὁποίαν ἐδρεύει ἡ Κυβέρνησις, λέγεται Καθέδρα.

Σημ. Ἡ μοναρχία λέγεται ἀπόλυτος μὲν, ὅταν ὁ μονάρχης διοικῇ κατὰ θέλησιν, περιωρισμένη δὲ ἡ συνταγματικὴ, ὅταν διοικῇ κατὰ τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους θέτουσιν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ.

ΕΥΡΩΠΗ.

ΟΡΙΑ. — ΕΚΤΑΣΙΣ. — ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ.

Πα ὅρια ἔχει ἡ Εὐρώπη;

Ἡ Εὐρώπη, ἥτις εἶναι ἡ πρώτη ἡπειρος, ὀρίζεται
Β. ὑπὸ τοῦ Παγωμένου Ὤκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ
Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς μεσογείου θαλάσ-
καὶ τοῦ Καυκάσου καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀσίας.
Ἡ μεγάλη ἡ Εὐρώπη; — Πόσαι; κατοικοῦ; ἔχει;

Ἡ Εὐρώπη εἶναι ἡ μικροτέρα, ἀλλ' ἡ μᾶλλον κα-
τασκευασμένη καὶ καλλιεργημένη τῶν ἄλλων ἡπείρων.
Εἰς αὐτὴν αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι ἐφθασαν εἰς
ἡμετέραν. — ἔχει πληθυσμὸν 280 ἑκατομμύρια, οἵ-
τις εἶναι Χριστιανοί, πλὴν ὀλίγων Μωαμεθανῶν
(κατ.) καὶ Ἑβραίων (1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ.) — Παράγει δὲ ἄ-
νευ πάντα τὰ πρὸς τὸ ζῆν χρήσιμα προϊόντα
ἡ Εὐρώπη; — Πόσαι; ἐπικρατείας περιέχει ἡ Εὐρώπη;

Ἡ Εὐρώπη περιέχει 16 ἐπικρατείας, αἵτινες δια-
κρίνονται εἰς Μεσημβρινὰς, Μέσας καὶ Βορείους.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Εὐρώπης ἔχει ἑκτασιν 95000 περίπου τε-
τραγωνικῶν μυριαμέτρων. Τὸ τετρ. μυριάμετρον περιέχει 100000
ρέμματα, διότι ἐκάστη αὐτοῦ πλευρὰ ἔχει μῆκος 10000 βασ.
διαστήμα 2 ὥρων. Διὰ τοῦτου συγκρίνουσί τινες Γεωγράφοι
τὰς τῶν χωρῶν τῆς Γῆς. Πρὸς εὐκολίαν μεταχειρίζομεθα
ὡς μετρικὰς μονάδας τὴν Εὐρώπην διὰ τὰς ἄλλας ἡπείρους,
ἡ δὲ διὰ τὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης καὶ τὴν Γαλλίαν, ὅσων
ἡ ἑξέτης μεγαλύτεραν τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὰ κράτη τῶν ἄλλων
ἡ ἑξέτης. — Ἐκ τῶν Χριστιανῶν τὰ μὲν ἡμῶν περίπου εἶναι Καθολικοί,
οἱ ἄλλοι Ὀρθόδοξοι καὶ Διαμαρτυρούμενοί, ὅντες σχεδὸν ἰσάριθμοι.

Ποῖται εἶναι μεσημβριναί, καὶ ποῦ κεῖται ἐκάστη;

Μεσημβριναί εἶναι ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία, ἡ Ἰνδία, ἡ Ἰσπανία καὶ Πορτογαλλία.

Ἡ Ἑλλάς κατέχει τὸ μεσημβρινώτατον μέρος Εὐρώπης· καθέδρα αὐτῆς εἶναι αἱ Ἀθῆναι.—Πρὸς τῆς Ἑλλάδος συνεχίζεται ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία· καθέδρα Κωνσταντινούπολις.—Πρὸς Δ. τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας καὶ Αὐστρίας κεῖται ἡ Ἰταλία· καθέδρα Φλωρεντία.—Πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας κεῖται ἡ Ἰσπανία· καθέδρα Μαδρίτη.—Πρὸς Δ. τῆς Ἰσπανίας συνεχίζεται ἡ Πορτογαλλία· καθέδρα Λισβῶνα.

Ποῖται εἶναι μέσαι ἐπικράτειαι καὶ ποῦ κεῖται ἐκάστη;

Μέσαι ἐπικράτειαι εἶναι ἡ Γαλλία, ἡ Ἑλβετία, ἡ Αὐστρία, ἡ Πρωσσία, ἡ ἰδίως Γερμανία, ἡ Ὁλλανδία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Μεγάλη Βρετανία.

Ἡ Γαλλία κεῖται πρὸς Β. τῆς Ἰσπανίας καὶ Μεσογείου θαλάσσης· καθέδρα Παρίσις. — Πρὸς τῆς Γαλλίας κεῖται ἡ Ἑλβετία, ἔχουσα πολλὰς παρχίας. — Πρὸς Α. τῆς Ἑλβετίας καὶ πρὸς Β. τῆς Τουρκίας κεῖται ἡ Αὐστρία· καθέδρα Βιέννη. — Πρὸς Β. τῆς Αὐστρίας κεῖται ἡ Πρωσσία· καθέδρα Βερολῖνον. — Πρὸς Δ. τῆς Πρωσσίας κεῖται ἡ Ὁλλανδία· καθέδρα Χάγη. — Μεταξὺ Ὁλλανδίας καὶ Γαλλίας κεῖται τὸ Βέλγιον· καθέδρα Βρυξέλλαι. — Εἰς τὸν ὅρον τῆς Εὐρώπης, μεταξὺ τῶν Μέσων ἐπικρατειῶν κεῖται ἡ ἰδίως Γερμανία περιέχουσα διάφορα Κράτη. — Πρὸς Β. τῆς Γαλλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν κεῖται ἡ Μεγ. Βρετανία ἐπὶ νήσων· καθέδρα Λονδὸν.

εἶναι Βόρειοι ἐπικράτειαί καὶ ποῦ κεῖται ἑκάστη ;
Βόρειοι ἐπικράτειαί εἶναι ἡ Δανία, ἡ Σουηδία μετὰ
Νορβηγίας καὶ ἡ Ῥωσσία.

Ἡ Δανία κεῖται πρὸς Β. τῆς Πρωσσίας εἰς τὴν
Βαλτικὴν θάλασσαν· καθέδρα Κοπενάγη. — Πρὸς Β.
Δανίας κεῖται ἡ Χερσόνησος τῆς Σουηδίας· καθέ-
δρα Στοκχόλμη. — Πρὸς Α. τῆς Σουηδίας, Πρωσσίας,
Τουρκίας καὶ Τουρκίας κεῖται ἡ Ῥωσσία, συνορεύου-
σα ἑξ ἑτέρου μὲ τὴν Ἀσίαν· καθέδρα Πετρούπολις.
Αἱ μεγάλαι δυνάμεις τῆς Εὐρώπης εἶναι 6· Γαλλία, Ἀγ-
Γαλλία, Πρωσσία, Αὐστρία καὶ Ἰταλία.

ΘΑΛΑΣΣΑΙ.—ΚΟΛΠΟΙ.—ΠΟΡΘΟΙ.

εἶναι αἱ σημαντικώτεραι θάλασσαι τῆς Εὐρώπης ;
Ἡ Λευκὴ θάλασσα πρὸς Β. τῆς Ῥωσσίας· ἡ Βαλ-
τικὴ πρὸς Ν. τῆς Σουηδίας καὶ Φιλλανδίας· ἡ Γερ-
μανικὴ πρὸς Δ. τῆς Δανίας, Γερμανίας καὶ Ὀλλαν-
δίας καὶ ἡ Μεσόγειος πρὸς Ν. τῆς Εὐρώπης. — Ἐκ δὲ
Μεσογείου σχηματίζονται ἡ Τυρρηνικὴ θάλασσα
καὶ ἡ Ἀδριατικὴ, ἔχουσαι ἐν τῷ μέσῳ τὴν Ἰταλίαν·
ὁ Ἰόνιον Πέλαγος πρὸς Ν. τῆς Ἰταλίας καὶ Ἑλλά-
δος· τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος μετὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρ-
κίαν· ἡ Προποντὶς καὶ ὁ Εὐξείνιος πόντος (Μαύρη θά-
λασσα) μετὰ τὴν Εὐρώπ. Τουρκίαν καὶ Ἀσίαν καὶ ἡ
Ἀφρικὴ (Μαιῶτις λίμνη).

εἶναι οἱ σημαντικώτεροι κόλποι τῆς Εὐρώπης ;
Βαλτικὸς καὶ ὁ Φίννιος εἰς τὴν Βαλτικὴν ὁ τῆς
Μεσογείου μετὰ τὴν Ἰσπανίαν καὶ Γαλλίαν· ὁ τοῦ Λυών, στα

πρὸς Ν. τῆς Γαλλίας· ὁ τῆς Γενεύης εἰς τὴν Ἰταλίαν· ὁ Κορινθιακὸς καὶ ὁ Σαρωνικὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα· ὁ Θερμαϊκὸς εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Ποῖοι εἶναι οἱ σημαντικώτεροι πορθμοί;

Ὁ Κατεγάτης μεταξὺ Δανίας καὶ Σουηδίας· ὁ Καλαί μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας· ὁ τοῦ Γιβραλτάρ μεταξὺ Ἀφρικῆς καὶ Ἰσπανίας· ὁ Φάρος Μεσσηνίας μεταξὺ Σικελίας καὶ Ἰταλίας· ὁ Ἐλσποντος εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Προποντίδος θαλάσσης καὶ ὁ Βόσπορος εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Εὐξείνου πόντου.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΙ.—ΝΗΣΟΙ.—ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ.

Ποῖαι εἶναι αἱ σημαντικώτεραι χερσονήσοι τῆς Εὐρώπης;

Ἡ Σκανδιναυικὴ περιέχουσα τὴν Νορβηγίαν Σουηδίαν· ἡ Ἰσπανικὴ περιέχουσα τὴν Ἰσπανίαν Πορτογαλίαν· ἡ Ἰταλική, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ σχηματίζονται ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐρώπ. Τουρκίας· Ἐκ δὲ τῶν μικροτέρων χερσονήσων σημαντικώτεροι εἶναι ἡ Ἰουτλάνδη τῆς Δανίας, ἡ Πελοπόννησος καὶ ἡ Κριμαία (Ταυρικὴ) εἰς τὸν Εὐξείνιον.

Ποῖαι εἶναι αἱ μεγαλειότεραι νῆσοι τῆς Εὐρώπης;

Νῆσοι μεγάλαι εἰς μὲν τὸν Ἀτλαντικὸν εἶναι Βρετανία, ἡ Ἰρλανδία καὶ ἡ Ἰσλανδία· εἰς δὲ τὴν Μεσογείον ἡ Σαρδῶν, ἡ Κύρνος (Κορσική), ἡ Σικελία Κρήτη καὶ ἡ Εὐβοία.

Ποῖα εἶναι τὰ σημαντικώτερα ἀκρωτήρια τῆς Εὐρώπης;

Τὸ Βόρειον πρὸς Β. τῆς Νορβηγίας εἶναι ὁ Μάγελ· πρὸς Ν. τῆς Πελοποννήσου.

ΟΡΗ.—ΠΟΤΑΜΟΙ.—ΛΙΜΝΑΙ.

Ποτα εἶναι τὰ σημαντικώτερα ὄρη τῆς Εὐρώπης;

Τὰ Οὐράλια, χωρίζοντα τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας. Τὰ Σκανδιναυικὰ μεταξὺ Νορβηγίας καὶ Σουηδίας. Τὰ Πυρηναια μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Γαλλίας. Αἱ Ἀλπεις, τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Εὐρώπης (4470 μ.) εἰς τὴν Ἑλβετίαν. Τὰ Ἀπένινα, διασχίζοντα κατὰ μῆκος τὴν Ἰταλίαν. Τὰ Καρπάθια εἰς τὴν Αὐστρίαν. — Ἡφαίστεια δὲ εἶναι ἡ Αἶτνη εἰς τὴν Σικελίαν, ὁ Βεσούβιος εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἡ Ἑκλα εἰς τὴν Ἰσλανδίαν.

Ποιοὶ εἶναι οἱ σημαντικώτεροι ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης;

Ὁ Βόλγας, ὁ μέγιστος τῆς Εὐρώπης, ὁ Οὐράλης καὶ ὁ Τάναϊς εἰς τὴν Ῥωσίαν — ὁ Ῥῆνος, ὁ Βιστούλας καὶ ὁ Ἀλβις εἰς τὴν Γερμανίαν — ὁ Σηκουάνας, ὁ Λεῖγερ, ὁ Γαρούνας καὶ ὁ Ῥοδανὸς εἰς τὴν Γαλλίαν — ὁ Πάδος, ὁ Ἀδίγης, ὁ Ἀρνος καὶ ὁ Τίβερις εἰς τὴν Ἰταλίαν — ὁ Ἑβρος, ὁ Δούριος καὶ ὁ Τάγος εἰς τὴν Ἰσπανικὴν χερσόνησον καὶ ὁ Δούναβις εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ Τουρκίαν χυνόμενος εἰς τὸν Εὐξεῖνον.

Ποῖαι εἶναι αἱ σημαντικώτεροι λίμναι τῆς Εὐρώπης;

Ἡ Λαδόγα καὶ Ὁνέγα εἰς τὴν Ῥωσίαν πρὸς Β. — Ἡ Βένερ καὶ ἡ Βέτερ εἰς τὴν Σουηδίαν, καὶ αἱ τῆς Λυκέρνης, Ζυρίχης καὶ Κωνσταντίας εἰς τὴν Ἑλβετίαν.

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

ΕΛΛΑΣ.

Προηγουμένη πείρα κατ' ὀλίγον ἡμετέρας τῆς Ἑλλάδος ὀρίζεται

πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Τουρκίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσο-
γείου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ πρὸς
Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους.

Ἐκ πόσων μερῶν σύγκειται ἡ Ἑλλάς;

Ἡ Ἑλλάς σύγκειται ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος,
τῆς Πελοποννήσου, τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν
Ἰονίων νήσων. Ἐχει δὲ ἐπιφάνειαν πλεον τῶν 500
τετρ. μυριαμέτρων καὶ κατοίκους 1 $\frac{1}{2}$ σχεδὸν ἑκατ.
οἵτινες εἶναι ὀρθόδοξοι Ἀνατολικοί, πλὴν ὀλίγων Κα-
θολικῶν καὶ ὀλιγίστων Ἑβραίων καὶ Μωαμεθανῶν.

Ποίους κόλπους ἔχει ἡ Ἑλλάς;

Ἡ Ἑλλάς ἔχεις κόλπους εἰς μὲν τὰ βορειοδυτικὰ
τῆς Στερεᾶς τὸν Ἀμβραχικόν, εἰς δὲ τὰ βορειανατο-
λικὰ αὐτῆς τὸν Παγασσητικόν καὶ τὸν Μαλιακόν. Πέριξ
δὲ τῆς Πελοποννήσου, ἥτις ἔχει σχῆμα πλατανοφύλ-
λου, εἶναι ὁ Σαρωνικός, ὁ Ἀργολικός, ὁ Λακωνικός,
ὁ Μεσσηνιακός, ὁ Κυπαρισσιακός καὶ ὁ Κορινθιακός.

Ποιοὶ εἶναι οἱ πορθμοὶ τῆς Ἑλλάδος;

Πορθμοὶ τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὁ τοῦ Ῥίου μεταξὺ
Στερεᾶς καὶ Πελοποννήσου καὶ ὁ τοῦ Εὐρίπου μεταξὺ
Στερεᾶς καὶ Εὐβοίας. Ἰσθμός δὲ ὁ τῆς Κορίνθου.

Ποτὰ εἶναι τὰ σημαντικώτερα ἀκρωτήρια τῆς Ἑλλάδος;

Τὸ Ταΐναρον καὶ ὁ Μαλέας πρὸς Ν. τῆς Πελοπον-
νήσου· τὸ Ἀκτιον εἰς τὸν Ἀμβραχικόν κόλπον· τὸ
Σούνιον εἰς τὴν Ἀττικὴν· ὁ Καφηρεὺς καὶ τὸ Ἀρτε-
μίσιον εἰς τὴν Εὐβοίαν.

Ποτὰ εἶναι τὰ σημαντικώτερα ὄρη τῆς Ἑλλάδος;

Σημαντικώτερα ὄρη τῆς μέν Στερεᾶς ἡ Ὀρ-
υς καὶ ἡ Οἶτη πρὸς Β. τῆς νήσου.

δα, ὁ Κιθαιρῶν καὶ ὁ Ἐλικῶν εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ ὁ Ὑμητός, ὁ Πάρνης καὶ ἡ Πεντέλη εἰς τὴν Ἀττικὴν. Τῆς δὲ Πελοποννήσου εἶναι τὸ Ταύγετον εἰς τὴν Λακωνίαν, τὸ Παρθένιον μεταξὺ Ἀρκαδίας καὶ Ἀργολίδος, τὸ Λύκαιον μεταξὺ Ἀρκαδίας καὶ Μεσσηνίας καὶ ἡ Κυλλήνη, ἐκτεινόμενον πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον.

Ποιοὶ εἶναι οἱ σημαντικώτεροι ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδος;

Σημαντικώτεροι ποταμοὶ τῆς μὲν Στερεᾶς εἶναι ὁ Ἀχελῷος (Ἄσπρος), ὁ μέγιστος τῆς Ἑλλάδος, χωρίζων τὴν Ἀκαρνανίαν ἀπὸ τῆς Αἰτωλίας καὶ χυνόμενος εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος. Ὁ Εὐῆνος (Φίδαρις) χυνόμενος εἰς τὸν Κορινθ. κόλπον καὶ ὁ Σπερχειὸς (Ἀλαμάνα) χυνόμενος εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον. Τῆς δὲ Πελοποννήσου εἶναι ὁ Ἀλφειὸς καὶ ὁ Πηνειὸς, χυνόμενοι εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος, ὁ Πάμισος τῆς Μεσσηνίας καὶ ὁ Εὐρώτας τῆς Λακωνίας.

Ποταὶ εἶναι αἱ σημαντικώτεραι λίμναι τῆς Ἑλλάδος;

Ἡ Κωπαῖς εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἡ τοῦ Ὁζηροῦ, ἡ Λυσιμαχία καὶ ἡ Τριχωνίς εἰς τὴν Αἰτωλίαν, ἡ Φεγεὸς καὶ ἡ Στομφαλὶς εἰς τὴν Κορινθίαν.

Πῶς διαίρεται πολιτικῶς ἡ Ἑλλάς;

Ἡ Ἑλλάς διαίρεται εἰς Νομοὺς, ὁ Νομὸς εἰς Ἐπαρχίας καὶ ἡ Ἐπαρχία εἰς δήμους. — Οἱ Νομοὶ εἶναι 13, αἱ Ἐπαρχίαι 59 καὶ οἱ Δήμοι 352.⁴

π. ε.

Ἀπὸ τοῦδε παραλείπονται αἱ ἐρωτήσεις, διότι εὐκόλως γίνονται προηγουμένως. — Οἱ ἀρχαῖοι πρῶτον μανθάνουσι τοὺς ποταμούς καὶ ὀλίγον τὸς Ἐπαρχίας καὶ.

Ἡ Στερεὰ Ἑλλάς ἔχει 3 Νομούς καὶ 350 χιλ. κατ.

α.—Νομός Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας καθέδρα Ἀθῆ-
ναι (50 χιλ.). Ἐχει δὲ 5 ἐπαρχίας.

Ἐπαρ. Ἀττικῆς, Λιγύης (νῆσοι), Μεγαρίδος, Θηβῶν, Λιβαδειάς,
Πρωτ. Ἀθῆναι, Λίγυς, Μεγαρα, Θῆβαι, Λιβαδεία.

Σημ. Ὁ Παιραιεύς εἶναι ἐπίνειον τῶν Ἀθηναίων καὶ πόλις ἐμπορικῇ.
— Ἡ νῆσος Σαλαμίς ὑπάγεται εἰς τὴν Μεγαρίδα, καὶ εἶναι ὀνομαστὴ
διὰ τὴν Ναυμαχίαν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. — Εἰς τὴν Βοιω-
τίαν ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι πόλεις Λεσθρα, Πλαταιαὶ καὶ Χερώνεια.

β.—Νομός Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος πρωτ. Λαμία
(5 χιλ.). Ἐχει δὲ 4 ἐπαρχίας.

Ἐπαρ. Φθιώτιδος, Λοκρίδος, Δωρίδος, Παρνασσίδος,
Πρωτ. Λαμία, Ἀταλάντη, Λοιδωρίκιον, Ἰαφισσα.

Σημ. Εἰς τὴν Φθιώτιδα εἶναι ἡ Ὑπάτη, ἔχουσα λουτρά· ἐστὶ δὲ τὰ
στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν, ὅπου ὁ Λεωνίδας μετὰ τῶν 300 Σπαρτιατῶν
ἔπασσε μαχομένους κατὰ τῶν Περσῶν. Εἰς τὴν Παρνασσίδα εἶναι ἡ πόλις
Γαλαξείδιον, ἔχουσα ἐξόλογον ναυτικόν, καὶ τὸ χωρίον Καστρί, ὅπου
ἦτο τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν.

γ.—Νομός Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας πρωτ. Με-
σολόγγιον (7 χιλ.). Ἐχει δὲ 6 ἐπαρχίας.

Ἐπ. Μεσολογγίου, Νουμικτίας, Τριχωνίδος, Εὐρυτανίας, Βυτονί, Βάλτου,
Πρωτ. Μεσολογγίον, Νουμικτία, Ἰγρίσις, Κάρπεισιον, Βονίτσα, Κραδακάρια.

Σημ. Πλεσίον τοῦ ἡρωϊκῶς ἀγωνισθέντος κατὰ τῶν Τούρκων Με-
σολογγίου εἶναι ἡ μικρὰ πόλις Αἰτωλικὸν ἐπὶ νησιδίου κτισμένη.

Ἡ Πελοπόννησος ἔχει 5 Νομούς καὶ 600 χιλ. κατ.

α.—Νομός Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας πρωτ. Ναύ-
πλιον (5 χιλ.). Ἐχει δὲ 6 ἐπαρχίας.

Ἐπ. Ὑδρας (ν.), Σπυριῶν (ν.), Ν. ὑπίας, Ἀργολίδος, Κορινθίας, Κυθήρων (ν.),
Π., Ὑδρα, Σπέρτα, Ναύπλιον, Ἀργεῖ, Ν. Κορινθίας, Κύθηρα.

Σημ. Ἡ νῆσος Πόρος, ὅπου εἶναι ὁ βασιλ. ναύσταθμος, ὑπάγεται
εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ὑδρας καὶ Τροιζηνίας. Τὸ δὲ Κρανειδίον εἰς τὴν
ἐπαρχίαν Σπυριῶν καὶ Ἑρμιονίδος.

β.—Νομός Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος πρωτ. Πάρι
(30 χιλ.). Ἐχει δὲ 4 ἐπαρχίας.

α. Ὁρ-

Καλιθροῦται, Αἰγιαλίας, Πατρῶν, Ἠλείας,
Καλιθροῦται, Αἰγιας, Πάτραι, Πύργος.

μ. Αἱ Πάτραι εἶναι μία τῶν ἑμπορικωτέρων πόλεων.—Πλησίον Καλαβρύτων κεῖται ἡ Μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου.

—Νομὸς Μεσσηνίας πρωτ. Καλάμαι (6 χιλ.)
ἔχει δὲ 5 ἐπαρχίας.

Θυαπίας, Τριφυλίας, Πυλίας, Μεσσηνίας, Καλαμῶν,
Ἀνδρίτσαινα, Κοπαρισταία, Πύλος, Νησίον, Καλάμαι.

μ. Εἰς τὴν Πύλον (Νεόκαστρον ἢ Ναυαρίνον) ἐκάη ὁ Τουρκικὸς ἄρμας τὸ 1827 ὑπὸ τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων.—Εἰς τὴν Πυλὸν ἀπάρχονται ἡ Μεθώνη καὶ ἡ Κορώνη, φρούρια παραθαλάσσια.

—Νομὸς Λακωνίας πρωτ. Σπάρτη (2 χιλιάδες)
ἔχει δὲ 4 ἐπαρχίας.

Λακεδαιμόνιος, Οἰτάλου, Γυθείου, Ἐπιδάουρου, Λιμηράς,
Σπάρτη, Ἀρκοπολὺς, Πύθειον, Μολάαι.

μ. Εἰς τὴν Ἐπιδάουρον Λιμηρᾶν ὑπάγεται καὶ ἡ ὄχυρά πόλις Ἀρκαδίας κτισμένη ἐπὶ νησιδίου καὶ ἐνομένη μετὴν στερεὰν διαστάσεως.—Μιστράς πόλις παρὰ τὴν Σπάρτην.

—Νομὸς Ἀρκαδίας πρωτ. Τρίπολις (8 χιλιάδες)
ἔχει δὲ 4 ἐπαρχίας.

Μαυτινείας, Γαρυνίας, Μεγαλοπόλεως, Κυνουρίας,
Τρίπολις, Δρυοπηγῶν, Μεγαλοπολὺς, Λακωνίδιον.

μ. Εἰς τὴν Κυνουρίαν δευτερεύουσα πόλις εἶναι Ἅγιος Πέτρος.
Ἡ νῆσοι ἔχουσι 5 Νομοὺς καὶ 500 χιλ. κατ.

—Νομὸς Εὐβοίας πρωτ. Χαλκὶς (6 χιλ.) ἔχει
ἐπαρχίας.

Χαλκιδος, Κερυρατίας, Στραγγαρίου, Σκοπέλου (νῆσοι),
Χαλκὶς, Κύμη, Στραγγαρίον, Σκοπέλος.

μ. Ἄλλαι πόλεις σημαντικαὶ εἶναι ἡ Κάρυστος καὶ ἡ Ἐρέτρια (Φαρά)—ἡ Αἰδηψὸς ἔχει λουτρόν.—Εἰς τὴν Ἐπαρχ. Σκοπέλου ἀπάρχονται καὶ αἱ νῆσοι Σκιάθος, Σκύρος καὶ Ἀλόνησος, ὀνομαζόμεναι οἱ Σποράδες.

—Νομὸς Κυκλάδων πρωτ. Ἐρμούπολις ἐπὶ
νῆσου Σύρου (30 χιλ.). ἔχει δὲ 7 ἐπαρχίας.

Ἐκάστη ἐπαρχία σύγκειται ἐκ μιᾶς ἢ περισσοτέρων νήσων. παρχία Σύρου, περιλαμβάνουσα καὶ τὴν νήσον Μάκρονον δ') γ') Ἀνδρου, δ') Κέας, ἔχουσα καὶ τὴν Κόβινον καὶ Σέριφον ξου, ἔχουσα καὶ τὴν Πάρον καὶ Ἀντίπαρον ε') Μήλου ἔχου τὴν Σίφνον, Κίμωλον, Φολέγανδρον, καὶ Σίκινον. ζ') Θήρας, καὶ τὴν Ἀμοργόν, Τον καὶ Ἀνάφη. Ἐκ τούτων αἱ μὲν νῆσοι πρώτων πέντε ἐπαρχιῶν λέγονται Κυκλάδες, ὡς καί μεναι κυδῶς περὶ τὴν κεντρικὴν νήσον Σύρον, αἱ δὲ λοιπαὶ λέγονται Νότιοι Σποράδες.

Σημ. Ἡ Ἑρμοῦπολις εἶναι ἡ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Ἐλ. ἔχουσα καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα. Πλησίον αὐτῆς εἶναι ἡ μὸς νῆσος Ἀηλος, οὗσα τὸ πάλαι ὀνομαστή διὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀλφειοῦ. — Ἡ Τήνος ἔχει τὸν περικαλλῆ ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρὸς ἐξάγει ὀξιάλογα μάρμαρα — Ἡ Νάξος εἶναι κατάρυτος, ἐξάγουσα σμυρίδια. — Ἡ Κόβινος (Θερμιά) ἔχει λουτρά — Ἡ Μήλος ἔχει χωρότατον λιμένα καὶ ἐξάγει ἄρθρονον πεῖτον. — Ἡ Θήρα εἶναι στεινὴ, ἐξάγουσα λαμπροὺς οἶνους, πορτσελάν κλ.

γ'. — Νομός τῆς Ζακύνθου πρωτ. Ζάκυνθος (10 χιλ.) πόλις ὠραία καὶ ἐμπορικὴ.

Ὁ Νομός οὗτος ἀποτελεῖται ἐκ μόνης τῆς νήσου, ἥτις ἔχει 10 χιλ. κατ. μεγάλας κύμας ἐντελῶς καλλιεργημένας καὶ τὸ σπυρτό φανον τοῦ Ἀγ. Διονυσίου.

δ'. — Νομός τῆς Κεφαλληνίας πρωτ. Ἀργολιον (10 χιλ.) ἔχει δὲ 4 ἐπαρχίας.

Ἐπαρ.	Κραντίας,	Σαμης,	Πάλης,	Ἰθάκης.
Πρωτ.	Ἀργολίον.	Αἰγιάλις,	Λαζούριον.	Ἰθάκη.

Ὁ Νομός οὗτος σύγκειται ἐκ 2 νήσων α) τῆς νήσου Κεφαλληνίας, ἥτις εἶναι ἡ μεγαλειτέρα τῶν Ἰονίων νήσων (80 χιλ.), ἔχει τὸ σπυρτόν λείψανον τοῦ Ἀγ. Γερασίμου, καὶ ὑψηλὸν ὄρος ὀνομαζόμενον β') τῆς νήσου Ἰθάκης, ἥτις ἔχει 12 χιλ. κατ.

ε'. — Νομός τῆς Κερκύρας πρωτ. Κέρκυρα (10 χιλ.) πρῶτην μητρόπολις τῶν Ἰονίων νήσων, ἔχει ἰσχυρὰ φρούρια, μέγα ἐμπόριον καὶ τὸ σπυρτόν φανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. ἔχει δὲ 5 ἐπαρχίας.

Ἐπαρ.	Κερκύρας,	Μίονις,	Ὀρούς,	Παξῶν,	Διού.
Πρωτ.	Κερκυρα.	Γασπαύριον.	Σαρεπερόν.	Γαῖον.	Διού.

Ὁ Νομός οὗτος σύγκειται ἐκ 3 νήσων, αἵτινες εἶναι α) Κέρ

λ.) δ') Παῖσι (6 χιλ.) γ') Δευκάς (25 χιλ.), μέ Γυμνάσιον
ρωτοδίκειον (1).

· Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διοικεῖται ὑπὸ πενταμελοῦς Σο-
· Αρχιερέων. — Εἰς ἐκάστην πρωτ. Νομοῦ ὑπάρχει Γυμνάσιον
ρωτοδίκειον εἰς Ἀθήνας, Πάτρας, Ναύπλιον καὶ Κέρκυραν
καὶ Ἐφεσίον, εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας εἶναι καὶ ὁ Ἀρειος Πάγας, ἡ-
· τὸ ἀνώτατον δίκαστήριον· ἔτι δὲ τὸ ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον,
· ἡ Ἀνάκτορα, Παρθεναγωγεῖον, Μουσεῖον, Ἀκαδημία, Πολυ-
· τεχνεῖον, Ὁρφανοκομεῖον, Τυφλοκομεῖον, καὶ πολλὰ ἀρχαιότητες·
· ὁ ναὸς τοῦ Θησεῦς, αἱ στήλαι τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ὁ Παρ-
· τένειον Προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως κλ. — Ἡ Ἑλλὰς ἔχει κλίμα
· καὶ ὑγιεινὸν καὶ γῆν εὐφρόν, παράγουσα διάφορα γεννή-
· ῳτα, ἔλαιον, οἶνον, μέλι, καπνὸν, βάμβακα, μέταλλον, ρι-
· σταφίδα καρινθιακὴν, κτήνη διάφορα.

ΤΟΥΡΚΙΑ.

· Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία κεῖται μεταξύ τῆς Ἀδρια-
· τικῆς καὶ Μαύρης θαλάσσης, ἔχουσα πρὸς Β. τὴν Αὐ-
· στρίαν καὶ πρὸς Ν. τὴν Ἑλλάδα. — Πληθυσμὸς 16
· ἑκατ. τῶν ὁποίων 5 ἑκατ. περίπου εἶναι Μω-
· αμεταίετοι, οἱ δὲ λοιποὶ Χριστιανοὶ διαφόρων φυλῶν (Σλά-
· βωνοὶ, Βούλγαροι, Ἕλληνες, Ἀλβανοὶ, Ἀρ-
· μένιοι) καὶ ὀλίγοι Ἰουδαῖοι. — Κυβέρνησις Μοναρχία
· αὐτοκράτωρ, ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ λέγεται Σουλτάνος.

· Ἀναγκαῖον εἶναι νὰ γνωρίζῃ ὁ μαθητὴς τὴν Γεωγραφίαν τῆς
· αὐτοῦ ἐπαρχίας λεπτομερῶς. Τοῦτο δὲ κατορθοῦται εὐκόλως δι'
· συμπληρωτικὸν πλῆθος, συντεταγμένον ὑπὸ τῶν διδασκάλων,
· περιέχοντες τὰς πόλεις, τοὺς δήμους, τὸν πληθυσμὸν κλ. τῆς ἐ-
· παρχίας οὗτοι διδάσκουσι.

Ἡ Εὐρώπ. Τουρκία συνίσταται ἐκ πολλῶν χωρῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλαι μὲν διοικοῦνται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἄλλαι εἶναι ὑποτελεῖς ἡγεμονίαι, καὶ κούμεναι ἀνεξαρτήτως ὑπὸ ἰδίων χριστιανῶν μόνων.

Αἱ ἀμέσως ὑποκείμεναι εἰς τὸν Σουλτάνον εἶναι αἱ ἑξῆς.

α.—Ἡ Θράκη (2 1/2 ἐκ.) ἥτις χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς Προποντίδος τοῦ Βοσπόρου. — Σημαντικώτεραι πόλεις: Κωνσταντινούπολις καθεδρὰ τοῦ Κράτους, ἔχουσα πλεον τοῦ ἑκατομ. κατ. μέγιστον ἐμπόριον, λαμπρὰ Ἀνάκτορον καὶ Τζαμιά, Βυζαντινὰς οἰκοδομὰς κλ. — Ἀδριανούπολις ἐπὶ τοῦ Ἑβρου ποτ. (160 χιλ.). — Φιλιππούπολις. — Καλλίπολις. — Αἶνος. — Ὅρη δὲ εἶναι ὁ Αἰμόν καὶ ἡ Ῥοδόπη. — Μεταξὺ δὲ Θράκης καὶ Μακεδονίας αἱ νῆσοι Λήμνος, Ἰμβρος, Σαμοθράκη καὶ Θάσος.

β.—Ἡ Βουλγαρία (3 ἐκατ.) κειμένη πρὸς τὴν Θράκην, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τοῦ Ἀνατολ. Βιθλίνου· ἔτι δὲ, Σόφια — Ρουσσούκιον — Στρα — Σοῦμπλα — Βάρνα εἰς τὸν Εὐξείνιον, ὅλαι πόλεις ὀχυραί.

γ.—Ἡ Μακεδονία (2 ἐκατ.) κειμένη πρὸς τὴν Θράκην· πρωτ. Θεσσαλονίκη, ἐμπορικὴ εἰς τὸν Μακεδ. κόλπον (90 χιλ.). — Βιτώλια — Σέρραι. Πρωτ. δὲ τῆς Μακεδονίας εἶναι ὁ Ἀξιός καὶ ὁ Στρυμόν. Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικωτέραν ἄκραν τῆς Ἀλβανίας.

νήσου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο Ἄθως (Ἅγιον ὅπου ὑπάρχουσιν 22 μοναστήρια Ὁρθοδόξων.

—Ἡ Θεσσαλία (300 χιλ.) κειμένη μεταξύ Μακας καὶ Ἡπείρου· πρωτ. Λάρισσα ἐπὶ τοῦ Πηποταμοῦ (40 χιλ.)· ἔτι δέ, Τρίκαλα—Τύρναβος—Βῶλος. Ἡ Θεσσαλία εἶναι εὐφορωτάτη κίπεδος, περικυκλουμένη ἀπὸ ὀνομαστά ὄρη· τὸν Ὄλυμπον, τὴν Ὀσσαν (καὶ Τύρναβον) καὶ τὸ Πήλιον.

—Ἡ Ἡπειρος μετὰ τῆς Ἀλβανίας (1½ ἐκ.)· ἡ πρὸς Δ. τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας. Τῆς Ἡπείρου πρωτ. εἶναι τὰ Ἰωάννινα (35 χιλ.) παρὰ Ἀχερουσίαν λίμνην· ἔτι δέ, Μέτσοβον ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ — Πρέβεζα εἰς τὸν Ἀμβραχικὸν κόλπον καὶ παρὰ τὸν Ἀραχθὸν ποταμὸν, πόλεις ὀχυραί. Δὲ Ἀλβανίας κειμένης πρὸς Β. πρωτ. εἶναι Ἡγιάριον· ἔτι δέ, Βεράτιον—Δυρράχιον.

—Ἡ Βοσνία μετὰ τῆς Ἑρζεγοβίνης (1. ἐκατ.)· πρὸς Β. τῆς Ἀλβανίας· πρωτ. Σεράϊον (70 χιλ.).

—Ἡ Κρήτη εἶναι νῆσος μεγάλη, κειμένη εἰς τὸν Μεσόγειον καὶ ἔχουσα 280 χιλ. κατ. ἐκ τῶν ὅων 80 χιλ. εἶναι Ὀθωμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ὑψοῦνται τὸ ὄρος Ξενοφάντεος καὶ πρὸς Δ. τὰ Λευκὰ ὄρη, ἐπὶ τῶν ὁπίων καθίστανται οἱ μάχιμοι Σφακιανοί.—Σημαντικαὶ πόλεις Ἡράκλειον πρὸς Α. (15 χιλιάδες), Λασιθίον (12 χιλ.) ἔδρα τοῦ Διοικητοῦ καὶ με-

παξὺ αὐτῶν Ῥέθυμνος (6 χιλ.) ὅλαι πόλεις παρ
καὶ ὀχυραί. Ἡ Κρήτη εἶναι εὐφορωτάτη παρά
κατ' ἐξοχὴν ἔλαιον, σαπῶνιον, τυρὸν, μέταξαν,
στανα, πορτοκάλια, κεράτια κλ.

Αἱ ὑποτελεῖς ἡγεμονίαι τῆς Εὐρώπ. Τουρκίας
τρεις.

α. — Ἡ Δακία (Τουμουνία) ἥτις χωρίζεται
τῆς Βουλγαρίας διὰ τοῦ Δουνάβως καὶ περιλαμ
τὴν Βλαχίαν καὶ τὴν Μολδαυίαν (4 ἑκατ.) καὶ
Βουκουρέστιον (130 χιλ.) — Ἰάσιον πρωτ. τῆς
δαυίας. — Ἰβραίλα. — Γαλάζιον παρὰ τὸν Δούναβι
θεν ἐξάγεται ἄφθονος καὶ ὠραῖος σίτος.

β. — Ἡ Σερβία, κειμένη πρὸς Δ. τῆς Δακίας
ἑκατ.) καθέδρα Βελιγράδιον, πόλις ὀχυρὰ παρὰ
Δούναβιν (30 χιλ.).

γ. — Τὸ Μαυροβούνιον μετὰ τὴν Ἀλβανίαν
Βοσνίας (200 χιλ.) πρωτ. Κεττίνη.

Σημ. Ἡ Εὐρώπ. Τουρκία εἶναι 8 φορές μεγαλειτέρα τῆς
δος· ἔχει δὲ κλίμα ὑγιεινόν, γῆν εὐφορὸν, καὶ ἀκατὶν ἐμπόριον
ἢ γεωργία ἢ βιομηχανία καὶ αἱ ἐπιτημαὶ εἶναι παρεμειλημένα
ἐξουσιάζει καὶ ἐκτεταμέναις χώραις εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν

ΙΤΑΛΙΑ.

Ἡ Ἰταλία ἔχει 24 ἑκατ. κατοίκους, μοναρχίαν
ριωρισμένην καὶ ἐπικρατοῦσαν τὴν Κ
λητὴν. Αὐτὴ περιέχει πολλὰ
τῆς Χρ.

τὰ παπικὸν μένει ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάπα,
εἶναι καὶ ἀρχηγὸς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, τὰ
τὰ συναποτελοῦσιν ἐν ἰσχυρὸν βασιλείον. Ἡ
Ἰταλία διαιρεῖται εἰς Ἀνω, Μέσσην καὶ Κάτω ἢ
δρινήν.

Εἰς τὴν Ἀνω Ἰταλίαν σημαντικώτεραι πόλεις
Τουρίνον (200 χιλ.) πρωτ. τοῦ Πεδεμοντίου
τὸν Πάδον—Γένουα, πόλις ὄχυρὰ μὲ ναύσταθ-
μὲδιόλανον (220 χιλ.) καὶ Βονωνία τῆς Λομ-
β—Βενετία (120 χιλ.) κτισμένη ἐπὶ 60 νησι-
πρωτ. τῆς Βενετικῆς χώρας. Ἐτι δὲ Μάντουα
—Βερόνα.

Εἰς τὴν Μέσσην Ἰταλίαν: ἡ Φλωρεντία παρὰ
νον, εἶναι πρωτ. τῆς Τοσκάνης (130 χιλ.) καὶ
α τοῦ βασιλείου—Λιβόρνος παραλία καὶ ἐμπο-
Ρώμη παρὰ τὸν Τίβεριν, καθέδρα τοῦ Πάπα
τρόπολις τοῦ ἀρχαίου Κόσμου, ἔχουσα ἤδη
λ. κατ. τὸν περίφημον ναὸν τοῦ Ἀγίου Πέ-
καὶ πολλὰ ἀρχαῖα Μνημεῖα. Ἐτι δὲ, Φερράρα—
ν, πόλις ὄχυρὰ εἰς τὴν Ἀδριατικὴν.

Εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν: Νεάπολις πρωτ. τοῦ
βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, ἡ μεγαλειτέρα καὶ
εἰρα πόλις τῆς Ἰταλίας, ἔχουσα 500 χιλ. κατ.
αὐτῆς κεῖται τὸ ἡφαίστειον ὄρος Βεσοῦβιος.
τὴν Σικελίαν, ἥτις εἶναι ἡ μεγαλειτέρα, εὐφα-
καὶ πολυανθρωποτέρα νῆσος τῆς Μεσογείου,
εἰν. Εἰς Πάνορμος (200 χιλ.) καὶ δευτερεύουσα

ἡ πόλις Μεσσήνη, πλησίον τοῦ ὁμωνύμου πο-
 "Αλλαι σημαντικαὶ νῆσοι τῆς Ἰταλίας εἶναι ἡ
 πρωτ. Κάλαρις — ἡ Κόρνας, ἀνήκουσα εἰς τοὺς
 λους, ἡ Ἐλβα πρὸς Δ. τῆς Τοσκάνης — ἡ Μελίτι
 Ν. τῆς Σικελίας, ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἀγγλους
 Βαρλέττα, ἔχουσα ἰσχυρὰ φρούρια, ναύσταθμ
 60 χιλ. κατ

Σημ. Ἡ Ἰταλία εἶναι 6 φορές μεγαλειτέρα τῆς Ἑλλάδος.
 κλίμα γλυκὺ καὶ προϊόντα παντοειδῆ καὶ ἀφθονά. — Οἱ Ἰτα-
 ἔξοχοι εἰς τὴν Μουσικὴν, Ζωγραφικὴν καὶ Γλυπτικὴν.

ΙΣΠΑΝΙΑ καὶ ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ.

Ἡ Ἰσπανικὴ χερσόνησος περιέχει δύο βασιλ-
 ά. — Τὸ βασίλειον τῆς Ἰσπανίας, ἔχον 10
 κατοίκων· καθέδρα Μαδρίτη μὲ 300 χιλ. καὶ
 ἐν τῷ μέσῳ. Ἐπὶ δὲ ἡ Βαρκελώνη ΒΑ. πόλις
 νος καὶ ἐμπορικὴ. — Γρενάδα πρὸς Ν. Γιβραλ-
 φρούριον ἰσχυρὸν ὑποκείμενον εἰς τοὺς Ἀγγλ
 Κάδιξ (Γάδεια), καὶ πρὸς Β. ἡ Σεβίλλα. — Ν
 τῆς Ἰσπανίας εἶναι ἡ Μαϊόρκα, Μινόρκα καὶ
 λεγόμεναι Βαλεριάδες.

β'. — Τὸ βασίλειον τῆς Πορτογαλλίας, ἔχ
 δὸν 4 ἑκατομ. κατοίκων· καθέδρα Λισβῶνα π
 Τάγον (260 χιλ.). — Ὁπόρτον παρὰ τὸν Δούρι
 πορικὴ καὶ ὀνομαστὴ διὰ τὸν οἶνόν της.

Σημ. Ἡ Ἰσπανικὴ χερσόνησος εἶναι 10 φορές μεγαλ
 Ἑλλάδος. Ἐνταῦθα ἐπικρατεῖ ἡ θρησκεία τῶν Καθολικῶν.
 τὰ βασίλεια ἔχουσι μοναρχίαν περιωρισμένην καὶ

α ἀπαισιὰ, οἶνους, μέταξαν, μάλ' ἄλλ' ἀπαισιότατα ἔνός εἶδους προ-
των, μερῶν λεγομένων, μέταλλα κλ. Οἱ κάτοικοι εἶναι μὲν
ναῖται, ἀλλὰ δεισιδαίμονες καὶ ὀλίγον προαδευοῦσιν· οὗτοι ἔχουσι
ἐξωτερικὰς κτήσεις εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῆς Γῆς.

ΓΑΛΛΙΑ.

Ἡ Γαλλία εἶναι ἐκ τῶν πρώτων Δυνάμεων τῆς Εὐ-
ρώπης, ἔχουσα σχεδὸν 40 ἑκατ. κατοίκους, μοναρχίαν
περιωρισμένην καὶ ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τὴν
καθολικὴν. Διαιρεῖται δὲ εἰς 86 Νομούς. Καθέδρα τῆς
βασιλείας εἶναι τὰ Παρίσια, παρὰ τὸν Σηκουά-
να, ἡ λαμπροτέρα πόλις τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα 2 ἑ-
κατ. κατοίκους, ἑξοχὸν Πανεπιστήμιον, πλῆθος κοι-
νων καὶ καταστημάτων καὶ λαμπρῶν οἰκοδομῶν. Ἐτι
ἔχει τὴν Τρουάνη — Λυὼν ἐπὶ τοῦ Ῥοδανοῦ (350 χιλ.). —
Βιλλή — Μασσαλία εἰς τὴν Μεσόγειον, πόλις βιομή-
χανος καὶ ἐμπορικῆς (270 χιλ.) — Νάντεις — Τουλὼν,
ἔχουσα πολεμικὸν ναῦσταθμον. — Πρὸς τὸν Ἀτλαντι-
κὸν εἶναι αἱ πόλεις Βρέστη καὶ Χεβοῦργον, πολεμι-
κῶς λιμένες. — Βορδῶ, ὀνομαστὴ διὰ τοὺς οἶνους τῆς
ἐκείνης τῆς Γαλλίας εἶναι ἡ Κορσικὴ (Κόρνος), πα-
λαιὰ τοῦ Ναπολέοντος.

Ἡ Γαλλία εἶναι περίπου 10 φηράς μεγαλειτέρα τῆς Ἑλλά-
δος. — Παράγει πολλὰ φυσικὰ καὶ τεχνητὰ προϊόντα, ἔχει μεγάλους
ποταμούς καὶ σιόλους, μέγα ἐμπόριον καὶ ἐξωτερικὰς κτήσεις ἐπὶ
λοιπῶν μερῶν τῆς Γῆς.

ΕΛΒΕΤΙΑ.

Ἡ Ἑλβετία ἔχει 2 ἑκατ. κατοίκων, ὄντων Κα-

βολικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων, καὶ διαιρεῖται εἰς 2
 μικρὰς Τοπαρχίας, αἵτινες ἔχουσιν ἰδίᾳς κυβερνήσεις
 ἀλλ' αἱ κοινὰ ὑποθέσεις κανονίζονται ὑπὸ Ἀντιπρο-
 σώπων ὅλων τῶν Τοπαρχιῶν, οἵτινες συνέρχονται εἰς
 τὴν πόλιν Βέρνην, ὅπου ἐδρεύει τὸ συμβούλιον τῆς
 Ὁμοσπονδίας. Ἀλλαι σημαντικαὶ πόλεις εἶναι: Βι-
 σιλεία—Γενεύη—Λυκέρνη—Ζυρίχη.

Σημ. Ἡ Ἑλβετία εἶναι μικροτέρα τῆς Ἑλλάδος· εἶναι δὲ τὸ
 ὑψηλότερον, ψυχρὸν καὶ βορρῶδες, διότι ἔχει ὑψηλὰ ὄρη, τὰς
 πρὸς μεγάλους ποταμοὺς τὸν Ῥῆνον καὶ τὸν Ῥοδανὸν καὶ ἐκτετα-
 νὰς λίμνας. Πλησίον δὲ τῆς πόλεως Σχαφούσης εἶ· αἱ ὁ καταρράκ-
 τοῦ Ῥῆνου, ὅπου ὁ ποταμὸς οὕτως ἰσχυρμύζεται ἀπὸ ὕψους 70 π-
 ὄδων.—ἔχει ἀξιόλογον κτηνοτροφίαν διδουσαν πολὺ βούτυρον καὶ
 ῥόν.—Οἱ Ἑλβετοὶ εἶναι λίαν φιλοπατρίδες, γενναῖοι στρατιῶται
 ἀξιόλογοι τεχνῖται, προέχοντες μάλιστα εἰς τὴν ὠρολογιοποιεῖν
 τὴν κατασκευὴν διαφόρων πανικῶν.

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Ἡ Αὐστρία εἶναι ἐκ τῶν πρώτων Δυνάμεων τῆς Εὐ-
 ρώπης, ἔχουσα 35 ἑκατ. κατοίκους καὶ μοναρχίαν π-
 ριωρισμένην. Συνίστάται δὲ ἐκ διαφόρων Κρατῶν καὶ
 λαῶν (Γερμανῶν, Σλάβων, Οὐγγρων, Πολωνῶν) τ-
 ὅποιων οἱ πλείστοι εἶναι τῆς Αὐτικῆς Ἑκκλησίας, ἀλλ'
 πάρχουσι καὶ πολλοὶ Ὁρθόδοξοι καὶ Διαμαρτυρόμενοι.

Σημαντικώτεραι πόλεις εἶναι: Βιέννη παρὰ τὴν
 Δούναβιν, καθέδρα τῆς Αὐτοκρατορίας, ἔχουσα 60
 χιλ. κατ.—Πράγα πρωτ. τῆς Βοεμίας—Βρύννη τῆς
 Μοραβίας—Τεργέστη τῆς Ἰλλυρίας εἰς τὴν Ἀδρι-
 ατικὴν, ἔχουσα ἐλεύθερον λιμένα καὶ 160 χιλ. κατ.
 Βουδα πρωτ. τῆς Οὐγγαρίας παρὰ τὸν Δούναβιν.

στα ἄντικρυ, ἀμφότεραι συγκοινωνοῦσαι διὰ γεφύ-
—Λεμβέργη καὶ Κρακοβία τῆς Γαλικίας—Κρον-
άνδη τῆς Τρανσυλθανίας — Ζάρα πρωτ. τῆς Δαλ-
τίας, ἐκτεινομένης παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν.

Σημ. Ἡ Αὐστρία εἶναι 11 φορές μεγαλειτέρα τῆς Ἑλλάδος.—Ἐ-
στὶ δὲ μέγα ἐμπόριον, ἔχουσα πολλὰ φυσικὰ καὶ τεχνιτὰ προϊόν-
—Οἱ λαοὶ αὐτῆς ἔχουσι σχετικῶς ἥθην πρῶτερα, ὥστε τὰ μεγάλα
ἀνθρώματα ἐκεῖ εἶναι ἀπάνια.

ΠΡΩΣΣΙΑ.

Ἡ Πρωσσία σύγκειται ἐκ διαφόρων Κρατῶν, ἅτινα
ποτελοῦσιν ἐν ἰσχυρότατον βασίλειον, ἔχον 24 ἑκατ.
τοίκους, μοναρχίαν περιωρισμένην καὶ ἐπικρατοῦ-
ν θρησκείαν τὴν τῶν Διαμαρτυρομένων.

Σημαντικώτεραι πόλεις εἶναι: Βερολίνον, καθέδρα
βασιλείου, ἔχουσα 700 χιλ. κατοίκ. καὶ διάσημον
ανεπιστήμιον. Ἄλλαι σημαντικαὶ πόλεις, Βόρειοι
εἶναι: Ἡ Ἀλτόνα ἐν τῷ Δουκάτῳ Ὀλοστίνου,
ἔπτινον, Δάντσικον παρὰ τὸν Βισούλαν, Καινισβέρ-
—Μέσαι δέ: Ἀννόβερον, Ποτσδάμη, Φραγκφόρτη,
ονία — Νοτιώτεραι δέ: Κολωνία παρὰ τὸν Ῥήνον,
πορικὴ καὶ βιομήχανος, Γοτίγγη, Βρεσλαυία ἐμ-
ρικὴ κλ.

Σημ. Ἡ Πρωσσία μετ' ἄλλων Γερμανικῶν Κρατῶν ἀποτελεῖ Ὁ-
πονδίαν τῆς Βορείου Γερμανίας: ἐκ 30 ἑκατ. κατοίκων. — Ἡ
Πρωσσία εἶναι περίπου 6 φορές μεγαλειτέρα τῆς Ἑλλάδος: καὶ παρά-
κατ' ἐξοχὴν γεννήματα, λινάριον, βοσκήματα, οἶνον τοῦ Ῥήνου,
κτρων (κεχριμπάρι) κλ.—Τῆς Πρωσίας ὁ στρατὸς εἶναι ἐκ τῶν
τῶν τῆς Εὐρ.—

Προσησαν Κάτω χώραι, διότι εἰς πο-
καθάλασσης καὶ τῶν ποταμῶν. Ἄνεργ. ἀβιοδομήτη ἀνεργ.
τῶν ἰδιωτῶν.

ΙΔΙΩΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Αὕτη περιλαμβάνει πάντα τὰ λοιπὰ Κράτη τῆς Γερμανῶν, ἅτινα διοικοῦνται ἀνεξαρτήτως, περιέχονσι 15 ἑκατ. κατ. καὶ διαιροῦνται εἰς βόρεια καὶ νότια.

1) Τὰ βόρεια Κράτη 20 τὸν ἀριθμὸν μετὰ 6 ἑκατομ. κατοίκων συναποτελοῦσι μετὰ τῆς Πρωσίας τὴν Βόρειον Γερμ. Ὁμοσπονδίαν. Τούτων δὲ σημαντικώτεροι εἶναι: Τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας ἔχον 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. καὶ καθεδρὰ Δρέσδη. — Λειψία, ἐμπορικὴ μὲ Πανεπιστήμιον. — Τὸ μέγα Δουκάτον τοῦ Ὁλδεμβούργου. — πόλεις Ἀμβούργον, Βρέμη καὶ Λυβέκη κλ.

2) Τὰ νότια Κράτη εἶναι δύο βασίλεια καὶ δύο μεγάλα δουκᾶτα περιέχοντα 9 ἑκατομ. κατ. — Τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας, ἔχον 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. Καθεδρὰ Μόναχον (160 χιλ.). — Αὐγούστα, ἐμπορικὴ. — Τὸ βασίλειον τῆς Βυτεμβέργης, ἔχον 2 ἑκατομ. Καθεδρὰ Στουτγάρδη. — Τὸ δουκάτον τῆς Βάδης, ἔχον 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. Καθεδρὰ Καρλοσρούη. — Τὸ δουκάτον τῆς Ἑσσης Δαμιστατής. Ταῦτα συναποτελοῦσι τὴν νότιον Γερμ. Ὁμοσπονδίαν, ἥτις καὶ συμμαχεῖ μετὰ τῆς Πρωσίας.

Σημ. Εἰς τὴν βόρειον Γερμανίαν ἐπικρατεῖ ἡ θρησκεία τῶν ἀποκατασταστικῶν καὶ εἰς τὴν νότιον ἡ Καθολικὴ. — Ἐν γένει ἡ Γερμανία εἶναι διάσπαστος διὰ τὰ πολλὰ καὶ ἔξοχα αὐτῆς εκπαιδευτικὰ καὶ ἀποκαταστατικὰ καὶ τοὺς πεπαιδευμένους ἀνδρας καὶ συγγραφείς.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ καὶ ΒΕΛΓΙΟΝ.

Τὰ δύο ταῦτα βασίλεια ἔχον 160 χιλ. καὶ εἶναι ἀποκαταστατικὰ καὶ ἐμπορικὰ. — Ὁ Βέλγος βασιλεὺς εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ τῆς Ολλανδίας καὶ τῆς Γαβρίας παρὰ τὸν Δούναβιν.

ὀνομαζόμενον τῶν Κάτω χωρῶν· ἀλλ' ἤδη
εἰς χωρισμένα καὶ ἀνεξάρτητα¹.

Ἡ Ὁλλανδία ἔχει $3\frac{1}{2}$ ἑκατομ. κατ. Καθέδρα
(40 χιλ.)—Ἀμστελδάμον (270 χιλ.)—Ρότερ-
(120 χιλ.). Τὸ δὲ Λουξεμβούργον εἶναι πρωτ.
μου Δουκάτου.

Τὸ Βέλγιον ἔχει $4\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ. Καθέδρα Βρυ-
(300 χιλ.)· παρ' αὐτὴν κεῖται τὸ Βατερλώον,
στήθη ὁ μέγας Ναπολέων. — Γάνδη καὶ Ἀντ-
πόλεις ἐμπορικαὶ παρὰ τὸν Σκάλδιν, ἔχουσαι
20 χιλ. κατ.

Αἱ Κάτω χώραι ἔχουσιν ἑκτασιν ὀλίγον μεγαλειτέραν τῆς
ῆς.—Οἱ μὲν Βέλγιοι εἶναι Καθολικοὶ καὶ μᾶλλον βιομήχανοι,
κατὰ πολλὰ τοῦ γείτονός των Γάλλου, οἱ δὲ Ὁλλαν-
Διαμαρτυρόμενοι καὶ μᾶλλον ναυτικοί, ἔχοντες καὶ ἐξωτερι-
σεις.—Ἡ μὲν Ὁλλανδία ἔχει πάμπολλα βοσκήματα, δίδοντα
καὶ κάλλιστον βούτυρον καὶ τυρόν, τὸ δὲ Βέλγιον λιθάνθρα-
σιδερν.—Ἀμφότερα τὰ βασίλεια ἔχουσι Μοναρχίαν συν-
τήν.

ΒΡΕΤΑΝΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ.

Βασίλειον τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἡ Ἀγγλίας
ἐκ τῶν πρώτων Δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, ἔχον
κατοίκους, μοναρχίαν περιορισμένην καὶ ἐ-
κείνην ὀρησκειάν τῶν Διαμαρτυρομένων. Σύγ-
γε δὲ ἐκ πολλῶν νήσων, τῶν ὁποίων μεγίστη μὲν
Βρετανία, δευτερεύουσα δὲ ἡ Ἴρλανδία.

Ἰσχυροὶσαν Κάτω χώραι, διότι εἰς πολλὰ μέρη εἶναι ἡ χαμη-
λὴ θάλασσης καὶ τῶν ποταμῶν. Εἰσέρχονται δὲ διὰ προ-
πορῶν διωρύγων.

α. — Εἰς τὴν νῆσον Βρετανίαν περιέχονται αἱ Ἀγγλία, Οὐαλλία καὶ Σκωτία· τούτων δὲ μεγάραι καὶ ἐμπορικώτεραι πόλεις εἶναι· τὸ Λονδῖνον θέδρα τοῦ βασιλείου παρὰ τὸν Τάμεσιν ποταμόν· εἶναι ἡ πλουσιωτέρα, ἐμπορικωτέρα καὶ μεγάλη πόλις τῆς οἰκουμένης, ἔχουσα 3 ἑκατ. κατ. καὶ ἀξιοσχύμαστα ἔργα τῆς τέχνης, καὶ τῆς βιομηχανίας τῶν ὁποίων ἐξέχουσιν αἱ ὑποβρύχιοι ἄδοι καὶ τὰ σπάλλινον παλάτιον. Ἀλλαι μεγάλαι πόλεις· πούλη (450 χιλ.). — Μαγχεςέρη (350 χιλ.). — Β. χάμη (300 χιλ.). — Βριστόλη (160 χιλ.). Ἡ δὲ τομαούθη καὶ Πλυμούθη ἔχουσι πολεμικοὺς λιμένες· Ἐδιμβούργον· πρωτ. τῆς Σκωτίας (230 χιλ.). — σκόδη (450 χιλ.).

β'. — Εἰς τὴν Ἰρλανδίαν πρωτ. εἶναι τὸ Δουβλίον (300 χιλ.). — Οἱ Ἰρλανδοὶ εἶναι τοῦ δυτικοῦ δόγματος.

Ἡ Μεγ. Βρετανία ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ναυτικήν δύναμιν τοῦ Κόσμου καὶ ἐξουσιάζει προσέτι καὶ τὴν Μεσόγειον τὸ Γιβραλτάρ καὶ τὴν νῆσον Μελίτη· ἐνθα εἶναι φρούρια ἰσχυρότατα, εἰς δὲ τὰ ἄλλα τῆς Γῆς, ἐκτεταμέναις χώραις καὶ πολλὰς νήσους περιέχουσιν ὑπὸ 180 ἑκατ. ἀνθρώπων.

Σημ. Τὸ Ἀγγλικὸν βασίλειον εἶναι ὁ φηρὲς μεγαλύτερον κράτος, ἔχον κλίμα νειφελοῦς καὶ ὑγρὸν, γῆν δὲ εὐφορὸν, καὶ μεταλλεύει σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, κασσιτέρου, ψευδοῦ καὶ γαιανθράκων.

ΔΑΝΙΑ.

Ἡ Δανία εἶναι βασίλειον ἔχον 2 ἑκατ. κατοίκους.

ναρχίαν περιωρισμένην καὶ θρησκείαν τῶν Διαμαρ-
τομένων. Σύγκειται δὲ α) ἐκ τῆς χερσονήσου Ἰου-
άνδης ἢ Κιμβρικής· β) ἐκ τινων νήσων τῆς Βαλτι-
κῆς, τῶν ὁποίων σημαντικώτεροι εἶναι ἡ Σηλανδία
ἢ ἡ Φινία· γ) ἐκ τῶν ὀλιγανθρώπων νήσων Φαροῶν
καὶ μένων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν ΒΔ. δ.) Ἐκ τῆς νήσου
Σηλανδίας κειμένης εἰς τὸν βόρ. πολικόν. κύκλον. —
Καθέδρα Κοπενάγη ἐπὶ τῆς Σηλανδίας πρὸς τὸν πορθ-
ν Σούνδου, πόλις ἐμπορικὴ καὶ ὀχυρὰ, πατρίς τοῦ
καίσεως ἡμῶν Γεωργίου, ἔχουσα Πανεπιστήμιον καὶ
30 χιλ. κατ.

Σημ. Ἡ Δανία ἔχει ἑκτασιν σχεδὸν διπλάσιαν τῆς Ἑλλάδος καὶ
πρὸς κτήσεις εἰς τὴν Ἀμερικὴν. — Ἡ Ἰσλανδία εἶναι τόπος ψυχρό-
τος, ἔχων ὅρας ἡφαλίττειον τὴν Ἑκλαν καὶ μάλιστα 80 χιλ. κατὸν
ἐκεῖ ὁ χειμὼν διαρκεῖ 6 μῆνας. — Ἡ Δανία ἔχει κλίμα ὑγρὸν,
ὅταν ἐπίπεδον καὶ ἀξιόλογον ἐμπόριον — Πιράγει δὲ αἶτον, λινάριον,
σκήματα, παστοψαρα κλ.

ΣΟΥΗΔΙΑ.

Ἡ Σουηδία μετὰ τῆς Νορβηγίας ἀποτελοῦσιν ἓν
κράτειον, ἔχον 5 1/2 ἑκατ. κατ. θρησκείαν τῶν Δια-
μαρτυρομένων καὶ μοναρχίαν περιωρισμένην· καθέδρα
στοκχόλμη (120 χιλ.) κτισμένη ἐπὶ νησιδίων. — Χρι-
τιανία πρωτ. τῆς Νορβηγίας. — Νῆσος σημαντικωτέρα
εἶναι ἡ Γοθλάνδη εἰς τὴν Βαλτικὴν. —

Σημ. Ἡ Σουηδία εἶναι 15 φορές μεγαλειτέρα τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ'
εἶναι πολλὰ μέρη χιονοσκεπῇ, ὄρεινὰ καὶ ὁρεινὰ — ἔχει δὲ μεγάλα
συστήματα ἐκ τῆς ἀλυσίδας, τῆς ζυλείας καὶ τῶν μετάλλων (σιδήρου,
χρυσίου κλ.) — Εἰς τὰ βόρεια μέρη ὑπάρχουσιν τάραντοι, ζῶα χρη-
σίμου, διότι εἶναι καὶ φορτηγά. Πρὸς βορ. ζῶσι καὶ οἱ Λάπωνες,
καὶ μικρόσωμοι, ἀσχημότατοι καὶ ἐν γένει ἄγριοι λαοί.

ΡΩΣΣΙΑ (Εὐρωπαϊκή.)

Ἡ Ῥωσσία εἶναι ἐκ τῶν πρώτων Δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα 70 ἑκατ. κατ. ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν τὴν ὀρθόδοξον καὶ μοναρχίαν ἀπόλυτον.

Σημαντικώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι· Πετρούπολις ἐπὶ τοῦ Νεῦα ποταμοῦ, καθέδρα τῆς αὐτοκρατορίας θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Πέτρου τὸ 1703 καὶ ἔχουσα 700 χιλ. κατοίκ. — Μόσχα εἰς τὸ κέντρον ἀρχαία καθέδρα (400 χιλ.) — Ὁδησσός εἰς τὸν Εὐξείνου, πόλις ἐμπορική. — Σεβαστούπολις ἐπὶ τῆς Κριμαίας, εὐλίμενος καὶ ὀχυρά. — Ταϊγάνιον εἰς τὴν Ἰζοφικὴν θάλασσαν. — Καζάν καὶ Ἀστραχάν εἰς τὴν Κασπίαν παρὰ τὸν Βόλγαν. — Βαρσοβία πρωτ. τῆς Πολωνίας. — Ἀρχάγγελος εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν. — Ῥίγα καὶ Κρονστάν, ἐπὶ νήσου ὀχυρᾶς εἰς τὴν Βαλτικὴν.

Σημ. Ἡ Ῥωσσία εἶναι τὸ πλέον ἐκτεταμένον Κράτος τῆς Γῆς διότι κατέχει ὑπὲρ τὸ ἡμῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τὸ τρίτον τῆς Ἀσίας ἀλλὰ σχετικῶς εἶναι καὶ τὸ ὀλιγανθρωποτερον, διότι τὰ μὲν βόρεια μέρη εἶναι παγωμένα, πολλὰ δὲ ἄλλα ἔχουσι μεγάλα ὄρη, ἔλη καὶ ἐρημίας καλουμένας στέπας. Τὰ μεσημβρινὰ εἶναι εὐφορώτατα καὶ εὐκρατά. — Προϊόντα: γεννήματα ἄφθονα, γουναρικά, λινάριον, ξυλικά, κατράνη, σίδηρος, χαδιάρι, παστόψαρα κλ. Ἐκ τῶν Οὐραλίων ὄρεων ἐξορύσσεται τὸ βαρυτάτον τῶν μετάλλων ἡ Πλατίνα, ἥτις εἶναι λευκὴ ὡς ἄργυρος.

ΑΣΙΑ.

Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ μεγαλειτέρα, παλυνανθρωποτέρα
ὠφιοτέρα ἢ πειρος. Ὁρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ
ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ,
πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Εὐρώ-
πης Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς χω-
μαθῆς ἀπὸ τῆς Εὐρώπης διὰ τῶν Οὐραλίων ὀρέων,
ὠκεανοῦ ποταμοῦ, τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ
Καυκάσου. — Ἐχει ὑπὲρ τὰ 700 ἑκατ. κατ. τῶν
ὠκεανῶν 85 ἑκατ. εἶναι Μωαμεθανοί, 7 ἑκατ. Χριστι-
ανοί οἱ λοιποὶ ἔθνη, διοικούμενοι ἅπαντες ὑπὸ
τῶν Ἡγεμόνων.

Ἡ Ἀσία εἶναι πεντάκις μεγαλειτέρα τῆς Εὐρώπης — Οἱ βό-
ρειοι αὐτῆς εἶναι ψυχροὶ καὶ ἀκαρποί, οἱ πρὸς Δ. καὶ Α. εὐ-
καρποὶ καὶ οἱ πρὸς Ν. θερμοὶ καὶ εὐκαρπότατοι, ἔχον-
τες μόνον ὥρας τοῦ ἔτους, βροχὴν καὶ ξηρὰν. — Οἱ Ἀσιανοὶ
διαιροῦνται εἰς λευκοὺς, κιτρίνους καὶ μαύρους, καὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ
πολλοὶ μαλθακοί, τριφυλοί, ὀκνηροὶ καὶ ὀλίγον προωδευμένοι εἰς
ἐπιστήμην καὶ ἐπιστήμην, πλὴν τῶν Κινέζων, ὄντων ἀπ' αἰώνων
ἐκείνων καὶ τῶν Ἰαπώνων. — Οἱ ἔθνη ἔχουσι διαφόρους θρη-
σκίας, τὴν τοῦ Βούδα, τοῦ Βράμα καὶ τοῦ Κομφουχίου, οἱ ὅ-
τε τοῦ ὁποῦ εἶναι Σιντολάτραι (πνευματολάτραι) — Ἡ Ἀσία
ἔχει ἴδια προϊόντα καὶ ζῶα, ὡς θέλομεν ἰδεῖ.

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ.

Ἡ Ἀσία διαιρεῖται εἰς ἑννέα μεγάλα τμήματα: τὴν
Ἑλληνικὴν Ῥωσσίαν, τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὴν

Ἀραβίαν, τὴν Περσίαν, τὰς Κεντρικὰς χώρας (Τουρκεστάν, Ἀφγανιστάν καὶ Βελουχιστάν) τὴν Κί-
τὸ Ἰνδοστάν, τὴν Ἰνδοκίναυ καὶ τὴν Ἰαπωνίαν.

Α.—**Ἡ ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ** σύγκειται

1) Ἐκ τῆς Σιβηρίας, ἥτις κατέχει ὅλον τὸ βόρ-
τῆς Ἀσίας, συνορεύουσα πρὸς Ν. μετὰ τὴν Κίνα
τὸ Τουρκεστάν καὶ ἔχουσα μόλις 5 ἑκατ. κατοί-
διότι τὰ πλεῖστα μέρη αὐτῆς εἶναι χιονοσκεπὴ κα-
ρημα. Τὰ βορειότερα μέρη κατοικοῦσιν οἱ Σαμογυ-
λαὸς ἄγριοι, ὁμοιάζον τοὺς Λάπωνας· ἐκεῖ μετα-
ρίζονται ἐφ' ὅλκια, συρόμενα ὡς ἀμάξια ἐπὶ τοῦ
γού διὰ σκύλων.—Πρωτ. Τοβολσκη.

Σημ. Ἡ Σιβηρία ἔχει πολλὰ μέταλλα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ
δήρου, εἰς τὰ ὅποια ἐργάζονται οἱ ἐξορίστοι τῆς Ῥωσσίας καὶ
ἀφθονον ξυλείαν καὶ πολύτιμα γουναρικά (κακούμια, σαμούρια).

2) Ἐκ τῆς Καυκασίας, ἥτις κεῖται μεταξὺ Ε-
νου καὶ Κασπίας θαλάσσης καὶ περιλαμβάνει τὴν
κασίαν, τὴν Γεωργίαν καὶ μέρος τῆς Ἀρμενίας.
Πληθυσμὸς 3½ ἑκατομμύρια.—Πρωτ. Τιφλίς εἰς
Γεωργίαν, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι φημίζονται διὰ
ὠραιότητά. — Ἐριβάνη εἰς τὴν Ἀρμενίαν.

Β'. **Ἡ ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ** κεῖται με-
Καυκασίας, Περσίας, Ἀραβίας, Μεσογείου καὶ Ε-
νου πόντου.—Πληθ. 16 ἑκατ. Μωαμεθανῶν, Χρ-
νῶν καὶ ὀλίγων Ἑβραίων.—Ἐκτασις τριπλασία
δὸν τῆς Γαλλίας. — Προϊόντα, γεννήματα, ὅπα
λαμπρά, οἶνος, ἔλαιον, βαμβάκιον, μέταξα, κα-
φοίνικες κλ. Περιέχει δὲ πολλὰς μεγάλας χώρας
σημαντικώτεραι εἶναι αἱ ἐξῆς.

35
) Ἡ Μικρὰ Ἀσία (Ἀνατολή). Σημαντικώτεραι πόλεις εἶναι: Σμύρνη εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ (40 χιλ.).—Προῦσα—Ἀγκυρα—Σκούταρι ἀπέναντι Κωνσταντινουπόλεως—Σινώπη καὶ Τραπεζοῦς εἰς Εὐξείνου ἐν δὲ τῇ Μεσογείῳ παράκεινται πολλαὶ κρηναὶ καὶ νῆσοι, ὧν σημαντικώτεραι εἶναι: Λέσβος (40 χιλ.) Πρωτ. Μιτυλήνη—Ψαρὰ, νῆσος μικρὰ μὲν, ἐπίσημος ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως διὰ τὸ ναυτικόν — Χίος, ἐμπορικὴ καὶ εὐφόρος, ἔχουσα καὶ Γυμνάσιον.—(60 χιλ.). — Σάμος εὐφορωτάτη καὶ διοικημένη ὑπὸ χριστιανοῦ ἡγεμόνος, ἔχουσα καὶ Γυμνάσιον.—Ρόδος ὡραιότατη καὶ ὀνομαστή τὸ πάλαι διὰ Κολοσσόν, ὅστις ἦτο ὑψηλότερον χάλκινον ἄλμα τοῦ Ἀπόλλωνος (40 χιλ.).—Κῶς, πατρίς τοῦ οὐράτου — Κύπρος νῆσος μεγάλη καὶ εὐφορωτάτη (180 χιλ.) πρωτ. Λευκωσία.

) Ἡ Συρία ταύτης σημαντικώτεραι πόλεις εἶναι: Λαύς (150 χιλ.) — Χαλέπιον (100 χιλ.)· εἰς δὲ παράλια εἶναι ἡ Τρίπολις, ἡ Βηρυτὸς, ἡ Σιδὼν ἐπὶ ἀρχαίας Φοινίκης καὶ ἡ Πτολεμαῖς (Ἀκρὴ) ἔχουσα ἰσχυρόν.

Ὡς τὴν Συρίαν κεῖται καὶ ἡ χώρα τῆς Παλαιστίνης ἐπὶ Χριστοῦ διηρεῖτο εἰς τετραρχίας. α) τὴν Σαμαρείαν, β) τὴν Γαλιλαίαν, τῆς ὁποίας ἦσαν αἱ πόλεις Ναζαρέτ, Καπερναοὺμ, Βηθσαιδὰ, Τιβεριὰς, Κανὰ Ναζαρέτ. γ) τὴν Σαμάρειαν. δ) τὴν Ἰουδαίαν καὶ Ἱερουσαλὴμ, ὅπου κεῖται ὁ Ἅγιος τάφος —

Βηθλεέμ, ἐνθα ἐγεννήθη ὁ Χριστός. — Ἰόππη παρά
Τῶν ἱερῶν τούτων τόπων ὀνομαστά ὄρη εἶναι τὸ
βαῦ, τὸ Καρμήλιον, τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, τὸ Θα
δ'Ερμών, ἐκ τοῦ ὁποίου πηγάζει ὁ Ἰορδάνης πο
μός, ὅστις διὰ τῆς λίμνης Γενησαρέτ χύνεται εἰς
Νεκρὰν θάλασσαν.

3) Ἡ Ἀρμενία μετὰ τοῦ Κουρδιστάν. Οἱ τόποι
ταὶ εἶναι ὀρεινοὶ καὶ ψυχροί· πρωτ. Ἐρζερούμ πλη
τοῦ ὄρους Ἀραράτ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστάθη ἡ Κιβ
τοῦ Νῶε. — Διαρβερκίρ, πόλις ἐμπορικῇ.

4) Ἡ Μεσοποταμία ταύτης ἐπισημότεραι πό
εἶναι παρά μὲν τὸν Τίγρητα ἢ Μοσούλη, πλησίον
ἀρχαίας Νινευῆς, καὶ ἡ Βαγδάτη· παρά δὲ τὸν Εὐφ
την ἢ Ἰλλάχ, ὅπου ἦτο ἡ Βαβυλὼν, καὶ ἡ Βασ
παρά τὰς ἐκβολὰς εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

γ' — Ἡ ΑΡΑΒΙΑ εἶναι μεγάλη χερσόνησος,
μένη πρὸς Ν. τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας. Διαιρεῖται
φυσικῶς εἰς πετραίαν, ἔρημον καὶ εὐδαίμονα· τα
ἐπισημότεραι πόλεις εἶναι ἡ Μέκκα, Πατρίς τοῦ Μ
μεθ — Μεδινά, ὅπου κεῖται ὁ τάφος του — Μόκα
τὴν ἐπαρχίαν Ὑεμένην, ὅθεν ἐξάγεται καφφές
ρετος. — Ἀδενον πρὸς Ν. πόλις ὀχυρά, ἀνήκουσα
τοὺς Ἀγγλους. — Πρὸς τὰ ΝΑ. δὲ τοῦ Σουέζ κα
τὸ ὄρος Σινά, ὅπου ὁ Θεὸς ἔδωκε τὸν Δεκάλογον
Πληθ. 12 ἑκατ. Μωαμεθανῶν, διοικουμένων ὑπὸ
λαῶν ἀνεξαρτήτων ἡγεμόνων. Τῶν Ἀράβων οἱ
λοὶ εἶναι νομάδες (Βεδουῖνοι). — Ἡ Ἀραβία εἶναι

ὅχις μεγαλειτέρα τῆς Γαλλίας καὶ παράγει κατ' ὀρχήν ἀρωματικά, φοίνικας, κόμμι, καφφέν, ἵππους, μήλους, στρουθοκαμήλους κλ.

δ'. — Ἡ ΠΕΡΣΙΑ κεῖται πρὸς Α. τῆς Ἀσιατικῆς ὑπάρχιας καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου· καθέδρα τοῦ βασιλείου εἶναι ἡ Τεχεράνη (150 χιλ.). — Ἰσπαχάνη (100 χιλ.). — Σχιράζη, ὅπου ἔκειτο ἡ ἀρχαία Περσέπολις. Πληθυσμὸς 12 ἑκατ. Μωαμεθανῶν (τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἰμάν) διοικουμένων μοναρχικῶς. — Ἐκτασις διπλάσια τῆς Γαλλίας. — Προϊόντα: γεννήματα, ὀπωρικά ἐξαίρετα, βοσκήματα, ἵπποι τάπητες, ξίφη, μαργαρίται, κ.λπ. ἀλλεῦνται εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

ε'. — Τὸ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ, ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ, ΒΕΛΟΥΧΙΣΤΑΝ. Αἱ κεντρικαὶ αὗται ἔχουσιν ἑκτασιν ἐλάττωσιν σχεδὸν μεγαλειτέραν τῆς Γαλλίας καὶ περίπου 12 ἑκατ. Μωαμεθ. διοικουμένων ὑπὸ ἀνεξαρτήτων Ἡγεμόνων ἢ Χάνων. — Σημαντικώτεραι πόλεις τοῦ μέν Τουρκεστάν ἡ αὐτονόμου Ταταρίας (ὅθεν ἐξῆλθον οἱ Ὀρκοῖ) εἶναι ἡ Βουχάρα (150 χιλ.) καὶ ἡ Σαμαρκάνδ. — παλαιὰ καθέδρα τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ τῆς Ἀσίας Ταμερλάνου, τοῦ δὲ Ἀφγανιστάν, ἡ Καβούλ, ἡ Πανδαχάρ καὶ ἡ Ἐράτ· τοῦ δὲ Βελουχιστάν ἡ Κελάτ.

μ. Αἱ γῶραι αὗται κυριεύονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν γειτόνων τῶν: τὸ μὲν Τουρκεστάν ὑπὸ τῶν Ρώσων, τὸ δὲ Ἀφγανιστάν ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ τὸ Βελουχιστάν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν. Αὗται κατ' ἐξοχὴν παράγουσιν ὄρυζιον, φοίνικας, βαμβάκα, ἰνδὸν (λαβάνι), τὰχσριν, χρυσόν, ἀργύρον, πολυτίμους λίθους, κλ.

ν. Ἡ ΚΙΝΑ κεῖται μετὰ τὸ Τουρκεστάν καὶ

τῶν Ἀνατολικῶν θαλασσῶν, ἔχουσα πρὸς Β. τὴν
 θηρίαν καὶ πρὸς Ν. τὰς Ἰνδίας. Αὕτη εἶναι μεγα-
 τερα τῆς Εὐρώπης· ἔχει δὲ 400 ἑκατ. κατοίκων οὐ-
 κουμένων ὑπὸ Αὐτοκράτορος ἀπολύτου (ὅστις καλεῖ-
 υῖός τοῦ οὐρανοῦ) καὶ ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν
 Βουδισμόν. — Σύγκειται δὲ ἐκ τῆς ἰδίως Κίνας,
 χερσονήσου Κορέας, τῆς Μανσχουρίας, τῆς Μογ-
 λίας, τῆς Ταταρίας καὶ τοῦ Θιβέτ. Καθέδρα Πεκίν
 ἔχουσα 2 ἑκατ. κατ. Ὀλίγον δὲ πρὸς Β. διέρχεται
 μέγα τεῖχος 300 μυριαμέτρων τὸ μῆκος. — Καν-
 πρὸς Ν. εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη (1 ἑκατ.). — Ν-
 κίνη ἐπὶ τοῦ Ἰανοκιάγγου ποταμοῦ, πόλις ἐμπορι-
 τάτη (1 ἑκατ.). — Λάσσα πρῶτ. τοῦ Θιβέτ.

Σημ. Οἱ Κινέζοι εἶναι φιλόπονοι ἀναπτυχθέντες παλαιόθεν εἰς
 τέχνας καὶ τὸν πολιτισμόν, ὅστις διαφέρει τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ.
 γλῶσσά τινι ἔχει χιλιάδες γραμμάτων, ὅσοι παριστάνουσι π-
 λειζὺν μὲ ἴδιον σημεῖον ἢ γράμμα. — Κατ' ἐξοχὴν παράγει τέ-
 θεντιον, μέταξαν, ζάχαριν, χαρτίον καὶ μέλανην πρὸς ἄλλους, πο-
 λάνην, λαμπρὰ σάβια κλ.

Αἱ ἸΝΔΙΑΙ κεῖνται πρὸς Ν. τῆς Κίνας καὶ τοῦ
 λουχιστάν καὶ διαιροῦνται διὰ τοῦ Βεγγαλικοῦ
 που εἰς Ἰνδοστάν πρὸς Δ. καὶ Ἰνδοκίαν πρὸς Α.

Ζ'. — ΤΟ ΙΝΔΟΣΤΑΝ ἔχει ἑκτασιν ἐπτάκις μ-
 λειτέραν τῆς Γαλλίας καὶ 155 ἑκατ. κατ. Σύγκει-
 δὲ ἐκ πολλῶν Κρατῶν, τῶν ὁποίων ἄλλα μὲν ε-
 κατακτήσεις τῶν Ἀγγλῶν, καὶ ἄλλα ὑποτελῆ εἰς
 τοὺς. Διοικεῖται δὲ δι' ἐνὸς Συμβουλίου, διοριζο-
 νου ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. — Σημαντικ-
 ραι πόλεις, ἔχουσαι διοικητικὰς ἐδρας καὶ μέγ-
 ας

ιον, εἶναι τρεῖς ἡ Καλκούττα παρὰ τὸν Γάγγην
ατ.), ἡ Μαδράς εἰς τὴν Ἀνατολ. παραλίαν (600
καὶ ἡ Βομβάη εἰς τὴν Δυτ. παραλίαν (500 χιλ.)
α καὶ ναύσταθμον. Ἡ Πονδισχερὴ εἶναι ἔδρα
ς Γαλλικῆς κτήσεως καὶ ἡ Γόα Πορτογαλλικῆς.
σόγειοι δὲ σημαντικαὶ πόλεις εἶναι: ἡ Κασιμίρη
Λαχόρη πρὸς Β. αἵτινες ἐξάγουσι τὰ ὠραῖα κα-
α καὶ λαχόρια.— Δελχὴ—Ἄγρα—Βεναρέζη—
α κλ. Μεγαλειτέρα νῆσος τοῦ Ἰνδοστάν εἶναι ἡ
άνη, αἱ δὲ Λακεδιβαὶ καὶ αἱ Μαλδιβαὶ εἶναι δύο
αι νήσων, τῶν ὁποίων ἐκάστη διοικεῖται ὁπὸ ἱ-
ουλτάνου.

— Ἡ **ΙΝΔΟΚΙΝΑ** ἔχει ἑκτασιν τετράκισ μεγαλει-
της Γαλλίας καὶ 40 ἑκατ. κατ. Διαιρεῖται δὲ
Κράτη. 1) Τὸ βασίλειον τοῦ Ἀσσάμ ὑποκείμε-
ς τοῦς Ἀγγλοῦς. 2) τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ
ν πρωτ. Ἀβα. 3) τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Ἀνάμ
Χουή. 4) τὸ βασίλειον τοῦ Σιάμ πρωτ. Βαγκό-
τὴν χερσόνησον Μαλάκαν, ἥτις περιέχει τινὰ
βασίλεια· ἀλλ' οἱ Ἀγγλοι ἐξουσιάζουσι τὰς πρω-
σας πόλεις Μαλάκαν καὶ Σιγκαπούρην.

Οἱ Ἰνδοὶ εἶναι κατὰ τὴν θρησκείαν Ἐθνικαί, διαιρούμενοι εἰς
υς τάξεις, τῶν ὁποίων ἐξέχει ἡ τῶν Ιερέων, λεγομένων Βραχ-
Αἱ Ἰνδοὶ εἶναι γῶραι πλούσιοι εἰς χρυσόν, ἀδάμαντας, μαρ-
ἀρωματικά, βανίλλας, ὄπιον, μέταξαν, ἰσικόν, ὄρυζιον,
ζάχαριν καὶ ἔχει καὶ ἴδια ζῶα αἶον, ἐλέφανταί, τίγρεις,
ρίνακέρους, ταῦτι, ψιττακούς, πιθήκους, ἄρκτους, κροκο-
κλ.

— Ἡ **ΙΑΠΩΝΙΑ** κεῖται πρὸς Α. τῆς Κίνας καὶ
εἶναι ἐκ νήσων, ὧν αἱ σημαντικώτεραι εἶναι ἡ

Νιφών, ἡ Ἰεσσώ, ἡ Κιουσώ καὶ ἡ Σικόφη. — Κ
τῆς Αὐτοκρατορίας εἶναι ἡ Ἰεδδώ ἐπὶ τῆς Ν
ἔχουσα $1\frac{1}{2}$ ἑκατ. κατ. — Ναγκπούρη ἐπὶ τῆ
σοῦς, ἐν ᾗ ἐμπορεύονται οἱ Ἰάπωνες μετὰ τῶ
ζων καὶ τῶν Εὐρωπαϊῶν. — Πληθυσμὸς 50 ἐν
Θρησκεία ἐπικρατοῦσα ἡ Σιντολατρεία. — Κυβ
μοναρχική. — Προϊόντα σχεδὸν τὰ αὐτὰ τῆς Κί
Ἰάπωνες εἶναι οἱ φιλοπονώτεροι καὶ οἱ μαχιμ
τῶν Ἀσιανῶν.

ΘΑΛΑΣΣΑΙ.—ΠΟΤΑΜΟΙ.—ΟΡΗ κλ.

ΘΑΛΑΣΣΑΙ.—Πρὸς Α. ἡ Βερίγγειος θάλασσα
Ὀχοταϊκή, ἡ Ἰαπωνική, ἡ Κιτρίνη καὶ ἡ Κινεζ.
Πρὸς Ν. ἡ Βεγγαλική καὶ ἡ Ὀμανική. — Πρὸς
Ἐρυθρὰ, ἡ Μεσόγειος καὶ ὁ Εὐξείνιος πόντος.

ΚΟΛΠΟΙ εἶναι πρὸς Β. ὁ Ὀβικός καὶ πρὸς
Περσικός καὶ ὁ Σιαμικός.

ΠΟΡΘΟΙ εἶναι: πρὸς Β. ὁ Βερίγγειος, καὶ
τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς — πρὸς Δ. ὁ
μανδέλ καὶ ὁ διώρυξ τοῦ Σουέζ, χωρίζοντες τὴν
ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς καὶ πρὸς Ν. ὁ τῆς Μαλάκας
τῆς χερσονήσου Μαλάκας καὶ τῆς νήσου Σουμ

ΠΟΤΑΜΟΙ σημαντικώτεροι εἶναι εἰς μὲν τὴν
ρίαν ὁ Ὄβις, ὁ Ἰενισεῖς καὶ ὁ Λένας, χυνόμε
τὸν βόρ. παγωμένον ὠκεανόν· εἰς δὲ τὴν Κί
Ἀμούρ ὁ Ὄάγγος καὶ ὁ Ἰανοχιάγγος, χυνόν

ανατολικὰς θαλάσσας· εἰς δὲ τὸ Ἰνδοστάν ὁ Ἰν-
νόμενος εἰς τὴν Ὀμανικὴν θάλασσαν καὶ ὁ Γάγ-
αι ὁ Βραμαπούτρας εἰς τὴν Βεγγαλικήν· εἰς δὲ
Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ὁ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης,
μενοι εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

ΜΝΑΙ εἶναι, ἐκτὸς τῆς Κασπίας, ἡ Ἀράλη καὶ
ἡ κάλη πρὸς Ν. τῆς Σιβηρίας, καὶ ἡ Νεκρὰ θά-
λασσα (Ἀσφαλιτῆς λίμνη) εἰς τὴν Συρίαν.

Ἡ σημαντικώτερα εἶναι: ὁ Καύκασος μεταξὺ
τῆς θαλάσσης καὶ Εὐξείνου — τὰ Ἀλτάια πρὸς
τὴν Σιβηρίαν — τὰ Ἰμαλαΐα εἰς τὸ Θιβέτ, τὰ ὕψη-
λα τῆς Γῆς (900 μέτρα) — τὰ Γαταΐα εἰς τὸ Ἰν-
ν — ὁ Ταῦρος καὶ τὸ Ἀραράτ εἰς τὴν Ἀσιατικὴν
Τουρκίαν.

ΠΡΩΤΗΡΙΑ εἶναι: τὸ Βόρειον εἰς τὴν Σιβηρίαν
καὶ τὸ Κομορῖνον πρὸς Ν. τοῦ Ἰνδοστάν.

Ἡ συνέχεια τοῦ κειμένου ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κεφαλαίου
ἐκτείνεται μέχρι τοῦ σημείου τοῦ ἐξωφύλλου, ὅπου
ἀναγράφεται ὡς ἀκολουθεῖ.

Ἡ συνέχεια τοῦ κειμένου ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κεφαλαίου
ἐκτείνεται μέχρι τοῦ σημείου τοῦ ἐξωφύλλου, ὅπου
ἀναγράφεται ὡς ἀκολουθεῖ.

Ἡ συνέχεια τοῦ κειμένου ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κεφαλαίου
ἐκτείνεται μέχρι τοῦ σημείου τοῦ ἐξωφύλλου, ὅπου
ἀναγράφεται ὡς ἀκολουθεῖ.

ΑΦΡΙΚΗ.

Ἡ Ἀφρικὴ (Λιβύη) ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς σογείου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, καὶ πρὸς ἄνα ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ. Αὕτη ἡ Ἠπειρὸς εἶναι τριπλασίᾳ τῆς Εὐρώπης, μόλις ἔχει 120 ἑκατ. κατοίκων, οἵτινες εἶναι Ἰνδο-Εὐρωπαϊκῶν φυλῶν (Ἀραβες, Βέρβεροι, Κόπται, Αἰθίοπες, Νέγροι κλ.) δοιοικουῦνται δὲ ὑπὸ ἀπολύτων ἡγεμόνων. —Οἱ πλείστοι τῶν Ἀφρικανῶν καὶ μάλιστα οἱ Ἰνδο-Εὐρωπαϊκοὶ εἰς τὰ ἐνδότερα εἶναι Φετιχισταὶ (εἰδωλολάτραι), εἰς δὲ τὰς παραλίους χώρας ἐπικρατεῖ ὁ Ἰσλαμ. —Οἱ πλείστοι τῶν Ἀφρικανῶν καὶ μάλιστα οἱ Ἰνδο-Εὐρωπαϊκοὶ εἰς τὰ ἐνδότερα εἶναι Φετιχισταὶ (εἰδωλολάτραι), εἰς δὲ τὰς παραλίους χώρας ἐπικρατεῖ ὁ Ἰσλαμ. —Οἱ πλείστοι τῶν Ἀφρικανῶν καὶ μάλιστα οἱ Ἰνδο-Εὐρωπαϊκοὶ εἰς τὰ ἐνδότερα εἶναι Φετιχισταὶ (εἰδωλολάτραι), εἰς δὲ τὰς παραλίους χώρας ἐπικρατεῖ ὁ Ἰσλαμ.

Σημ. Τῆς Ἀφρικῆς μόνον αἱ παράλιοι γῶραι εἶναι ἀκρὶς ἀκρὶ καὶ καρποφόροι, τὰ δὲ μεσόγεια μέρη εἶναι εἰσὶ ἀγνώστου θερμότητος καὶ ὀλίγον κατεψυγμένα· καλύπτονται δὲ ὡς ἐπιτοπλεῖται πεπορικτωμένης ἀμμου κινητῆς ἐκ τοῦ θερμοῦ ἀνέμου Σιμουῦ τοῦ ζῶσι τὰ ἀγριώτατα καὶ ἰσχυρότατα θηρία λέοντες, τίγρεις, κίττοι, ἐλέφαντες, ἵπποπόταμοι, πάνθηρες, θύμια, κρηκνίδες, μακροὶ μέχρι 10 μέτρων κλ. Σποράδην δὲ εὕρισκονται καὶ κατοικοῦμεναι καὶ ὀνομαζόμεναι Ὀάσεις, αἵτινες εἶναι καὶ καρποφόροι.

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ.

Ἡ Ἀφρικὴ διαιρεῖται εἰς 10 τμήματα, ἅτινα εἰσὶν αἱ — Ἡ Αἰγύπτος, ἥτις κεῖται ΒΑ. καὶ βορρ.

τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.—Ἐ-
δὲ 5 ἑκατ. κατοίκων, διοικουμένων ὑπὸ βασιλέως
τελοῦς εἰς τὸν Σουλτάνον· καθέδρα Κάϊρον (400
) παρὰ τὸν Νεῖλον ποταμόν. — Ἀλεξάνδρεια εἰς
Μεσόγειον, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάν-
δρου, πόλις ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα 180 χιλ. κατ.
στάτη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νεῖλου.

μ. Ἡ Αἴγυπτος εἶναι ἴση σχεδὸν μὲ τὴν Γαλλίαν. Πλησίον τοῦ
οὐ σώζονται πυραμίδες, ὧν ἡ ὑψηλότερα εἶναι 460 ποδῶν, καὶ
τὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, οἱ ὀβελίτικοί τῆς Κλεοπάτρας, ἡ στήλη
Πομπηίου ἐκ γρανίτου μονολίθου 95 ποδῶν ὕψους καὶ ἄλλα
τε εἰσέτια. Εἰς δὲ τὴν ἔρημον ὑπάρχει ἡ Ὄασις τοῦ Διὸς τοῦ
μυνοῦ.—Προϊόντα κατ' ἐξοχὴν· γεννήματα, ὄρυζιον, φοίνικες,
καπνὸς, ζάχαρις κλ.

—Ἡ ΒΑΡΒΑΡΙΑ, ἥτις κεῖται πρὸς Δ. τῆς Αἴ-
γυπτου καὶ βρέχεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου καὶ
πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Αὕτη ἔχει ἑκτασιν τε-
τάρτην μεγαλειτέραν τῆς Γαλλίας καὶ 15 ἑκατ. κατ.
στάτη εἰς 4 Κράτη α) τὴν Τρίπολιν, συνορεύου-
σάν μετ' Αἴγυπτον β) τὴν Τύνιδα παρὰ τὴν ἀρχαίαν
Λιβυαν γ) τὸ Ἀλγέριον δ) τὸ Μαρόκον. Ταῦτα
Κράτη ἔχουσι καθέδρας ὁμωνύμους, παραλίους καὶ
ἐμπορικάς· καὶ ἡ μὲν Τρίπολις καὶ ἡ Τύνις εἶναι ὑπο-
ταγμέναι εἰς τὸν Σουλτάνον, καὶ διοικοῦνται ἐκάστη ἀπὸ
ἑνὸς ἡγετῆρος, ἡ δὲ Ἀλγερία εἶναι κατὰκτησις Γαλλικὴ, τὸ
Μαρόκον διοικεῖται ὑπὸ ἰδίου Αὐτοκράτορος.

—Ἡ ΣΑΧΑΡΑ, ἥτις κεῖται πρὸς Ν. τῆς Βαρ-
βαρίας καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ
πρὸς τὴν Αἴγυπτον· εἶναι δὲ ἡ μεγαλειτέρα ἔρημος

τῆς Γῆς, ἔχουσα καὶ Ὅσπεις τινὰς, κατοικοῦνται
 ὑπὸ ἡμιαγρίων λαῶν. Πρὸς Δ. εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν
 κεῖνται αἱ Κανάρια νῆσοι, τῶν ὁποίων ὀνομασθεῖς
 ἡ Φέρρος, δι' ἧς διέρχεται ὁ Μεσημβρινός, ὁ δια-
 τήν Γῆν εἰς παλαιὸν καὶ νέον Κόσμον.

δ'.—Ἡ Σενεγαμβία, ἥτις κεῖται πρὸς Ν. τῆς
 χάρας καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ἐχ-
 12 περίπου ἑκατ. κατοίκων Νέγρων καὶ γῆν εὐφο-
 ράτην. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν Ἀγγλικάι Γαλλικαὶ
 Πορτογαλλικαὶ κτήσεις καὶ ἀποικίαι.

ε'.—Ἡ ΓΟΥΙΝΕΑ, ἥτις κεῖται πρὸς Ν. τῆς Σ-
 γαμβίας καὶ Νεγριτίας, καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀτ-
 τικοῦ. Διαιρεῖται δὲ διὰ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἰς Ἀνω
 Κάτω Γουινέαν καὶ περιέχει ἕως 11 ἑκατ. κατοί-
 ῃμιαγρίων. Καὶ ἡ μὲν Ἀνω Γουινέα ἔχει τινὰ μι-
 βασίλεια καὶ ἀποικίας Εὐρωπαϊῶν κατὰ τὰ παρά-
 ἡ δὲ κάτω Γουινέα εἶναι σχεδὸν ὅλη ὑποκειμένη
 τοὺς Πορτογάλλους, πρωτ. Ἁγίος Παῦλος· πρὸς
 ταύτης εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν μακρὰν κεῖται ἡ βρα-
 δὴς νῆσος Ἀγία Ἑλένη, εἰς ἣν ἐξωρίσθη καὶ ἐτε-
 τη σενό μέγας Ναπολέων.

ς'.—Ἡ ΝΕΓΡΙΤΙΑ ἢ ΣΟΥΔΑΝ, ἥτις ἐκτείνει-
 εἰς τὸ ἐσωτερικὸν πρὸς Ν. τῆς Σαχάρας καὶ πρὸς
 τῆς Γουινέας. Εἶναι δὲ χώρα ἐκτεταμένη καὶ ὁλ-
 γνωστὴ καὶ κατοικεῖται ὑπὸ Νέγρων καὶ Ἀράβων.
 τινες συνιστῶσι διάφορα μικροβασίλεια, ἔχοντα ὁ-
 γύμους πρωτεύουσας. Τούτων σημαντικώτεραι εἰν

δουκτιῶ παρὰ τὸν Νέγρον, ἡ Βορνῶ, ἡ Σακκατῶ κλ.
—Ἡ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ, ἥτις κεῖται μεταξὺ Νεγρι-
ς καὶ Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ ἔχει 4 ἑκατ. κατοί-
ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον Χριστιανῶν.—Καθέδρα τοῦ
αὐτοκράτορος εἶναι ἡ Γονδάρη. Ἡ χώρα
παράγει ἄφθονα γεννήματα, πολύτιμα ξύλα,
σόν, ἄργυρον, ζῶα διάφορα κλ.—Μαγδάλα, κατε-
ὑπό τῶν Ἀγγλῶν τὸ 1868.

—Ἡ ΝΟΥΒΙΑ, ἥτις κεῖται μεταξὺ Ἀβυσσινίας
Αἰγύπτου καὶ ἔχει 2 ἑκατ. Μωαμεθανῶν καὶ τὰ
ἀπριόντα τῆς Αἰγύπτου.—Καθέδρα τοῦ εἰς τὴν
ὑπτον ὑποκειμένου ἡγεμόνος εἶναι ἡ Σεναάρ.

—Αἱ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ, αἵτινες βρέχον-
ὑπό τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, εἶναι τὸ Αἰάνον μετὰ
Ἀδέλου, ἡ Ζαγγουεβάρη καὶ ἡ Μοζαμβικὴ μετὰ
Σοφάλας. Εἰς ταύτας κατοικοῦσι βάρβαροι λαοί:
αβες, Νέγροι καὶ Μωαμεθανοὶ ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων
κούμενοι· ἀλλ' αἱ παράλιοι πόλεις ὑπόκεινται εἰς
τὸν Πορτογάλλους.—Πρὸς τὰ ΝΑ. εἰς τὸν Ἰνδικόν
ανδόν, παράκεινται πολλαὶ νῆσοι εὐφοροί, τῶν ὁ-
ν μεγίστη εἶναι ἡ Μαδαγασκάρ, ἔχουσα πολλὰ
ροδασίλεια. Αὗται κατοικοῦνται περίπου ὑπὸ 7 ἑ-
κατοίκων καὶ παράγουσι κατ' ἐξοχὴν ἀρωματικά,
φέν, ζάχαριν, ὀρύζιον, ἰνδικόν κλ.

—Αἱ ΝΟΤΙΟΙ ΧΩΡΑΙ. Αὗται εἶναι ἡ Ὀττεντο-
ἡ Καπλανδία καὶ ἡ παράλιος Καφρερία, ὑποκεί-
ται εἰς τοὺς Ἀγγλούς. Τούτων νοτιωτέρα εἶναι ἡ

Καπλανδία πρωτ. Κάπον, ἡγουν ἄκρα, διότι καὶ
εἰς τὸ Εὐελπι ἀκρωτήριον. Τῆς δὲ Καφρερίας, ἐπὶ
νομένης ΒΑ. τῶν δύο ἄλλων, ἐπισημότερα πόλεις
τὸ Νάταλον. — Πληθυσμὸς τῶν χωρῶν τούτων εἶναι
περίπου ἑκατομμύριον, οὔτινες εἶναι ἄγριοι καὶ λη-
στοί, ἀλλὰ καταβάλλονται προσπάθειαι, ὅπως ἐξημε-
ρωθῶσι διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ. — Ἐν-
ταῖς αἰ ὥραι τοῦ ἔτους εἶναι ἀντίστροφοι τῶν ἡμετέ-
ρων.

ΟΡΟΙ.—ΠΟΤΑΜΟΙ.—ΛΙΜΝΑΙ.

ΟΡΗ τῆς Ἀφρικῆς ἐπισημότερα εἶναι: ὁ Ἄ-
τλῆς εἰς τὴν Βαρβαρίαν. — Τὰ Κογγικὰ εἰς τὴν Ἄνω
Νέαν — Τὰ ὄρη τῆς Σελήνης πρὸς Ν. τῆς Ἀβυσ-
σινίας — Τὰ Λύπατα εἰς τὴν Καφρερίαν.

ΠΟΤΑΜΟΙ ἐπισημότεροι εἶναι ὁ Νεῖλος, ὅστις
γάρων ἐκ τῆς λίμνης Νυάνζης καὶ ἐκ τῶν ὀρέων
Ἀβυσσινίας καὶ σχηματίζων εἰς μὲν τὴν Νουβίαν
ταρράκτας, εἰς δὲ τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ Δέλτα, χύν-
ει εἰς τὴν Μεσόγειον, διαρρέων δὲ τὴν Ἀβυσσινίαν,
Νουβίαν καὶ Αἴγυπτον κατασταίνει αὐτὰς εὐφορωτάτας
ὁ Σενεγάλης καὶ ὁ Γαμβίας, χυνόμενοι εἰς τὸν
Ἀτλαντικὸν — ὁ Νέγρος, ὅστις διασχίζων τὴν Νου-
βίαν χύνεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουινέας,

ΛΙΜΝΑΙ μεγαλείτεροι εἶναι ἡ Νυάνζη ἡ μεγίστη
Ἀφρικῆς, κειμένη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑπὸ τὸν Ἰση-
μὸν· ἐντεῦθεν πηγάζει ὁ ἕτερος βραχίων τοῦ Νεῖλου
ἡ Τσαόδη εἰς τὸ Σουδάν — ἡ Δομβέα εἰς τὴν Ἀβυσ-
σινίαν.

ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἀμερικὴ κεῖται εἰς τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον με-
τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ. Εἰ-
ρηπείρος τετράκις μεγαλειτέρα τῆς Εὐρώπης
κρίνεται φυσικῶς διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας
εἰς βόρειον καὶ νότιον Ἀμερικὴν.—Πληθυσμὸς 75 ἐ-
κ τῶν ὁποίων οἱ μὲν εἶναι αὐτόχθονες (Ἰν-
διάνοι, οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι διαφόρων ἐθνῶν, οἱ δὲ Νέγροι
ἐκ τῆς Ἀφρικῆς. Ἀπαντες
πολιτισμένοι λαοὶ τῆς Ἀμερικῆς εἶναι Χριστια-
νοί, μὲν τὴν βόρ. Ἀμερικὴν ἐπικρατεῖ ἡ θρησκεία
τοῦ Πρωτεσταντισμοῦ, εἰς δὲ τὴν νότιον ἡ Καθολι-
κή Κυβερνήσεις εἶναι δημοκρατικαί, καὶ μόνον
ἡ Βρασιλίαν εἶναι μοναρχία.

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Βόρειος Ἀμερικὴ ἔχει χερσονήσους πρὸς Ἀν-
ταρκτικὴν, τὴν Φλωρίδα καὶ τὴν Γουατάναμ, καὶ
τὴν Καλλιφορνίαν.—Κόλπους σχηματίζο-
ντες ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἔχει τὸν Βαφίνιον, τὸν
Μεξικανικόν, τὸν τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου καὶ τὸν Μεξι-
κικόν. Διαιρεῖται δὲ εἰς 4 τμήματα ἅτινα εἶναι.

α.—Αἱ ΑΡΚΤΩΔΙ ΧΩΡΑΙ. Αὗται εἶναι καὶ
 ἕκτασιν ἴσαι μὲ τὴν Εὐρώπην καὶ κεῖνται μετὰ
 Ἀτλαντικοῦ, τοῦ Παγωμένου καὶ τοῦ Εἰρην
 κεανοῦ, ἔχουσαι πρὸς Ν. τὰς Ἠνωμένας πό
 Περιέχουσι δὲ τὴν Βρετανικὴν Ἀμερικὴν, ὑπὸ
 νην εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, τὴν Γροιλλανδίαν καὶ
 τὴν Ῥωσικὴν Ἀμερικὴν ΒΔ, ἣτις ἡγοράσθη
 τως ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Αἱ δύο
 ταῖαι χῶραι καὶ τὰ Βόρεια μέρη τῆς Βρετανικῆς
 μερικῆς εἶναι παγωμένα καὶ ἔρημα καὶ κατοικου
 ὑπὸ ὀλίγων χιλιάδων ἀνθρώπων ζώντων ἐκ τῆς
 ρας καὶ τῆς ἀλιείας. Οὗτοι δὲ ὀνομάζονται Ἐσκιμ
 καὶ εἶναι μικρόσωμοι, ἄσχημοι καὶ εἰδωλολάτ
 οἱ Λάπωνες καὶ οἱ Σαμογέται. Εἰς τὰ ἀνατολικὰ
 ράγια τῶν μερῶν τούτων συχνάζουσιν οἱ Εὐρώ
 διὰ τὴν ἀλιείαν τῶν φαλαινῶν κλ.

Ἡ Βρετανικὴ Ἀμερικὴ ἔχει πληθυσμὸν 3 ἑκατομ
 καὶ σημαντικωτέραν ἐπαρχίαν τὴν Καναδᾶ. πρὸς
 λης αὐτῆς εἶναι ἡ Κυεβέκη παρὰ τὸν Λαυρέντιν
 ταμόν. Ὑόρκη ἐπὶ τῆς Ὀνταρίου λίμνης.

β'.—Αἱ ἨΝΩΜΕΝΑΙ ἢ ΟΜΟΣΠΟΝΔΟΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ. Τὸ Κράτος τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν ἕκτασιν
 σον μὲ τὰ $\frac{5}{8}$ τῆς Εὐρώπης καὶ ὀρίζεται πρὸς τὸν Ἀτλαντικόν ὠκεανόν
 τῆς Βρετανικῆς Ἀμερικῆς, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ,
 τικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ
 Ν. ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ κόλπου αὐτοῦ. Σύνολον
 δὲ ἐκ 34 δημοκρατικῶν πολιτειῶν, αἵτινες περὶ

έκατ. κατ. καὶ συνιστῶσι μίαν Ὁμοσπονδίαν, τοίας ὁ Πρόεδρος ἐκλέγεται κατὰ τετραετίαν ρεύει εἰς τὴν πόλιν Βασιγκτῶνα.—Ἄλλαι ση- καὶ πόλεις εἶναι: Νέα Ὑόρκη, ἡ μεγαλειτέρα ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Ἀμερικῆς (800 χιλ.). τῶν, (200 χιλ.).—Φιλαδέλφεια (560 χιλ.).— ρακον,—Νέα Αὐριλιανή.—Ἅγιος Φραγκίσκος τῆς χρυσοφόρου Καλλιφορνίας, ἐκτεινομένης τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν. Παράγει δὲ κατ' ἐξο- ρυσόν, σῖτον, βάμβακα, ὀρύζιον, ζάχαριν, κα- ἰλ.

—Τὸ ΜΕΞΙΚΟΝ. Τὸ Κράτος τοῦτο κεῖται ΝΑ. Ἰνωμένων πολιτειῶν καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Εἰ- ὠ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου· ἔχει περίπου ἑκατ. κατοικ. καὶ ἔκτασιν τετραπλασίαν ἀλλίας· πρωτ. τῆς δημοκρατίας ταύτης εἶναι τὸ ὄν, πόλις ὠραία, ἔχουσα 260 χιλ. κατ.—Βερα- ῖ, πόλις ἐμπορικὴ εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον.

—Ἡ ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ ἢ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙ- ὕτη κεῖται πρὸς Ν. τοῦ Μεξικοῦ, ἐκτεινομένη τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας· ἔχει 2 ἑκατ. κατοίκ. τασιν ἴσην μὲ τὴν Γαλλίαν.—Πρωτ. τῆς δημο- ς ταύτης εἶναι ἡ Γουατεμάλα πόλις ἐμπορικὴ νωνοῦσα διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῶν δύο ὠκεα- ῖς τὴν χώραν ταύτην συμβαίνουνσι πολλοὶ σει- νεκα τῶν ἡφαιστειῶν ὀρέων.

ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ, συνεχομένη μετὰ τῆς διὰ τοῦ ἰσθοῦ τῆς Πανάμας, εἶναι ἡ μεγάλη χερσόνησος τῆς Γῆς καὶ περιβρέχεται ὑπὸ τὸν ἀτλαντικὸν καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ. Εἶναι δὲ πλουσιὰ καὶ εὐφορωτάτη καὶ διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ τμήματα εἶναι.

Α.—Ἡ ΚΟΛΟΜΒΙΑ. Αὕτη κατέχει τὸ βόρειον καὶ περιλαμβάνει τρεῖς ὁμοσπόνδους δημοκρατίας 1) τὴν Βενεζουέλλαν πρωτ. Καρακάαν· 2) τὴν Γρενάδαν· πρωτ. Βογόταν· ἔτι δὲ τὴν Πανάμ· πρωτ. Καρθαγένην· 3) τὴν τοῦ Ἰσημερινοῦ πρωτ. Κουγιάν· ἐνθα διατηρεῖται διηνεκὲς ἔαρ.—Ἡ Κολομβία εὐφορωτάτη, ἔχουσα καὶ μεταλλεῖα πολλά.—Πληθυσμὸς 5 ἑκατ.—Ἐκτασις πενταπλασία τῆς Γαλλίας.

Β'.—Ἡ ΓΟΥΪΑΝΗ πρὸς Α. τῆς Κολομβίας καὶ τῆς Βρασιλίας, διαιρεῖται εἰς Ἀγγλικήν, Γαλλικὴν καὶ Οὐρανικήν.—Πληθυσμὸς 300 χιλ. τὸ δὲ ἐσωτερικὸν κεῖται ὑπὸ ἀνεξαρτήτων Ἰνδιάνων. Ἐκτασις τὴν Γαλλίαν.

Γ'.—Τὸ ΠΕΡΟΥ καὶ ἡ ΒΟΛΙΒΙΑ. Αἱ δύο αὗται χῶραι, κείμεναι μεταξὺ Κολομβίας, Βρασιλίας καὶ Πλατίας καὶ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, ἔχουσιν ἰδίαν κρατίαν καὶ περὶ τὰ 3 1/2 ἑκατ. κατοίκων. Σημεῖα καὶ πόλεις εἶναι ἡ Λίμα παρὰ τὸν Εἰρηνικόν, Ποτόση, ἥτις κεῖται εἰς ὕψος 4000 μέτρων.

τῶν χωρῶν τούτων εἶναι ὀλίγον γνωστὰ καὶ
 ἵκνται ὑπὸ αὐτοχθόνων βασιλέων. Ἐνταῦθα κατ'
 φύεται τὸ κιγκινόδενδρον ἀπὸ τῶν φλοιῶν τοῦ
 γίνεται τὸ κινῖνον—ἑκτασις πενταπλασία τῆς
 περίπου.

Ἡ ΒΡΑΣΙΛΙΑ. Αὕτη ἔχει πρὸς Δ. τὴν Κολομβίαν
 καὶ τὸ Περού, καὶ πρὸς Ἀ. τὸν Ἀτλαντικόν.—
 εἶ δὲ σχεδὸν τὴν ἑκτασιν τῶν Ἠνωμένων πολι-
 καὶ μόλις 8 ἑκατ. κατ., διότι περιέχει πολλὰ
 ἔλη καὶ ὄρη· καθέδρα τῆς Αὐτοκρατορίας εἶναι
 νιανέιρον, πόλις ἐμπορικὴ ἔχουσα 210 χιλ. κατ.
 ἀσφαλέστερον λιμένα τοῦ Κόσμου.—Βαχία
 (χιλ.). Ὁ τόπος οὗτος εἶναι πλούσιος εἰς εὐγενῆ
 λα, βοσκήματα, καφφέν, ζάχαριν βάμβακα κλ.

Ἡ ΧΙΛΗ. Αὕτη κεῖται πρὸς Ν. τοῦ Περού, ὡς
 περιοριζομένη ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ τῆς σει-
 ῶν Καρδιλλιέρων ὁρέων. Πρωτ. Ἅγιος Ἰάκωβος,
 πληθυσμὸς 1 1/2 ἑκατ. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι εὐφο-
 ρη καὶ εἰς μεταλλεῖα πλουσιωτάτη, ἀλλὰ συχνά-
 ταστρέφεται ὑπὸ σεισμῶν.

Ἡ ΛΑΠΛΑΤΙΑ. Αὕτη κεῖται πρὸς Α. τῆς
 καὶ πρὸς Ν. τῆς Βολιβίας καὶ σχηματίζει Ὀ-
 κιδίαν ἐκ τριῶν ἀνεξαρτήτων πολιτειῶν. Πρωτ.
 σάυρες παρὰ τὸν Πλάτιαν ποταμὸν (120 χιλ.)
 τεβίδεον πρωτ. τῆς Οὐρουγουάης—Ἀνάληψις
 τῆς Παραγουάης—Πληθυσμὸς 2 1/2 ἑκατ.—
 τα κατ' ἐξοχὴν σίτος, βαμβάκιον, καπνὸς, δερ-

ματα, ἰνδικόν, κακάον κλ.—Ἡ χώρα αὕτη, ἥτις
περίπου τετραπλασία τῆς Γαλλίας, ἔχει πολλὰ
μους καὶ ἀπεράντους βάλτους ἀπὸ τὰς πλημμύρας
Πλάτα ἐνθα τρέφονται πλῆθος ἀγρίων βοῶν καὶ

ζ'.—Ἡ ΠΑΤΑΓΟΝΙΑ. Αὕτη κεῖται πρὸς
Λαπλατίας, βρέχεται ὑπὸ τῶν δύο ὠκεανῶν καὶ
λήγει εἰς τὴν νοτιωτάτην τῆς Ἀμερικῆς ἄκρην
χωρίζεται διὰ τοῦ Μαγελλανικοῦ πορθμοῦ ἀπὸ
λεγομένης Γῆς τοῦ πυρός.—Πληθυσμὸς 400
Οἱ Παταγόνες ζῶσιν ἐκ τῆς θύρας καὶ τῆς
καὶ διοικοῦνται ὑπὸ ἰδίων ἀρχηγῶν. Ἡ δὲ Γῆ
πρὸς εἶναι ἡφαιστειώδης, ψυχρὰ καὶ ἄκαρπος.

ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ

Οὕτως ὀνομάζονται αἱ νῆσοι αἵτινες κεῖνται ἐν
εἰσοδῶν τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου. Αὗται διαιροῦνται
εἰς Ἀντίλλας μεγάλας καὶ μικράς, καὶ εἰς Βαχαμικάς.
Κατοικοῦνται δὲ ὑπὸ 3 1/2 ἑκατ. ἀνθρώπων.
Μεγάλαι Ἀντίλλαι εἶναι ἡ Κοῦβα, ἡ Αἴτη καὶ ἡ
τόριχος ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἰσπανούς, καὶ ἡ Ἰσπανία
εἰς τοὺς Ἀγγλους.—Αἱ μικραὶ Ἀντίλλαι ἀνήκουσαι
αἱ πλεῖσαι μὲν εἰς τοὺς Ἀγγλους, αἱ δὲ ἐξουσιάζονται
ὑπὸ Γάλλων, Ἰσπανῶν, Ὁλλανδῶν Σουηδῶν καὶ
τοὺς Ἀγγλους ἀνήκουσι καὶ αἱ Βαχαμικαὶ νῆσοι.

(1) Πρὸς διάκρισιν τῶν Ἰνδιῶν τῆς Ἀσίας, αἵτινες κεῖνται
Ἀνατολῇ τῆς Εὐρώπης.

καὶ ἡ νῆσος τοῦ Σωτήρος, ἡ πρώτη ὑπὸ τοῦ
ἀνακαλυφθεῖσα.

νῆσοι αὗται εἶναι εὐφοροί, ἀλλ' ἔχουσι κλίμα θερμὸν καὶ
κρατούσης τῆς κλιτροθέρμης. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι δύο
τοῦς, ἡ τῆς ἀνομβρίας διαρκούσης 6 μῆνας, καὶ ἡ τῶν
εἰ γίνονται καὶ καταστρεπτικώτατοι ἀνεμαστραβίλοι.

Η.—ΠΟΤΑΜΟΙ.—ΛΙΜΝΑΙ.—ΠΡΟΪΟΝΤΑ.

σημαντικώτερα τῆς μὲν βορείου Ἀμερικῆς
παρὰ τῶν Πετραίων ὀρέων ἢ Κορδιλλιέρων,
ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν καὶ φθάνουσα μέ-
θμοῦ τῆς Πανάμας.—Τὰ Ἀλλεγγάνεια εἰς
τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν καὶ τὸ Ποποκάτε-
λστειον εἰς τὸ Μεξικόν. Τῆς δὲ νοτίου Ἀμε-
ρ. ἡ συνεχομένη σειρὰ τῶν Κορδιλλιέρων ὁ-
νδεων ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας καὶ
καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς παραλίας τοῦ Εἰ-
πὶ ταύτης δὲ τῆς σειρᾶς ὑψοῦνται σημαντι-
αί οἶον, τὸ Κιμβόρασον, καὶ Κοτοπάξιον
) εἰς τὴν Κολομβίαν. — Ὁ Ἰλιμάνης (ὕψ.
p.) καὶ ὁ Σοράτας εἰς τὸ Περού κλ.

ΜΟΙ σημαντικώτεροι εἶναι τῆς μὲν βορείου
ὁ τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου, χυνόμενος εἰς
μον κόλπον καὶ ὁ Μισσισιπῆς εἰς τὸν Με-
δὲ νοτίου Ἀμερικῆς ὁ Ὀρενόκος ἐν τῇ Κο-
όμενος εἰς τὸν Ἀτλαντικόν—ὁ Ἀμαζόνιος,
μενος πολλοὺς ποταμοὺς, καθίσταται ὁ μέ-
της Γῆς, καὶ διὰ τῆς Βρασιλίας χύνεται

εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὑπὸ τὸν Ἰσημερινόν—ό-
τας εἰς τὴν Λαπλατίαν, χυνόμενος εἰς τὸν

ΛΙΜΝΑΙ σημαντικώτεροι εἶναι ἡ Ἀνωτέρα
καὶ ἡ Ὀντάριος μεταξὺ τοῦ Καναδᾶ καὶ τῶ
μένων πολιτειῶν.

ΠΟΡΘΟΜΟΙ: ὁ Βερίγγειος πρὸς Β. καὶ ὁ
λανικός πρὸς Ν.

ΠΡΟΙΟΝΤΑ: ζάχαρις, καφφές, βαμβάκι
ζιον, σῖτος, γαιώμηλα, ἰνδικόν, κρεμέζιον,
βανίλλη, ἀρωματικά, καπνὰ, χρωματόξυλα
φοίνικες, κινῖνον καὶ ἄλλα φάρμακα. — Μ
χρυσός, ἄργυρος, πολύτιμοι λίθοι κλ.—Ζῶ
λάμα (προβατοκάμηλος) ζῶον φορτηγόν ὁ κ
προκύων, ὁ ἰαγουάρος (τίγρις), ὁ βόας ὄφεις
ταλίας, ὁ κόνδωρ, τὸ μέγιστον τῶν ἀρπακτι
νῶν, εὐρισχόμενον εἰς τὰς Ἀνδεις, ὁ κόλυ
μικρότατον πτηνόν, ἔχον ἀστράπτοντα πτερ

ΩΚΕΑΝΙΑ.

Ὁκεανία εἶναι τὸ πέμπτον μέρος τοῦ Κόσμου, περιλαμβάνει ὅλας τὰς εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν ἐκτετασπαρμένας νήσους. Εἶναι δὲ ἴση σχεδὸν μετὰ τὴν Ἀσίαν καὶ ἔχει πληθυσμὸν περὶ τὰ 30 ἑκατ. Διατείνεται δὲ εἰς Νοτασίαν, Αὐστραλίαν καὶ Πολυνησίαν.

ΝΟΤΑΣΙΑ.

Νοτασία περιλαμβάνει τὰς μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ὀλλανδίας κειμένας νήσους, αἵτινες συγκροτοῦν τρία συμπλέγματα· 1) τὰς νήσους τῆς Σόνδας, τὴν Βόρνεον, τὴν Σουμάτραν, τὴν Ἰαύαν κλ. 2) Μολούκας, ἀνηκούσας εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. 3) Φιλιππίνας, ἕως 1100 τὸν ἀριθμὸν, ἐξουσιαζομένης ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν.—Ἡ Νοτασία εἶναι νοσώδης, εὐφορωτάτη, ἔχουσα 21 ἑκατ. κατοίκων τῆς Μαρτινικῆς φυλῆς, οἵτινες εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰδωλῶν καὶ βάρβαροι.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ.

Αὐστραλία περιέχει 1) τὴν Νέαν Ὀλλανδίαν, εἶναι ἡ μεγαλειτέρα νήσος τοῦ Κόσμου, ἀλλὰ καὶ τὴν μόνον κατὰ τὰ παράλια, ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ ἄνθρωποι ἔχουσιν ἀποικίας· 2) πρὸς Β. τὴν Νέαν Γαυλιανήν, τὴν Παπουσίαν, Νέαν Βρετανίαν, Νέαν Ἰρλανδίαν, Νέαν Ἀνοβερίαν καὶ τὰς νήσους τοῦ Σολομώντος· 3) πρὸς ΝΑ. τὴν Τασμανίαν καὶ τὴν Νέαν Ση-

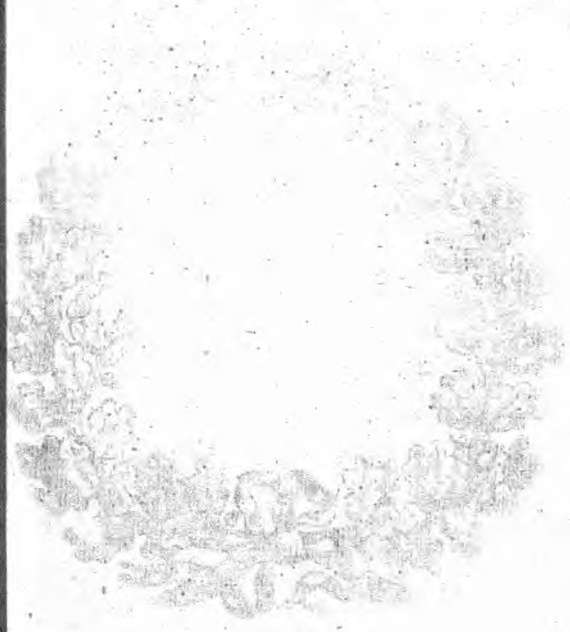
λανθίαν εἰς δύο κομμένην κλ. Ἡ Αὐστραλία εἰς
λίγον εὐφορος καὶ ὀλιγάνθρωπος, ἔχουσα μόλις
κατομ. κατοίκων τῆς Αἰθιοπικῆς φυλῆς, οἵτινες
ροῦνται εἰς Παπούους καὶ Ἐνδαμινοὺς, ὧν οἱ
λευταῖοι εἶναι πιθηκόμορφοι καὶ γυμνοί, πάντες
ἄγριοι καὶ ἀνθρωποφάγοι.

ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ.

Ἡ Πολυνησία περιλαμβάνει τὰς μεταξὺ τῶν
τροπικῶν κύκλων κειμένας ἐν τῷ Εἰρηνικῷ ὁκεανῷ
νήσους, αἵτινες διὰ τοῦ Ἰσημερινοῦ διαιροῦνται
βορείους καὶ μεσημβρινάς, καὶ συνιστῶσι πολλὰ
πλέγματα ἢ ἀρχιπελάγη. Τὰ κυριώτερα συμπλέγματα
τῶν μὲν βορείων νήσων εἶναι αἱ Μαγγελάναι (πρὸς Α),
αἱ Μαριάναι, αἱ Καρολῖναι, αἱ Μουλταύραι καὶ
αἱ Σανδιβίχαι· τῶν δὲ μεσημβρινῶν εἶναι αἱ
Ἑβρίδες, αἱ Φιλικαὶ αἱ Ἑτερικαὶ αἱ Ἐπίπεδοι καὶ
κινδυνώδους ἀρχιπελάγους, διότι εἶναι χαμηλὰ καὶ
κυκλωμένοι ὑπὸ ὑφάλων ἐκ κοραλίων, καὶ αἱ
Μαρκήσιαι.—Ἡ Πολυνησία ἔχει κλίμα γλυκὺ καὶ ὕμνιον
καὶ γῆν καρποφορωτάτην, οἱ δὲ κάτοικοι εἶναι
πρώτεροι, προσδεύοντες εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ
ἱεραποστόλων εἰς τὸν Χριστιανισμὸν.

Σημ. Ἡ Ὀκεανία ἔχει σχεδὸν τὰ αὐτὰ τῆς Ἀσίας· προ
πολλὰ ἐκ τῆς Εὐρώπης μεταφερθέντα. Ἰδια δὲ εἶναι κατ'
καρπόδεονδρον, ὁ κοκκοφοῦς, ἡ βανάνη κλ. Ζῶα δὲ ἡ δ
ὄρνιθορεγχοι, τὸ παραδείσιον πτηνόν, οἱ ψιττακοί, ὁ εὐρο
γῆς (εἶδος πιθήκων) εἰς τὴν Βόρνεον.—Μεταλλεῖα χρυσοῦ,
ἀδαμάντων κλ. Ἐχει δὲ καὶ πολλὰ ἡφαίστεια· ὧν τὸ ὑψηλόν
ναὶ τὸ Ὀφίριον εἰς τὴν Σουμάτραν.

ων
ωχ
τα
λα
έγ
α
γρ
αί
αι
Μ
δγ
αι
δι
οτόν
έξο
θιδε
αγγ
α
ότε

Αημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Πρὸς χρῆσιν

ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΦΟΙΤΩΝΤΩΝ.

*Συγταχθεῖσα κατὰ μέθοδον ὅλως νέαν
μετὰ γυμνασμάτων.*

ὑπο

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΘ. ΓΕΡΑΚΗ

πρώην Γυμνασιάρχου.

• Τὰς ἐπιδόσεις ὀρώμεν γιγνομένας καὶ
» τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐ
» διὰ τοῦ ἐμμένοντος τοῖς καθεστῶσιν, ἀλ-
» λὰ διὰ τοῦ ἐπανορθοῦντος καὶ τολμῶντος
» αἰεὶ τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων. »
(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ).

— ❦ —

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

(Ὁδὸς Ἀθηνᾶς Ἀριθ. 11).

1873.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

ΚΑΙ

ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΑΙ

ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΚΑΙ

ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

ΤΗΣ

ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Πρὸς χρῆσιν

ΕΝ ΕΙΣ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΦΟΙΤΩΝΤΩΝ.

*Συγταχθεῖσα κατὰ μέθοδον ὅλως νέαν
μετὰ γυμνασμάτων.*

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΘ. ΓΕΡΑΚΗ

πρώην Γυμνασιάρχου.

« Τὰς ἐπιδόσεις ὀρῶμεν γιγνομένας καὶ
» τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων οὐ
» διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθεστῶσιν, ἀλ-
» λὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας καὶ τολμῶντας
» αἰεὶ τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων. »
(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

(Ὁδὸς Ἀθηνᾶς Ἀριθ. 44).

1873.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βεροῖος

ο α τ η γ ι ω ς ο ο υ ς η ω ι σ α ς
ο α ρ ρ ο ν τ α ρ ρ ο ν τ α ρ ρ ο ν τ α ρ ρ ο ν
ο α ρ ρ ο ς

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Τὴν ἀνὰ χεῖρας γραμματικὴν συνέταξε κατὰ συνεννόησιν καὶ σύμφωνον μετὰ τῆς ἐπὶ τῶν διδασκτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς τοῦ πρὸς διάταξιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου, ἣτις σύγκειται ἐκ τῶν κυρίων Δ. Μελά, Κ. Παπαρρηγοπούλου, Γ. Γ. Παπαδοπούλου καὶ Γ. Πανταζίδου, ἀνδρῶν γνωστῶν εἰς τὸ πανελλήνιον διὰ τὴν παιδείαν τῶν καὶ τὰ σοφὰ παιδαγωγικὰ συγγράμματά των.

Κατὰ τὴν γνώμην λοιπὸν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης παρέλειψα ὅχι μόνον τὰ μήπω ἐν χρήσει ἀνώμαλα ὀνόματα καὶ ῥήματα, ἀλλὰ καὶ τοὺς μήπω εὐχρήστους τύπους τῶν ῥημάτων, εἰσαγαγὼν ἀντ' αὐτῶν τοὺς νῦν συνήθεις εἰς τὸ καθαρῶς γραφόμενον καὶ λαλούμενον ὅφους, οἱ ὅποιοι εἶναι καὶ πολὺ ὀλιγώτεροι καὶ εὐκολώτεροι, καὶ οὕτω περιώρισα τὸ βιβλίον εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς νῦν λαλουμένης καθαρῆς γλώσσης. Διότι ταύτην μόνην, ὡς ὀρθότατα φρονεῖ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ, εἶναι ἀναγκαῖον καὶ ἄρκοῦν νὰ διδάσκηται ἡ ἑλληνικὴ νεότης ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις· τοὺς δὲ ἀρχαίους τύπους τῆς γλώσσης, τοὺς ὁποίους τώρα δὲν μεταχειρίζομεθα λαλοῦντες καὶ γράφοντες, δεῖ μὲν ἐκ τῶν μαθητῶν μέλλουσι νὰ μεταβῶσιν ἀμέσως ἐκ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου εἰς τέχνην ἢ εἰς ἄλλο βιωτικὸν ἔργον, καὶ αὗτοι εἶναι ὑπὲρ τὰ ἐννέα δέκατα τῶν μαθητῶν, οὐδέποτε θὰ τοὺς χρειαζώμεθα, οἱ δὲ ὀλιγώτατοι ἐκ τῶν μαθητῶν οἱ μέλλοντες νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ ἑλληνικὸν σχολεῖον εἶναι συμπεριώτερον νὰ διδάσκωνται αὐτοὺς ἐν αὐτῇ τῇ ἑλληνικῇ σχολείῳ, ἀφοῦ πρότερον μάθωσι τὴν ἡμερικὴν τῶν γλῶσσαν καὶ δι' αὐτῆς μορφωθῶσι θεόντως πρὸς τοῦτο.

Προσέτι εἰς τὰς λέξεις καὶ τοὺς τύπους τῆς νῦν γλώσσης, ὡς ἡ ὀρθογραφία ἀμφισβητεῖται ἀκόμη μεταξὺ τῶν λογίων, ἐφύλαξα ἐν αὐτοῖς καὶ ὁμοιομορφον αὐστημα γραφῆς, τὸ ὅποιον ἀσπάζεται καὶ ἐπιτροπὴ καὶ μέλλει νὰ φυλάττῃ τοῦ λοιποῦ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῆς ἐκδιδόμενα διδασκτικὰ βιβλία.

Ἡ δὲ μέθοδος τοῦ βιβλίου εἶναι καινοφανὴς μὲν ἐν Ἑλλάδι, φανερὰ δὲ ὅμως καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ σύμφωνος πρὸς τὴν μέθοδον, ἥτις ἦν νῦν ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ διδάσκονται οἱ πάντες τὴν ἡμερικὴν τῶν γλῶσσαν.

Τὰ μὲν περὶ κλίσεως, συντάξεως καὶ ἐτυμολογίας, περιλαμβανόμενα τὸ τρίτον σχεδὸν τοῦ βιβλίου, εἶναι συντομώτατα καὶ ἀπλούστατα· ἐκτεθειμένα μὲν ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτάτους τεχνικοὺς ὅρους καὶ ὅρους, οὐδὲν περιττόν οὐδὲν ἐπουσιώδες περιέχοντα.

Τὰ δὲ γυμνάσματα εἶναι πολυάριθμα καὶ πολυποικίλα ἐκτελεγμένα μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς, ὥστε νὰ ἀρμόζωσιν εἰς τὰς δυνάμεις παιδῶν ἔχοντων 8 ἕως 40 ἐτῶν ἡλικίαν. Ἐπεδείχθη δὲ

μενος δὲ ταῦτα ὁ μαθητὴς κατὰ τάξιν ὄχι μόνον αὐξάνει τὸν μικρὸν
 θησαυρὸν τῶν λέξεων, τὰς ὁποίας ἔχει ἀναποταμιευμένας ἐν τῇ
 μνήμῃ του, μαυθάνων νέας λέξεις συνάμα μετὰ τῆς ὀρθογραφίας του,
 ἀλλὰ καὶ καθίσταται ἐγκρατὴς τῶν γραμματικῶν τύπων καὶ τῆς χρή-
 σεως αὐτῶν, βλέπων ἐμπράκτως πρὸς τὴ συντελεστὴ ἕκαστος αὐτῶν ἐν
 τῷ ὀργανικῷ ὅλῳ, τὴν πρότασιν. Διότι τὴν γλῶσσαν καὶ μάλιστα
 τὴν ὀρθογραφίαν μαυθάνει κατὰ φυσικὸν λόγον ὁ ἀρχάριος ὄχι ὡς
 δασκόμενος θεωρίας οὐδ' ἀποστηθίζων ξηροὺς κανόνες, ἀλλὰ βλέπων
 τὰ ὅπ' ἄλλων γεγραμμένα, «ὥτα γὰρ τυγχάνει ἀνθρώποισι εἶναι ἐπι-
 πιστότερα ὀφθαλμῶν» καθ' Ἡρόδοτον, καὶ ἀπομιμούμενος αὐτὰ. Ἐν-
 κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἐξασκεῖται εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ τὴν φυσιογνω-
 μίαν τρόπον τινὰ τῶν λέξεων. Εἶναι δὲ ἀποδεδειγμένον ἐκ τῆς πείρας
 ὅτι ἐκεῖνοι προοδεύουσι πλείοτερον εἰς τὴν γλῶσσαν, οἵτινες, κατὰ
 τὰ πρῶτα εἴη μάλιστα τῆς μαθητείας των, ἀντιγράφουσι πλείοτερον.
 Τὰ γυμνάσματα ταῦτα ἔχουσι προσέτι καὶ τὸν σκοπὸν νὰ καθιστῶν
 τὸν παῖδα αὐτενεργόν, ἀναγκάζοντα αὐτὸν νὰ ἐργάζεται καὶ μόνον
 κατ' ἰδίαν, καὶ νὰ τὸν ἀναπτύσσωσιν ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς. Ἐπει-
 δὲ ὁ παῖς ἐπιτετραχόμενος αὐτὰ κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος θέλει ἀντιγρά-
 φει πιστῶς, διὰ τοῦτο εἰς ὀλιγώτατα λάθη θέλει ὑποπίπτει, καὶ ἡ
 πιθεώρησις καὶ διόρθωσις τῶν καθημερινῶν ἐγγράφων αὐτοῦ μικρὸν
 τὸν κόπον θέλει παρέχει εἰς τὸν διδάσκαλον τὸν φυλάττοντα τὰς
 ἱστορίας.
 Ὁ τρόπος οὗτος τῆς διδασκαλίας εἶναι πολὺ τελεσφορώτερος
 τὴν σπουδὴν τῆς ὀρθογραφίας, ἢ ἡ καθ' ὑπαγόρευσιν γραφή, ἥτις
 γίνεται εἰς τὰ ἡμέτερα σχολεῖα συνήθως ἄνευ τινὸς συστήματος καὶ
 τάξεως, ἀλλ' ἐκ τοῦ τυγχόντος βιβλίου. Διότι οἱ ἀρχάριοι γράφοντες
 καθ' ὑπαγόρευσιν ἢ καὶ ἀπὸ μνήμης ἄνευ ὑποδείγματος γράφουσι κατὰ
 φυσικὸν λόγον τὰς πλείους λέξεις ἐσφαλμέναις καὶ ἀνορθογράφαις,
 ἀναγινώσκοντες αὐτάς οὕτως ἐχούσας, τὰς ἐντυποῦσιν εἰς τὸν νοῦν
 των μετὰ τῆς ἐσφαλμένης ταύτης μορφῆς. Ὅθεν ἔπειτα ὁ διδάσκαλος
 ἀναγκάζεται νὰ δαπανήσῃ πολλὸν κόπον καὶ χρόνον ἵνα ἐκκριθῇ
 πρὸ αὐτοῦ τὴν κακὴν ταύτην ἔξιν· εἰς τινὰς δὲ μαθητάς ἐνριζοῦσιν
 τόσον βαθύως ἡ ἔξις αὕτη, ὥστε ἔπειτα πάντα τοῦ διδασκάλου
 προσπάθεια καθίσταται ἀνωφελής, καὶ μένουσι διὰ βίου ἀνορθόγραφοι.
 Ἀποπεραιῶν τὸν παρόντα πρόλογον χαίρω διότι τὸ πῶνιμά μου
 ταῦτο δημοσιεύεται καθ' ὃν χρόνον ἀνέλαβε τὸ ὑπουργεῖον τῆς παι-
 δείας ἐπὶ χρησιμότηταις ἐλπίσιν ὁ κ. Δ. Σ. Μαυροκορδάτος, ἀντὶ τῆς
 γων καὶ τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἰκανότητα, εἴπερ τις καὶ ἄλλος,
 διορθῶσιν τὰ κακῶς ἔχοντα τῆς παρ' ἡμῶν δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως
 ἥτις εἶναι ἡ βάσις τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος, καὶ εὐχομαι ἵνα
 τευθῇ Κύριος τὰ διαθήματα αὐτοῦ.

Ἐκ Ἀθηνῶν, τῇ 5 Αὐγούστου 1872.

ΕΡΩΤΗΤΗΡΗ.

Τε-

τοι

ΠΡΟΤΑΣΙΣ, ΛΕΞΙΣ, ΣΥΛΛΑΒΗ, ΓΡΑΜΜΑΤΟΝΟΙ, ΠΝΕΥΜΑΤΑ, ΕΚΘΛΙΨΙΣ.

§ 1. ΑΠΛΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ.

1. *Πρότασις* εἶναι σειρά λέξεων, μετὰ τὴν ὁποίαν λέγομεν τι περὶ τινος προσώπου ἢ πράγματος.

2. Ἡ πρότασις συνίσταται ἀπὸ τρία μέρη, ἡγουν ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον, ἀπὸ τὸ κατηγορούμενον καὶ ἀπὸ τὸ συνδετικόν.

ὑποκείμενον τῆς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου λέγομεν τι.

Κατηγορούμενον δὲ λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποδίδομεν εἰς τὸ ὑποκείμενον, καὶ

Συνδετικόν λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συνδέει τὸ ὑποκείμενον μετὰ τὸ κατηγορούμενον.

1 Γύμνασμα. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις, καὶ σημείωσον τὸ ὑποκείμενον ἐκάστης σύρων ὑπ' αὐτὸ γραμμὴν.

Ὁ λόφος εἶναι πράσινος. Τὸ ῥόδον εἶναι εὐῶδες. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι θνητός. Ἐγὼ εἶμαι μικρός. Σὺ εἶσαι εὐπειθής. Οἱ μαθηταὶ εἶναι εὐτακτοί. Ἡ τύχη εἶναι τυφλή. Ἡμεῖς εἴμεθα Ἕλληνες. Ὁ σίδηρος εἶναι σκληρός. Ὁ μόλυβδος εἶναι βαρύς. Ἡ ὕαλος εἶναι εὐραυστος. Ὁ πολυτεχνίτης ἐρημοσπίτης.

2 Γύμνασμα. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις, καὶ σημείωσον τὸ συνδετικόν καὶ τὸ κατηγορούμενον.

Ὁ Ἀγαμέμνων ἦτο βασιλεύς. Ὁ λαγὸς εἶναι ταπεινός. Ἡ γῆ εἶναι σφαιρική. Ὁ ἄργυρος εἶναι λευκός. Ἡ θάλασσα εἶναι ἄλμυρά. Τὸ ὕδωρ εἶναι ῥευστόν.

Τὸ γάλα εἶναι θρεπτικόν. Ἐγὼ εἶμαι ἄγρυπνος. Τὰ
 σῦκα εἶναι ὠριμα. Σεῖς εἰσθε παιδία. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἦ-
 το ἀνδρεῖος. Ὁ χρυσὸς εἶναι λαμπρός. Ὁ Λάμπρος
 ἔγεινεν ἔμπορος. Τὰ παθήματα μαθήματα. Τὸ παι-
 δίον γίνεται ἀνὴρ.

3. Τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνδεδεικνὸν πολλάκις συμ-
 πτύσσονται, ἤγουν συγχωνεύονται εἰς μίαν λέξιν π. χ. ἀν-
 τὶ νὰ εἰπώμεν ὁ λόγος εἶναι πράσιμος, ὁ βυσιλεὺς εἶναι
 ὑγιής, ἐγὼ εἶμαι ἄγρυπνος, λέγομεν καὶ ὁ λόγος πρασι-
 ζεῖ, ὁ βυσιλεὺς ὑγιαίνει, ἐγὼ ἀγρυπνῶ.

Ἡ λέξις αὕτη, μὲ τὴν ὁποίαν σημαίνομεν ὁμοῦ τὸ κατη-
 γορούμενον καὶ τὸ συνδεδεικνόν, λέγεται ῥῆμα.

3 Γύμνασμα. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις, καὶ σημείωσον ἐ-
 κάστης τὸ ῥῆμα.

Ὁ Χρῆστος γράφει. Ἡ ὕαλος θραύεται. Ὁ κηρὸς
 τήκεται. Ἡ φωτιά καίει. Ὁ Γεώργιος ψάλλει. Τὰ σῦ-
 κα ὠριμάζουσι. Τὸ γάλα τρέφει. Τὸ ὕδωρ δροσίζει. Ὁ
 οἶνος ζαλίζει. Τὸ ἄσμα εὐφραίνει. Τὸ ξύλον σήπεται.
 Ἡμεῖς ἀναγινώσκομεν. Σεῖς παίζετε. Ὁ διδάσκαλος
 ἐρωτᾷ. Ὁ μαθητὴς ἀποκρίνεται. Ἐγὼ νυστάζω. Σὺ
 ἀγρυπνεῖς.

4. Καθαρὰ ἀπλῆ πρότασις λέγεται ἐκείνη, ἥ ὁποία συν-
 σταται μόνον ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον
 καὶ τὸ συνδεδεικνόν.

Σημ. Αἱ προτάσεις τῶν γυμνασμάτων 4 ἕως 3 εἶναι καθαρὰ
 πλατὶ προτάσεις.

§ 2. ΠΕΡΙ ΛΕΞΕΩΣ.

1. Λέξις εἶναι μία ἢ πολλαὶ φωναὶ ἡνωμέναι, διὰ τὴν
 ὁποίων ἐκφράζομεν κάτι.

4 Γύμνασμα. Ἀντίγραφον καλῶς καὶ ὀρθῶς τὰς ἐξῆς προτάσεις
 καὶ διάκρινον τὰς λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι πολὺ συμπεπικνωμέναι,
 φίνων μεταξὺ αὐτῶν διάστημα διπλάσιον τοῦ μεταξὺ τῶν γραμμάτων
 τῆς ἰδίας λέξεως.

Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

Ἐπειτα ἐπλάσεν ἐπὶ τῆς γῆς τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα. Τελευταῖον ἐπλάσας τὸν ἄνθρωπον. Οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ἦσαν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ καὶ κατοικοῦν ἐν τῷ Παραδείσῳ. Ὁ Παράδεισος ἦτο τόπος ὡραιότατος. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Παραδείσου ὑπῆρχεν ὡραῖόν τι δένδρον. Τὸ δένδρον τοῦτο ἔφερε λαμπροὺς καρπούς. Ἐκ τῶν καρπῶν τούτου ἦτον ἀπηγορευμένον εἰς αὐτοὺς νὰ φάγωσιν. Αὐτοὶ ὅμως παρήκουσαν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔφαγον. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἀπέβαλεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ Παραδείσου.

Ὁ Γύμνασμα. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις, καὶ ἐπὶ τῆς τελευταίας λέξεως ἐκάστης προτάσεως γράψον ψηφίον σηματοῦν ἀπὸ πόσας λέξεις ἡ πρότασις συνίσταται· ὅσον

4

3

Τὸ μέλι εἶναι γλυκύ. Ἔσο πάντοτε φρόνιμος.
 Ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ εἶχον δύο υἱούς. Οὗτοι ὠνομάζοντο Κάιν καὶ Ἀβελ. Ὁ Κάιν ἦτο γεωργός. Ὁ Ἀβελ ἦτο ποιμὴν. Προσέφερον ἀμφοτέροι θυσίας. Ἡ θυσία τοῦ Ἀβελ ἦτον εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν Θεόν. Τὴν δὲ θυσίαν τοῦ Κάιν δὲν ἐδέχετο ὁ Θεὸς μετὰ τὴν ἰδίαν εὐμένειαν. Διὰ τοῦτο ὁ Κάιν ἐφθόνησε τὸν Ἀβελ. Ἀλλ' ὁ φθόνος ἐτιμώρησε τὸν Κάιν.

§ 3. ΠΕΡΙ ΣΥΛΛΑΒΗΣ.

1. Συλλαβὴ λέγεται μία ἢ πολλαὶ φωναὶ προφερόμεναι διὰ μιᾶς.

Ἐκάστη λέξις συνίσταται ἀπὸ τόσας συλλαβὰς, ὅσας χωριστὰς φωνὰς ἔχει.

Ὁ Γύμνασμα. Χώρισον μίαν σελίδα τοῦ τετραδίου σου εἰς τέσσας στήλας, ὡς τὰς κατωτέρω, καὶ γράψον ἐκ τῶν ἐξῆς λέξεων ἐν πρώτῃ στήλῃ τὰς μονοσύλλαβους, ἐν τῇ δευτέρᾳ τὰς δυσύλλαβους, κλπ.

μονοσύλλαβοι	δυσύλλαβοι	τρισύλλαβοι	πολυσύλλαβοι
χεῖρ, παῖς,	ὄρος, ἐγώ,	μαθητής,	διδάσκαλος,

μαθητής, διδάσκαλος, ὄρος, χεῖρ, ζῆμια, παῖς, πῦρ, βούς, ἐγώ, σύ, γεωργός, πτηνόν, σωτηρία, θρανίον, κονδύλιον, ἀδελφός, Ἑλλάς, Ἑλληνίς, τοῖχος, κρέας, θύρα, τράπεζα, ὕαλος, μελάνη, ἄμμος, χάρτης, σχολεῖον, μήτηρ, θυγάτηρ, υἱός, ἐξάδελφος, φιλέλλην, φιλότιμος, φιλοπαίγμων, ἀνδριαντοποιός.

7 Γύμνασ. Ἀντίγραφον πάλιν τὰς προτάσεις τοῦ 5 γυμνάσματος καὶ γράψον ἐπ' ἐκάστης λέξεως ψηφίον σημαίνον πόσας συλλαβὰς ἔχει· οἷον

2   5   2   1   2
Οὗτοι ὀνομάζοντο Κάιν καὶ Ἀβελ.

2. Πάσης λέξεως ἡ μὲν τελευταία συλλαβὴ ὀνομάζεται *λήγουσα*, ἡ δὲ πρὸ τῆς ληγούσης *παραλήγουσα*, καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης *προπαραλήγουσα*.

8 Γύμνασμα. Ἀντίγραφον πάλιν τὰς πολυσυλλαβούς λέξεις τοῦ γυμνάσματος καὶ σημείωσον ἐκάστης τὴν λήγουσαν, παραλήγουσαν καὶ προπαραλήγουσαν, γράφων ἐπ' αὐτῶν τὰ ψηφία 1, 2, 3· οἷον

3   2   1
μαθητής.

§ 4. ΠΕΡΙ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

1. Καθὼς ἡ πρότασις συνίσταται συνήθως ἀπὸ λέξεις, καὶ ἡ λέξις ἀπὸ συλλαβὰς, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ συλλαβὴ συνίσταται ἀπὸ γράμματα.

2. Γράμματα ὀνομάζονται τὰ γραπτὰ σημεῖα, διὰ τὰ ὁποίων σημεινομεν τὰς ἀπλουστάτας φωνάς.

Σημ. Ἡ μὲν φωνὴ εἶναι ἀκουστή, τὸ δὲ γράμμα εἶναι ὁρατόν.

9 Γύμνασμα. Γράψον κατὰ σειρὰν τὰ 24 γράμματα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης 1) τὰ κεφαλαῖα, 2) τὰ μικρά.

§ 5. ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

1. Ἡ συνήθης σειρὰ τῶν 24 γραμμάτων α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω ὀνομάζεται *ἀλφάβητον*.

2. Ἐκ τῶν εἴκοσι τεσσάρων γραμμάτων τοῦ ἐλληνικοῦ ἀλφάβητου ὀνομάζονται *φωνήεντα* τὰ ἐξῆς ἐπτὰ

α, ε, η, ι, ο, υ, ω.

Τὰ δὲ λοιπὰ 17 γράμματα ὀνομάζονται *σύμφωνα*.

Τὰ μὲν φωνήεντα ἀποτελοῦσι μόνα φωνήν· τὰ δὲ σύμφωνα ἀποτελοῦσι τελείαν φωνήν ὅταν συζευχθῶσι μετὰ τινος φωνήεντος.

3. Τὰ 17 σύμφωνα διαίρουνται

α) εἰς 9 ἄφωνα, θ, γ, δ, κ, π, τ, θ, φ, χ, καὶ

β') εἰς 8 ἡμίφωνα, ζ, ξ, ψ, λ, μ, ν, ρ, σ.

4. Τὰ 9 ἄφωνα ὑποδιαίρουνται

α) εἰς τρία *ψιλά* κ, π, τ,

β') εἰς τρία *δασέα* θ, φ, χ, καὶ

γ') εἰς τρία *μέσα* θ, γ, δ.

5. Ἐκ δὲ τῶν ἡμιφώνων εἶναι

α) τέσσαρα *ἀμετάβολα* ἢ *ὑγρά* λ, μ, ν, ρ,

β') τρία *διπλά* ζ, ξ, ψ.

6. Δύο φωνήεντα, ὅταν προφέρωνται μονοφώνως, ὀνομάζονται *δίφθογγοι*. Αἱ δίφθογγοι εἶναι αἱ ἑξῆς,

αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, α, η, ω.

Σημ. Αἱ δίφθογγοι αυ, ευ, ηυ, ὅταν ᾖναι πρὸ φωνήεντος ἢ πρὸ ἀμεταβόλου ἢ μέσου καὶ πρὸ τοῦ ζ, προφέρονται ὡς αβ, εβ, ηβ· ὅταν δὲ ᾖναι πρὸ ἄλλου συμφώνου, προφέρονται ὡς αφ, εφ, ηφ.

10 Γύμν. Γράψον διὰ κεφαλαίων, ἔπειτα διὰ μικρῶν γραμμάτων
1) τὰ ἑπτὰ φωνήεντα, 2) τὰ δέκα ἑπτὰ σύμφωνα, 3) τὰς δίφθογγους.

§ 6. ΠΟΣΟΤΗΣ ΤΩΝ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ.

1. Ἐκ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων εἶναι

α) δύο *βραχεῖα* τὸ ε καὶ ο,

β') δύο *μακρά* τὸ η καὶ ω καὶ

γ') τρία *δίχρονα* τὸ α, ι, υ, τὰ ὅποια ἀλλαχοῦ μὲν εἶναι *βραχεῖα*, ἀλλαχοῦ δὲ *μακρά*.

2. Αἱ δὲ δίφθογγοι εἶναι ὅλαι *μακραί*, πλὴν τῆς αι καὶ οι, αἱ ὅποια εἶναι *βραχεῖαι*, ὅταν ᾖναι εἰς τὸ τέλος λέξεως.

3. Ἡ συλλαβὴ λέγεται

α) *βραχεῖα*, εἴαν ἔχη ε, ο, ἢ βραχὺ α, ι, υ,

β') *μακρά*, εἴαν ἔχη η, ω, ἢ μακρὸν α, ι, υ ἢ δίφθογγον.

11 Γύμνασμα. Ἀντίγραφον τὰς ἑξῆς λέξεις, καὶ σημείωσον τὰς

μὲν βραχεῖαι· συλλαβὰς αὐτῶν διὰ τοῦ (—), τὰς δὲ μακράς διὰ τοῦ (—)· οἷον παιζόμεν·

Προφηται, υἱός, δειλός, λόγος, λέγω, πρᾶγμα, προφήτης, ἄνθρωπος, προχειρός, πτώμα, ζῶον, αἷμα, μῆλον, δοῦλος, φεύγω, φέρω, τρώγει, ἐντιμος, ναῦται, δοῦλοι, λέγεται, ἀκτίνες.

§ 7. ΠΕΡΙ ΤΟΝΩΝ.

1. Εἰς πᾶσαν λέξιν μία ἐκ τῶν συλλαβῶν προφέρεται δυνατώτερα.

2. Διὰ τὴν νὰ παραστήσωμεν τοῦτο, γράφομεν ἐπὶ τοῦ φωνήεντος τῆς δυνατώτερα προφερομένης συλλαβῆς ἓν ἐκ τῶν ἐξῆς τριῶν σημείων, ἡγουν ὀξεῖαν (´) ἢ βαρεῖαν (˘) ἢ περισπωμένην (ˊ), τὰ ὅποια ὀνομάζονται τόνοι.

3. Ἡ ὀξεῖα θέτεται,

α) ἐπὶ τῆς ληγοῦσης, καὶ τότε ἡ λέξις ὀνομάζεται ὀξύτονος, οἷον ἀγαθός,

β) ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης, καὶ τότε ἡ λέξις ὀνομάζεται παροξύτονος, οἷον λόγος,

γ) ἐπὶ τῆς προπαραληγοῦσης, καὶ τότε ἡ λέξις ὀνομάζεται προπαροξύτονος, οἷον ἄγιος.

4. Ἡ περισπωμένη θέτεται,

α) ἐπὶ τῆς ληγοῦσης, καὶ τότε ἡ λέξις ὀνομάζεται περισπωμένη, οἷον τιμῶ,

β) ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης, καὶ τότε ἡ λέξις ὀνομάζεται προπερισπωμένη, οἷον δῶρον.

Τῆς δὲ ὀξύτονου λέξεως ἡ ὀξεῖα τρέπεται εἰς βαρεῖαν ὅταν ἡ λέξις αὕτη δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἀκόλουθον διὰ στιγμῆς, οἷον ἀγαθὸς ἀνὴρ.

12 Γύμνασμα. Διαίρετον μίαν σελίδα τοῦ τετραδίου σου εἰς πέντε στήλας, καὶ γράφον ἐκ τῶν ἐξῆς λέξεων χωριστὰ τὰς ὀξύτονους παροξύτονους, προπαροξύτονους, περισπωμένας καὶ προπερισπωμένας·

Καλός, ἅγιος, ἀρχή, δῆμος, λόγος, ἄνθρωπος, εὐδαίμων, ἀγαπῶ, ἀπλοῦς, μάθημα, χαῖρε, πρόσεγε, βιβλίον, γραμματικὴ, κόρη, παράθυρον, θύρα, σῦκα.

6. Ὁξεῖαν δέχεται,

α) ἡ βραχεῖα συλλαβή, οἷον λόγος,

β) ἡ προπαραλήγουσα, οἷον ἡλίος,

γ) ἡ μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης, οἷον δούλη.

7. Περισπωμένην δέχεται,

α) ἡ μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχέως ληγούσης, οἷον δοῦλος,

β) πᾶσα λέξις λήγουσα εἰς εὐ καὶ ου, οἷον φεῦ, βασιλεῦ, ποῦ.

13 Γύμνασμα. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς λέξεις, καὶ θές ἐφ' ἐκάστης τὸν προσήκοντα τόνον.

Τρεχω, λεγω, εἶχον, δημος, κοσμος, προφητης, δουλος, μηλον, αἷμα, σωμα, στολος, ἄνθρωπος, γνωμη, γνωμαι, προφηται, δουλοι, εὐτακτος, κυριος, σεληνη, οὗτος, αὕτη, τουτο, ἐκεινος, μητηρ, μηλα, οἶκος, οἶκειος, πλουσιος, καιρος, πλοιον, χρονος. Ἦθος πονηρον φευγε καὶ κερδος αἰσχρον. Που εἶσαι ὦ Ζευ;

§ 8. ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΩΝ.

1. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν, θέτομεν ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἓν ἐκ τῶν ἐξῆς δύο σημείων ψήλην (') ἢ δασεῖαν (°). Τὰ σημεῖα ταῦτα λέγονται πνεύματα.

2. Αἱ δίφθογγοι δέχονται τὸ πνεῦμα καὶ τὸν τόνον εἰς τὸ δεύτερον φωνῆεν οἷον αὔριοι.

3. Πᾶσα λέξις ἀρχίζουσα ἀπὸ υ δασύνεται.

4. Ἐκ τῶν συμφώνων τὸ ρ μόνον, ὅταν εἶναι ἐν ἀρχῇ λέξεως, δασύνεται, οἷον ρήτωρ.

14 Γύμνασμα. Αἱ ἐξῆς λέξεις δασύνονται· ἀντίγραφον αὐτὰς καλῶς καὶ ὀρθῶς.

1) ἄγιος, ἄγνός, ἄδης, ἄβρός, ἄδρός, αἷμα, Αἶμος, αἶρεσις, ἄλας, ἄλυσις, ἄμαξα, ἄμαρτάνω, ἄμιλλα, ἀπαλός, ἀπαξ, ἀπλοῦς, ἄπτομαι, ἄρμα, ἄρμαθία, ἄρμόζω, ἀρπάζω.

2) Ἑβραῖος, ἐδρα, εἰρκτή, Ἑλένη, Ἑλλην, Ἑλι-

κῶν, ἑλιξ, ἐλκύω, ἔλος, ἔνεκα, ἔν, ἔξ, ἐπτά, ἑκατόν
 ἑβδομος, ἑορτή, ἐρμηνεύω, Ἑρμῆς, ἔρπω, ἐσπέρα, ἐ
 ταῖρος, ἔτοιμος, εὐρίσκω, ἔως.

3) Ἦβη, ἡγεμών, ἡδύς, ἡλικία, ἡλιος, ἡμέρα, ἡ
 μερος, ἡμισυς, ἡνίαί, ἡπαρ, Ἡρακλῆς, ἥρως, ἥσυχος

4) Ἰδρύω, ἰδρώς, ἰέραξ, ἱερός, ἱκανός, ἱκέτης, ἱλα
 ρός, ἱνα, ἵππος, ἱστορῶ.

5) Ὀδός, ὄλος, ὀμαλός, ὀμηρος, ὀμοιος, ὀμοῦ, ὀ
 μως, ὀπλον, ὀρίζω, ὄρκος, ὄρμος, ὄρμαθος, ὀρῶ, ὄσιος

6) Ὠρα, ὠραῖος, ὠριμος, ὦς.

§ 9. ΠΕΡΙ ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΥ.

4. Ἴνα διαιρῶμεν ὀρθῶς τὰς λέξεις εἰς συλλαβὰς, ἔχομε
 τοὺς ἑξῆς κανόνας·

α) Ἐν σύμφωνον κείμενον μεταξύ δύο φωνηέντων συλλα
 βίζεται μὲ τὸ δεύτερον φωνῆεν. π. χ. ἄ-λο-γος.

β) Δύο ἢ πλείότερα σύμφωνα κείμενα μεταξύ δύο φω
 νηέντων, εἰ μὲν εἶναι ἀρκτικά λέξεως ἑλληνικῆς, συλλαβί
 ζονται μὲ τὸ δεύτερον φωνῆεν, εἰ δὲ μὴ, χωρίζονται εἰς τὸ
 συλλαβισμόν· π. χ. ὑ-βρί-ζω, ἵπ-πος, ἀλ-μυ-ρός.

γ) Τὰ σύνθετα ὁμῶς συλλαβιζόμενα, εἰ δὲν συνέβη ἐκ
 θλιψις, χωρίζονται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνθέτονται· π. χ. εἰς-ο
 δος, ἐξ-ἡλ-θον. Ἀλλὰ πα-ρέ-χω, κα-τ' ἐ-μοῦ.

15 Γύμνασμα. Ἀντίγραφον τὰς ἑξῆς λέξεις, διαιρῶν αὐτάς ὀρθῶς
 εἰς συλλαβὰς, καὶ θέτων μεταξύ τῶν συλλαβῶν ἐκάστης τὸ διαιρετι
 κὸν σημεῖον (—).

Ἐρωτῶ, ζητῶ, θέλω, ἅγιος, πέτρα, ἑβδομος, κίν
 δυνος, ἄλλος, ἄνθρωπος, ἀστραπή, κλέπτης, ληστής
 ἀσθενής, ἀριθμός, γράμμα, γραμμὴ, αἰώνιος, πρᾶγ
 μα, παράδειγμα, πρόσταγμα, στέλλω, βάλλω, κύν
 θαρος, θάρρος, ταραττώ.

16 Γύμνασμα. Ἀντίγραφον τὸ πρῶτον διήγημα τῶν ἀναγνωσμά
 των σου, διαιρῶν πάσας τὰς δυσυλλαβούς καὶ πολυσυλλαβούς λέξεις
 ὀρθῶς εἰς συλλαβὰς, καὶ γράφων μεταξύ τὸ διαιρετικὸν σημεῖον.

1. Ὄταν ἡ λέξις λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆεν, καὶ ἡ ἐπομένη ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν, τότε τὸ βραχὺ φωνῆεν τῆς προηγουμένης λέξεως χάριν εὐφωνίας ἀποβάλλεται συνήθως, καὶ ἀντ' αὐτοῦ γράφεται ἡ ἀπόστροφος ('), π. χ. κατ' ἐμοῦ ἀντὶ κατὰ ἐμοῦ. Ἡ ἀποβολὴ αὕτη ὀνομάζεται ἐκθλιψις.

2. Ὄταν δὲ ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ σύμφωνον, τοῦ ἀποβληθέντος φωνήεντος, εἶναι ψιλὸν κ, π, τ, τρέπεται εἰς δασὺ χ, φ, θ, οἷον καθ' εξαμηνίαν, ἀντὶ κατὰ εξαμηνίαν, ὅφ' ἡμῶν ἀντὶ ὑπὸ ἡμῶν.

17 Γύμνασμα. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς φράσεις, ἀφοῦ κάμῃς εἰς αὐτὰς τὴν ἀναγκαίαν ἐκθλιψιν.

Ἀπὸ Ἀθηνῶν, ἀντὶ ἐμοῦ, ἀπὸ ἡμῶν, διὰ ἐκεῖνον, μετὰ ὅλων, ἀλλὰ οὗτος, μετὰ ἡμῶν, παρὰ ὀλίγον, κατὰ ἐβδομάδα, ἀντὶ ἡμῶν, κατὰ ἡμέραν, κατὰ ἔτος.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΟΝΟΜΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΝ, ΕΠΙΘΕΤΟΝ, ΑΡΘΡΟΝ.

§. 11. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΝΟΜΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΝ.

1^η Οὐσιαστικὰ ὀνόματα λέγονται αἱ λέξεις, μετὰ τὰς ὁποίας ἐκφράζομεν τὰ ὄντα, ἤγουν τὰ πρόσωπα, τὰ ζῶα καὶ τὰ ἄψυχα πράγματα.

2. Ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν ὀνομάζονται ἀρσενικοῦ μὲν γένους ὅσα φανερώνουσιν ὄντα ἀρσενικά καὶ ἐν γένει ὅσα δέχονται πρὸ αὐτῶν τὸ ὅ, θηλυκοῦ δὲ ὅσα φανερώνουσιν ὄντα θηλυκά καὶ ἐν γένει ὅσα δέχονται τὸ ἡ, καὶ οὐδετέρου ὅσα σημαίνουν ὄντα ἄψυχα καὶ ἐν γένει ὅσα δέχονται τὸ τό.

18 Γύμν. Ἀντίγραφον καλῶς καὶ ὀρθῶς τὰς ἐξῆς λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὀνόματα οὐσιαστικά:

Δημήτριος, Ἑλένη, φύλλον, παρθένος, ἄνθρωπος, βιβλίον, οἰκία, τοῖχος, τεῖχος, ἄμμος, κονδύλιον, χάρις, μῆλον, ὁδός, ἔνδυμα, ὑπόδημα, ἄρτος, ψωμίον, σπόρος, ἀγρός, χωράφιον, κτίστης, κεφαλὴ, χεῖρ, πούς, γόνυ, δάκτυλος, ὀνύχιον, κόμη, στόμα, σιαγών, ἀστράγαλος, μύσταξ, ὄφρυς, λάρυγξ, στόμαχος, πνεύμων.

19 Γύμν. Ἀντίγραφον καὶ τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά καλῶς καὶ ὀρθῶς: Τροφή, κρέας, πάχος, λίπος, βούτυρον, μέλι, λάχανον, χόρτον, ὦδον, ἄλευρον, ποτόν, ὕδωρ, γάλα ζύθος, οἶνος, οἶνόπνευμα, φόρεμα, λαιμοδέτης, ζώνη, ἐπενδύτης, κάλυμμα, μανθῶας, βελόνη, ἀλυσίς, γῆ, ἔαρ,

θέρος, φθινόπωρον, χειμών, ἡμέρα, νύξ, ὥρα, λεπτόν.—ξύλον, πῦρ, καπνός.—οὐρανός, ἥλιος, σελήνη, ἀστήρ, νέφος, ἀήρ, βροχή, γάλαζα, χιών, ἀσραπή, βροντή, κεραυνός.

3. Τὰ οὐσιαστικά ὀνόματα εἶναι δύο εἰδῶν, Α') συγκεκριμένα καὶ Β') ἀφηρημένα.

Α') Συγκεκριμένα οὐσιαστικά εἶναι ὅσα σημαίνουσιν ὄντα αἰσθητά, ἢ γοῦν προσβάλλοντα τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν.

4. Συγκεκριμένα οὐσιαστικά εἶναι

α) τὰ ὀνόματα τῶν ἐμψύχων ὄντων.

20 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς ὀνόματα, τὰ ὅποια σημαίνουσιν ἐμψυχα ὄντα.

Ἀνὴρ, γυνή, παιδίον, ἄνθρωπος, πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, υἱός, κόρη, παρθένος, ἡγεμών, τέκτων, λιθοξόος, σιδηρουργός, χρυσοχόος, ἀμαξηλάτης, διδάσκαλος, μαθητής, ὑπηρέτης, ὑπηρέτρια, ἱερεύς, ἵππος, βοῦς, ὄνος, κύων, ἀλώπηξ, λύκος, χοῖρος, περιστέρα, ἀετός, χελιδών, κορώνη, ποντικός, στρατιώτης, ναύτης.

5. Συγκεκριμένα οὐσιαστικά εἶναι

β') τὰ ὀνόματα τῶν ἀψύχων ὄντων ἢτοι πραγμάτων.

21 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς ὀνόματα, τὰ ὅποια σημαίνουσιν ἀψυχα ὄντα ἢτοι πράγματα.

Λίθος, γῆ, θεῖον, φυτόν, δένδρον, θάμνος, ἐλαία, συκῇ, πορτοκαλέα, μηλέα, λεμονέα, ἄμμος, ὄρος, κοιλιάς, βράχος, βιβλίον, ποταμός, ἀήρ, χωρίον, πόλις, πύργος, ἐκκλησία, χρυσός, ἄργυρος, σίδηρος, χαρσίτερος, χαλκός, πλάξ, οἰκία, αὐλή, θύρα, θάλαμος, αἶθουσα, ἐξώστης.

6. Συγκεκριμένα οὐσιαστικά εἶναι

γ') τὰ κύρια ὀνόματα, ἢ γοῦν τὰ οὐσιαστικά, ὅσα σημαίνουσιν ἓν μόνον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ἐκ τινος εἰδους. Ταῦτα ἔχουσι πάντοτε τὸ ἀρκτικὸν γράμμα κεφαλαῖον.

22 Γύμν. Ἀντίγραφον ὀρθῶς καὶ καλῶς τὰ ἐξῆς κύρια ὀνόματα ἀνδρῶν.

Ἀθανάσιος, Ἀλέξανδρος, Ἀριστοφάνης, Ἀνδρέας, Ἀριστείδης, Ἀριστόβουλος, Βασίλειος, Γεώργιος, Δημήτριος, Δημοσθένης, Διογένης, Ἐλευθέριος, Εὐστάθιος, Ἑρακλῆς, Θεόδωρος, Θεοδόσιος, Θεμιστοκλῆς, Θεόφιλος, Ἰωάννης, Κωνσταντῖνος, Λεωνίδας, Λάμπρος, Μιλτιάδης, Νικόλαος, Ξενοφῶν, Παῦλος, Πέτρος, Περικλῆς, Σπυρίδων, Στέφανος, Σωκράτης, Τιμολέων, Φίλιππος, Σωτήριος.

23 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς κύρια ὀνόματα γυναικῶν·

Ἀγγελική, Ἀγλαΐα, Ἀναστασία, Ἄννα, Ἀσπασία, Ἀθηναῖς, Αἰκατερίνη, Βασιλική, Ἑλένη, Εἰρήνη, Εὐανθία, Ζωή, Ζηνοβία, Θεανώ, Θεόνη, Κλεοπάτρα, Κλεονίκη, Ἑλπινίκη, Καλλιόπη, Μαρία, Μαριγώ, Πηνελόπη, Περσεφόνη, Σοφία, Χαρίκλεια.

24 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά, τὰ ὅποια εἶναι κύρια ὀνόματα χωρῶν, πόλεων, ὁρέων καὶ ποταμῶν·

ΧΩΡΑΙ. Ἑλλάς, Τουρκία, Γαλλία, Ἀγγλία, Ῥωσία, Γερμανία, Αὐστρία, Ἰταλία.—Θεσσαλία, Μακεδονία, Θράκη, Βουλγαρία, Ἡπειρος, Σερβία, Πελοπόννησος.

ΠΟΛΕΙΣ. Ἀθῆναι, Πάτραι, Σῦρος, Ναύπλιον, Θήβαι, Κόρινθος, Μεσολόγγιον,—Κωνσταντινούπολις, Σμύρνη, Ἀλεξάνδρεια, Λονδῖνον, Βερολῖνον, Παρίσιον.

ΟΡΗ. Ὑμητός, Πεντελικόν, Ταύγετον, Ἑλικών, Παρνασσός, Ὀλυμπος, Ἀλπεις, Πυρηναια, Αἶμος.

ΠΟΤΑΜΟΙ. Κηφισσός, Ἰλισσός, Σπερχειός, Ἀχελῷος, Πηνειός, Εὐρώτας, Εὐφράτης, Ῥῆνος, Δούναβις, Νεῖλος.

7. Β') Ἀφρημένα οὐσιαστικά ὀνομάζονται ὅσα σημαίνουν ἐνέργειάν τινα ἢ ποιότητα, ἡ ὅποια νοεῖται καθ' ἑαυτὴν κεχωρισμένη.

25 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά, τὰ ὅποια εἶναι ἀφρημένα·

Καχία, φιλία, εὐνοια, ἀγάπη, ἔχθρα, μῖσος, φθό-
ς, ἀπάτη, φιλαργυρία, αἰσχροκέρδεια, εὐτυχία, ἀ-
τή, πίστις, ἀπιστία, ἐλπίς, εὐχαριστία, εὐλογία,
ἔα, ἰσχύς, δύναμις, ἀδυναμία, εὐσέβεια, δικαιοσύνη,
δικία, λευκότης, ὠραιότης, θάρρος, ψεῦδος, μνήμη.

26 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά, ὡς ἐφεξῆς· χωρίζεις
αν σελίδα τοῦ τετραδίου σου εἰς δύο στήλας, καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ
ἀφεις τὰ συγκεκριμένα, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τὰ ἀφηρημένα, π. χ.
ἄνδρον, θάμνος, σοφία, κάλαθος, κουφότης, φόβος, οἰκία.

Συγκεκριμένα	Ἀφηρημένα
ἄνδρον, θάμνος, κάλαθος, οἰκία	σοφία, κουφότης, φόβος.
Πόλις, βιβλίον, ἡδονή, εἰρήνη, μάχαιρα, φρούριον, ροφή, ἄλας, ἄλευρον, ἀγαθότης, εὐγένεια, πτερόν, ἡτήρ, εὐπείθεια, χεῖρ, λύπη, χαρά, ἄγρός, ψυχή, ἄρ, ἄνεμος, δυστυχία, εὐδαιμονία, ἐνδεια, εἰκών, μέ- γας, τιμή, εὐνοια, ἄκμων, σφύρα, πυροδόλον, θη, μανία, παιδεία, φρόνησις, ἄμαξα, σπάθη, κόνις, τριότης, ὀργή, αἶμα, ὕδωρ, ἐγκράτεια, κλῆμαξ.	

§ 42. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΘΕΤΟΝ.

1. Τὸ πῶς ἢ ποίας λογῆς εἶναι τὸ οὐσιαστικὸν λέγεται
θέσης ἢ ἰδιότητος αὐτοῦ, ὡς λευκός (χάρτης), ὠραῖος (ἄν-
θρωπος), ταχὺς (ἵππος), ἐπιμελής (μαθητής).

Αἱ λέξεις, μὲν τὰς ὁποίας ἐκφράζομεν τὰς ποιότητας καὶ
ἐνότητας ταύτας ἐπιθεμένους εἰς τὰ οὐσιαστικά, ὀνομάζον-
το ὀνόματα ἐπίθετα.

27 Γύμν. Αἱ ἐξῆς λέξεις εἶναι ἐπίθετα, ἀντίγραφον αὐτὰ καλῶς
καθῶς·

Καλός, κακός, σοφός, πιστός, δειλός, γενναῖος,
κακός, λευκός, ξανθός, θερμός, ὀρθός, ὠραῖος, κε-
κός, ὑψηλός, ἐντιμος, ἐνδοξος, στενός, γυμνός, τυ-
φός, κωφός, παλαιός, δίκαιος, ἀδίκος, ἄξιος, ἀν-
όλιος, ἄκαρπος, παχύς, γλυκύς, εὐγενής, ἀμαθής,
τυχής, χαρίεις, σῶφρων εὐδαίμων, μέγας.

28 Γύμν. Ἐκ τῶν ἐξῆς λέξεων γράψον χωριστὰ τὰ οὐσιαστικά ἀπὸ τὰ ἐπίθετα·

Εὐχαριστία, εὐτυχής, ζωηρός, κάλαμος, εὐτακία, πολυτελής, πλατύς, ἡμερος, βαθμός, φιλόπονός, τριος, ἀγριότης, ἥσυχος, λυπηρός, γλῶσσα, τριβός, ἡσυχία, ὕπνος, φειδωλός, φειδώ, φυλάργυρος, πείνα, δίψα, ἄγρυπνος, φύλαξ, ἐρυθρός, αἴσχος, χυλός, χίτρον, χίτρινος, πράσινος, πράσινος, κόκκινος, ὀργή, χάρτης, πονηρός, χαμηλός, ἀλήθεια.

§ 13. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΡΘΡΟΝ.

Αἱ λέξεις ὁ, ἡ, τό, ὀνομάζονται ἄρθρα. Τὰ ἄρθρα θέττονται πρὸ τῶν οὐσιαστικῶν ὀνομάτων φανερώουσι ποίους εἶναι ἕκαστον.

29 Γύμν. Ἀντίγραψον πάλιν τὰ οὐσιαστικά τοῦ 18 γυμν. 11), προτάσων εἰς ἕκαστον οὐσιαστικὸν τὸ ἀρμόζον ἄρθρον.

π. χ. ὁ Δημήτριος ἡ Ἑλένη, τὸ φύλλον.

30 Γύμν. Ἀντίγραψον ὁμοίως τὰ οὐσιαστικά τοῦ 19 γυμν. 12), προτάσων εἰς ἕκαστον τὸ ἀρμόζον ἄρθρον.

31 Γύμν. Ἀντίγραψον τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά, προτάσων εἰς ἕκαστον τὸ ἀρμόζον ἄρθρον, καὶ διατάσων αὐτὰ κατὰ τὰ τρία ἑξῆς. Χωρίζεις λοιπὸν τὴν πλάκα σου εἰς τρεῖς στήλας, καὶ γράφεις ἐν πρώτῃ τὰ ἀρσενικά, ἐν τῇ δευτέρᾳ τὰ θηλυκά, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ τὰ ἀνδρῶν· οὐδέτερα.

Μαθητής, σχολή, πλάξ, βιβλίον, κανὼν, κοίτη, λειον, χαρτίον, μαχαίριον, ὑπόδειγμα, γραμμὴ, γράμμα, συλλαβή, λέξις, πρότασις, στιγμή, παράδειγμα, κίμων, πίναξ, σπόγγος, προσευχή, ὕμνος, παράκλησις, προσαγή, βάπτισμα, ὅρος, τοῖχος, τεῖχος, θύρα, πλοῦτος, πενία, ὕβρις, φθόνος, ὁδός, παρθένος, ἄμνησις.

§ 14. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ.

1. Μὲ ἐν οὐσιαστικὸν εἰμποροῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν ἐν π. χ. στρατιώτης· εἰμποροῦμεν ὁμῶς μὲ ἐν οὐσιαστικὸν ἐκφράσωμεν καὶ πολλὰ ὄντα, π. χ. στρατιῶται.

Καὶ ὅταν μὲν τὸ οὐσιαστικὸν σημαίνῃ ἓν ὄν, λέγομεν ὅτι οὐσιαστικὸν εἶναι ἀριθμοῦ ἐνικοῦ.

Ὅταν δὲ τὸ οὐσιαστικὸν σημαίνῃ πολλὰ ὄντα, λέγομεν τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ.

32 Γόμν. Τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά, τὰ ὅποια εἶναι ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, τρέπονται εἰς πληθυντικά καὶ πρόταξον εἰς ἕκαστον τὸ ἀρμοῦν ἄρθρον.

Τράπεζα, πέτρα, ῥίζα, ὀργυιά, φωνή, τιμή, ἐπιήμη, κριθή, ναύτης, πολίτης, προδότης, ποιητής, μίας, ποταμός, κόλπος, πόλεμος, θάνατος, παρθένος, τάφος, δῶρον, γυμνάσιον, λουτρόν, σῦκον, δειῖον, εἰδῶλον, ἄροτρον, ἄγών, μήν, ἡγεμών, ῥήτωρ, ραξ, πίναξ, φλόξ, λαμπάς, γέρων, κρόμμυον.

33 Γόμν. Τὰ ἐξῆς οὐσιαστικά, τὰ ὅποια εἶναι πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τρέπονται εἰς τὸν ἐνικόν, καὶ πρόταξον εἰς ἕκαστον τὸ ἀρμοῦν ἄρθρον.

Φῆμαι, ἡδοναί, χῶραι, γλῶσσαι, δικασταί, κριταί, ἀνίαί, καρποί, γεωργοί, ἐξοδοί, τρίοδοι, ἡπειροί, νόμοι, θηρία, μῆλα, ὄνοι, ἵπποι, ἀηδόνες, χελιδόνες, ποιμένες, ἱέρακες, πτέρυγες, ἐλπίδες, χρώματα, κτήματα.

§ 15. ΠΕΡΙ ΠΤΩΣΕΩΝ.

1. Τὸ ὄνομα εἰς ἕκαστον ἀριθμὸν δέχεται καὶ ἄλλας μεταβολὰς εἰς τὴν λήγουσαν. Αἱ μεταβολαὶ αὗται ὀνομάζονται πτώσεις, καὶ εἶναι πέντε, αἱ ἐξῆς,

ὀνομαστική, γενική, δοτική, αἰτιατική καὶ κλητική.

ὁ φίλος, τοῦ φίλου, τῷ φίλῳ τὸν φίλον, ὦ φίλε.

2. Ἐκ τῶν πέντε πτώσεων ἡ μὲν ὀνομαστική καὶ κλητική ὀνομάζονται ὀρθαί, ἡ δὲ γενική δοτική καὶ αἰτιατική λέγονται πλάγαι.

§ 16. ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ.

ἵνα σχηματίσωμεν τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς πτώσεις τῶν λέξεων, μεταβάλλομεν τὰ τελευταῖα γράμματα αὐτῶν. λέγομεν ὅτι κλίσσομεν ἢ σχηματίζομεν αὐτά.

Καὶ τὰ μὲν μεταβαλλόμενα τελευταῖα γράμματα τοῦ ὀνόματος λέγονται κατάληξις, ὁ δὲ μένων ἀμετάβλητος κορ-

μός της λέξεως λέγεται *ρίζα* π. χ. εἰς τὸ φίλος, φίλου, φίλων, φίλον, φίλε, τὸ μὲν φίλ εἶναι ἡ ρίζα, τὰ δὲ ος, ου, ον, ε εἶναι αἱ καταλήξεις.

34 Γύμν. Ἀντίγραφον πάλιν τὰ ὀνόματα τοῦ 33 γυμν. γράφονται αὐτὰ διὰ τοῦ διαιρετικοῦ σημείου εἰς ρίζαν καὶ καταλήξιν οὕτως ἡμ-αι.

3. Τὰ ὀνόματα μεταβάλλουσι τὰς καταλήξεις τῶν κατὰ τρεῖς γενικῶν τρόπων. Οἱ τρόποι οὗτοι λέγονται *κλίσεις*.

4. Ἐπειδὴ δὲ κλίνοντες τὰ ὀνόματα προτάσσομεν εἰς αὐτὰ τὰ συνήθως τὸ ἄρθρον, πρέπει νὰ ἴδωμεν κατὰ πρῶτον πᾶσι κλίνεται τὸ ἄρθρον.

§ 17. ΚΛΙΣΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ.

Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικὴν, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς τέσσαρς πτώσεις κλίνεται ὡς ἐφεξῆς:

	Ἀρσενικόν.	Θηλυκόν.	Οὐδέτερον.
	<i>Ἑρικός ἀριθμός.</i>		
Ὀνομαστικὴ	ὁ	ἡ	τὸ
Γενικὴ	τοῦ	τῆς	τοῦ
Δοτικὴ	τῷ	τῇ	τῷ
Αἰτιατικὴ	τὸν	τὴν	τὸ
	<i>Πληθυντικὸς ἀριθμός.</i>		
Ὀνομαστικὴ	οἱ	αἱ	τὰ
Γενικὴ	τῶν	τῶν	τῶν
Δοτικὴ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
Αἰτιατικὴ	τούς	τάς	τὰ

35 Γύμν. Γράφον ἀπὸ μνήμης 1) τὰς πτώσεις τοῦ ἄρθρου, 2) τὰς πτώσεις, ὅσαι περισπῶνται.

36 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις, καὶ πρόσθετες, ἀντιπαραθετικὰς καὶ ἀντιθετικὰς—τὸ ἀρμόζον ἄρθρον—

—ἀνάγνωσις τρέφει—πνεῦμα καὶ μορφώνει—καὶ δὲ δῖαν—χορυφή—ὕψηλὸν ἄρεων ἔλκει—κεραυνούς—ἀνεμος—μεσημβρίας σύρει—βροχάς—ὕγεια—χῆς καὶ—σώματος εἶναι—καρπός—ἐγκρατείας—σει—ψεύδος, φοβού—θυμόν, ἀπόφευγε—δκνηρίαν

κακὰς συναναστροφάς. — αἰδῶς εἶναι—χρῶμα—πῆς.—πρόσθεσις εἶναι—πρώτη—πράξεων—ἀριθμῶν.—ἐπιστῆμαι εἶναι—τροφὴ—ψυχῆς.—λαγοὶ—ἔχοντες ἀνοικτούς—ὀφθαλμούς. Ἐξυπνῶ—ὥρα—πρωίας. Ἐν—ἄδη δὲν ὑπάρχει μετάνοια.

§ 18. ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ.

Κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά εἰς ας καὶ εἰς ης, καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς α καὶ οἶον.

	<i>Ἑρικός ἀριθμός.</i>			
ὁ	ταμίας	πρωτοδίκης	πολίτης	κριτής
τοῦ	ταμίου	πρωτοδίκου	πολίτου	κριτοῦ
τῷ	ταμίᾳ	πρωτοδίκη	πολίτῃ	κριτῇ
τὸν	ταμίαν	πρωτοδίκην	πολίτην	κριτὴν
ὧ	ταμίᾱ	πρωτοδίκη	πολίτα	κριτά
	<i>Πληθυντικὸς ἀριθμός.</i>			
οἱ	ταμίαι	πρωτοδίκαι	πολίται	κριταί
τῶν	ταμιῶν	πρωτοδικῶν	πολιτῶν	κριτῶν
τοῖς	ταμίαις	πρωτοδικαῖς	πολίταις	κριταῖς
τούς	ταμίους	πρωτοδικούς	πολίτας	κριτάς
ὧ	ταμίῃ	πρωτοδικῇ	πολίτῃ	κριτῇ
	<i>Ἑρικός ἀριθμός.</i>			
ἡ	τιμή	γλῶσσα	χώρα	θάλασσα
τῆς	τιμῆς	γλώσσης	χώρας	θαλάσσης
τῇ	τιμῇ	γλώσσει	χώρᾳ	θαλάσσει
τὴν	τιμὴν	γλῶσσαν	χώραν	θάλασσαν
ὧ	τιμῇ	γλῶσσα	χώρᾳ	θάλασσᾳ
	<i>Πληθυντικὸς ἀριθμός.</i>			
αἱ	τιμαί	γλῶσσαι	χωραὶ	θάλασσαι
τῶν	τιμῶν	γλωσσῶν	χωρῶν	θαλασσῶν
ταῖς	τιμαῖς	γλώσσαις	χωραῖς	θαλάσσαις
τάς	τιμάς	γλώσσας	χώρας	θάλασσας
ὧ	τιμαῖ	γλῶσσαι	χωραὶ	θάλασσαι

2. Εἰς τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς

1) Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς ης, τινὰ ἔχουσι τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ εἰς α βραχύ· ταῦτα δὲ εἶναι

ἀ. Ὅσα λήγουσιν εἰς της, ἀρχης, πώλης, ὠνης, λάτρ. οἶον, πολίτης, ρομάρχης, βιβλιοπώλης, τελώνης, εἰδωλάτρης, κλητ. ὦ πολῖτα, ρομάρχα, βιβλιοπῶλα, τελωλολάτρα. Τὸ δὲ δεσπότης ἔχει κλητ. ὦ δέσποτα.

β'. Τὰ ἐθνικά, οἶον Σκύθης, Πέρσης, κλητ. ὦ Σκύθα, Πέρση.

2) Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς α τινὰ σχηματίζουν τὴν ἐν γενικὴν εἰς ας· ταῦτα δὲ εἶναι ὅσα ἔχουσι πρὸ τοῦ α νῆεν ἢ ρ, οἶον σοφία, μοῖρα, γεν. σοφίας, μοίρας.

3) Ὅσα τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης εἰς μὲν τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν περισπῶνται, εἰς δὲ τὴν ἄλλαν πτώσεις ὀξύνονται, οἶον

μαθητής, μαθητοῦ, μαθητῇ, μαθητήν, μαθητά.

4) Ἡ κατάληξις, ας τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι μακρά.

5) Τὰ προπαροξύτονα γίνονται προξύτονα εἰς τὰς πτώσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουσι τὴν λήγουσαν μακράν, οἶον τράπεζα, τραπέζης.

6) Εἰς τὴν γενικὴν πληθυντικὴν ὅλα τὰ πρωτόκλιτα περισπῶνται, π. χ. αἱ τράπεζαι τῶν τραπέζων, αἱ γλυκεῖαι τῶν γλυκειῶν.

Ἐξαιροῦνται τὰ θηλυκὰ ἐπίθετα, ὧν τὸ ἀρσενικὸν ἑνεται εἰς τὴν δευτέραν κλίσιν, π. χ. αἱ ἁγίαι, τῶν ἁγίων.

37 Γόμν. Γράψον ὅλους τοὺς σχηματισμοὺς τῶν ἑξῆς ὀνομάτων.

1) ἀρσεν. ὁ ναύτης, μαθητής, καπνοπώλης, χλίας, Ἀριστείδης, βορέας.

2) θηλυκ. ἡ ἑορτή, ῥίζα, μοῖρα, τράπεζα, κ.

4. Ὅσα θηλυκὰ τρέπουσι εἰς τὴν γενικὴν τὸ α εἰς ας ἔχουσι τὸ α βραχύ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν αἰτιατικὴν κλητικὴν.

38 Γόμν. Γράψον τοὺς σχηματισμοὺς τῶν ἑξῆς θηλυκῶν ὀνομάτων.

ἡ μοῦσα, μέλισσα, χάλαζα, ἥττα, δίαιτα, ξένος.

39 Γόμν. Γράψον τὰ ἑξῆς ὀνόματα τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὸ α εἰς τὴν ἐνικ. ὀνομ. αἰτ. καὶ κλητικὴν.

ῥωρα, ὦρα, πῆρα (σακκούλιον), αὔρα, λαύρα, σαύ-
 ἑλαία, χρεία, λεία, βασιλεία, κολακεία, κεραία,
 ῥα, χρεία.

Γύμν. Γράφον τὰ ἐξῆς ὀνόματα, τὰ ὅποτα ἔχουσι τὸ α βραχύ.
 α, μαῖα, μοῖρα, πεῖρα, σφαῖρα, 'πρῶρα, σφῦρα, εὔ-
 ρα, Εὐβοία, εὐγένεια, ἰέρεια, Ἀλεξάνδρεια, ἄγχυρα,
 ῥα, ἄγνοια, ἀσέβεια.

§ 19. ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΚΛΙΣΕΩΣ.

Ὄνόματά τινα τῆς πρώτης κλίσεως λέγονται περισπώ-
 ντα, διότι περισπῶνται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις. Ταῦτα κλί-
 νονται κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα.

Ἑνικός ἀριθμός.

ἡ	μνᾱ	ἡ	σुकῆ	ὁ	Ἑρμῆς	ὁ	Βορρᾶς
τῆς	μνᾱς	τῆς	σुकῆς	τοῦ	Ἑρμοῦ	τοῦ	Βορρᾶ
τῇ	μνᾱ	τῇ	σुकῇ	τῷ	Ἑρμῇ	τῷ	Βορρᾶ
τὴν	μνᾱν	τὴν	σुकῆν	τὸν	Ἑρμῆν	τὸν	Βορρᾶν
ὧ	μνᾱ	ὧ	σुकῇ	ὧ	Ἑρμῇ	ὧ	Βορρᾶ

Πληθυντικός ἀριθμός.

αἱ	μναῖ	αἱ	сукᾱῖ	οἱ	Ἑρμαῖ
τῶν	μνῶν	τῶν	сукῶν	τῶν	Ἑρμῶν
ταῖς	μναῖς	ταῖς	сукᾱῖς	τοῖς	Ἑρμαῖς
τάς	μνᾱς	τάς	сукᾱς	τοὺς	Ἑρμᾶς
ὧ	μναῖ	ὧ	сукᾱῖ	ὧ	Ἑρμαῖ

Γύμν. Γράφον τοὺς σχηματισμοὺς τῶν ἐξῆς περισπωμένων ὀ-
 νμάτων.

θηναῖ, γαλῆ, γῆ, λεοντῆ, ὁ Ἀπελλῆς, ἡ ἀπλῆ, ἡ
 ῥᾱ.

§. 20. ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ.

Κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενί-
 κη ὀνόματά, ὅσα λήγουσιν εἰς ος, καὶ οὐδέτερα, ὅσα λή-
 γουσι εἰς ον.

Ἑνικός.

Ὄν.	ὁ	ἄνθρωπος	ἡ	ψῆφος	ὁ	σωρός	τὸ
Γεν.	τοῦ	ἀνθρώπου	τῆς	ψήφου	τοῦ	σωροῦ	τοῦ
Δοτ.	τῷ	ἀνθρώπῳ	τῇ	ψήφῳ	τῷ	σωρῷ	τῷ
Αἵτ.	τὸν	ἄνθρωπον	τὴν	ψῆφον	τὸν	σωρόν	τὸ
Κλη.	ὦ	ἄνθρωπε	ὦ	ψῆφε	ὦ	σωρέ	ὦ

Πληθυντικός.

Ὄν.	οἱ	ἄνθρωποι	αἱ	ψῆφοι	οἱ	σωροί	τὰ
Γεν.	τῶν	ἀνθρώπων	τῶν	ψήφων	τῶν	σωρῶν	τῶν
Δοτ.	τοῖς	ἀνθρώποις	ταῖς	ψήφοις	τοῖς	σωροῖς	τοῖς
Αἵτ.	τοὺς	ἀνθρώπους	τάς	ψήφους	τοὺς	σωρούς	τὰ
Κλη.	ὦ	ἄνθρωποι	ὦ	ψῆφοι	ὦ	σωροί	ὦ

2. Εἰς τὴν δευτέραν κλίσειν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς·

α) Ὅσα τονίζονται ἐπὶ τῇ ληγουσῆς, εἰς μὲν τὴν γενικήν καὶ δοτικήν περισπῶνται, εἰς δὲ τὰς ἄλλας πτώσεις ὀξύνονται.

β) Τὰ προπαροξύτονα γίνονται παροξύτονα εἰς τὰς πέντε, αἱ ὁποῖαι ἔχουσι τὴν λήγουσαν μακράν.

γ) Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τρεῖς πτώσεις ὁμοίας τὴν ὀξυστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν.

δ) Τὸ α εἰς τὸ τέλος τῶν οὐδετέρων εἶναι βραχύ.

42 Γύμν. Γράψον τοὺς σχηματισμοὺς ὅλους τῶν ἑξῆς ἁρσενικῶν ὀνομάτων.

ὁ δῆμος, ἀδελφός, πόλεμος, ὦμος, ἄνεμος, Ζήρως, οἶκος, σίδηρος.

43 Γύμν. Γράψον ὅλους τοὺς σχηματισμοὺς τῶν ἑξῆς ὀνόματων.

ἡ νῆσος, κάμηλος, νόσος, δοχός, κιβωτός, ἀβυσσος, ἄμμος.

44 Γύμν. Γράψον ὅλους τοὺς σχηματισμοὺς τῶν ἑξῆς οὐρανίου ὀνομάτων.

τὸ χόρτον, ῥόδον, ποτήριον, ῥοδάκινον, μεταπρόσωπον, σῦκον, δῶρον, ἔρπετόν, οὖρον.

§ 21. ΠΕΡΙΣΠΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΚΛΙΣΕΩΣ

1. Ὀνόματά τινα τῆς δευτέρας κλίσεως ὀνομάζονται

ώμενα, διότι τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν περισπῶνται εἰς ὁ-
τὰς πτώσεις. Ταῦτα κλίνονται ὡς ἐφεξῆς.

Ἑρικός ἀριθμός.

μ.	ὁ	πλοῦς	τὸ	ὄστοῦν	ὁ	περίπλους
	τοῦ	πλοῦ	τοῦ	ὄστοῦ	τοῦ	περίπλου
	τῷ	πλῷ	τῷ	ὄστῳ	τῷ	περίπλῳ
	τὸν	πλοῦν	τὸ	ὄστοῦν	τὸν	περίπλουν
τ.	ὦ	πλοῦ	ὦ	ὄστοῦν	ὦ	περίπλου

Πληθυντικός ἀριθμός.

μ.	οἱ	πλοῖ	τὰ	ὄστᾱ	οἱ	περίπλοι
	τῶν	πλῶν	τῶν	ὄστῶν	τῶν	περίπλων
	τοῖς	πλοῖς	τοῖς	ὄστοῖς	τοῖς	περίπλοις
	τοὺς	πλοῦς	τὰ	ὄστᾱ	τοὺς	περίπλους
τ.	ὦ	πλοῖ	ὦ	ὄστᾱ	ὦ	περίπλοι

ὁ Γύμν. Γράψον τὰς πτώσεις τῶν ἐξῆς περισπωμένων ὀνομάτων.
ἀπόπλους, ὁ νοῦς, ὁ κατάπλους, τὸ κανοῦν, ὁ
σοῦς, ὁ ἀργυροῦς, ὁ ῥοῦς, ὁ εὔνους, ὁ εὔρους, ὁ
ψίνους. *χαρμῶν*

§ 22. ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ.

Εἰς τὴν τρίτην κλίσειν κλίνονται ὅλα τὰ περιττοσύλ-
λ- ἤγουσιν ὅσα ἔχουσιν εἰς τὴν ἐνικὴν γενικὴν μίαν συλ-
λ- ἡν περισσοτέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς.
τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ λήγει εἰς
ὁμῶνα ν, ρ, ς, ξ, ψ, ἢ εἰς τὰ φωνήεντα α, ι, υ, ω.
κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα.

Ἑρικός ἀριθμός.

ὁ	κλητῆρ	ὁ	μήν	ὁ	κώνωψ	ὁ	ἀγών
τοῦ	κλητῆρος		μηνός		κώνωπος		ἀγῶνος
τῷ	κλητῆρι		μηνί		κώνωπι		ἀγῶνι
τὸν	κλητῆρα		μῆνα		κώνωπα		ἀγῶνα
ὦ	κλητῆρ		μήν		κώνωψ		ἀγών

Πληθυντικός.

Ὀν.	οἱ κλητῆρες οἱ μῆνες οἱ κώνωπες
Γεν.	τῶν κλητῆρων μηνῶν κωνώπων
Δοτ.	τοῖς κλητῆρσι(ν) μηνσί(ν) κώνωψι(ν)
Αἰτ.	τοὺς κλητῆρας μῆνας κώνωπας
Κλητ.	ὦ κλητῆρες μῆνες κώνωπες

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀνομ.	ἡ χάρις ἡ ἐλπίς ἡ πλάξ
Γεν.	τῆς χάριτος ἐλπίδος πλακός
Δοτ.	τῇ χάριτι ἐλπίδι πλακί
Αἰτ.	τὴν χάριν ἐλπίδα πλάκα
Κλητ.	ὦ χάρις ἐλπίς πλάξ

Πληθυντικός.

Ὀνομ.	αἱ χάριτες ἐλπίδες πλάκες
Γεν.	τῶν χαρίτων ἐλπίδων πλακῶν
Δοτ.	ταῖς χάρισι(ν) ἐλπίσι(ν) πλαξί(ν)
Αἰτ.	τὰς χάριτας ἐλπίδας πλάκας
Κλητ.	ὦ χάριτες ἐλπίδες πλάκες

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀνομ.	ὁ λέων ὁ γίγας ὁ βοῦς
Γεν.	τοῦ λέοντος γίγαντος βοός
Δοτ.	τῷ λέοντι γίγαντι βοῖ
Αἰτ.	τὸν λέοντα γίγαντα βοῦν
Κλητ.	ὦ λέον γίγαν βοῦ

Πληθυντικός.

Ὀνομ.	οἱ λέοντες γίγαντες βόες
Γεν.	τῶν λεόντων γιγάντων βοῶν
Δοτ.	τοῖς λέουσι(ν) γίγασι(ν) βουσί(ν)
Αἰτ.	τοὺς λέοντας γίγαντας βόας
Κλητ.	ὦ λέοντες γίγαντες βόες

2. Εἰς τὴν τρίτην κλίσιν παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς·

α) Αἱ καταλήξεις ι, α, ας, τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι χεῖραι.

β) Τὰ μονοσύλλαβα εἰς μὲν τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν

εἰσὶν οἷον ποῦς, ποδός, ποδί, πόδα.

ἔξαιρεται ἡ γεν. καὶ δοτ. πληθ. τοῦ πᾶς, ἥτις εἶναι πᾶν, πᾶσι καὶ ἡ γεν. πληθ. τῶν ἐξῆς, ὁ παῖς, τὸ οὖς, τὸ φῶς, ὁ Τρώς, ἥτις εἶναι τῶν παίδων, ὧ των, φώτων, δάδων, ὧ των.

6 Γύμν. Γράψον τὰς πτώσεις τῶν ἐξῆς ὀνομάτων, σωτήρ τοῦ σωτήρος (ὦ σῶτερ), ὁ θῆρ τοῦ θηρός, ὁ ἄλξ τοῦ φύλακος, ὁ Ἀραψ τοῦ Ἀραβός, ἡ λαμ- τῆς λαμπάδος, τὸ εἶμα τοῦ στόματος, ὁ ποιμὴν ποιμένος, ὁ δράκων τοῦ δράκοντος, ὁ ἐλέφας τοῦ ελεφαντος, ὁ κώδων τοῦ κώδωνος, ὁ ῥήτωρ τοῦ ῥήτο- (ὦ ῥήτωρ), ὁ ἥρως τοῦ ἥρωος.

7 Γύμν. Γράψον τὰς πτώσεις καὶ τῶν ἐξῆς ὀνομάτων· ἀκτίς τῆς ἀκτίνος, ὁ Ἕλλην τοῦ Ἑλλήνος, ἡ ἀκτίς τῆς πτέρυγος, ὁ βῆξ τοῦ βηχός, ὁ τέττιξ τοῦ τειγός, ὁ Αἰθίοψ τοῦ Αἰθίοπος, ὁ γείτων τοῦ γεί- τος, ἡ ἀηδὼν τῆς ἀηδόνης, ὁ Μακεδὼν τοῦ Μακε- δος, ὁ αἰὼν τοῦ αἰῶνος, ὁ Λάκων τοῦ Λάκωνος, ὁ μαρτυρὸς τοῦ μάρτυρος, ἡ σάλπιγξ τῆς σάλπιγγος, ἡ φλοῖς τῆς φλεβός, ἡ φλόξ τῆς φλογός, τὸ φῶς τοῦ φω- τος, ὁ χαρίεις τοῦ χαρίεντος, ὁ Ἀθῶς τοῦ Ἀθῶνος.

8 Γύμν. Γράψον τὰς πτώσεις τῶν ἐξῆς ὀνομάτων, τὰ ὅποια εἰσὶν ἐν αἰτ. εἰς α καὶ εἰς ν· οἷον ὁ τρίπους αἰτ. τὸν τρίποδα τριποῦν.

χάρις τῆς χάριτος ἡ ἔρις τῆς ἐριδος, ὁ εὐέλπις εὐέλπιδος, ὁ ἄπατρις τοῦ ἀπάτριδος, ὁ ἀχαρίς ἀχαρίτος, ὁ πολῦπους τοῦ πολῦποδος.

§. 23. ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΚΛΙΣΕΩΣ.

Πολλὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως λέγονται συνηρη- μένα διότι εἰς τινὰς πτώσεις τὸ τελευταῖον φῶνην τῆς ῥίζης κατὰ τὴν ῥίζην συναϊροῦνται, ἔχουν ἐνοῦνται εἰς μίαν συλλαβὴν. Ταῦτα κλίνονται κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα.

Παραδείγματα α.

Ἑρικός.

Ὀν.	ὁ	ἄμελής	τὸ	στήθος	ἡ	ἡχώ
Γεν.	τοῦ	ἄμελοῦς(έος)		στήθους(εος)		ἡχοῦς(ου)
Δοτ.	τῷ	ἄμελεῖ(εῖ)		στήθει(εῖ)		ἡχοῖ(οῖ)
Αἰτ.	τὸν	ἄμελῆ(έα)		στήθος		ἡχώ(ω)
Κλ.	ὦ	ἄμελές		στήθος		ἡχοῖ

Πληθυντικός.

Ὀν.	οἱ	ἄμελεῖς(έες)	τὰ	στήθη(εα)	αἱ	ἡχοί
Γεν.	τῶν	ἄμελῶν(έων)		στηθῶν(έων)		ἡχῶν
Δοτ.	τοῖς	ἄμελέσι(ν)		στήθεσι(ν)		ἡχοῖς
Αἰτ.	τούς	ἄμελεῖς(έας)		στήθη(εα)		ἡχούς
Κλ.	ὦ	ἄμελεῖς(έες)		στήθη(εα)		ἡχοί.

49 Γύμν. Κατὰ τὰ παραδείγματα ταῦτα γράψον τὰς πτώσεις ἐξῆς ὀνομάτων.

α) ὁ εὐγενής, ἀληθής, Δημοσθένης (ὦ Δημόσθενες), κράτης, Διομήδης, Ἀριστοφάνης, Διογένης

β') τὸ τεῖχος, χεῖλος, ἔθνος, γένος, ἀληθές

γ') ἡ πειθώ, Ἑρατώ, Ἡώς, λεχώ, αἰδώς (αἰτ. αἰδῶ).

2. Τὰ κύρια ὀνόματα Θεμιστοκλῆς, Ἡρακλῆς, Σοφοκλῆς, Μεγακλῆς κλίνοντι κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα.

Ὀν. ὁ Περικλῆς γεν. τοῦ Περικλέους, δοτ. τῷ Περικλῇ, αἰτ. τὸν Περικλέα καὶ Περικλῆ, κλητ. ὦ Περικλεῖς.

Παραδείγματα β'.

Ἑρικά.

Ὀν.	ἡ	πράξις	τὸ	ἄστυ	ὁ	γλυκὺς
Γεν.	τῆς	πράξεως	τοῦ	ἄστεως	τοῦ	γλυκέος
Δοτ.	τῇ	πράξει(εῖ)	τῷ	ἄστει(εῖ)	τῷ	γλυκεῖ(εῖ)
Αἰτ.	τὴν	πράξιν	τὸ	ἄστυ	τὸν	γλυκὺν
Κλ.	ὦ	πράξις	ὦ	ἄστυ	ὦ	γλυκὺ

Πληθυντικά.

Ὀν.	αἱ	πράξεις(εες)	τὰ	ἄστη(εα)	οἱ	γλυκεῖς
Γεν.	τῶν	πράξεων	τῶν	ἀστέων	τῶν	γλυκέων
Δοτ.	ταῖς	πράξεσι(ν)	τοῖς	ἄστεσι	τοῖς	γλυκέσι

τ. τὰς πράξεις(εας) τὰ ἄστυ(εα) τοὺς γλυκεῖς(έας)
 λ. ὦ πράξεις(εες) ὦ ἄστη(εα) ὦ γλυκεῖς(έες)
 50 Γύμν. Κατὰ τὰ παραδείγματα ταῦτα γράψον τὰς πτώσεις τῶν
 ὀνομάτων·

1) ἡ ποίησις, ἡ κίνησις, ἡ πίστις, ἡ ὕβρις, ὁ ὄφις,
 πέλεκυς, ὁ πῆχυς, ὁ πρέσβυς· 2) τὸ πέπερι, ὁ τα-
 ρς, τὸ ταχύ, ὁ ἡδύς, τὸ ἡδύ, ὁ βραχύς, τὸ βραχύ.

Παραδείγματα γ'.

Ἑνικά.

ομ.	ὁ	βασιλεύς	ἰχθύς	Πειραιεύς
ν.	τοῦ	βασιλέως	ἰχθύος	Πειραιῶς(έως)
τ.	τῷ	βασιλεῖ(εῖ)	ἰχθύι	Πειραιεῖ(εῖ)
ς.	τὸν	βασιλέα	ἰχθύν	Πειραιᾶ(έα)
ητ.	ὦ	βασιλεῦ	ἰχθύς	Πειραιεῦ

Πληθυντικά.

ομ.	οἱ	βασιλεῖς(έες)	ἰχθῦς(ύες)	Πειραιεῖς(έες)
ν.	τῶν	βασιλέων	ἰχθύων	Πειραιέων
τ.	τοῖς	βασιλεῦσι(ν)	ἰχθύσι	Πειραιεῦσι
ς.	τοὺς	βασιλεῖς(έας)	ἰχθῦς(ύας)	Πειραιεῖς(έας)
ητ.	ὦ	βασιλεῖς(έες)	ἰχθῦς(ύες)	Πειραιεῖς(έες)

51 Γύμν. Κατὰ τὰ παραδείγματα ταῦτα γράψον τὰς πτώσεις τῶν
 ὀνομάτων·

ὁ ἵππεύς, ὁ ἱερεύς, ὁ ἄλκιεύς, ὁ γονεύς, ὁ Ἀχιλλεύς,
 ἡ δρῦς, ἡ ἰσχὺς, ὁ βότρυς, ὁ στάχυς, ὁ μῦς, ἡ ὀφρὺς,

§ 24. ΑΝΩΜΑΛΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ.

Τὰ ἐξ ἧς οὐσιαστικά λέγονται ἀνώμαλα, διότι δὲν κλί-
 νται κανονικῶς κατὰ τοὺς προεκτεθέντας τύπους.

1) Ἡ μήτηρ, τῆς μητρός, τῇ μητρὶ, τὴν μητέρα, ὦ μη-
 αῖ μητέρες, τῶν μητέρων ταῖς μητράσι, τὰς μητέρας, ὦ
 ἑσες.

2) Γύμν. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ(μὲν) γράψον τὰς πτώσεις τῶν

πατὴρ, ἡ θυγάτηρ, ἡ γαστήρ.

ε') Ὁ ἀνὴρ, τοῦ ἀνδρός, τῷ ἀνδρί, τὸν ἀνδρα, ὦ ἀνερ
 ἄνδρες, τῶν ἀνδρῶν, τοῖς ἀνδράσι, τοὺς ἀνδρας, ὦ ἀνδρες
 γ') Ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα, γεν. δεῖνος, δοτ. δεῖνι, αἶτ, δεῖ
 πληθ. οἱ, αἱ δεῖνες.

δ') Ἡ ἀπόκρεως, τῆς ἀπόκρεω, τῇ ἀπόκρεω, τὴν ἀπόκρεω
 ὦ ἀπόκρεως· αἱ ἀπόκρεω, τῶν ἀπόκρεων, ταῖς ἀπόκρεως
 ἀπόκρεως, ὦ ἀπόκρεω.

53 Γύμν. Γράψον τὰς πτώσεις τῶν ἐξῆς ἀνωμάλων ὀνομάτων

ἡ γυνή τῆς γυναικός, κλητ. ὦ γύναι, τὸ γάλα τῆς
 γάλακτος, τὸ γόνυ τοῦ γόνατος, τὸ δόρυ τοῦ δόρατος
 τὸ ὕδωρ τοῦ ὕδατος, ὁ κύων τοῦ κυνός, κλητ. ὦ κύων
 τὸ οὖς τοῦ ὠτός (αὐτί), ὁ Ζεὺς τοῦ Διός, τὸ φρέατος
 τοῦ φρέατος, ἡ θρίξ τῆς τριχός (δοτ. πλ. ταῖς θρίξ)

54 Γύμν. Γράψον τὰς πτώσεις τῶν ἐξῆς ὀνομάτων, τὰ ὅποια
 τὸν πληθ. ἀριθμὸν ἀλλάζουσι τὸ γένος·

ὁ	δεσμὸς	πληθ.	τὰ	δεσμὰ
ὁ	πλοῦτος	»	τὰ	πλούτη
ὁ	σταθμὸς	»	τὰ	σταθμά,

καὶ τὰς τοῦ πρεσβευτῆς (ὁ ἀπεσταλμένος), τὸ ὅποιοι εἰς
 πληθ. ἀλλάζει κλίσιν οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβειων.

2. Εἰς τὰ ἀνώμαλα ἀνέχουσι καὶ τὰ ἐξῆς ὀνόματα, ἐκ
 ὁποίων ἄλλα μὲν εἶναι ξενικά, ἄλλα δὲ τῆς κοινῆς γλώσσης.

1. Ὁ ψωμάς, τοῦ ψωμά, τῷ ψωμά, τὸν ψωμᾶν, ὦ ψωμάς
 οἱ ψωμάδες, τῶν ψωμάδων, (δοτ. λείπει), τοὺς ψωμάδες
 ψωμάδες.

2. Ὁ Ζώης, τοῦ Ζώη, τῷ Ζώη τὸν Ζώην, ὦ Ζώη.

3. Ὁ Ἰησοῦς, τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν, ὦ Ἰησοῦς.

55 Γύμν. Κατὰ ταῦτα γράψον τὰς πτώσεις τῶν ἐξῆς·

ὁ παπᾶς, ὁ ἄλευρᾶς, ὁ Ζωσιμᾶς, ὁ μαχαιρᾶς, ὁ Κίπας,
 ὁ Θωμᾶς, ὁ Βασίλης, ὁ Κωστῆς.

Προβλήματα πρὸς ἐπανάληψιν.

56 Γύμν. Ἐκ τῶν ὀνομάτων τοῦ 18 γύμν. γράψον χωριστὰ
 πρωτόκλιτα, δευτερόκλιτα καὶ ἀριτόκλιτα.

57 Γύμν. Πράξον τὸ αὐτὸ εἰς τὰ ὀνόματα τοῦ 19 γύμν.

58 Γόμν. Γράψον τὰ κύρια ὀνόματα τοῦ 22 γυμ
 ὡσιν, διηρημένον ἕκαστον εἰς συλλαβάς, οἷον Ἀ-θα-νε
 59 Γόμν. Γράψον τὰς πτωτικὰς καταλήξεις τῆς πρώ
 ρας, καὶ τρίτης κλίσεως χωριστά, καὶ σημείωσον ἕκαστη
 ἡν ποσότητα, γράφων ἐπ' αὐτῆς τὸ σημεῖον (·) ἢ (˘)
 60 Γόμν. Ἀντίγραψον τὸν ἀριθ. τῶν ἀναγνωσμάτων
 ἔκρινον ἐξ αὐτοῦ ὅλα τὰ ὀνόματα, σημειῶν ἐπ' αὐτῶν τῇ
 ἡν ἕκαστον ἀνήκει διὰ τῶν ψηφίων 1, 2, 3· οἷον

2 4 3 2 3

Γεώργιος εἶναι μαθητὴς ἐπιμελῆς καὶ χρηστὸς τὰ ἥθη.

61 Γόμν. Ἀντίγραψον ἐκ τῆς σελ. τῶν ἀναγνωσμάτων σου ὅλα
 οὐσιαστικά, ὅσα εἶναι εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν.

§. 25. ΓΕΝΙΚΗ ΤΟΥ ΕΠΙΘΕΤΟΥ.

1. Τὸ ἐπίθετον ἔχει τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλικόν καὶ οὐ-
 τερον· οἷον ὁ καλὸς (μαθητὴς), ἡ καλὴ (κόρη), τὸ καλὸν
 (βιβλίον).

2. Τὸ ἐπίθετον λέγεται,

1) Τρικατάληκτον, ἐὰν ἔχῃ τρεῖς καταλήξεις, ἥγουν μίαν
 ἰριστὴν δι' ἕκαστον γένος· οἷον ὁ ἄγιος, ἡ ἀγία, τὸ ἅγιον·

2) Δικατάληκτον, ἐὰν ἔχῃ δύο καταλήξεις, τὴν μίαν διὰ
 ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν, καὶ τὴν ἄλλην διὰ τὸ οὐδέτερον·
 ὡς καὶ ἡ ἐπιμελὴς, τὸ ἐπιμελές.

3) Μονοκατάληκτον, ἐὰν ἔχῃ μίαν μόνην κατάληξιν κοι-
 νήν· οἷον ὁ καὶ ἡ βλάξ.

3. Τὰ τρικατάληκτα ἔχουσι τοὺς ἑξῆς τύπους·

Καταλήξεις	ἀρσεν.	θηλυκ.	οὐδέτερο.
ης, ον	ἀγαθός,	ἀγαθή,	ἀγαθόν
α, ον	δίκαιος,	δικαία,	δίκαιον
ης, οὖν	χρυσούς,	χρυσῇ,	χρυσοῦν
ας, οὖν	ἀργυροῦς,	ἀργυρᾶ,	ἀργυροῦν
ειας, υ	παχύς,	παχεῖα,	παχὺ
εσσα, εν	χαρίεις,	χαρίεσσα,	χαρίεν
ᾶσα, αν	πᾶς,	πᾶσα,	πᾶν
αινα, αν	μέλας,	μέλανα,	μέλαν.

4. Ἐκ τῶν εἰς ὅς τρικατάληκτων ἐπιθέτων τὰ μὲν ἔχοντα

61. ος φωνήεν ἢ ρ ἔχουσι τὸ θηλυκὸν εἰς *ᾱ*, τὰ δὲ ἄλλα
 ἢ οἶον *τῆμιος, τιμία, ξηρός, ξηρά, κακός, κακή*.
 62. Ἐκ τῶν εἰς οὗς ἐπιθέτων τὰ εἰς *ροῦς* ἔχουσι τὸ θηλυ-
 κὸν εἰς *ᾱ*, τὰ δὲ ἄλλα εἰς *ῆ*.

62 Γύμν. Γράφον τὰ τρία γένη τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων·
*φίλος, ξένος, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἄξιος, ἀνάξιος, ἰ-
 γιος, θεῖος, λεῖος, ἀχρεῖος, καθάρως, λαμπρός, σοφός,
 δειλός, μικρός, ὠραῖος, στείρος, ἐπιδεικτικός, ξύλι-
 νος, ἀνθρώπινος, ἐρυθρός, ὀγδοός, χαλκοῦς, ἀπλοῦς,
 σιδηροῦς, κυανοῦς, πορφυροῦς, γλυκύς, ταχύς, βαρύν-
 ῃμις, γράψας, τάλας.*

63 Γύμν. Γράφον ὅλους τοὺς σχηματισμοὺς κατὰ τὰ τρία γέ-
 νη ἐξῆς·
*ὀρθός, γενναῖος, τρυφερός, σιδηροῦς, ὀξύς, πᾶς, με-
 λας, χαρίεις.*

6. Τὰ δικατάληκτα ἔχουσι τοὺς ἐξῆς τύπους·

<i>Καταλ.</i>	<i>ἄρσ. καὶ θηλυκ.</i>	<i>οὐδ.</i>	<i>γεν.</i>
<i>ος, ον</i>	<i>ὁ καὶ ἡ ἡμερος</i>	<i>τὸ ἡμερον,</i>	<i>ἡμέρου</i>
<i>ης, ες</i>	<i>ὁ καὶ ἡ ὕγις</i>	<i>τὸ ὕγις</i>	<i>ὕγιους,</i>
<i>ων, ον</i>	<i>ὁ καὶ ἡ σῶφρων</i>	<i>τὸ σῶφρον</i>	<i>σῶφρονος</i>
<i>ις, ι</i>	<i>ὁ καὶ ἡ φιλόπατρις</i>	<i>τὸ φιλόπατρι,</i>	<i>φιλοπάτριδος</i>
<i>ους, ουν</i>	<i>ὁ καὶ ἡ ταχύπους</i>	<i>τὸ ταχύπουν,</i>	<i>ταχύποδος</i>
<i>ωρ, ορ</i>	<i>ὁ καὶ ἡ ἀπάτωρ</i>	<i>τὸ ἀπατορ,</i>	<i>ἀπάταρος</i>

7. Ἐκ τῶν εἰς ος ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶναι κυρίως
 εἶναι σύνθετα ἀπὸ δύο λέξεις, οἶον *φιλό-τιμος*, καὶ ἄλ-
 λην, οἶον *βάρβχρος, γνώριμος, πατήριος, ὠφέλιμος, χέρος,
 ἥσυχος, τιθασός, κίβδηλος, ἀκόλουθος, βοηθός, κοινωνός.*

64 Γύμν. Γράφον τοὺς σχηματισμοὺς τῶν ἐξῆς δικατάληκτων
 ἐπέων·

*ἄφρωνος, εὐλόγος, φιλόστοργος, ἀσχημος, ἐξαί-
 τος, ὑπήκοος, περίφημος, διάφορος, ἐπίμονος, ἡ-
 χος, εὐτυχής, συνήθης (γεν. πληθ. συνήθων), εὐδ-
 μων, εὐελπίς, πολύπους, ἀμήτωρ.*

τοῖς πράοις (πραέσι) ταῖς πραείαις τοῖς πράοις (πραέσι)
 τοὺς πράους (πραεῖς) τὰς πραείας τὰ πραέα.

§ 27. ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΘΕΤΟΥ ΜΕ ΤΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΝ

1. Τὸ ἐπίθετον πρέπει νὰ συμφωνῇ μὲ τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον ἐπιθέτεται, κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

66 Γύμν. Ἐκαστον τῶν ἐξῆς οὐσιαστικῶν συνάρμοσον μὲ τὸ τόπιν αὐτοῦ ἐπίθετον, προτάσων αὐτὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τὸ ἀρμόζον ἄρθρον· π. χ.

θάλασσα, φρέαρ, βαθύς—ἡ βαθεῖα θάλασσα, βαθύ φρέαρ.

ἀνὴρ, γυνή, παιδίον, ἀγαθός· χρόνος, συλλαφωνῆεν, μακρός· ἡδονή, βραχύς· κόρη, φιλόνο·ς· βιβλίον, ὠφέλιμος· μάχαιρα, ὀξύς· μή·τάλας· τέκνον, εὐτυχής· ὁδός, εὐθύς· εἰ·ὠραῖος· ὕδωρ, διαφανής· χώρα, ἄκαρπος·κία, ψυχρός· τράπεζα, ξύλινος· ψῆφος, λας· παιδίον, φιλομαθής· γυνή, ἐλεήμων·λη, ἀργυροῦς· δόξα, μέγας· ὦρα, πολὺς· ὦ·καιρόν, πολὺς· κρέας, πολὺς· ἄλυσις, βαρύς

67. Γύμν. Γράψον τὰς αὐτὰς φράσεις εἰς τὴν πληθ. ὀνομακῆν· οἷον οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, αἱ ἀγαθαὶ γυναῖκες, τὰ ἀγαθὰ παιδία

2. Τῆς ἀπλῆς προτάσεως τὸ ὑποκείμενον πολλάκις π·διορίζεται ἀκριβέστερον διὰ προσθήκης μιᾶς ἢ πλείοτέρων·ξεων. Αἱ λέξεις αὗται ὀνομάζονται προσδιορισμοὶ τοῦ·κειμένου.

3. Ὁμοίως καὶ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν εἶναι οὐσιας·προσδιορίζεται πολλάκις ἀκριβέστερον διὰ προσθήκης μ·πλείοτέρων λέξεων. Αἱ λέξεις αὗται ὀνομάζονται προσ·σμοὶ τοῦ κατηγορουμένου.

4. Ἡ πρότασις, τῆς ὁποίας τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ κα·ρούμενον ἔχει προσδιορισμούς, ὀνομάζεται πεπλατυσμή

5. Ἐκφράζονται δὲ οἱ προσδιορισμοὶ κατὰ πρῶτον·πιθέτω.

Γύμν. Πλάτουνον τὰς ἐξῆς προτάσεις, γράφων ἁρμόδιον ἐπὶ ἀντὶ τῆς— οἷον ὁ—οἶνος εἶναι θρεπτικός—ὁ μέλας οἶνος εἶ-
ρεπτικός.

Ο—στρατιώτης φυλάττει. Ἡ—χιῶν τήκεται. Ἡ
ὁδὸς ἐπισκευάζεται. Ἡ—σημαία κυματίζει. Τὸ
ὕρ σβύνεται. Ὁ—μαθητῆς προκόπτει. Ὁ—μαθη-
τιμωρεῖται. Ὁ—γεωργὸς καλλιεργεῖ. Τὸ—ὕδωρ
ρίζει. Ὁ—ὁδοιπόρος κοιμᾶται. Τὸ—κλῆμα κόπτε-
ται. Ὁ—ποιμὴν ἀγρυπνεῖ.

Γύμν. Πλάτουνον τὰς ἐξῆς ἀπλᾶς προτάσεις προσθέτων ἀντὶ τῆς—
διον ἐπίθετον· οἷον ὁ κύων εἶναι—ζῶον—ὁ κύων εἶναι πιστὸν ζῶον.
Ὁ σχολεῖον εἶναι—κατάστημα. Τὸ εὐαγγέλιον εἶ-
—βιβλίον. Ὁ σίδηρος εἶναι—μέταλλον. Ὁ Κάιν
—ἄνθρωπος. Τὸ ἶον εἶναι—ἄνθος. Ὁ ὄφις εἶναι
—ὄφις. Ὁ Σαμψὼν ἦτον—ἄνθρωπος. Ὁ ἵππος εἶναι—
—ἵππος. Αἱ Πάτραι εἶναι—πόλις. Τὸ μάρμαρον εἶναι—
—μαρμάρου. Ἡ Ἰταλία εἶναι—χώρα. Ἡ Σῦρος εἶναι— νη-
—ἤπειρος. Ὁ μύρμηξ εἶναι—ἐντομον. Τὸ γάλα εἶναι—πο-
—τό. Τὸ ἔαρ εἶναι—ὥρα.

Γύμν. Πλάτουνον τὰς ἐξῆς ἀπλᾶς προτάσεις, προσθέτων ὅτε
εἰς τὸ ὑποκείμενον, ὅτε δὲ εἰς τὸ κατηγορούμενον ἀντὶ τῆς—ἀρ-
—στον ἐπίθετον· οἷον

Ἡ μάχαιρα κόπτει—ἡ ὀξεῖα μάχαιρα κόπτει.
Ἡ ἄρκτος εἶναι—θηρίον. Ἡ συναγρὶς εἶναι—ἰ-
—σχυρὸς. Ὁ—κύων δαγκάνει. Τὸ δίλεπτον εἶναι—νόμι-
—μος. Ὁ ἀδάμας εἶναι—λίθος. Ἡ—μέλισσα κεντᾷ. Ὁ
—ἄνθρωπος φυτεύει. Ἡ κλοπὴ εἶναι—πράξις. Τὸ ὁ-
—ρεῖν εἶναι—συνήθεια. Ὁ—ἄνθρωπος εἶναι μισητός.

Τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως, ὅταν εἶναι ἐπίθε-
—τον, πρέπει νὰ συμφωνῇ μὲ τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀ-
—ρίθμον καὶ πτώσιν.

Γύμν. Συμπλήρωσον τὰς ἐξῆς ἀτελεῖς προτάσεις προσθέτων ὡς
κατηγορούμενον ἁρμόδιον ἐπίθετον· οἷον
ὁδὸς εἶναι—=ἡ ὁδὸς εἶναι ὁμαλή.

Τὸ ὕδωρ εἶναι.— Ἡ θάλασσα εἶναι.— Τὸ ὄρος
 ναι.— Ἡ ἡμέρα εἶναι.— Ἡ νύξ εἶναι.— Τὰ ἔαρ
 ναι.— Τὸ ἐνδύμα εἶναι.— Ὁ δάκτυλος εἶναι.—
 πέλεκυς εἶναι.— Τὸ μέλι εἶναι.— Ὁ ἄρτος εἶναι.—
 Ἡ χιών εἶναι.— Ἡ χάρις εἶναι.— Ὁ χρυσοῦς
 ναι.— Ὁ Θεός εἶναι.— Ὁ ἀριστεῖδος ἡ τοσσημί

τὸ φρέαρ εἶναι βαθύ—τὰ φρέατα εἶναι βαθέα

— Ὁ λέων εἶναι γενναῖον θῆριον.— Ὁ λύκος εἶναι
 μοχαρές ζῶον.— Ἡ ἀλώπηξ εἶναι πανούργος.— Ὁ πικ-
 φίλος εἶναι πολύτιμον κτήμα.— Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς
 εἶναι ἀγαπητὸν παιδίον.— Ἡ αἰσθηδὸς ἀρκτοῦ εἶναι
 πικνύδον θῆριον.— Ἡ ὀξεῖα βελόνη κεντράει.—

— ἰονίς ροπή. Ὁ ἰονέ— νοτὴ νωτὸς. Ὁ νοῦ,

§ 28. ΒΑΘΜΟΙ ΤΟΥ ΕΠΙΘΕΤΟΥ.

— ἰονίς νοσηδία. Ὁ ἰλόν.— ἰονίς ἰσότη. ἰλ.

1. Τὸ ἐπιθετὸν ἐπιδίδχεται πρὸς βαθμύς, ὅσον ἐπὶ ὁδῷ
 ψηλότερος, ὑψηλότερος, βαθύς, βαθύτερος, βαθύτατος.
 μὲν πρῶτος βαθμὸς λέγεται θετικόν, ὁ δὲ δεύτερος σφην-
 τικόν καὶ ὁ τρίτος ὑπερθετικόν.

2. Τα συγκριτικά καὶ υπερθετικά γίνονται ἐκ τῶν θετικῶν
 ἀφοῦ προστεθῶσιν αἱ καταλήξεις τερος, τερα, τεραν καὶ πα-
 τατη, παταν, καὶ προποταίνθη. Τελεινταία, συλλαβὴ αὐτὴ
 ὡς φαίνεται εἰς τὰ ἐξῆς παραδείγματα.

Θετικόν.	Συγκριτικόν.	ὑπερθετικόν.
παπεινός	παπεινότερος	παπεινότατος
ἐνδοξός	ἐνδοξότερος	ἐνδοξότατος
σαφής	σαφέστερος	σαφέστατος
εὐγενής	εὐγενέστερος	εὐγενέστατος
βαθύς	βαθυτέρος	βαθυτάτος
χαρίεις	χαριέστερος	χαριέστατος
σώφρων	σωφρονέστερος	σωφρονέστατος
ἀπλούς	ἀπλούστερος	ἀπλούστατος
μέλας	μελαντέρος	μελαντάτος
πορφυροῦς	πορφυρώτερος	πορφυρώτατος

ης, κρῖνος. Ἡλιος, λαμπρός, σελήνη. Ὑδωρ, ὑγίει-
ός, οἶνος. Παιδεία, τίμιος, πλοῦτος. Λόγοι, ταπει-
ός, ἔργα.

76 Γύμν. Συμπλήρωσον τὰς ἐξῆς προτάσεις, γράφων εἰς ἕκαστον
οὐσιαστικὸν τὸ ἐπιθετὸν εἰς τὸν ἀρμόζοντα βαθμὸν· π. χ. τὸ ὕδωρ
ιαφανές, ἡ ὕαλος διαφανεστέρα, ὁ ἀήρ διαφανέστατος.

Οἱ ἀστέρες λαμπροί, ἡ Σελήνη λαμπρ. ὁ Ἡλιος
αμ. Ὁ βοῦς ἰσχυρόν, ὁ ἵππος ἰσ., ὁ λέων ἰ. ζῶον.
τὸ θέρος εἶναι εὐάρεστος ὥρα τοῦ ἔτους, τὸ φθινόπω-
ον εὐαρ. τὸ ἔαρ εὐαρ. Τὰ χόρτα εἶναι θρεπτικὴ τρο-
φή, ὁ ἄρτος θρεπ., τὸ κρέας θρεπ.

Γυμνάσματα πρὸς ἐπαράληψιν.

77 Γύμν. Ἀντίγραφον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναγνωσμάτων σου, καὶ
ημείωσον ὅλα τὰ ἐν αὐτῷ ἐπιθετα.

78 Γύμν. Πρόσθε εἰς ἕκαστον οὐσιαστικὸν τοῦ 19 γυμν. ἀρμό-
ιον ἐπιθετὸν.

79 Γύμν. Γράφον τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῶν ἐπιθέτων τοῦ 27 γυ-
μν. ἀτματος.

§ 29. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ.

1. Ἀριθμητικὰ ὀνομάζονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφρά-
ζουσιν ἀριθμοὺς ἢ τοὶ τὴν πληθὺν τῶν ὄντων. Διαιροῦνται δὲ
εἰς ἀπόλυτα, τακτικά, ἀναλογικὰ καὶ ἀφηρημένα.

2. Ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν ἀριθμῶν
εἰς, δύο, τρεῖς κτλ, μὲ τὰ ὁποῖα ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώ-
τησιν πόσοι;

3. Ἐκ τῶν ἀπολύτων κλίνονται μόνον τὰ εἰς, τρεῖς καὶ
τέσσαρες ὡς ἐφεξῆς·

ἀρσ. θηλ. οὐδ. ἀρσ. καὶ θ. οὐδ. ἀρσ. καὶ θ. οὐδ.

Ον. εἰς	μία	ἓν	τρεῖς	τρία	τέσσαρες	τέσσαρα
Γεν. ἑνός	μιας	ἑνός	τριῶν	τριῶν	τεσσάρων	τεσσάρων
Δοτ. ἐνί	μιᾶ	ἐνί	τρισί	τρισί	τέσσαρσι	τέσσαρσι
Αἰτ. ἕνα	μίαν	ἓν	τρεῖς	τρία	τέσσαρες	τέσσαρα

80 Γύμν. Κατὰ τὴν κλίσιν τοῦ εἰς κλίνον τὸ οὐδεῖς, μηδεῖς

Κατὰ δὲ τὴν κλίσιν τοῦ τρεῖς καὶ τέσσαρες τὸ δεκατρεῖς, δεκα-
εἴσαρες.

4. Τὰ ἄλλα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι
κλίτα. Τὰ δὲ διακόσιοι, τριακόσιοι . . . χίλιοι κλίνονται
πληθυντικῶς ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα.

5. Τὰ ἀριθμητικὰ εἴς, ἑξ, ἐπὶ καὶ ἑκατὸν δασύνονται
τὰ δὲ λοιπὰ ψιλοῦνται.

6. Σημεῖα δὲ γραπτὰ πρὸς παράστασιν τῶν ἀριθμῶν εἶχον
οἱ πρόγονοι ἡμῶν τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, τὰ ὅ-
ποια διήρεσαν εἰς τρεῖς τάξεις. Ἐκ τούτων δὲ ἡ πρώτη τά-
ξις περιέχουσα τὰ γράμματα α ἕως θ σημαίνει τὰς μονάδας,
ἐν ἕως ἑννέα, ἡ δευτέρα περιέχουσα τὸ ι ἕως π σημαίνει τὰς
δεκάδας, δέκα ἕως ἑννεήκοντα, καὶ ἡ τρίτη περιέχουσα τὸ ρ
ἕως ω σημαίνει τὰς ἑκατοντάδας, ἑκατὸν ἕως ἑννεακόσια.

7. Ἐκάστη ὁμως τάξις περιέχει ὀκτὼ μόνον γράμματα,
ἐνῷ χρειάζονται ἀριθμητικὰ σημεῖα ἑννέα. Διὰ τοῦτο προσέ-
θεσαν εἰς μὲν τὴν τάξιν τῶν μονάδων τὸ ζ (βζυ) πρὸς πα-
ράστασιν τοῦ ἑξ, εἰς δὲ τὴν τῶν δεκάδων τὸ ῃ (κόππα) πρὸς
παράστασιν τοῦ ἑννεήκοντα καὶ εἰς τὴν τῶν ἑκατοντάδων
τὸ ϖ (σαμπι) πρὸς παράστασιν τοῦ ἑννεακόσια.

8. Τὰ σημεῖα ταῦτα ὀξύνονται μὲν, ὅταν τημαίνωσι μο-
νάδας, δεκάδας καὶ ἑκατοντάδας, δέχονται δὲ κεραίαν ὑπο-
γεγραμμένην ἀριστερόθεν, ὅταν σημαίνωσι χιλιάδας· οἷον
βτζε' = 2365.

81 Γύμν. Γράφον διὰ λέξεων τοὺς ἐξῆς διὰ σημείων ἐκπεφρασμέ-
νους ἀριθμούς·

α', β', γ', δ', ε', ζ', η', θ', ι', ια', ιβ', κ', κα', κδ', λ',
λς', λζ', μ', μη', ν', νγ', νθ', ξ', ο', οδ', π', πζ', ῃ', ρ', ρδ',
ργ', ρκ', ρλ', ρν', σ', τ', υ', φ', φς', χ', ω', ϖ', α, απ',
αωβ'.

82 Γύμν. Πλάτουνον τὰς ἐξῆς προτάσεις, προσθέτων ἀντὶ τῆς—ἀρ-
μόδιον ἀριθμητικόν, οἷον ὁ Ἰωσήφ εἶδε—θαυμαστά ὄνειρα—ὁ Ἰωσήφ
εἶδε δύο θαυμαστά ὄνειρα.

Μία ἐβδομάς ἔχει—ἡμέρας. Ἐν ἔτος ἔχει—μῆνας.
Εἰς τὸ σχολεῖον ἡμῶν φοιτῶσι—παῖδες. Εἰς τὸ θρα-

μαθηταί. Ἡ ἀμαξία σύρεται ὑπὸ
—ἵππων. Ὁ ἐνῆλιξ ἄνθρωπος ἔχει—ὀδόντας. Ὁ ἔγ-
κλει—ἀπὸ τοῦ τοῦ φόρου μου στοιγίζει—δραχμὰς. Ἡ
φραγματική μου στοιγίζει—λεπτά. Ὁ Ἰακώβ εἶχε—
—ἰούς. Ὁ Ἰωσήφ εἶχε—ἀδελφοὺς. —μηνες—ἐχούσι—
ἡμέρας οὗτοι δὲ εἶναι ὁ Ἰανουάριος, Μάρτιος, Μαῖος,
Ιούλιος, Αὐγούστος, Ὀκτώβριος, Δεκεμβριος.—μῆ-
—ἐς ἐχούσι—ἡμέρας ὁ Ἀπρίλιος, Ἰουνίος, Σεπτέμ-
—ριος καὶ Νοέμβριος. Ὁ Φεβρουάριος ἔχει συνήθως—
—ἡμέρας. Ἡ ἡμέρα ἔχει—ὥρας. Ἡ ὥρα ἔχει—λεπτά.
Ἐγὼ—στόμα, —ὠτα, —ὀφθαλμούς, —χεῖρας, —δα-
—κτύλους. Ἡ ἀλφάβητος ἔχει—γράμματα, —ἡ γράμμα-
—των ἑνὰ καὶ—σύμφωνα.

Πόσα (δράμια) ἔχει ὁ ἀκάθ; Πόσας (ὀκάδας) ἔχει ὁ
—κατήρ; Πόσα λεπτά ἔχει ἡ δραχμή; Πόσων ἐτῶν
—ἦσσι; Πόσας τελευτάς ἔχει ἡ φραγματική σου; Πό-
—σας οἰκίας ἔχει ὁ τόπος τῆς διαμονῆς σου; Πόσοι μα-
—θηταὶ φοιτοῦσιν εἰς τὴν τάξιν σου; Πόσας ἡμέρας ἔ-
—χει ὁ ἔτος; Πόσους μῆνας ἔχει τὸ ἔτος; Πόσα πα-
—ράθυρα ἔχει ἡ αἰθούσα τῆς παραδόσεως; Πόσα πα-
—θύρα ἔχει ἡ οἰκία σου;

9. Τακτικά ἀριθμητικά εἶναι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαι-
—νοῦσι τὸν βαθμὸν ἢ τὴν τάξιν, τὴν ὁποίαν ἔχει τις. Ταῦτα
—εἶναι τὰ ἑξῆς.

—πρῶτος, δευτέρως, τρίτος, τέταρτος, πέμπτος, ἑκτος,
—ἑβδομος, ὄγδοος, ἑννάτος, δέκατος, ἐνδέκατος, δωδέ-
—κατος, δεκάτος τρίτος, —είκοστος, τριακοστός, καὶ.

10. Ὡς πρὸς τὰς ἀποκρίσεις τῶν ἐξῆς ἐρωτήσεων εὐχαι-
—ρετοὶ κατὰ τὴν τάξιν μὴν τοῦ ἔτους εἶναι ὁ Ἰούλιος, ἀπὸ τοῦ Ἰουλί-
—ου· ὁ ἑβδομος μὴν τοῦ ἔτους.

Πόσος κατὰ τὴν τάξιν εἶναι ὁ ἑνῆλιξ μὴν; Ποῖον

ἡμέραν τοῦ Δικαίου, τοῦ ἀδικησάντος, τοῦ ἐπὶ τῇ ἡμέ-
ραν τοῦ μηνὸς ἔχομεν σήμερον; Ἡμεῖς δὲ τὴν ἡμέραν τῆς
ἐβδόμης, Ποῖον ἔτος τῆς ἡλικίας σου ἔχεις συμπε-
πληρωμένον; Ποῖον ἔτος τῆς ἡλικίας σου διατρέχεις
ἤδη; Ποία εἶναι ἡ σελὶς τῆς γραμματικῆς σου, εἰς τὴν
ὁποίαν ἀρχίζει τὸ περὶ ἀριθμητικῶν; Ποῖα κατὰ τὴν
τάξιν εἶναι ἡ ἐντολὴ, ἥτις ἀπαγορεύει τὴν κλοπὴν;
Ποῖον κατὰ τὴν τάξιν εἶναι τὸ γυμνάσιον, τὸ ὁποῖον
ἡδη ἐπέξεργάσασαι; Ποῖον ἔτος ἐγεννήθης; Κατὰ ποίαν
ῥατὴν τῆς ἐσπέρας πλαγιάσεις, καὶ ποίαν ἐγειρεῖσαι ἐκ
τῆς κλίνης; Τί μέρος τῆς ἡμέρας εἶναι ἡ ὥρα; Τί μέ-
ρος τῆς ὥρας εἶναι τὸ λεπτόν; Τί μέρος τῆς δραχμῆς
εἶναι τὸ πεντάλεπτον;

85. Γύμνησιον τὰ τακτικά ἀριθμητικά ἀπὸ τοῦ ὀκτακταχέου
ἐκ τῆς τετρασκαχίας.

86. Ἀνάδοχα εἶναι τὰ ἀπλοῦς, διπλοῦς, τριπλοῦς, τε-
τραπλοῦς, κινεῖται δὲ τὰ διπλάσιος, τριπλάσιος, τετρα-
πλάσιος, κ. τ. ἔ., τὰ ὅποια εἶναι ἀπλοτάλητα.

87. Γύμνησιον κατὰ τὰς τρεῖς γένεσι τὰ ἐξ ἑξ ἀναλογικῶς κινεῖται
ἀπλοῦς, διπλοῦς, τριπλάσιος.

88. Ἀπλοῦς ἀριθμητικῶς εἶναι τὰ ἐξ ἑξ, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας,
ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, κ. τ. ἔ.

89. Διπλοῦς ἀριθμητικῶς εἶναι τὰ ἐξ ἑξ, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας,
ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, κ. τ. ἔ.

90. Τριπλοῦς ἀριθμητικῶς εἶναι τὰ ἐξ ἑξ, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας,
ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, κ. τ. ἔ.

91. Τετραπλοῦς ἀριθμητικῶς εἶναι τὰ ἐξ ἑξ, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας,
ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, κ. τ. ἔ.

92. Πεντάπλοος ἀριθμητικῶς εἶναι τὰ ἐξ ἑξ, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας,
ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, ἡ ἡμέρας, ἡ ὥρας, κ. τ. ἔ.

93. Ἐξ ἑξ ἀναλογικῶς κινεῖται ἀπλοῦς, διπλοῦς, τριπλοῦς, τε-
τραπλοῦς, κ. τ. ἔ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ.

§ 30. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ.

1. Ἀντωνυμίας λέγονται αἱ λέξεις τὰς ὁποίας ἀντικαθιστάται

ζόμεθα ἀντὶ ὀνόματος. Ἀντωνυμίαι εἶναι π. χ. ἐγώ, σύ, αὐτός, οὗτος, ὅστις, ἐμός, σός, τίς.

2. Αἱ ἀντωνυμίαι διακρίνονται εἰς ὅκτῳ εἶδη, τὰ ὅποια εἶναι τὰ ἑξῆς·

§ 34. Ἀ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

1. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι τρεῖς, ἐγώ, σύ, αὐτός. Μεταχειριζόμεθα δὲ αὐτάς, ἵνα ἐκφράζωμεν τὰ τρία πρόσωπα τῆς ὁμιλίας. Καὶ πρῶτον μὲν πρόσωπον λέγομαι ἐγώ, ὁ λαλῶν, δευτέρον δὲ λέγεσαι σύ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποτείνομαι, καὶ τρίτον λέγεται ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῖου ὁμιλῶ.

Κλίνονται δὲ ὡς ἑφεξῆς·

Ἐνικός.

	α' πρόσωπον.	β' πρόσωπον.	γ' πρόσωπον.
Ὀνομαστ.	ἐγώ	σύ	αὐτός· αὐτή· αὐτό
Γενική	ἐμοῦ καὶ μοῦ	σοῦ	αὐτοῦ αὐτῆς αὐτοῦ
Δοτική	ἐμοί καὶ μοί	σοί	αὐτῷ αὐτῇ αὐτῷ
Αἰτιατική	ἐμέ καὶ μέ	σέ	αὐτόν αὐτήν αὐτό

Πληθυντικός.

Ὀνομαστ.	ἡμεῖς	ὕμεις, σεῖς	αὐτοί αὐταί αὐτά
Γενική	ἡμῶν	ὕμῶν	αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
Δοτική	ἡμῖν	ὕμῖν	αὐτοῖς αὐταῖς αὐτοῖς
Αἰτιατική	ἡμᾶς	ὕμᾶς, σᾶς	αὐτούς αὐτάς αὐτά.

2. Αἱ ὀνομαστικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐγώ, σύ, αὐτός, ἡμεῖς, σεῖς, αὐτοί, κτλ. θέτονται ὡς ὑποκείμενα τῶν προτάσεων, ὅταν εἶναι αἰτία ἐμφάσεως ἢ ἀντιδιαστολῆς· εἰδὲ μή, παραλείπονται, π. χ. Δὲν σὲ καταδικάζω ἐγώ, ἀλλ' ὁ νόμος. Σὺ πταίεις. Αὐτός τὸ εἶπεν.

3. Ἡ αὐτός χρησιμεύει καὶ ὡς προσδιορισμὸς τῶν ἀντωνυμιῶν ἐγώ καὶ σὺ καὶ τῶν οὐσιαστικῶν, καὶ τότε διαπτέλλει αὐτὰ ἀπὸ τὰ ἄλλα· π. χ. ἐγώ αὐτός ἐπορεύθην. Αὐτός ὁ βασιλεὺς ἦλθεν (= ἐγὼ αὐτός μου, αὐτός του ὁ βασιλεὺς).

4. Ἡ αὐτός ἑναρθρὸς οὖσα ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτὸ καὶ ταὐτό(ν) σημαίνει ταυτότητα· οἷον τὰ αὐτὰ πάσχω.

5. Τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς αὐτὸς μεταχειρίζομεθα κατ' ὁποιοπῆν τῆς αὐ, οἷον ὁ πατήρ του, οἱ γονεῖς της, τὸ εἶδον.

88 Γύμν. Γράφον δέκα συντόμους προτάσεις ἐχούσας ὑποκείμενα ἀνά μίαν ἀπὸ τὰς δέκα ὀνομαστικὰς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν.

89 Γύμν. Γράφον ἀπὸ μνήμης τὴν κυριακὴν προσευχὴν, καὶ σὺ μείωσον τὰς εἰς αὐτὴν ὑπαρχούσας προσωπικὰς ἀντωνυμίας.

§ 32. 6'. ΚΤΗΤΙΚΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

1. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι σημαίνουσι τὸν κτήτορα, ἢ γοῦν τὸ πρόσωπον εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει τι. Εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς

α. πρόσωπον. β'. πρόσωπον.

ἐπὶ ἑνὸς κτήτορος ἐμός, ἐμή, ἐμόν σός, σή, σόν
ἐπὶ πολλῶν κτητόρων ἡμέτερος, α, ον ὑμέτερος, α, ον

2. Τοῦ τρίτου προσώπου ἡ κτητικὴ εἶναι ἄχρηστος.

3. Ἡ κτῆσις προσώπου ἐκφράζεται καὶ διὰ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν οἷον ὁ πατήρ μου, ἡ οἰκία σου, τὸ τέκνον αὐτοῦ, ὁ ἀγρός των.

4. Πρὸς πλειοτέρην δὲ ἔμφασιν προσθέτομεν εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὸ κτητικὸν ἰδικός οἷον ὁ ἰδικός μου πατήρ, ἡ ἰδική σου οἰκία, τὸ ἰδικόν του τέκνον.

90 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς φράσεις, ἀφοῦ τρέψῃς τὰς κτητικὰς εἰς γενικὰς προσωπικῶν π. χ.

Ἡ ἡμετέρα πατρίς = ἡ πατρίς ἡμῶν, ἡ ἰδική μας πατρίς. Τὰ σὰ ἔργα = τὰ ἔργα σου, τὰ ἰδικά σου ἔργα.

Ὁ ἐμός υἱός. Οἱ ὑμέτεροι παῖδες. Τὸ σόν ἐπάγγελμα. Οἱ ἡμέτεροι γονεῖς. Ὁ ἡμέτερος Γεώργιος προσφέρει ὑμῖν τοὺς ἀσπασμούς του. Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρωμεν, Θεέ. Σὲ δανεῖζω τὸ ἐμόν βιβλίον, ἐὰν καὶ σὺ μὲ δανεῖζης τὸ σόν.

91 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς φράσεις, ἀφοῦ τρέψῃς τὰς γενικὰς τῶν προσωπικῶν εἰς κτητικὰς π. χ.

ὁ πατήρ ἡμῶν = ὁ ἡμέτερος πατήρ. Ἡ οἰκία σου = ἡ σὴ οἰκία.

καὶ οἱ δοῦντές σου· ὁ κύριός μου· οἱ παῖδες ἡμῶν· ὁ πατήρ σου· ὁ πατήρ ὑμῶν· οἱ ἀδελφοί μου ἀφ' ὧν ἐγώ· τὰ δικά σας κοράσια. Πάτερ ἡμῶν. Μητέρα μου.

[illegible]

4. Αἱ ἀποπαθεῖς ἡ ἀσθενεῖς ἀποκρινόμεναι εἶναι τοῖς ἄλλοις

ἂ πρόσωπον. ὁ δὲ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος ἐστὶν ὁ αὐτὸς ὁ Χριστός.
ἐμαυτοῦ, ᾧ; οὐ σαυτοῦ, ᾧ; οὐ ἐαυτοῦ, ᾧ; οὐ

Μεταχειρίζομαι δε αυτάς ἐπ' αὐτοπαθείας, ἵνα ὅταν
ἐνεργεία τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφῃ ἀμείωσιν ἢ ἐμείωσιν ἐς
τὸ ὑποκείμενον π. χ. ἀγαπῶ ἑμαυτὸν βλαπτει σεαυτὸν
μωρὸς ἐπαίει ἑαυτὸν

2. Κλινούνται δε μόνον εις τας τρεις πλαγίας πτώσεις ως
ερικανόλην ή αλφεινίστα:

Εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώ-
που ὁ ὅλκιμος εἰς διόρθωσιν ὡς ἑξῆς.

α πρόσωπον   ο πρόσωπον.

δοξαζοντες τον κυριον αὐτοις ὡς αὐτοις, ὅτι αὐτοις

182 Εὐρύκλῃ Γράψαν ἄλλοις τοῖς κύριοις τῶν ἑρμηνειῶν αὐτοῦ παρ' ἑν-
καταστάσει κατὰ τὸ τοιοῦτον ἡ π' ἑρμηνεία ποιεῖται ἐκ νέου διὰ τὸν

34. 8. ΑΛΛΗΛΟΠΑΘΗΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ.

Λατρεύετε τον Θεόν με καθαρή καρδιά, απάντων με φόβον, με τα χεῖράς υμῶν ἀνοιχτάς, ὡς ἂν ἀνταποκριθῆτε τῷ Κυρίῳ·

ἐπὶ αὐτῇ ἰσχυροτέρως γὰρ οὖν οὐδὲν ἡ πλεονέστερα προσηγορία
ἐνεργῶσιν ἀμοιβαίως, τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο οἷον οἱ ἀδελφοὶ ἅ

2. Κρίνεται δε μόνον εις τας τρεις πλαγίας πτώσεις του

γεν. ἀλλήλων, ὅτ· ἀλλήλους καὶ ὁηλ. ἀλλήλαις, αἱτ. ἀλλή

93. Τὸν Ἀντίπατον καθ' ἑκαστὰς προτάσεις, καὶ σημείωσον διὰ

γραμμῆς τὰς αὐτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς· ἀντωνομιθεῖς.³⁰ ἢ δ' ἢ =

παῖς—εἶναι μεγαλείτερος— — ἡ οἰκία εἶναι κομψοτέρα— τὸ ὕδωρ—δὲν πίνεται.

95 Γόμν. Εἰς τὰς ἐξῆς προτάσεις ἀντὶ τῆς ἀντωνυμίας θές τὸ νομα, τὸ ὁποῖον αὐτονομάζει·

Οἱ τυφλοπόντικες κατατρώγουσιν ἀλλήλους, ὅτε αἱ τροφαὶ ἐλλείψωσιν εἰς αὐτούς. Νικῶμεν τὴν κακίαν ἀποφεύγοντες αὐτήν. Ἡ ὑπόληψις εἶναι ὡς ἄνθος ἐπὶ θραστον, διότι καὶ λεπτή τις πνοὴ δύναται νὰ τὴν φανίσῃ. Ὁ ἐλέφας δὲν καταχρᾶται οὔτε τὰ ἑαυτοῦ πλά οὔτε τὴν ἑαυτοῦ ῥώμην· διότι μεταχειρίζεται αὐτὸν μόνον πρὸς ὑπεράσπισιν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ὁμοίων τοῦ. Ὁ θεὸς σὲ ἐπλασεν, ἵνα τὸν ἀγαπᾷς. Ἐὰν ὁ σὸς ἐπὶ θρὸς πεινᾷ, δὸς εἰς αὐτὸν νὰ φάγῃ· ἐὰν δὲ διψᾷ, δὸς εἰς αὐτὸν νὰ πῖνῃ. Οἱ ἀληθινοὶ φίλοι εἶναι σπάνιοι, τῇ δυστυχίᾳ ἡμῶν γνωρίζομεν αὐτούς. Τὸ πάλαι κατέφυγον εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ οἱ παῖδες τοῦ Ἡρακλέους καὶ ὁ Ἀδραστος ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἀργεῖος, οὗτος μὲν ἐπειδὴ ἡδικοῦτο ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἐκεῖνοι ἐπειδὴ κατεδιώκοντο ὑπὸ τοῦ Εὐρυσθέως.

96 Γόμν. Εἰς τὰς ἐξῆς προτάσεις ἀντὶ τῶν ἐπαναλαμβανομένων νομάτων θές ἀρμοδίας ἀντωνυμίας·

Οἱ τυφλοπόντικες κατατρώγουσιν ἀλλήλους, ὅτε ἡ πείνα καταλάβῃ τοὺς τυφλοποντίκους. Ἡ ἀλήθεια ἐπὶ τέλους ὑπερνικᾷ τὰ ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα παρεμβάλλονται εἰς τὴν ἀλήθειαν. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἐπαινοῦν μὲν τὴν ἀρετὴν, πράττουσιν ὅμως ἐναντία τῆς ἀρετῆς. Προτιμότερον νὰ ὑποφέρωμεν ἀδικίαν ἢ νὰ πράξωμεν ἀδικίαν. Ἐὰν τις κατηγορῇ τὸν φίλον σου πόντα, ὑπερασπίσθητι τὸν φίλον σου. Ὁ θεὸς ἐδωκεν εἰς ἡμᾶς ψυχὴν ἱκανὴν νὰ γνωρίζῃ τὸν θεὸν καὶ ἀγαπᾷ τὸν θεόν. Οἱ Ἕλληνες πρέπει ν' ἀγαπῶσι τοὺς Ἕλληνας ὡς ἀδελφούς. Ὁ Ἕλλην πρέπει ν' ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα τοῦ Ἕλληρος.

§ 36. ζ'. ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ.

1. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι ὀνομάζονται αἱ λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐρωτῶμεν. Εἶναι δὲ

1) τίς ἄρσ. καὶ θηλ. καὶ τί οὐδέτ. γεν. τίνος.

2) ποῖος, ποία, ποῖον καὶ 3) πόσος πόση πόσον.

97 Γόμν. Σχημάτισον μὲ ἐκάστην τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν μίαν σύντομον πρότασιν, π. χ. τίς ἦλθε; τί ζῶον εἶναι τοῦτο; πον ζητεῖς;

§ 37. ζ'. ΑΟΡΙΣΤΟΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ.

4. Ἀόριστος ἀντωνυμία εἶναι ἡ εἰς ἄρσ. καὶ θηλ. καὶ οὐδ., ἥτις ἔχει γεν. τινός.

Δι' αὐτῆς σημαίνομεν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ἀορίστως, ἥγουν οὐκ εἰς τὸ ὀρίσσωμεν, π. χ. ἦλθεν ἄνθρωπός τις, δηλ. κάποιος ἄνθρωπος.

Σημ. Ἡ ἀντωνυμία λοιπὸν τις, τι εἶναι 1) ἐρωτηματικὴ καὶ 2) αόριστος. Ὡς ἐρωτηματικὴ εἰς τὴν ἐν. ὀνομ. ὀξύνεται, εἰς δὲ τὰς πτώσεις ἔχει τὸν τόνον εἰς τὴν ῥίζαν, οἷον τίς, γεν. τίνος, τί, αἰτ. τίνα κτλ. Ὡς αόριστος δὲ τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, οἷον τις, γεν. τινός, δοτ. τινί, αἰτ. τινά κτλ.

§ 38. ΕΓΚΛΙΤΙΚΑ.

1. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τις καὶ τί καθ' ὅλας τὰς πτώσεις καὶ τοὺς ἀριθμοὺς αὐτῆς ἐκφωνεῖται εἰς τὸν λόγον ὡς ὅτις τῆς προηγουμένης λέξεως, καὶ λέγεται ἐγκλιτικὴ, διότι ὡς ἔθως ἐγκλίνει τὸν τόνον τῆς, ἥγουν τὸν μεταβιβάζει εἰς τὴν προηγουμένην ἢ τὸν ἀποβάλλει.

2. Ἐγκλιτικὰ εἶναι προσέτι,

β'. αἱ ἀντωνυμίαι μοῦ, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ

γ'. ὅλαι αἱ ἀποκεκομμένοι πλάγιοι πτώσεις τῆς αὐτός, αὐτοῦ, τῆς κτλ.

δ'. τὰ μόρια πού, πώς, ποτέ, τέ, ποθέν, γέ.

3. Τὰ ἐγκλιτικὰ ταῦτα ἐγκλίνουνσι τὸν τόνον τῶν κατὰ τὴν ἐξῆς κανόνας.

1) Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένης

404 Γύμν. Πλάτουνον τὰς ἀπλᾶς προτάσεις τοῦ 68 γομν. προθέτων ἀντωνομίαν καὶ ἐπίθετον.

π. χ. ὁ στρατιώτης φυλλάττει—ἐκεῖνος ὁ ὑψηλὸς στρατιώτης φυλάττει.

402 Γύμν. Τὰς ἐξῆς πεπλατυσμένας προτάσεις ἀντίγραφον ἀπλ. παραλείπων τοὺς προσδιορισμούς.

Ἐκείνη ἡ κυπάρισσος εἶναι ὑψηλὸν δένδρον. Ἡ γὰρ ἡμετέρα ἐκκλησία εἶναι ὠραῖον κτίριον. Ἡ ἐμὴ μικρὰ ἀδελφὴ εἶναι ἐπιμελὴς μαθήτρια. Τὸ δροσερὸν τοῦτο ὕδωρ εἶναι καθαρὸν. Ὁ μέλας ἵππος μου εἶναι γενναῖον ζῶον. Τὸ εὐπειθὲς καὶ εὐτακτον τοῦτο παιδίον εἶναι ἀξιαγάπητον. Τὸ ἐμὸν ὠρολόγιον εἶναι ἀργυροῦν. Αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Ξέρξης ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐκεῖνος ὁ συχοφάντης εἶναι ἐπικίνδυνος ἄνθρωπος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΟΧΗΣ.

§ 41. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΡΗΜΑ, ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ, ΦΩΝΑΙ ΑΥΤΟΥ.

1. Ῥῆμα εἶναι λέξις, μετὰ τὴν ὁποῖαν λέγομεν, τί κάμει, τί πάσχει ἢ πῶς εἶναι πρόσωπον ἢ πρᾶγμα τι, ἔτι δὲ καὶ ποῖον καιρὸν ταῦτα συμβαίνουσιν.

403 Γύμν. Αἱ ἐξῆς λέξεις εἶναι ῥήματα, ἀντίγραφον αὐτὰ καὶ καὶ εὐκρινῶς.

Γράφω, χαράττω, λογαριάζω, κόπτω, τρίβω, πικρῶ, ψάλλω, πείθω, κτίζω, δανείζω, σπουδάζω, ὀργίζω, σφάζω, κτυπῶ, ἀγαπῶ, ὀνομάζομαι, τρίβομαι, ἀγαπῶμαι, διώχομαι, ῥάπτω, βλάπτω, ὑγιαίνω, περὶ τυχῶ, πλουτῶ, ζῶ, λούομαι, νίπτομαι, καλύπτομαι.

γράφωμαι, κοιμῶμαι, δέχομαι, μνημονεύω, καταχω-
ζω, παίζω.

2. Τὸ ῥῆμα λέγεται

1) Ἑνεργητικόν, ἐὰν σημαίνῃ, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ,
ὡς ῥίπτω, διδάσκω.

2) Παθητικόν, ἐὰν σημαίνῃ ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει,
ὡς λαμβάνω, δέχεται τὴν ἐνέργειαν ἄλλου, ὡς διώκομαι, διδά-
σκομαι.

3) Οὐδέτερον, ἐὰν σημαίνῃ ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνε-
ργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ὅτι ὑπάρχει εἰς τινα κατάστασιν, ὡς
γεννῶμαι.

4) Μέσον, ἐὰν σημαίνῃ, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ καὶ
ἐνέργεια ἐπιστρέφει εἰς τὸ ὑποκείμενον, ὡς κτενίζομαι,
δύομαι (= κτενίζω, ἐνδύω ἑμαυτόν).

Ἡ ἐνέργεια, τὸ πάθος, ἡ οὐδετερότης καὶ ἡ μεσότης ὀνο-
μάζονται διαθέσεις τῶν ῥημάτων.

3. Πρὸς δῆλωσιν τῶν τεσσάρων διαθέσεων τοῦ ῥήματος
ἡμεῖς ὡς φωνᾶς ἡγούμεν δύο τύπους, τὴν ὦ καὶ τὴν μαι. Καὶ
ἡ ὦ μὲν τῆς ὦ, ἡ ὅποια λέγεται ἐνεργητικῇ φωνῇ, ἐκφράζο-
μεν συνήθως τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν οὐδετερότητα· διὰ δὲ τῆς
μαι, ἡ ὅποια λέγεται παθητικῇ φωνῇ, ἐκφράζομεν τὸ πά-
θος καὶ τὴν μεσότητα.

4. Ὅλα τὰ εἰς ὦ ἐνεργητικὰ ῥήματα ἔχουσι καὶ παθητι-
κὰ εἰς μαι, ὡς κρύπτω, κρύπτομαι· φέρω, φέρομαι.

Πολλὰ ὁμοῦς ῥήματα ἔχουσι μίαν μόνην φωνήν, ὡς ὕγιαί-
νω, δέχομαι, ἐργάζομαι.

104 Γύμν. Τὰ ῥήματα τοῦ ἀνωτέρω γυμν. γράφω χωρισμένα
εἰς τὰς τέσσαρας διαθέσεις.

§ 42. ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ.

1. Τὸν χρόνον ἡγούμεν τὸν καιρὸν διαιροῦμεν εἰς τρία, εἰς
ἄντα μέλλοντα καὶ εἰς παρελθόντα ἡγούμεν περασμένον.
Οἱ λοιποὶ εἶναι ἢ παρῶν ἢ μέλλον ἢ παρελθόν.

2. Τὸ ῥῆμα ἔχει τινὰς τύπους, μὲν τοὺς ὁποίους ἐκφράζει

ὡς ποτε καὶ κατὰ τὴν ἀνάγκην, ὅτι ἡ ἀνάγκη ἐστὶν ἡ ἀνάγκη τοῦ ποτε καὶ ὅτι ἐστὶν
γόνται χρόνοι· καὶ εἶναι οἱ ἐξ ἧς, ωὐκ ἔστι, ωὐκ

4) Ὁ ἐνιστάς, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις γίνεται
τώρα, οἷον γράφω, παίζω, διώκομαι. παίζω, παίζω, παίζω

5) Ὁ μέλλων, ὁ ὁποῖος σημαίνει ὅτι ἡ πράξις θα γένηται
ἢ αὐτὴ γίνεται εἰς τὸ μέλλον, οἷον θέλω γράψαι, θέλω γράψαι. θέλω, θέλω, θέλω

6) Ὁ παρακείμενος, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
γεν εἰς τὸ παρελθόν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς διαρκεῖ. παράκειμαι, παράκειμαι, παράκειμαι

7) Ὁ ἀπαιτούμενος, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
μὴ, οἷον ἐγὼ γράφω, εἶμαι δευτερεύων. ἀπαιτούμενος, ἀπαιτούμενος, ἀπαιτούμενος

8) Ὁ παρατατικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
ἐξαινεῖται ἐν ὧ ἐνέμεται ἄλλο τι, οἷον ὅτε σὺ ἔπαιδες, ἐγὼ γὰρ ἔγραφα. παρατάτικος, παρατάτικος, παρατάτικος

9) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
ἀπλῶς εἰς τὸ παρελθόν, (οἷον ἔγραφα, ὡς ὡς ἔγραφα). ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

10) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
γίνει πρότερον ἄλλης, ἢ ὅπως μαθητῶν πρὸς τὸν διδάσκαλον. ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

11) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
ἐγγίζει τὸ παρόν, ὅτι ἡ ἐγγίζει τὸ παρόν, ὅτι ἡ ἐγγίζει τὸ παρόν. ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

12) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
μαθῆναι τὸ παρόν, ὅτι ἡ ἐγγίζει τὸ παρόν, ὅτι ἡ ἐγγίζει τὸ παρόν. ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

13) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
ἐκφράζονται διὰ μιᾶς λέξεως, καὶ λέγονται ἀπὸ τοῦ χρόνου. ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

14) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
καὶ λέγονται ἀπὸ τοῦ χρόνου, ὅτι ἡ ἐγγίζει τὸ παρόν, ὅτι ἡ ἐγγίζει τὸ παρόν. ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

15) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
ἐκφράζονται διὰ μιᾶς λέξεως, καὶ λέγονται ἀπὸ τοῦ χρόνου. ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

16) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
ἐκφράζονται διὰ μιᾶς λέξεως, καὶ λέγονται ἀπὸ τοῦ χρόνου. ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

17) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
ἐκφράζονται διὰ μιᾶς λέξεως, καὶ λέγονται ἀπὸ τοῦ χρόνου. ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

18) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
ἐκφράζονται διὰ μιᾶς λέξεως, καὶ λέγονται ἀπὸ τοῦ χρόνου. ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

19) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
ἐκφράζονται διὰ μιᾶς λέξεως, καὶ λέγονται ἀπὸ τοῦ χρόνου. ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

20) Ὁ ἀντιπαρθετικός, ὁ ὁποῖος σημαίνει, ὅτι ἡ πράξις ἐγγίζει
ἐκφράζονται διὰ μιᾶς λέξεως, καὶ λέγονται ἀπὸ τοῦ χρόνου. ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός, ἀντιπαρθετικός

ζων τὰς ἑαυτῶν μητέρας, πολέμιοι πληγώμε-
ν ἢ ἐκ πνέων, πολεμισταὶ ἀποθνήσκων.

§ 46. ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΛΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

1. Ἴνα κλίνωμεν, ἤγουν σχηματίσωμεν τὸ ῥῆμα, γί-
νεται αὐτό, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα, εἰς ῥίζαν καὶ κα-
ταλήξιν. π. χ. τὸ λύω, τρίβω, ἐλπίζω, ἔρχομαι, ῥίζαν
τὸ λύ, τρίβ, ἐλπίζ, ἔρχ, καὶ καταλήξιν τὸ ω καὶ οἱ
δὲ τελευταῖον γράμματα τῆς ῥίζης, τὸ ὅποιον ὑπάρχει
καταλήξεως λέγεται χαρακτήρ.

2. Οἱ τρεῖς ἄπλοι χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς καὶ πα-
θητικῆς σχηματίζονται κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα.

ΑΠΛΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ λύω.

Ἐνεργητικόν.

Παθητικόν.

Ὀριστική.

Ἐνεστώ.

λύ-ω, λύ-εις, λύ-ει	λύ-ομαι, λύ-εσαι, λύ-εται
λύ-ομεν, λύ-ετε, λύ-ουσι (ουν).	λυ-όμεθα, λύ-εσθε, λύ-ονται

Παρατατικός.

ἔλυ-ον(α), ἔλυ-ες, ἔλυ-ε	ἔλυ-όμην, ἐλύ-εσο, ἐλύ-ετο
ἐλύ-ομεν, ἐλύ-ετε, ἔλυ-ον(αν)	ἐλυ-όμεθα, ἐλύ-εσθε, ἐλύ-οντο

Ἀόριστος.

ἔλυσ-α, ἔλυσ-ας(ες), ἔλυσ-ε	ἐλύ-θην, ἐλύ-θης, ἐλύ-θη
ἐλύσ-αμεν, ἐλύσ-ατε, ἔλυσ-αν.	ἐλύ-θημεν, ἐλύ-θητε, ἐλύ-θησαν

Ἐνεργητικόν.

Παθητικόν.

Ἰποτακτική.

Ἐνεστώ.

λύ-ω, λύ-ης, λύ-ῃ	λύ-ωμαι, λύ-ῃσαι(εσαι),
λύ-ωμεν, λύ-ῃτε(ετε), λύ-ωσι(ουν)	λυ-ώμεθα, λύ-ῃσθε(εσθε)

Ἀόριστος.

λύσ-ω, λύσ-ης, λύσ-ῃ	λυ-θῶ, λυ-θῇς, λυ-θῇ
λύσ-ωμεν, λύσ-ῃτε(ετε), λυ-ώσι(ουν).	λυ-θώμεν, λυ-θῇτε, λυ-θῶσι

Προστακτική

Ἐνεστώ.

λύ-ε, ἄς (νά) λύ-ῃ	λύ-ου, ἄς (νά) λύ-ηται
λύ-ετε, ἄς (νά) λύ-ωσι(ουν).	λύ-εσθε, ἄς (νά) λύ-ωνται

Ἀόριστος.

ᾱς (νᾱ) λύσ η
ᾱς (νᾱ) λύσ ωσι(ουν). | λύ-θητι(σου), ᾱς (νᾱ) λυ-θῇ
| λύ-θητε (λυθῆτε), ᾱς λυ-θῶσι(θοῦν)

Ἀπαρέμφατος.

Ἐνεστώς.

| λύ-εσθαι.

Ἀόριστος.

| λυ-θῆναι(θῆ).

Μετοχαι.

Ἐνεστώς.

ν τοῦ λύ-οντος	ὁ λυ-όμενος—ου
σα τῆς λυ-ούσης	ἡ λυ-ομένη—ης
ν τοῦ λύ-οντος.	τὸ λυ-όμενον—ου.

Ἀόριστος.

ας τοῦ λύσ-αντος	ὁ λυ-θείς	τοῦ λυ-θέντος
ατα τῆς λυσ-άσης	ἡ λυ-θείσα	τῆς λυ-θείσης
αν τοῦ λύσ-αντος.	τὸ λυ-θὲν	τοῦ λυ-θέντος.

Παρακείμενος.

ὁ λελυ-μένος—ου
ἡ λελυ-μένη—ης
τὸ λελυ-μένον—ου.

ΠΩΣ ΣΧΗΜΑΤΙΖΕΤΑΙ Ο ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΟΡΙΣΤΟΣ.

παρατατικὸς εὐρίσκεται εἰς μόνην τὴν ὀριστικὴν
παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος τῆς ὀριστικῆς ἔχουσι καὶ
τοῦ ῥήματος αὐξῆσιν, ἥτις εἶναι δύο εἰδῶν·
ὅσα μὲν ῥήματα ἀρχίζουσιν ἀπὸ σύμφωνον, εἰς τὸν
αἰ ἀόρ. αὐξάνουσι κατὰ ἔν ἐ, π. χ. πιστεύω, κρύ-
πτ. ἐπίστευον, ἔκρηπτον, ἀόρ. ἐπίστευσα, ἔγραψα.
ἡσιν αὕτη λέγεται συλλαβική.
ἡ ῥήματα ἀρχίζουσιν ἀπὸ φωνῆεν εἰς τὸν παρατ.
πρέπουσι τὸ φωνῆεν εἰς μικρόν.
οἱ δὲ τὸ

η	οἶον ἀρχίζω	παρατ.	ἄρχιζον.
η	ἐλπίζω	παρατ.	ἔλπιζον

109 Τύμν. Γράψον τὴν μετοχὴν τοῦ παθ. παρακειμένον
μάτων τοῦ 108 γυμν.

110 Τύμν. Γράψον τοὺς σχηματισμοὺς τῶν τριῶν ἀπ-
νων τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητ. φωνῆς καθ' ὅλας τὰς ἐγν-
τὴν μετοχὴν τῶν ἐξῆς ῥημάτων.

Πράττω, κόπτω, κτίζω, ὀνομάζω, ἐλκύνω,
ἀόρ. εἰλκύνεσθην), ἀπαλλάττω.

§ 49. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ Β'. ΑΟ

1. Πολλὰ ῥήματα τῆς ἐνεργ. φωνῆς ἀντὶ τοῦ εἰ-
ρίστου ἔχουσιν ἄλλον ἀόριστον λήγοντα εἰς ον. Οὗ-
ται δεῦτερος ἀόριστος, π. χ. λαμβάνω, τυγχάνω,
ἀόριστος β'. ἔλαβον, ἔτυχον, ἔφυγον.

2. Ὁ ἐνεργ. β'. ἀόριστος εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν
ὡς παρατατικός, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις καὶ εἰς
τοχὴν ὡς ἐνεστώς. Διαφέρει δὲ τοῦ ἐνεστώτος καθό-
τὴν ἀπαρέμφατον περισπᾶται, εἰς δὲ τὴν μετοχὴν
ταὶ π. χ.

ὀριστ. ἔλαβον, ὑποτακτ. λάβω, προστ. λάβε, ἀπα-
ρεῖν, μετοχ. ὁ λαβών.

111 Τύμν. Γράψον ὅλους τοὺς σχηματισμοὺς τῶν ἐξ-
ρίστων.

Ἐφαγον, ἔφυγον, ἔπιον, ἔτυχον, εἶπον, εὗ-
ρον, (προστ. εἶπέ, εὔρέ, ἐλθέ).

3. Πολλῶν ῥημάτων παθητικῶν ὁ παθ. ἀόριστος
τίζεται καὶ χωρὶς θ, καὶ τότε τρέπει τὸ ε τῆς ρίζης
π. χ. ἀρπάζομαι, τρέφομαι, τρέπομαι, κλέπτομαι,
μαι, ἀόρ. ἤρπάγην, ἐτρέφην, ἐτρέπην, ἐκλάπην,
Οὗτος λέγεται παθητ. β'. ἀόριστος.

§ 50. ΠΕΡΙ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ.

1. Τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουσι χαρακτηριστὰ ὡς
ν, ρ, λέγονται ὑγράληκτα π. χ. στέλλω, διανέμω,
σπείρω.

2. Ὁ ἐνεργ. ἀόριστος τῶν ὑγράληκτων λήγει εἰς

εἰναι τὸ φωνῆεν τῆς ῥίζης, ἐὰν δὲ αὐτὸ εἶναι ε, τὸ
εἰ π. χ.

κρίνω, πλύνω, στέλλω, μένω, ἄορ. ἐψαλα, ἐκρίνα,
στεῖλα, ἔμεινα.

ὀγρόληκτα, ὅσα ἔχουσι ῥίζαν μονοσύλλαβον, εἰς
ἀόριστον καὶ εἰς τὴν μετοχὴν τοῦ παρακειμένου
τὸ ε καὶ εἰ εἰς α' π. χ.

μαι, σπείρομαι, ὄορ. ἐστάλθην, ἐσπάρθην, μετοχ.
ταλμένος, ἐσπαρμένος.

ῥήματα κρίνω, κλίνω, πλύνω, τείνω ἀποβάλλουσι
ὄν παθ. ὄορ. καὶ παρακείμενον ὄιον ὄορ. ἐκρίθην,
ετοχ. παρχ. κεκριμένος, τεταμένος.

αν. Τῶν ἐξῆς ῥημάτων γράψον τὰ πρῶτα πρόσωπα τοῦ
ἄορ. τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητ. φωνῆς καθ' ὅλας τὰς
καὶ τὴν μετοχὴν, καὶ τὴν παθητ. μετοχὴν τοῦ παρακει-

λλω, φθείρω, ἐκτείνω, πλύνω, δέρω, πλατύνω, μαραίνω
επλατυσμένος, μεμαραμμένος).

αν. Τρέφον εἰς ὄορ. τὰ ῥήματα τῶν ἐξῆς προτάσεων

ἡμερίς ἀναγγέλλει χαροποιά. Ἡ ἀκρασία βρα-
ν ζώην. Ὁ νυστάζων κλίνει τὴν κεφαλὴν. Ὁ
λλεται εἰς τὸ σχολεῖον. Ὁ ἄτακτος δέρεται.
μαραίνονται. Τὰ ἐνδύματα φθείρονται. Ἡ ὁ-
νεται. Ὁ Λάζαρος ἐγείρεται.

§ 54. ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ.

σχηματισμὸν τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ ῥήματος
τὰ ῥήματα θέλω, παρατ. ἤθελον, ἔχω, παρατ.
τὸ εἶμαι ἢ εἰμί, τὰ ὅποια διὰ τοῦτο λέγονται

ῥημα εἶμαι κλίνεται εἰς τοὺς ἀπλοὺς χρόνους ὡς ἐξῆς.

Ὅριστική.

Εἶναι. εἶμαι(εἰμί), εἶσαι, εἶναι(ἐστί).

Π.ληθ. εἴμεθα, εἴσθε, εἶναι(εἰσί).

ΠΑΡΑΤ. Εἰς τὸν ὅτι καὶ ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τοῦ κυρίου

ΠΑΡΑΓ. Πληθ. ἡμεῖς ἡσθες, χ ἡσθῶς

·κνιζαῖ, κλῑψῖ, ροῶ, ὡνά· ἡ προσηκονοῖ. ὡνὸλπ, ὡνὸλκ,

ΕΝΕΣΤ *Erix.* εἶμαι, εἴμαι, εἴμαι, εἴμαι

ΕΝΕΣΤ. *Παύλος* ΕΙΛΕΘΩ(Ω)ΛΕΥ) ΕΙΘΘΕ, ΕΙΥΧΙ(Ω)

Παράδειγμα

ENEIT *Eriz.* έσο, χ.π. ες (να) ηελευό:

ΕΝΕΣΤ. *1730* ἔσται τοῦ τοῦ ἁγίου (καὶ) πνεύματος

Απαρέμματος

ΕΝΕΣΤ. ³ $\omega\upsilon\lambda\iota\sigma\tau\acute{\alpha}\iota$ $\epsilon\iota\sigma\theta\eta\iota$ ($\epsilon\iota\sigma\iota$)

Νατογκή

ΕΝΕΣΤ. ὁ ὢν τοῦ ὄντος, ὁ οὐκ ἔστιν οὐκ ὄντων τὸ ὄν.

Σημ. Οἱ συνηματισμοὶ εἰμ(ι) ἐστὶ καὶ εἰσιν εἶναι ἐνχ

Տեղ. 38-՝ թե՛ քան չկույտ, ինչպես ինչ քան չկույտ, ինչպես ինչ քան չկույտ:

Σ. 10. ΕΚΚΛΗΤΙΚΟΝ ΤΟΝ ΕΚΚΛΗΤΙΚΟΝ ΚΑΙ

§. 52. ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ ΧΡΟ

1. Σύνθετοι γόνοι είναι αυτοί οι γόνοι, των οποίων οι γόνοι είναι γόνοι.

εἰς τὸν παῖδα ὁμοθυμῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ πατριάρχης ἐνός καὶ

συνεπώς καὶ τὸ Π' ἐποτρυνε ἐν τῷ ἐγγύς τῷ ἰσχυρῷ

ὁ δὲ μέγας εἶναι δύα εἰδῶν

Α) μέγ. λωκ. παρατατικός, ὅστις σημαίνει τὸ μέγ.

τεινόμενον ἢ ἐπαναλαμβάνόμενον πολλάκις, οἷον

φει ἡ θά γραφώ

2) ὁ συντελικὸς μέλιων, ὅστις σημαίνει τὸ

γείνηται ἅπασι μόνον, χωρὶς προτάσεων, αἶον θέλω γέ

γράφω.

2083-ἡγήμασι ζόντα· ἀπαρσθερεσι αὐτοῖς ἐλλογντο· ὁ γὰρ

καὶ ἐπεὶ τὸ βολητικὸν θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἀπαρτίζεται

παρεστῆ, ὁ δὲ ἄλλος τὸ ἐνείκωτος, τὸ ὑπολινωθεὶς τὰ

ἀποκόπτει τὸ γ , ὁ δὲ συντελικὸς τοῦ ἀορίστου,

ἡ δὲ πόλις αὐτὴ ἐκείνη· ὡς γὰρ εἶπε, οὐκ ἔστιν ἡ πόλις αὐτὴ ἐκείνη.

ναι· π. χ. παρατ. μέλλ. θέλω διώκει; θέλω διώκεσθαι

μετλ. (6249) διωξαι, 6624 διωχθη, 122415, 122415, 122415

2. μέτρον μέτρον θάω (=θέλω να ~~αγαπήσω~~ με την ύλη)

ἐγ. παρατ. μέλλ. τοῦ ἐνεστώτος, ὁ δὲ συντελικὸς μέλλ.
ἀριστεροῦ οἶον

παρατ. μέλλ. θά διώκω, θά διώκωμαι,
ἔσονται μέλλ. τῶν ἐσθλῶν, τῶν ἐσθλῶν.

4. Ὁ ἐνερῆς. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικὸς σχηματίζονται μετὰ τὸ βοηθητικόν, ἔχω καὶ εἶχον, καὶ μετὰ τὴν παθ. μεταβλητικὴν.

παρακείμενου, ὡς ἐφεξῆς. Παρακείμενος
ὑπερσυντελικός

ἔχω γεγραμμένον εἶχον γεγραμμένον

ἔχεις εἶχες
ἔχει εἶχε

ἔχομεν εἶχομεν

ἔχετε εἶχετε

ἔχουσιν εἶχουσιν

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ἔσονται ἔσονται

ΤΥΠΟΣ ΤΩΝ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΩΝ

ΑΠΛΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

ΧΡ. ΟΡΙΣΤΙΚ.   ΥΠΟΤΑΚΤ.   ΠΡΟΣΤΑΚΤ.   ΑΠΑΡΕΜΦ.

Ἔνεστώς.	τρίβ-ω	τρίβ-ω	τρίβ-ε	τρίβ-ειν.
	τρίβ-εις	τρίβ-ης		
	τρίβ-ει	τρίβ-ῃ	ᾶς (νά) τρίβ-ῃ	ΜΕΤΟΧΗ
	τρίβ-ομεν	τρίβ-ωμεν		ὁ τρίβ-ων
	τρίβ-ετε	τρίβ-ητε(ετε)	τρίβ-ετε	ἡ τρίβ-ουσα
	τρίβ-ουσι(ουν).	τρίβ-ουσι(ουν).	ᾶς(νά)τρίβ-ουσι.	τὸ τρίβ-ον.

Παράτ. ἔτριβ-ον(α), ἔτριβ-ες, ἔτριβ-ε, ἔτριβ-ομεν, ἔτριβ-ετε, ἔτριβ-ον(α)

Ἀόριστος.	ἔτριψ-α	τρίψ-ω		τρίψ-αι.
	ἔτριψ-ας(ες)	τρίψ-ης	τρίψ-ον(ε)	
	ἔτριψ-ε	τρίψ-ῃ	ᾶς τρίψ-ῃ	ΜΕΤΟΧΗ
	ἔτριψ-αμεν	τρίψ-ωμεν		ὁ τρίψ-ας
	ἔτριψ-ατε	τρίψ-ητε(ετε)	τρίψ-ατε	ἡ τρίψ-ασα
	ἔτριψ-αν.	τρίψ-ουσι(ουν).	ᾶς τρίψ-ουσι(ουν).	τὸ τρίψ-ας

ΣΥΝΘΕΤΟΙ ΧΡΟΝΟΙ.

Μέλ. ἄ καὶ ὅ. θά τρίβ-ω, θά τρίβ-ῃς, κτλ. ἢ θέλω τρίβει, θέλεις τρίβει κτλ.
 θά τρίψ-ω, θά τρίψ-ῃς κτλ. ἢ θέλω τρίψει, θέλεις τρίψει κτλ.

Παρακείμενος.	ἔχω	τετριμ-	ἔχω	τετριμ-	ἔχε	τετριμ-	ἔχειν	τετ-
	ἔχεις	μένον	ἔχῃς	μένον		μένον	μένον.	
	ἔχει	ἢ τρίψει κτλ.	ἔχῃ	ἢ τρίψει κτλ.	ᾶς ἔχῃ	ἢ τρίψ-ει κτλ.	ΜΕΤΟΧΗ	ὁ ἔχων τετ- μένον κτλ.

ὄντελ. εἶχον } τετριμ-   εἶχομεν } τετριμμένον
 εἶχες } μένον πληθ. εἶχετε }
 εἶχει } ἢ τρίψει   εἶχον } ἢ τρίψει.

ΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΩΝ.

ΑΠΛΟΙ ΧΡΟΝΟΙ.

Ρ. ΟΡΙΣΤΙΚ.	ΥΠΟΤΑΚΤ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡΕΜΦ.
τρίβ-ομαι	τρίβ ωμαι		τρίβ-εσθαι.
τρίβ-εσαι	τρίβ-ησαι(εσαι)	τρίβ-ου	
τρίβ-εται	τρίβηται-(εται)		ΜΕΤΟΧΗ.
τρίβ-όμεθα	τρίβ-ώμεθα	ἄς τρίβ-ηται(εται)	ὁ τρίβ-όμενος
τρίβ-εσθε	τρίβ-ησθε(εσθε)	τρίβ εσθε	ἡ τρίβ-ομένη
τρίβ-ονται	τρίβ-ωνται	ἄς τρίβ-ωνται.	τὸ τρίβ-όμενον

ἐτρίβ-όμην, ἐτρίβ-εσο, ἐτρίβ-ετο, ἐτρίβ-όμεθα, ἐτρίβ-εσθε,
ἐτρίβ-οντο.

ἐτρίψ-θην	τριψ-θῶ		τριψ-θῆναι
ἐτρίψ-θης	τριψ-θῆς	τριψ-θητι(τρίψου)	
ἐτρίψ-θη	τριψ-θῇ		ΜΕΤΟΧΗ.
ἐτρίψ-θημεν	τριψ-θῶμεν	ἄς τριψ-θῇ	ὁ τριψ-θείς
ἐτρίψ-θητε	τριψ-θῆτε	τρίψ-θητε(ῆῃτε)	ἡ τριψ-θείσα
ἐτρίψ-θησαν	τριψ-θῶσι.	ἄς τριψ-θῶσι(οῦν)	τὸ τριψ-θέν.

ΣΥΝΘΕΤΟΙ ΧΡΟΝΟΙ.

θὰ τρίβω-μαι, θὰ τρίβ-εσαι κτλ. ἢ θέλω τρίβεσθαι κτλ.

θὰ τριψ-θῶ, θὰ τριψ-θῆς κτλ. ἢ θέλω τριψ-θῇ κτλ.

εἶμαι	εἶμεθα	ἔσο	τετριμ-	ΜΕΤΟΧΗ.
εἶσαι	εἴσθε	ἄς εἶναι	μένος	
εἶναι	εἶναι	ἔστε	τετριμ-	ὁ τετριμμένος
		ἄς εἶναι	μένοι	ἡ τετριμμένη
				τὸ τετριμμένον

ἦμην	ἦμεθα		
ἦσο	ἦσθε	τετριμ-	τετριμμένοι
ἦτο	ἦσαν	μένος	

ὁ ἐργάζεσθαι καὶ αὐτὸς παίζει. Μὴ ἐμπι-
 οῦ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις εἰς οὐδένα ἐμπιστεύε-
 ῖ. Ἐγὼ ἐσφράγισα τὴν ἐπιστολὴν καὶ σὺ τὴν
 εἰλας. Εὐχου ὑπὲρ ἐμοῦ. Προσεύχου πάντο-
 ῖς τὸν θεόν, πιστεύε εἰς αὐτόν, καὶ ἔλπιζε εἰς
 ἀγαθότητά του. Πλήρωνε ἀμέσως ὅσα ἀγορά-
 ς. Μὴ ψεύδου, ἐὰν θέλῃς νὰ σὲ πιστεύῃ τις.

§ 53. ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΑ ΡΗΜΑΤΑ.

Ἐκτὸς τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα,
 ὅποια εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀρισι-
 περισπῶνται· π. χ. ἀγαπῶ, ἀγαπῶμαι· τυραννῶ, τυραν-
 νῶμαι· βεβαιοῶ, βεβαιουῶμαι. Τὰ ῥήματα ταῦτα λέγονται πε-
 ρισπώμενα πρὸς διάκρισιν αὐτῶν ἀπὸ τὰ ἄλλα ῥήματα, τὰ
 αὐτὰ λέγονται βαρύτερα.

Τὰ περισπώμενα διαφέρουσιν ἀπὸ τὰ βαρύτερα μόνον
 τὸν ἐνεστ. καὶ παρατ. τῆς ἐνεργ. καὶ παθ. φωνῆς. Εἰς δὲ
 ἄλλους χρόνους κλίνονται ὡς βαρύτερα.

Τὸ περισπώμενον ῥῆμα λέγεται·
 τῆς πρώτης συζυγίας, ἐὰν εἰς τὸ 6' πρόσωπον τοῦ ἐνε-
 στ. τῆς ὀριστικῆς λήγῃ εἰς ᾗς· π. χ. τιμῶ, τιμᾶς·
 τῆς δευτέρας, ἐὰν λήγῃ εἰς εἰς· π. χ. μισῶ, μισεῖς·
 τῆς τρίτης, ἐὰν λήγῃ εἰς οἷς· π. χ. βεβαιοῶ, βεβαιοῖς.
 Κλίνονται δὲ τὰ περισπώμενα ῥήματα εἰς τὸν ἐνεστ.
 παρατ. κατὰ τὰ ἐξῆς τρία παραδείγματα·

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑΙ.

ΕΓΚΛ. κ. ΧΡΟΝ. Α'. ΣΥΖΥΓ. Β'. ΣΥΖΥΓ. Γ'. ΣΥΖΥΓ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	νικῶ	φιλῶ	στεφανῶ
	νικᾷς	φιλεῖς	στεφανοῖς
	νικᾷ	φιλεῖ	στεφανοῖ
	νικῶμεν	φιλοῦμεν	στεφανοῦμεν
	νικᾶτε	φιλεῖτε	στεφανοῦτε
Παρατατικός	νικῶσι(ν)	φιλοῦσι(ν)	στεφανοῦσι
	ἐνίκων	ἐφίλουν	ἐστεφάνουν
	ἐνίκας	ἐφίλεις	ἐστεφάνους
	ἐνίκα	ἐφίλει	ἐστεφάνου
	ἐνικῶμεν	ἐφιλοῦμεν	ἐστεφανοῦμεν
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ἐνικᾶτε	ἐφιλεῖτε	ἐστεφανοῦτε
	ἐνίκων	ἐφίλουν	ἐστεφάνουν
	νικῶ	φιλῶ	στεφανῶ
	νικᾷς	φιλεῖς	στεφανοῖς
	νικᾷ	φιλεῖ	στεφανοῖ
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	νικῶμεν	φιλοῦμεν	στεφανοῦμεν
	νικᾶτε	φιλεῖτε	στεφανοῦτε
	νικῶσι(ν)	φιλοῦσι(ν)	στεφανοῦσι
	νίκα	φίλει	στεφάνου
	ᾶς νικᾷ	ᾶς φιλεῖ	ᾶς στεφανοῖ
ΑΠΑΡ. Ἑνεστώς	νικᾶτε	φιλεῖτε	στεφανοῦτε
	ᾶς νικῶσι(ν)	ᾶς φιλοῦσι(ν)	ᾶς στεφανοῦσι
	νικᾶν	φιλεῖν	στεφανοῦν
	νικῶν	φιλῶν	στεφανῶν
	νικῶσα	φιλοῦσα	στεφανοῦσα
ΜΕΤΟΧΗ	νικῶν	φιλοῦν	στεφανοῦν
	νικῶσα	φιλοῦσα	στεφανοῦσα
	νικῶν	φιλοῦν	στεφανοῦν
	νικῶν	φιλοῦν	στεφανοῦν
	νικῶν	φιλοῦν	στεφανοῦν

ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΩΝ.

ΠΑΘΗΤΙΚΑΙ.

Α. 2. ΧΡΟΝ. Α'. ΣΥΖΥΓ. Β'. ΣΥΖΥΓ. Γ'. ΣΥΖΥΓ.

ΠΕΡΙΣΤΙΚΗ Ἐνεστώς	νικῶμαι	φιλοῦμαι	στεφανοῦμαι
	νικᾶσαι	φιλεῖσαι	στεφανοῦσαι
	νικᾶται	φιλεῖται	στεφανοῦται
	νικώμεθα	φιλούμεθα	στεφανούμεθα
	νικᾶσθε	φιλεῖσθε	στεφανοῦσθε
	νικῶνται	φιλοῦνται	στεφανοῦνται
Παρατατικός	ἐνικώμην	ἐφιλούμην	ἐστεφανοῦμην
	ἐνικᾶτο	ἐφιλεῖτο	ἐστεφανοῦτο
	ἐνικᾶτο	ἐφιλεῖτο	ἐστεφανοῦτο
	ἐνικώμεθα	ἐφιλούμεθα	ἐστεφανούμεθα
	ἐνικᾶσθε	ἐφιλεῖσθε	ἐστεφανοῦσθε
	ἐνικῶντο	ἐφιλοῦντο	ἐστεφανοῦντο
ΟΤΑΚΤΙΚΗ Ἐνεστώς	νικῶμαι	φιλῶμαι	στεφανῶμαι
	νικᾶσαι	φιλῆσαι	στεφανῶσαι
	νικᾶται	φιλῆται	στεφανῶται
	νικώμεθα	φιλῶμεθα	στεφανῶμεθα
	νικᾶσθε	φιλῆσθε	στεφανῶσθε
	νικῶνται	φιλῶνται	στεφανῶνται
ΟΤΑΚΤΙΚΗ Ἐνεστώς	νικῶ	φιλοῦ	στεφανοῦ
	ᾶς νικᾶται	ᾶς φιλῆται	ᾶς στεφανῶται
	νικᾶσθε	φιλεῖσθε	στεφανοῦσθε
	ᾶς νικῶνται	ᾶς φιλῶνται	ᾶς στεφανῶνται
Ρ. Ἐνεστώς	νικᾶσθαι	φιλεῖσθαι	στεφανοῦσθαι
ΕΤΟΧΗ Ἐνεστώς	νικώμενος	φιλούμενος	στεφανούμενος
	νικωμένη	φιλουμένη	στεφανουμένη
	νικώμενον	φιλούμενον	στεφανούμενον.

Σημ. α. Οἱ τύποι τῆς γ' συζυγίας οἱ διὰ μικρῶν γραμμῶν εἶναι ἤδη ἄχρηστοί, καὶ ἀναπληροῦνται διὰ τῶν ἀντιστοίχων τοῦ βαρυτόνου εἰς ὦνω, ὅσον στεφανώνητε κτλ.

β. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν περισπωμένων, οἱ σχηματίζονται κατὰ τὰ βαρύτονα, ἔχουσι πρὸ τῆς καταλήξεως ἐν τῇ α' καὶ β' συζυγίᾳ ἡ, ἐν δὲ τῇ γ' ὦ π. χ. ἀόρ. ἐνεργήκησα, ἐφίλησα, ἐστεφάνωσα, παθ. ἐνικήθην, ἐφιλήθην, στεφανώθην.

Σημ. β. Τὰ ἐξῆς ῥήματα παραδίδουσι τὸν ἀνωτέρω κανόνα·

γελῶ,	ἐγέλασα,	ἐγέλασθην,	γελασμένος.
σπῶ,	ἔσπασα,	ἔσπασθην,	ἐσπασμένος.
θλῶ,	ἔθλασα,	ἔθλάσθην,	τεθλασμένος.
χαλῶ,	ἐχάλασα,	ἐχαλάσθην,	κεχαλασμένος.
τελῶ,	ἐτέλεσα,	ἐτελέσθην,	τετελεσμένος.
ἀφαιρῶ,	ἀφῆρσα,	ἀφῆρέθην,	ἀφῆρημένος.
ἐξαρκῶ,	ἐξήρκασα,	ἐξηρκέσθην,	
ἐπαινῶ,	ἐπῆνεσα,	ἐπῆνέθην,	ἐμῶ, ἤμεσα.

Τὸ δὲ ζῶ εἰς τὸν ἐνεστ. καὶ παρατ. τρέπει τὸ ὦ εἰς οἶον ζῶ, ζῆς, ζῆ κτλ.

119 Γύμν. Γράφον τοὺς σχηματισμοὺς 1) χωριστὰ τῶν ἐξῆς μᾶτων· σιωπῶ σιωπᾶς, γεννῶ γεννᾶς, πατῶ πατεῖς, ἐνοχλῶ ἐνοχλᾶς, ἀνορθῶ ἀνορθοῖς (παρατ. ἠνώχλου, ἠνώρθουν), βεβαιῶ βεβαιοῖς, πικρῶ ἐπικυροῖς· 2) τὰ ἐξῆς συγχωνεύων ἀνὰ τρία τῶν τριῶν ζυγίων εἰς μίαν, τιμῶ, ἀγνοῶ, ζημιῶ, διψῶ, δυστυχῶ, μισθῶ· τιμῶ, ἀγνοεῖς, ζημιοῖ.

τιμῶμεν, ἀγνοεῖτε, ζημιοῦσι κτλ.

120 Γύμν. Τῶν ἐξῆς προτάσεων τὰ ῥήματα τὰ δι' ἀραιῶν γράμματος τρέψον εἰς πληθ. ἀριθμόν, καθὼς καὶ τὰς μὲ αὐτὰ ἡνωσας λέξεις·

Ὁ ἀμελής ἀγαπᾷ τὰ παιγνίδια καὶ μισεῖ μελέτην. Ἐγὼ ἀγαπῶ καὶ καλλιεργῶ τὰ δ' ὅ· Ὁ κύων οὗτος σὲ περιποιεῖται καὶ σὺ τὸν κ' πᾶς. Ὁ ἀχάριστος λησμονεῖ τὰς εὐεργεσίας. Ἦ πα, ἄκουε ὁμως. Προτίμα τοὺς ἐρυθριῶ τῶν ὠχριῶντων. Τελείωσον τὸ ἔργον σήμερι

κύων ὕλακτεῖ, ὁ ταῦρος मुखᾷται, ἡ μέλισσα βομβεῖ, ὁ λέων βρυχᾷται, ὁ ἀλέκτωρ λαλεῖ. Ὁ κύων ὕλακτεῖ, ὁ ταῦρος ἐμυκᾷτο, ἡ μέλισσα ἐβόμβει, ὁ λέων ἐβρυχᾷτο, ὁ ἀλέκτωρ ἐλάλει. Πάντοτε ὁ κύων θά ὕλακτῇ, ὁ ταῦρος θά मुखᾷται, ἡ μέλισσα θά βομβῇ, ὁ λέων θά βρυχᾷται καὶ ὁ ἀλέκτωρ θά λαλῇ. Ὁ ψεύστης ἀπατᾷ ἑαυτόν. Ὁ ἄγριος ἵππος ζῇ ἐλεύθερος. Ὁ νόμος ἐλευθεροῖ. Ὁ νικητὴς στεφανοῦται. Γελαῖ καλῶς ὅστις γελαῖ τελευταῖος.

121 Γύμν. Τρέψον τὰνάπαλιν τὰ πληθυντικὰ ῥήματα τὰ δι' ἀραιῶν γραμμάτων εἰς ἐνικά.

Οἱ μαθηταὶ τὸν ἡρώτων. Οἱ ἰδιοτελεῖς ἐνθυμοῦνται ὅσας ἔκαμον εὐεργεσίας καὶ λησμονοῦσιν ὅσας ἔλαβον. Ὅσοι εὐεργετοῦσιν ἀμέσως ὑποχρεοῦσι δῖς. Μὴ πωλεῖτε τὸ δέριμα τῆς ἀρκτοῦ πρὶν τὴν φονεύσητε. Ἐὰν οἱ μῶροι ἐγνώριζον νᾶσιωπῶσι, θὰ ἐθεωροῦντο φρόνιμοι. Τιμωροῦνται οἱ μαθηταί, οἱ ὅποιοι κηλιδοῦσι τὰ βιβλία των. Οἱ Ἕλληνες ἠλευθέρουν τὴν πατρίδα των. Αἱ χελῶναι γεννῶσιν ὠά. Τίνες μαθηταὶ ἐκ πληροῦσι τὰ καθήκοντά των;

ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΝ.

122 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις, ἀφοῦ τρέψῃς τὰ ῥήματα αὐτῶν 1) εἰς παρ. 2) εἰς ἀρ. καὶ 3) εἰς μέλλοντα.

Ὁ ἵππος χρεμετίζει. Ὁ ὄνος ὀγκανίζει. Ἡ ὄρνις ἀρκαρίζει. Ὁ ἰχθὺς κολυμβᾷ. Ἡ μέλισσα κεντᾷ. Ὁ στρατιώτης φυλάττει. Ὁ ὀκνηρὸς κλέπτει. Τὸ παιδίον κλαίει. Οἱ ἔμποροι ἀγοράζουσι καὶ πωλοῦσιν. Οἱ βασιλεῖς βασιλεύουσιν. Ὁ μανθῦας θερμαίνει. Ὁ γεωργὸς σκάπτει καὶ σπείρει καὶ φυτεύει. Ὁ τύραννος ἀ-

δεικεῖ. Ὁ ὑπηρετής ὑπακούει. Ὁ κώνωψ αὐλεῖ. Σὺ ὁμιλεῖς. Ἡ ἐργασία πλουτίζει.

123 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις, ἀφοῦ τρέψῃς τὰ ῥήματα αὐτῶν 1) εἰς παθ. ἀορ. 2) εἰς παθ. μέλλ. καὶ 3) εἰς παθ. παρακειμενον.

Ὁ βοῦς σφάζεται. Τὸ κρέας κόπτεται. Ὁ λαγὸς φονεύεται. Ὁ σίδηρος σφυρηλατεῖται. Ὁ κακὸς τιμωρεῖται· ὁ καλὸς ἀγαπᾶται καὶ ἐπαινεῖται. Ἡ ἐπιστολή στέλλεται. Ὁ ἀγρὸς σκάπτεται καὶ σπείρεται. Τὰ φύλλα ξηραίνονται. Τὰ ἄνθη μαραίνονται. Σεῖς σηκώνεσθε. Ἐγὼ ἐναντιοῦμαι. Σὺ ψεύδεσαι.

§ 54. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ.

1. Πολλὰ ἐκ τῶν ῥημάτων κλίνονται παρὰ τοὺς προεκτεθέντας τύπους, καὶ διὰ τοῦτο λέγονται *ἀνώμαλα*.

2. Ἡ ἀνωμαλία τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν περιορίζεται εἰς τὸν ἀόριστον (Ἀ.) καὶ εἰς τὴν μετοχὴν τοῦ παθ. παρακειμένου (Π.). Τοῦτο δὲ δεικνύει ὁ ἐξῆς

Ἀλφαθητικὸς κατάλογος τῶν ἀνωμάτων.

Ἄγω (μετῷ). Ἀ. ἤγαγον ὑπ-άγω (ἀμετάβ.) Ἀ. ὑπῆ, α. ἁμαρτάνω, Ἀ. ἡμάρτησα (ἡμαρτον), Π. ἡμαρτημένος. ἀνα-θρίνω, Ἀ. ἀνέθην, ὑποτ. ἀναθῶ, προστ. ἀνάθῃ καὶ ἀνάθα, ἀορ. ἀναθῆναι, μετχ. ὁ ἀναθάς. Οὕτω κλίνονται καὶ ἄλλα σύνθετα, π. χ. καταθρίνω, διαθρίνω κτλ. ἀναλσχω (ἐξωδεύω), Ἀ. ἀνήλωσα, παθ. (κατ)ηναλώθην, Π. (κατ)ηναλωμένος.

ἀνοίγω, Ἀ. ἤνοιξα καὶ ἠνέωξα, Π. ἀνεωγμένος.

ἀπο-θνήσκω, Ἀ. ἀπέθανον, Π. ἀποθαμμένος.

ἄρεσκω, Ἀ. ἤρεσα, παθ. ἠρέσθην.

αὐξάνω, Ἀ. πύξισα, παθ. πύξίσθην, Π. πύξιμένος.

ἀφίνω, Ἀ. ἄφησα, παθ. ἀφέθην, Π. ἀφειμένος.

βάλλω, Ἀ. ἔβαλον, παθ. ἐβλήθην, Π. βεβλημένος.

βαρύνω, Ἀ. ἐβάρυνα, παθ. ἐβαρύνθην, Π. βεβαρημένος.

- βλέπω, Ἄ. εἶδον (ἀπέβλεψα), ὑποτ. ἴδω, προστ. ἰδέ.
 βόσκω, Ἄ. ἐβόσκησα, παθ. ἐβοσκήθην.
 βυζάνω, Ἄ. ἐβύζασα, παθ. ἐβυζάσθην, Π. βυζασμένος.
 γηράσκω, Ἄ. ἐγήρασα, Π. γεγηρακώς, υἷα, ὅς.
 γίνομαι, Ἄ. ἔγεινα (ἐγενόμην), Π. γεγεννημένος.
 γινώσκω, Ἄ. ἔγνωσα (ἔγνων), παθ. ἐγνώσθην, Π. ἐγνωσμέ-
 νος. Οὕτω καὶ ἀναγινώσκω.
 δαγκάνω (δάκνω). Ἄ. ἐδάγκασα, παθ. ἐδαγκάσθην.
 δεικνύω (δείχνω), Ἄ. ἔδειξα, Π. δεδειγμένος.
 δέομαι, Ἄ. ἐδεήθην.
 δίδω, Ἄ. ἔδωσα, προστ. δός, μετχ. ὁ δώσας (δούς), παθ. ἐδό-
 θην, Π. δεδομένος.
 δύναμαι, Ἄ. ἠδυνήθην.
 ἐντρέπομαι, Ἄ. ἐντράπην.
 ἐρχομαι, Ἄ. ἦλθον, προστ. ἐλθέ.
 εὔρισκω, Ἄ. εὔρον (ἤυρον), παθ. εὔρέθην, Π. εὔρημένος.
 εὔχομαι, Ἄ. ἠύχθην.
 ζευγνύω, Ἄ. ἐζευξα. Π. ἐζευγμένος.
 θέλω, παρατ. ἤθελον, Ἄ. ἠθέλησα.
 θέτω, Ἄ. ἔθεσα (ἔθηκα), προστ. θές, παθ. ἐτέθην, Π. θεμένος
 (τεθειμένος).
 καίω, Ἄ. ἔκυσσα, παθ. ἐκύθην καὶ ἐκάην, Π. κεκαυμένος.
 καλῶ, Ἄ. ἐκάλεσα, παθ. ἐκαλέσθην (ἐκλήθην), Π. καλεσμέ-
 νος (κεκλημένος).
 κάμνω, Ἄ. ἔκαμον, Π. καμωμένος.
 κατ-έχω, Ἄ. κατέσχον, προστ. κάτασχε, παθ. κατεσχέθην, Π.
 κατεσχημένος.
 κλαίω, Ἄ. ἐκλαυσα, παθ. ἐκλαύσθην, Π. κλαμένος.
 λαμβάνω, Ἄ. ἔλαβον, παθ. ἐλήφθην, Π. (κατειλημμένος).
 λανθάνω, Ἄ. ἐλάνθασα, παθ. ἐλανθάσθην, Π. λανθασμένος.
 λαχαίνω (λαγχάνω), Ἄ. ἔλαχον.
 λέγω, Ἄ. εἶπον (συνέλεξα), Π. εἰρημένος (συνειλεγμένος).
 μαθαίνω, Ἄ. ἔμαθον, Π. (με)μαθημένος.
 μιγνύω, Ἄ. ἐμίξα, παθ. ἐμίχθην, Π. μεμιγμένος.
 παθαίνω, Ἄ. ὤλισσθαι.

ὀμνύω, ᾿Α. ὠμοσα, πθ. ὠμόθην.
 παίρ(ν)ω, ᾿Α. ἐπῆρα, ὑπτ. (ἐ)πάρω, Π. παρμένος.
 πάσχω καὶ παθαίνω, ᾿Α. ἔπαθον.
 πετῶ, ᾱς, ᾿Α. ἐπέταξα.
 πιάνω, ᾿Α. ἐπίασα, πθ. ἐπιάσθην, Π. πιασμένος.
 πίνω, ᾿Α. ἐπιον, παθ. ἐπόθην, Π. πεπομένος.
 πίπτω, ᾿Α. ἔπεσον, Π. πεσμένος.
 πλέω, ᾿Α. ἔπλευσα, πθ. ἐπλεύσθην.
 ῥηγνύω, ᾿Α. ἔρρηξα, πθ. ἔρράγην, Π. ἔρρηγμένος. Οὕτω καὶ
 τὰ σύνθετα ἐκρηγνύω, διακρηγνύω.
 σβύνω, ᾿Α. ἔσβυ(ε)σα, πθ. ἐσβύ(ε)σθην, Π. ἐσβυ(ε)σμένος.
 σέβομαι, ᾿Α. ἐσεβάσθην.
 σήπομαι, ᾿Α. ἐσάπην. Π. σεσκημένος (σεσηπώς).
 σταίνω, ᾿Α. ἔστησα, πθ. ἐστήθην, Π. στημένος.
 στέκω καὶ στέχομαι, ᾿Α. ἐστάθην (ἔστην).
 συνιστῶ, ᾿Α. συνέστησα, Π. συστημένος.
 σώζω, ᾿Α. ἔσωσα, πθ. ἐσώθην, Π. σεσωσμένος.
 τρέφω, ᾿Α. ἔθρεψα, πθ. ἐτρέφην, Π. τεθραμμένος.
 τρώγω, ᾿Α. ἔφρχον, πθ. ἐφαγώθην, Π. φαγωμένος.
 τυχαίνω (τυγχάνω), ᾿Α. ἔτυχον.
 ὑπόσχομαι, παρ. ὑπεσχόμην, ᾿Α. ὑπεσχέθην.
 φέρ(ν)ω, ᾿Α. ἔφερον (ἤνεγκον), Π. φερμένος.
 φεύγω ᾿Α. ἔφυγον.
 χαίρω καὶ χαίρομαι ᾿Α. ἐχάρην.
 χάνω. ᾿Α. ἔχασα (ἄπ-ώλεσα), πθ. ἐχάθην (ἄπωλέσθην).
 χύνω. ᾿Α. ἔχυσα παθ. ἐχύθην. Π. κεχυμένος.
 ψαίνω, ᾿Α. ἐψῆσα, παθ. ἐψήθην, Π. ἐψημένος.

124 Γόμν. Εἰς τὰς ἐξῆς προτάσεις τρέφον τὰ ῥήματα τὰ δι-
 ραιῶν γραμμάτων 1) εἰς ἀόριστον, 2) εἰς μέλλοντα.

Ἡ μυῖα ὑπάγει καὶ ἔρχεται καὶ κάμνει μ-
 ρίας περιστροφάς. Τὸ νέον δένδρον αὐξάνει ταχέως.
 Ὁ Χριστὸς συνιστᾷ εἰς ἡμᾶς τὴν πρὸς ἀλλήλων
 ἀγάπην. Ἡ τίγρις κατατρώγει πολλάκις τὰ νεανία
 γνάτης. Ὅσον γηράσκω, τόσον μανθάνω.

νοὺς βλέπει καὶ ὁ νοὺς ἀκούει. Ὁ κλέπτης καὶ ὁ
 ψεύστης ἀπὸ τὸν ὄρκον πιάνονται. Ὅ,τι μικρὸς
 λανθάνεις, γέρων δὲν ἀφίνεις. Τὸ καλὸν ἀρνίον
 βυζάνει δύο μητέρας. Ὁ ἀγαθὸς ἀνοίγει τὴν θύραν
 τοῦ εἰς τοὺς χρεῖαν ἔχοντας. Ὁ αἰχμάλωτος διαρ-
 ρηγνύει τὰ δεσμά. Ἑράσμαιι χελιδόνες, φεύγετε
 τὸ φθινόπωρον καὶ ἐπανέρχεσθε τὸ ἔαρ! Ὅστις
 πᾶσχει, καταφεύγει εἰς τὴν προσευχὴν. Ἀπο-
 στρεφόμεθα τοὺς κύνας, οἱ ὅποιοι μᾶς δαγκάνου-
 σιν, ἐνῶ τοὺς θωπεύομεν. Ἡ πείρα καὶ ἡ σκέψις
 μᾶς κατασταίνει φρονίμους. Ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁ-
 ποίους οὐδεὶς ἀρέσκει, εἰς οὐδένα ἀρέσκουσιν. Ἡ
 πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη οὐδέποτε σβύνεται. Ὁ
 κόσμος ἀποθνήσκει καὶ ἀναγεννᾶται ἀδιακό-
 πως. Γινώσκεις ἄρά γε ἃ ἀναγινώσκεις; Οἱ
 μέθυσοι πίνουσι τὸ αἷμα τῶν οἰκογενειῶν των. Ὁ ἐ-
 λευθέριος δίδει πλείοτερα τῶν ὅσα ὑπόσχεται. Σέ-
 βομαι τὸν ὅστις με διδάσκει. Τὸ ψεῦδος οὐδέποτε
 μᾶς λανθάνει πολὺν χρόνον. Ὅστις ἁμαρτάνει
 εἶναι ἀξιοτιμώρητος. Τὰ πρόβατα βόσκουσιν ἐν τῷ
 λειμῶνι. Τὰ μῆλα ταχέως σήπονται. Ὅστις γί-
 νεται πρόβατον, τὸν τρώγει ὁ λύκος. Ὅστις εὐ-
 ρίσκει χαίρει, καὶ ὅστις γνωρίσῃ παίρει. Ὅ-
 στις ἐρωτᾷ δὲν χάνει. Τὸν γενναῖον αἰδυστυχίαι
 δὲν καταβάλλουσιν. Ὅστις τρέχει ἀπρόσεκτα
 πίπτει. Ὁ ἱερεὺς δέεται καὶ εὐχεται ὑπὲρ τοῦ
 τοιμνίου του.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΞ ΚΑΙΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

125 Γόμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημειώσον τὰ οὐ-
 κενικά καὶ τὰ ἐπίθετα γράφων ὑπ' αὐτὰ γραμμὴν.

Αἱ Ἀθῆναι εἶναι ἡ καλλίστη πόλις τῆς Ἑλλάδος.

Σταγόνες ὕδατος πέτρας κοιλαίνουσι. Ἡ πρὸς μεσημβρίαν τετραμμένη οἰκία τὸν μὲν χειμῶνα εἶναι εὐήλιος, τὸ δὲ θέρος εὐσκιος. Καθάριος οὐρανὸς ἀστραπὰς δὲν φοβεῖται. Τοῦ πρώτου τὰ πατήματα γέφυρα τοῦ δευτέρου. Ἀρχῆς καλῆς κάλλιστον εἶναι καὶ τὸ τέλος. Ἡ ἀργία εἶναι μήτηρ πάσης κακίας. Ἄνθρωπος ἀγράμματος ξύλον ἀπελέκητον. Τὰ γράμματα ἐξευγενίζουσι τὰ ἥθη καὶ κατασταίνουν τοὺς ἀνθρώπους εὐδαίμονας. Ὁ Δημοσθένης ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος ῥήτωρ τῆς ἀρχαιότητος. Τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου θέλουσι ζῆ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Πολλοὶ τὸν καπνὸν φεύγοντες εἰς τὸ πῦρ ἐμπίπτουσιν. Ὅταν τις συλληφθῇ ψευδόμενος, οὐδέποτε πιστεύεται.

126 Γύμν. Διαίρεσον τὸν ἄδακά σου εἰς ἑξ στήλας καὶ γράψον ἐκ τῶν λέξεων τοῦ ἀνωτέρω γυμν. ἐν τῇ α' τὰ οὐσιαστικά, ἐν τῇ β' τὰ ἐπίθετα, ἐν τῇ γ' τὰ ἄρθρα, ἐν τῇ δ' τὰς ἀντωνυμίας, ἐν τῇ ε' τὰς μετοχάς καὶ ἐν τῇ ς' τὰ ῥήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΚΛΙΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

§ 55. ΠΕΡΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ.

1. Ἐπὶ ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, μὲ τὰς ὁποίας προσδιορίζομεν τὸ ῥῆμα ἢ τὸ ἐπίθετον ἢ καὶ αὐτὸ τὸ ἐπὶ ῥήματι.
π. χ. εἰς μὲν τὰς προτάσεις

αἱ ὥραι παρέρχονται ταχέως·

ὁ Ἡράκλειτος ἐκλαίει πάντοτε·

Δημῶς ἐνταῦθα ζῶμεν ἐλευθέρως ἢ καὶ ἐσθιωμεν·

αἱ λέξεις, ταχέως, πάντοτε, ἐνταῦθα, ἐλευθέρως, εἶναι ἐπὶ

ήματα καὶ προσδιορίζουσι τὰ ῥήματα παρέρχονται, ἔκλειε
 ὦμεν·

Εἰς δὲ τὰς προτάσεις
 ὁ λέων ἔχει τὴν κεφαλὴν *λίαν* μεγάλην·
 ἤκουσα μετὰ θαυμασμοῦ λόγους οὕτω φρονίμους·
 αἱ λέξεις, *λίαν*, οὕτω, εἶναι ἐπιρρήματα καὶ προσδιορίζου-
 νται τὰ ἐπίθετα *μεγάλην*, *φρονίμους*.

Εἰς τὰς προτάσεις
 οἱ ἀγαθοὶ ἀποθνήσκουσι πολὺ προώρως·
 τὸ κακὸν οὐδέποτε σχεδὸν ἔρχεται μόνον·
 τὰ ἐπιρρήματα πολὺ καὶ σχεδὸν προσδιορίζουσι τὰ ἐπιρ-
 ρήματα προώρως καὶ οὐδέποτε.

2. Σημαίνουνσι δὲ τὰ ἐπιρρήματα·

1) Τόπον, καὶ λέγονται *τοπικά*, οἷον ἄνω, κάτω, ἐκεῖ,
 πλησίον·

2) Χρόνον, καὶ λέγονται *χρονικά*, οἷον σήμερον, αὔριον,
 πέρυσιν), τώρα·

3) Ποιόν, τρόπον, ἔθος, καὶ λέγονται *τροπικά*, οἷον ἐπι-
 τηδεῖως, δολίως, ἀμισθί, ἑλληνιστί·

4) Ποσόν, καὶ λέγονται *ποσότητος* καὶ *ἐπιτακτικά*, οἷον
 ἅπαξ, δις, τρίς, πολλάκις, *λίαν*, περίπου·

5) Βεβαιώσιν, καὶ λέγονται *βεβαιωτικά*, οἷον ναί, μάλιστα·

6) Ἀρνησιν ἢ ἀπαγόρευσιν, καὶ λέγονται *ἀρνητικά* ἢ ἀ-
 παγορευτικά, οἷον οὐ, οὐκ, οὐδὲμῶς, δέν, μή·

7) Ὀρκον. καὶ λέγονται *ὁμοτικά*, οἷον μά·

8) Δισταγμόν, καὶ λέγονται *διστακτικά*, οἷον ἴσως, τάχ,·
 τυχόν, πιθανῶς·

9) Εὐχὴν, καὶ λέγονται *εὐκτικά*, οἷον εἴθε, ἄμποτε·

10) Ἐξήγησιν, καὶ λέγονται *ἐξηγητικά*, οἷον δηλαδή, ἡ-
 γουν, οἷον.

127 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰ ἐξῆς ἐπιρρήματα καὶ σημείωσον ἕκα-
 στον εἰς ποίαν τάξιν ἀνήκει, γράφων ἐπ' αὐτοῦ τὸν ἀριθμὸν τῆς τά-
 ξεώς του.

Δημόσιος Χρυσόστομος Βυζαντινὸς Θεολόγος

Χθές, μεθαύριον, ἔξω, ἐνδον, μακράν, τότε, ποτέ,

πεντάκις, ἑξάκις, ἑβραϊστί, ἐφεξῆς, ἐγγύς, πόρρω, ὀπίσθεν, κατόπιν, εὐτυχῶς, μηδόλως, πανταχοῦ, αὐτόθεν, ἐκεῖσε, σφόδρα, μόλις σχεδόν, δηλονότι, τουτέστι, νῦν, πρῶην, βέβαια, ὅχι, πού, κάπου, πουθενά.

128 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημειώσον ἐκαστῇ τὴν ἐπιρρημα.

Πολλάκις καὶ αὐτὸς ὁ φρόνιμος ἁμαρτάνει. Ἡ δὲ κνηρία πορεύεται τόσον βραδέως, ὥστε ταχέως τὴν καταλαμβάνει ἡ πενία. Τάχιον ἢ βράδιον ὁ ἔνοχος τιμωρεῖται. Ὁ Λεωνίδας ἐπολέμησεν ἐν Θερμοπύλαις γενναίως καὶ ἀπέθανεν ἐνδόξως. Τὰ καλὰ παιδιά οὐδέποτε ψεύδονται. Ὁ ἥλιος φαίνεται λίαν μικρός, διότι εἶναι πολὺ μακράν. Ἦλθες σήμερον πολὺ ἐξώρας, ἔλθὲ αὖριον ἐνωρίτερα.

3. Πολλὰ τοπικά ἐπιρρήματα ἔχουσι τὰς καταλήξεις *θεν, σε, δε*, καὶ σημαίνουσι:

1) τὰ εἰς *θεν* στάσιν εἰς τόπον, οἷον αὐτόθι, ἄλλοθι.

2) τὰ εἰς *θεν* κίνησιν ἀπὸ τόπον, οἷον οἴκοθεν, οὐρανόθεν.

3) τὰ εἰς *σε* ἢ *δε* κίνησιν εἰς τόπον, οἷον ἄλλοσε, οἴκαδε, ἐκεῖσε, αὐτόσε.

4. Πολλὰ τροπικά ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ ἐπιθέτων κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον:

1) Ἐκ τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τῶν ἄρσενικῶν διὰ τροπῆς τοῦ *ν* εἰς *ς* οἷον εὐδαιμόνως, βραδέως ἐκ τοῦ εὐδαιμόνων, βραδέων.

2) Ἐκ τῶν συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν γίνεται ἐπιρρημα ἡ οὐδετέρα αἰτιατική, μάλιστα ἡ πληθυντ., οἷον γράφει ὀρθῶς, ὀρθότερον (α), ὀρθότατα.

129 Γύμν. Ἐκ τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων σχηματίσον ἐπιρρήματα εἰς τοὺς τρεῖς βαθμοὺς: οἷον

χαρίεις=χαριέντως, χαριέστερον (α), χαριέστατα
 ὑγιής, γλυκύς, εὐχάριστος, εὐθυμος, ἀληθής, σώφρων
 καλός, ἄξιος, δυστυχής, συνήθης, τίμιος, δίκαιος.

130 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημείωσον τὰ τό-
κα καὶ τροπικά ἐπιρρήματα·

Ἄγγελος ἐπέμφθη οὐρανόθεν. Ὁ πατήρ ἐπορεύθη
καδε, ἐκεῖθεν δὲ δὲν ἐπανῆλθε. Πόθεν ἔρχεσαι; Ἀθή-
θεν, οἴκοθεν. Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐκτέλει ὁμως
ταχέως τὰ ἀποφασισθέντα. Ὑπῆγεν ἐκεῖσε, ὅθεν ἦλ-
ν. Ἐλθὲ τάχιστα.

§ 56. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ.

1. Προθέσεις ὀνομάζονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι θέτονται
ὀ τοῦ ὀνόματος, ἵνα ἐκφράσωσι τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς ἄλ-
π. χ. ὁ Λάμπρος πορεύεται εἰς Ἀθήνας·
πορεύεται ἐξ Ἀθηνῶν.

Εἰς τὰς δύο ταύτας προτάσεις αἱ προθέσεις εἰς καὶ ἐξ ση-
κίνουσι σχέσεις διαφόρους μεταξὺ τῶν ἰδίων λέξεων· ἡ μὲν
ἐκφράζει μεταξὺ τοῦ Λάμπρος καὶ Ἀθήνας σχέσιν πλη-
σεως, ἡ δὲ ἐξ σχέσιν ἀπομακρύνσεως ἢ χωρισμοῦ.

Ὁμοίως καταλαμβάνει τις εὐκόλως καὶ τὰς διαφόρους σχέ-
ς, τὰς ὁποίας ἐκφράζουσιν αἱ προθέσεις διὰ, κατὰ, ὑπέρ,
περί, εἰς τὰς ἐξῆς προτάσεις, πορεύομαι διὰ τῶν Ἀθη-
νῶν, κατὰ τῶν Ἀθηνῶν, ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν, ἐν Ἀθήναις, περὶ
τῆς Ἀθήνας.

131 Γύμν. Αἱ ἐξῆς 18 λέξεις εἶναι προθέσεις, ἀντίγραφον αὐτάς
καὶ ἀποστήθισον·

ἐν, εἰς, ἐκ, σύν, πρὸς, πρό, ἀνά, κατὰ, διὰ, μετά,
παρά, ἀντί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ.

132 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημείωσον τὰς
ἐρχούσας εἰς αὐτάς προθέσεις·

Πολλὰ δένδρα θάλλουσιν ἐν τῷ κήπῳ. Οἱ παῖδες
σπῶσιν εἰς τὸ σχολεῖον. Εἰς μὲν τὰ δεῖπνα τῶν φί-
ν πορεύου βραδέως, εἰς δὲ τὰς ἀτυχίας ταχέως.
Πορεύομενος ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Πάτρας διῆλθον διὰ τοῦ
ὁμοῦ. Ὁ Χριστὸς εἶπεν εἰς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς,

ἄφετε τὰ παῖδιά ἐλθεῖν πρὸς με. Ἐκαστος ἐκ τῶν πολιτῶν χρεωστέϊ νὰ μάχεται ὑπὲρ πατρίδος.

2. Ἐκ τῶν 18 προθέσεων συντάσσονται,

1) Μὲ γενικὴν ἢ πρὸς, ἐκ (ἐξ πρὸ φωνήεντος), ἀπὸ, ἀντίοιον ἢ Αἴγινα κεῖται πρὸ τοῦ Πειριχίως· ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον πρὸ ἐννέα ἐτῶν. Ἐρχομαι ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπ' Ἀθηνῶν. Βασιλεύει ἀντὶ τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως. Μὴ ἀποδώσῃς κακὸν ἀντὶ καλοῦ.

Σημ. Τὴν ἀπὸ, συντάσσομεν τώρα καὶ μὲ αἰτιατικὴν, π. χ. ἦλθε ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ.

2) Μὲ δοτικὴν ἢ ἐν καὶ σὺν· π. χ. τὰ παῖδιά παίζουσι ἐν τῇ αὐλῇ. Ἦλθε σὺν τῇ μητρὶ (=μοῦζι μὲ τὴν μητέρα). Αὐριον θὰ εἶμαι καλλίτερος σὺν Θεῷ (=μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ).

3) Μὲ αἰτιατικὴν ἢ εἰς, ἀνὰ καὶ ἢ τῆς λαλουμένης π. χ. ὑπάγω εἰς τὴν ἀγοράν. Πλέω ἀνὰ τὸν ποταμὸν (=πρὸς τὰ ἄνω). Παρετάχθησαν ἀνὰ τρεῖς. Ἦλθε μὲ τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως. Βλέπομεν μὲ τοὺς ὀφθαλμούς.

4) Μὲ γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν ἢ διὰ, κατὰ, ὑπὲρ, μετὰ, περὶ, ὑπὸ· π. χ. ἐπορεύθη διὰ τῆς ἀγορᾶς. Ἀκούομεν διὰ τῶν ὥτων. Καλλιεργοῦμεν τὰ δένδρα διὰ τὸν καρπὸν. Ἐπεσε κατὰ τῶν πετρῶν, κατὰ γῆς. Ὡμίλησε κατ' ἐμοῦ. Στρατεύει κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἦκμασε κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον. Ἐλάλησε κατὰ τὸν νόμον τοῦ βασιλέως. Κατὰ τὴν γνώμην μου. Ὁ ἥλιος πορεύεται ὑπὲρ ἡμῶν. Μιλάει ὑπὲρ πατρίδος. Ἐπήδησεν ὑπὲρ τὰ ἱσκαμμένα. Διέμεινε ὑπὲρ τὰ τρία ἔτη. Ἦλθε μετὰ τῆς μητρὸς (=μαζὶ μὲ τὴν μητέρα του). Ὁ Γεώργιος ἐβασίλευσε μετὰ τὸν Ὀθωνα (=στερον ἀπὸ τὸν Ὀ.). Ὀμιλεῖ περὶ ἐλευθερίας. Διατρίβει μετὰ τὴν πόλιν (=τριγύρω εἰς τὴν π.). Κατηγοροῦμαι ὑπὸ τοῦ δασκάλου. Κάθημαι ὑπὸ τὴν πλάτανον. Οἱ ὄντες ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Ἕλληνες.

5) Μὲ γενικὴν, δοτικὴν καὶ αἰτιατικὴν ἢ ἐπὶ, παρὰ, πρὸς, π. χ. τὸ βιβλίον κεῖται ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Σπουδάζομεν ἐπ' ὠφελείᾳ. Ὀρμῶ ἐπὶ τὰ ὄπλα. Ἦλθε

ἐκτείνεσαι ἐπὶ πολλὰ στάδια. Ἐρχομαι παρὰ φίλου. ἔλα-
ν τὸ βιβλίον παρὰ τοῦ διδασκάλου. Ἀνετράφην παρὰ τῇ
τρὶ (=πλησίον τῆς μ.) Ἦσαν πολλαὶ πόλεις παρὰ τὸν πο-
μόν. Ἀπέθανε παρ' ὀλίγον. Ἐφαγε παρὰ μίαν τεσσαράκον-
ἔπραξε παρὰ τοὺς νόμους, παρὰ τοὺς ὅρκους (=ἐναντίον
...). Ἀπέθανε παρ' ἐλπίδα. Μὴ φύγῃς πρὸς θεοῦ. Ἐπα-
ν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο. Ἐπορεύθη πρὸς βορρᾶν. Ἐ-
αψα πρὸς τὸν ἀδελφόν.

133 Γύμν. Γράφον 30 συντόμους προτάσεις περιεχούσας τὰς 18
θέσεις κατὰ τὴν εἰς 2 ἐδάφιον ἰσχυρὰν συντεταγμέναν κατ' ὅλους
ὡς τρόπους.

3. Αἱ προθέσεις συνθετόμεναι μὲ τὰ ῥήματα καὶ τὰς ἄλλας
ῥαίσεις προσδιορίζουσιν ἀκριβέστερα τὴν τημασίαν αὐτῶν, ση-
αίνουσιν σχεδὸν πάντοτε ὅ,τι καὶ ἐν συντάξει· π. χ. βαίνω,
καταβαίνω, καταβαίνω, ἐμβαίνω, ἐκβαίνω, διαβαίνω κτλ.

4. Αἱ προθέσεις συνθετόμεναι ἀποβάλλουσι τὸ τελικὸν φω-
νῆν, ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν μέρος ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν,
π. χ. παρ-έχω (ἀντὶ παρα-έχω).

Ἡ πρὸ καὶ περὶ ὁμῶς δὲν ἀποβάλλουσι τὸ φωνῆεν.

5. Ἐν τῇ συνθέσει τὸ ν τῆς ἐν καὶ σὺν τρέπεται· 1) πρὸ
τῶν θ, π, φ, ψ εἰς μ. 2) πρὸ τοῦ γ, κ, χ, ξ εἰς γ, 3) πρὸ
τῶν λ, μ, ρ, σ εἰς αὐτὰ ταῦτα· π. χ. συμφωνῶ, ἐγκαλῶ,
ἐλέγῳ, ἐμμένῳ, συρράπτῳ, συσσωρεύῳ.

Ὅμως πρὸ τοῦ σ, ὅταν εἶναι συμπεπλεγμένον μὲ ἄλλο σύμ-
νον, καὶ πρὸ τοῦ ζ ἡ μὲν σὺν ἀποβάλλει τὸ ν, π. χ. συ-
λλῶ, συζῶ, ἡ δὲ ἐν τὸ φυλάττει π. χ. ἐνσεῖω, ἐνσκήπτῳ,
ὑμος.

34 Γύμν. Εἰς τὰς ἐξῆς συνθέτους λέξεις ἐξήγησον τί σημαίνει ἡ
θεσις, οὕτω π. χ. πρόκειμαι=κεῖται ἐμπρός·

Προτάσσω, προλέγω, ἐξέρχομαι, ἐκμανθάνω, ἀπέρ-
μαι, ἀπομανθάνω, ἀντιτάσσομαι (=ἐναντίον, ἀν-
έγω, ἀνθυβρίζω, ἐγγράφω, συμπλέκω, ἀναβαίνω,
κηρύττω, ἀναγελῶ, διέρχομαι (=διὰ μέσου), δια-
ίρω, διαζευγνύω (=διαχωρίζω), καταβαίνω, κατα-

δικάζω, κατατρώγω (=έντελῶς), ὑπερέχω, ὑπέρπλοτος, μεταδίδω, μετοικῶ, περιβλέπω, περίβλεπτος, τριφοβος (=πολύ), ὑπόγειος, ὑποκινῶ, ὑπόλευκος (=ὀλίγον), ὑπανδρεύω, ὑπόκωφος, ἐποικοδομῶ, ἐπέχομαι, παρακάθημαι, προσέρχομαι, προσθέτω.

135 Γόμν. Πλάτουνον τὰς ἐξῆς προτάσεις, προσθέτων ἀντὶ τῆς ἐμπρόθετον πτώσιν προσδιορίζουσιν τὸ ῥῆμα· π. χ. ἡμεῖς ζῶμεν. — ἡμεῖς ζῶμεν ἐν Ἀθήναις.

Ὁ ἀσθενῶν ἀδελφός μου κατάκειται.—Οἱ μαθητὰς κάθηνται.—Τὰ πρόβατα βόσκουσι.—Τὸ βιβλίον κείται.—Ὁ οἶνος μιγνύεται.—Ἡ χαρὰ πολλάκις μεταβάλλεται.—Ὁ μωρὸς καυχᾶται.—Ὁ ἥλιος κινεῖται.—Οἱ ἰχθῦς ζῶσιν.—Τὰ θηρία ζῶσιν.—Ἡ ἄμαρτα στέκει.—Ὁ ἄνθρωπος βλέπει,—ἀκούει,—ὁσφραίνεται,—γεύεται,—καὶ ἄπτεται.—

ΓΕΝΙΚΑΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙΣ.

§ 57. Η ΑΠΛΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ.

1. Ὑποκείμενον τῆς προτάσεως δύναται νὰ γείνη ὅχι μόνον τὸ οὐσιαστικόν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντωνυμία, τὸ ἐπίθετον, μετοχή, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ πᾶσα ἄλλη λέξις ἑναρθρος, εἰ δὲ καὶ ὁλόκληρος πρότασις.

136 Γόμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημείωσον ἐκαστῆς τὸ ὑποκείμενον τί μέρος λόγου εἶναι· π. χ. ἐγὼ εἶμαι μθητής, ἔχει ὑποκείμενον ἀντωνυμίαν. Τὸ ἀναγινώσκειν εἶναι ὠφελιμώτατον, ἔχει ὑποκείμενον ἀπαρέμφατον.

Ὁ κύων εἶναι καλός. Τὸ ψεύδεσθαι εἶναι αἰσχρόν. Ἡμεῖς εἴμεθα Ἕλληνες. Ἡ περὶ εἶναι διαύλλαβα. Ἡ Σαλαμὶς εἶναι νῆσος. Τὸ σπάνιον εἶναι ἀκριβές. Τὰ παθήματα μαθήματα. Τὸ μέλλον ἀόρατον. Τὸ μαρτάνειν ἀνθρώπινον. Τὰ δύσκολα εἶναι νόστιμα.

κυνηγῶν δύο λαγούς κανένα δὲν πιάνει. Δικαιοσύνη
εἶναι τὸ νὰ ἀποδίδωμεν εἰς ἕκαστον τὸ ἰδικόν του.

2. Ἡ πρότασις ὀνομάζεται *ἀνεπτυγμένη* μὲν, ἐὰν ἔχῃ τὸ
κατηγορούμενον χωρισμένον ἀπὸ τὸ συνδετικόν, π. χ. ὁ ἀγα-
θὸς εἶναι εὐτυχής· *συνεπτυγμένη* δέ, ἐὰν τὰ δύο ταῦτα εἶναι
συγκεχωνευμένα εἰς μίαν λέξιν, π. χ. ὁ ἀγαθὸς εὐτυχεῖ.

3. Τῆς ἀνεπτυγμένης προτάσεως κατηγορούμενον δύναται
να γείνη ὅχι μόνον ἐπίθετον, ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικόν, ἀντι-
ομιλία, μετοχή καὶ πᾶν ἄλλο εἶδος λέξεων·

137 Γύμν. Σημείωσον τὸ κατηγορούμενον τῶν ἐξῆς προτάσεων,
μέρος λόγου εἶναι·

Ἐγὼ εἶμαι παιδίον. Ὁ λαγὸς εἶναι ταχύπους. Ἡ
πλοπνία εἶναι πλοῦτος. Οἱ παῖδες εἶναι φροντίδες.
Ἄ ἐμά, φίλε μου, εἶναι σά, καὶ τὰ σά ἐμά. Ὁ Λάμ-
ρος εἶναι μάλαμμα. Σὺ εἶσαι ἄρχων. Τοῦτο εἶναι
συμφέρον. Ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος.

138 Γύμν. Τὰς ἐξῆς συνεπτογμένας προτάσεις τρέφον εἰς ἀνεπτυγ-
μένας·

Οἱ λόφοι πρασινίζουσι. Τὸ ῥόδον εὐωδιάζει. Τὰ
κτὰ ξηραίνονται. Ὁ Γεώργιος βασιλεύει. Ἡ Σπάρτη
πρώτευσεν. Ὁ Πεισίστρατος ἐτυράννησεν. Ὁ Ἀρι-
τείδης δὲν ἐπλούτει. Ἐγὼ ἡσυχάζω. Ὁ σῶφρων ὑ-
παίνει καὶ εὐδαιμονεῖ. Ὁ Σωκράτης ἐσωφρόνει. Νὰ
τακτῶμεν δὲν συμφέρει, ἀλλὰ νὰ ἡσυχάζωμεν.

§ 58. Η ΠΕΠΛΑΤΥΣΜΕΝΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ.

1. Ἡ ἀπλὴ πρότασις δὲν ἔξαρκεῖ πολλάκις ἵνα ἐκφράσῃ
τὸ θέλωμεν. Ὅθεν πλατύνομεν αὐτὴν προσθέτοντες καὶ ἄλ-
λας λέξεις, αἱ ὅποια προσδιορίζουσιν ἀκριβέστερα τὸ ὑπο-
κείμενον ἢ τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ῥῆμα· π. χ. Σωκράτης
φιλόσοφος ἐδίδασκε τὸ πάσαι ἐν Ἀθήναις.

Αἱ τοιαῦται προτάσεις λέγονται *πεπλατυσμέναι*. Ἰδε § 27,
— 5 καὶ § 40.

Α'. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ.

2. Τὸ οὐσιαστικὸν προσδιόριζεται 1) δι' ἐπιθέτου, 2) δι' ἀντωνυμίας, 3) διὰ μετοχῆς καὶ 4) δι' οὐσιαστικοῦ κατὰ γενικὴν.

139 Γύμν. Τὰς προτάσεις τοῦ 122 γυμν. (σελ. 73) τρέψον ἐπὶ πληθ. καὶ πλάτυνον ἐκάστην θέτων εἰς τὰ ὑποκείμενα προσδιορισμοὶ ἀρμόδιον ἐπιθετον καὶ ἀντωνυμίαν· π. χ. ἐκεῖνοι οἱ ἄγριοι ἵπποι χρεμετίζουσι.

140 Γύμν. Πράξον τὰ αὐτὰ εἰς τὰς προτάσεις τοῦ ἀκολουθοῦ γυμνάσματος.

141 Γύμν. Πλάτυνον τὰς ἐξῆς προτάσεις, προσθέτων ἀντὶ τῆς ἀρμόδιον ὄνομα κατὰ γενικ. ἀποκρινόμενον εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνοις· π. χ. τὰ ὦτα—εἶναι μακρά—τὰ ὦτα τοῦ ἄνου εἶναι μακρά.

Ὁ κόκκος—εἶναι σκληρός. Ὁ φλοιός—εἶναι μαλακός. Τὸ χρῶμα—εἶναι κυανοῦν. Τὸ χρῶμα—εἶναι ἐρυθρόν. Ἡ δύναμις—εἶναι μεγάλη. Τὸ μαλλίον—εἶναι μαλακόν. Τὸ κρέας—εἶναι νόστιμον. Ἡ ὠφέλεια—εἶναι μεγάλη. Ἡ ὁσμή—εἶναι εὐχάριστος. Τὸ κέρας—εἶναι καμπύλον. Ἡ φωνή—εἶναι τερπνή. Ὁ μισθός—εἶναι μικρός. Τὸ ὕδωρ—εἶναι ἄλμυρόν. Ἡ ὀργή—εἶναι ὀλιγοχρόνιος. Τὸ βιβλίον—ἐχάθη. Τὸ ἐργον—εἶναι ἐνδοξόν. Ἡ εἰκὼν—μοι ἄρέσκει. Ἡ ἀρπαγή—κατέστρεψε τὴν Τροίαν. Ὁ Κίμων ἦτο υἱός—Οἱ Ἕλληνες εἶναι ὑπήκοοι—. Ὁ Πειραιεύς εἶναι λιμὴν—. Τὰ φρόνιμα τέκνα εἶναι ἡ παρηγορία—.

142 Γύμν. Εἰς τὰς ἐξῆς φράσεις θες ἀντὶ γενικῆς ἀρμόδιον ἐπιθετον· π. χ. τὰ ἔργα τοῦ ἀγροῦ—τὰ ἀγροτικὰ ἔργα.

Ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ. Χαρὰ παιδός. Ὑδωρ βροχῆς. Καιρὸς βροχῆς. Νόμισμα τῆς Ἑλλάδος. Ὑδωρ ποταμοῦ. Καρδία πατρός. Αἱ νόσοι τοῦ σώματος. Τὰ κτήματα τοῦ ἔθνους. Οἶκος βασιλέως. Ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου. Ὑποδήματα ἀνδρός, γυναικός. Ἀρεταὶ πολίτου. Διατάγματα μοναρχίας. Ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου.

Υπομονή, φωνή ἀγγέλου. Ἄνθος ἔαρος. Μεταβολαί
 τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἐπίσκεψις φίλου. Βήματα γίγαν-
 τος. Τέχνη πολέμου. Δρόσος τῆς πρωίας. Προτάσεις
 εἰρήνης. Πράξεις ἥρωος. Ὁ ἀετός τῆς Αὐστρίας.

Β'. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΕΠΙΘΕΤΟΥ.

3. Τὰ ἐπίθετα προσδιορίζονται δι' οὐσιαστικοῦ·

1) Κατὰ γενικὴν τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ καὶ ὅσα
 ἄλλα διεγείρουσι τὴν ἐρώτησιν τίς; ἢ ἀπὸ τί; τοιαῦτα εἶ-
 ναι τὸ πλήρης, κενός, ἔρημος, ὀρφανός, ἐλεύθερος, μέτοχος,
 ἐγκρατής, φειδωλός, αἴτιος, ἄξιος, ἔμπειρος, ἄπειρος, μνή-
 μων, ἐπιλήσιμων·

2) Κατ' αἰτιατικὴν ὅσα διεγείρουσι τὴν ἐρώτησιν κατὰ
 τί οἷον λευκός τοὺς ὁδόντας, ὑψηλός τὸ ἀνάστημα, ταχύς
 τοὺς πόδας·

3) Κατ' αἰτιατικὴν μὲ τὴν εἰς ἢ μὲ (τὸ πάλαι κατὰ δοτ.),
 τὰ περιποιητικὰ καὶ ἀντιπεριποιητικὰ κ. ἄ. οἷον εὖνους, ὠ-
 ῖλμος, ἐναντίος, βλαβερός, ὅμοιος, σύμφωνος, ὁ αὐτός.

143 Γράμ. Συμπλήρωσον τὰς ἐξῆς προτάσεις προσθέτων ἀντὶ τῆς
 — ἀρμόδιον εἰς τὸ ἐπίθετον προσδιορισμόν·

1) Ὁ φιλάργυρος εἶναι ἄπληστος —. Τὸ παιδίον
 εἶναι ἄπειρον —. Οἱ νησιῶται εἶναι ἔμπειροι —. Ὁ μέ-
 γας Ἀλέξανδρος ἔγεινε κύριος —. Ὁ ἐπιμελής εἶναι
 ἄξιος —. Ὁ ἄτακτος εἶναι ἀνάξιος —. Ὁ παρὰ τοῦ
 δασκάλου ἔπαινος εἶναι πολυτιμότερος —. Ὁ Πάρις
 γεινεν αἴτιος —. Ὁ Βενιαμὴν ἦτο ὁ νεώτατος —. Ὁ
 νῆρ εἶναι ἰσχυρότερος —. Ὁ βίος εἶναι πλήρης —.
 Ὁ παῖς οὗτος εἶναι ὀρφανός —.

2) Ὁ γέρων εἶναι λευκός — Ὁ Ἡφαιστος ἦτο χω-
 ρός —. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἦτο ταχύς —. Ὁ μαθητής οὗτος
 εἶναι γλυκὺς — καὶ καλός —. Οἱ Γερμανοὶ εἶναι ξαν-
 τοὶ — καὶ ὑψηλοὶ —.

3) Ὁ μαθητής εἶναι εὐπειθής —. Ἡ μέθη εἶναι ἀν-

ἀρμωστος—. Ἡ ἀταξία εἶναι ἀπρεπής—. Ἡ ἀμέλεια
εἶναι βλαβερὰ—. Τὸ ἀναγινώσκειν εἶναι ὠφέλιμον—.
Οἱ παῖδες γίνονται ὅμοιοι—. Ὁ κύων εἶναι ἐναντίος—.

Γ'. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ.

4. Ἡ πλαγία πτώσις, ἥτις φανερώνει τὸ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος, ὀνομάζεται ἀντικείμενον· π. χ. ὁ κηπουρὸς φυτεύει μηλέας, παῖς ἐπιμελεῖται τῶν μαθημάτων.

Τὰ ῥήματα, ὅσα ἀπαιτοῦσιν ἀντικείμενον πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας, λέγονται ἐνεργητικὰ μεταβατικά.

5. Τὸ ἀντικείμενον ἔχουσι·

1) Κατ' αἰτιχτικὴν τὰ πλεῖστα, τὰ κυρίως ἐνεργητικὰ μεταβατικά, ὅσα διεγείρουσι τὴν ἐρώτησιν τίνα; ἢ τί; π. χ. ὁμοῖος τὸν ὅμοιον ἀραπαῖ. Ἡ μία χεὶρ νίπτει τὴν ἄλλην.

2) Κατὰ γενικὴν ὀλίγα, οἷον ἀπέχω, μετέχω, καθαρεύω, φεῖδομαι, ἀφαιδῶ, ἀποτυχάνω, ἐπιμελοῦμαι, ἀπολαύω, πρὸς τρέχω, κτλ.

144 Γύμν. Γράψον τὰς ἀποκρίσεις τῶν ἐξῆς ἐρωτήσεων, καὶ συμπλήρωσον τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν, π. χ. τί ἀρπάζει ἡ ἀλώπηξ; ἀπὸ τῆς ἀλώπηξ ἀρπάζει ὄρνιθας.

Τί κατασκευάζει ὁ κτίστης, ὁ ξυλουργός, ὁ χαλκεύς, ὁ χρυσοχόος, ὁ ἀμαξοποιός; Τί κατασκευάζει ὁ ῥάπτης, ὁ κηροπλάστης; Τί πίνει ὁ διψῶν; Τίνα ἐξετάζει ὁ διδάσκαλος; Τί ἀρπάζει ὁ λύκος; Τί θέλει ὁ ἀσθενής; Τίνα ἐπώλησαν οἱ παῖδες τοῦ Ἰακώβ; Τί κατασκευάσεν ὁ Νῶε; Τί ἔκτισεν ὁ Σολομῶν; Τίνα τὸ μωρεῖ ὁ διδάσκαλος; Τί φωτίζει ὁ ἥλιος; Τίνα ὑπερασπίζεται ὁ στρατιώτης, ὁ συνήγορος; Τί ἐκρίζωνει ὁ ἄνεμος; Τίνα στολίζουσι τὰ καλὰ βιβλία; καὶ τί μορφώνουσι; Τί ἀνεκάλυψεν ὁ Κολόμβος; Τί προμηνύουσιν αἱ χειλιδόνες; Τί διαδέχεται ἡ ἡμέρα; Τίνας καταδιώκουσιν αἱ γωροφύλακες;

65 Γύμν. Εἰς τὰς ἐξῆς ἀτελεῖς προτάσεις πρόσθετες ἀρμόδιον ἀν-
 μενον κατὰ γενικὴν·

Ὁ τυφλὸς στερεῖται—. Ὁ μωρὸς στερεῖται—. Ὁ
 ὧν διαφέρει—. Ὁ οἰκονόμος φείδεται—. Ὁ φιλό-
 ος οὐδέποτε ἀπορεῖ—. Ὁ καλὸς μαθητὴς ἐπιμε-
 ται—. Ὁ ἀποθνήσκων ἀπαλλάττεται—.

66 Τὰ ῥήματα δέχονται καὶ ἄλλους προσδιορισμοὺς μετὰ
 ἰσσεων, οἱ ὅποιοι λέγονται ἐμπρόθετοι.

67 Γύμν. Γράφον τὰς ἀποκρίσεις τῶν ἐξῆς ἐρωτήσεων καὶ ση-
 μενον τὸ ἐμπρόθετον, μετὰ τὸ ὅποσον ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτη-
 σιν· π. χ. εἰς τίνα δὲν πιστεύομεν; Ἀπκρ. δὲν πιστεύομεν εἰς τὸν
 πῦρ.

Εἰς τίνα δίδομεν ἐλεημοσύνην; Εἰς τίνα ὁ πατὴρ
 γίγνεται ἱστορίαν; Εἰς τίνα ἡ μήτηρ δίδει ἄρτον;
 τίνα δὲν ἐμπιστευόμεθα; Εἰς τίνα ὑπακούει ὁ παῖς;
 τίνα ὑπακούει ὁ πολίτης; Μὲ τίνα ὁμοιάζει ὁ λύ-
 ρος; με τίνα δὲ ὁμοιάζει ὁ κόλαξ; Εἰς τίνα ἀρμόζει
 πείθεια; Εἰς τίνα χρησιμεύει τὸ ἱατρικόν; Εἰς
 τίνα ἀποκρίνεται ὁ μαθητὴς;

68 Γύμν. Συμπλήρωσον τὰς ἐξῆς ἀτελεῖς προτάσεις προσθέτων
 τὴν πρόθεσιν ἀρμόδιον ὄνομα εἰς τὴν προτήκουσαν πῶσιν·

Ὁ λέμβος πλέει ἐπὶ—. Τὰ παιδιά παίζουν ἐν—.
 Ὁ ὧν τρέχει πρό—. Ὁ ἱατρὸς κάθηται παρὰ—.
 Ὁ μαθητὴς γράφει ἐπὶ—. Ὁ ῥύαξ ῥέει διὰ—. Ὁ πο-
 ῖος πηγάζει ἐκ—καὶ ἐκβάλλει εἰς—. Ἡ γῆ στρέ-
 φεται περὶ—. Οἱ γονεῖς φροντίζουν περὶ—. Ἐγὼ ἐνε-
 ρην μαθητὴς πρό—. Ἡ σύζυγος συνοικεῖ μετὰ—.
 Ὁ θά ἐξετασθῶ μετὰ—. Αἱ βδέλλαι ζῶσιν ἐν—.
 Πολλὰ ῥήματα χρειάζονται δύο ἀντικείμενα· π. χ. ἀ-
 γάττω τὸν ἀσθενῆ τῆς νόσου· διδάσκω τὸν παῖδα τὴν
 μαθητικὴν· διορίζω σὲ φύλκα.

69 Γύμν. Ἀντίγραψον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημείωσον ἐκά-
 στὴν δύο ἀντικείμενα·

Ἐμίζω τὸ πλοῖον σίτου. Ὁ τύραννος ἐκένωσε τὴν

πόλιν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀποξενώσας πολλοὺς τῆς τριίδος, καὶ ἄλλους ἀποστερήσας τῶν πολιτικῶν καιωμάτων. Δὲν πρέπει νὰ προκρίνωμεν τὸν κόλ τοῦ φίλου. Τὰ κακὰ παιδία διὰ τῆς ἀτάκτου δια γῆς των ποτίζουν τοὺς γονεῖς των πικρίας. Οἱ σ τιῶται ἐξέδυσαν τὸν Ἰησοῦν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν τὰ ἐνδύματά του. Ὁ θεὸς ἀγαπᾷ νὰ κα τοὺς μικροὺς μεγάλους καὶ τοὺς μεγάλους μικρ Ὁ μὲν ἱατρός ἀπαλλάττει τὸ σῶμα ἡμῶν τῆς νό ὁ δὲ διδάσκαλος (ἀπαλλάττει) τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀμαθείας.

Δ'. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ.

8. Τὸ ἀντικείμενον δύναται καὶ αὐτὸ νὰ πλατυνθῇ λα νον προσδιορισμούς· π. χ. ὁ λεπτουργὸς κατασκεύασε τὰ ταύτας ὥρας τραπέζας.

Προσδιορίζεται δὲ τὸ ἀντικείμενον 1) δι' ἐπ.θέτου, 2) ἀντωνυμίας, 3) διὰ μετοχῆς καὶ 4) δι' οὐσιαστικοῦ γενικῆν.

149 Γόμν. Πλάτονον τὰς ἀποκρίσεις τοῦ 143 γυμν. (σε προσθέτων εἰς ἕκαστον ἀντικείμενον ἀρμοδίους προσδιορισμούς·

Ε'. ΚΟΙΝΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ.

9. Πολλὰ ῥήματα δὲν χρειάζονται ἀντικείμενον, δέχ ομως ἄλλους τινὰς προσδιορισμούς, οἱ ὅποιοι ὀνομάζ κοινοὶ προσδιορισμοί, διότι ἀρμόζουσιν εἰς ὅλα τὰ εἰδ ῥημάτων.

10. Οἱ κοινοὶ προσδιορισμοὶ προσδιορίζουσι 1) τὸ πο ναί τις, πόθεν ἔρχεται, εἰς ποῖον τόπον ὑπάγει καὶ διὰ περᾶ, καὶ λέγονται τοπικοί, 2) τὸ πότε ἤγουν τὸν χρόν τὸ πῶς, ἤγουν τὸν τρόπον, 4) τὸ πόσον, ἤγουν τὸ καὶ 5) τὸ διὰ τί, ἤγουν τὸ αἷτιον.

11. Οἱ κοινοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφράζονται δι' ἐπιρρη ἢ διὰ πλαγίων πτώσεων ἐμπροθέτων ἢ ἀπροθέτων.

30 Γύμν. Γράψον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημείωσον ἐκάστης τοπικὸν προσδιορισμόν·

Ἡ ἀηδὼν κελαδεῖ ἐπὶ τῆς πλατάνου. Ὁ σκώληξ ἐν τῇ γῇ. Οἱ παῖδες κάθονται περὶ τὴν τράπεζαν. Οὐ τις πονεῖ, ἐκεῖ καὶ τὸν νοῦν του ἔχει. Τὰ μέλα ἐξορύττονται ἐκ τῆς γῆς. Ἀναχωρήσας οἶκο-ἐπορεύθη ἐν τῷ σχολεῖον. Ὁ Κηφισὸς ῥέει διὰ Ἀττικῆς. Ἐξ Ἀθηνῶν μεταβαίνομεν εἰς Πάτρας διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης.

1 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημείωσον ἐκαστὸν χρονικὸν προσδιορισμόν·

Πολλὰ ἄνθη θάλλουσι τὸ ἔαρ. Ὁ ἥλιος τὴν ἐννά-Μαρτίου καὶ τὴν ἐνδεκάτην Σεπτεμβρίου ἀνατέλλει ἐν τῇ ἑκτῇ ὥρᾳ μετὰ μεσημβρίαν. Ἄς ἐλπίζωμεν, ἦ μοι, ὅτι αὔριον θὰ εἵμεθα καλλίτερα. Χθὲς ἤλ-σήμερον ἀναπαύομαι, αὔριον ἀπέρχομαι.

2 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς προτάσεις καὶ σημείωσον αὐτῶν προσδιορισμοὺς τοῦ τρόπου, τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ αἰτίου·

Οἱ σοφοὶ γράφουσι τὰ γυμνάσματα μετὰ προσοχῆς ἐπιμελείας, μανθάνουσι ταχέως καὶ καλῶς τὴν σοφίαν των. Ἀναγίνωσκε μετ' ἀκριβείας καὶ ἐμφά-διος ὁ δοῦλος ὑπακούει τυφλῶς εἰς τὸν δεσπότην. Ὁ δούλος οὐδέποτε μένει ἄγνωστος πολὺν καιρόν. Ὁ ἄνθρωπος πολλάκις σφάλλει. Ἡ ἐλληνικὴ ἐπανά-στασις διήρκεσεν ἑπτὰ ἔτη. Ὁ Πειραιεὺς ἀπέχει τῶν Ἀθηνῶν ὀκτὼ περίπου νέα στάδια. Πολλὰ κακὰ γίνονται διὰ τὰ χρήματα. Ὁ διδάσκαλος ἐπήνεσε τὸν μαθητὴν διὰ τὴν διαγωγὴν του. Ὁ Θεὸς ἐπλάσσε τὰ πάντα ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀνθρώπων. Πολλὰ δένδρα καλλιεργούμεν χάριν τοῦ καρποῦ. Τιμωρεῖται αὐστηρῶς ὁ Θεὸς τῶν ἀφρων τὸ γυμνάσμα πολὺ ἀπροσέκτως καὶ κακῶς.

ΣΤ'. ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ ΡΗΜΑ.

12. Τὸ παθητικὸν ῥῆμα σημαίνει, ὅτι τὸ ὑποκείμενον
σχεῖ π. χ. ἡ γῆ φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου.

13. Πᾶν ἐνεργητικὸν μεταβατικὸν ῥῆμα δυνάμεθα νὰ
ψῶμεν εἰς παθητικόν. Τότε δὲ πρέπει τὸ μὲν ἀντικείμε-
τον μεταβατικοῦ νὰ τρέψωμεν εἰς ὀνομαστικὴν, τὸ δὲ ὑ-
ποκείμενον εἰς γενικὴν μὲ τὴν ὑπὸ ἢ παρὰ π. χ. ὁ Ἀχιλλεύς
φονεύει τὸν Ἑκτορά = ὁ Ἑκτωρ φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλεύς.
Οἱ Πέρσαι ἐδίδασκον τοὺς παῖδας τὴν δικαιοσύνην = οἱ Πέρ-
σαι ἐδιδάσκοντο παρὰ τῶν Περσῶν τὴν δικαιοσύνην. Οἱ Ἕλλη-
νες ἐξέλεξαν τὸν Γεώργιον βασιλέα = ὁ Γεώργιος ἐξελέχθη
τῶν Ἑλλήνων βασιλεὺς.

153 Γύμν. Τὰς ἐξῆς προτάσεις τρέψον εἰς παθητικὰς φυλά-
τον ἴδιον χρόνον τοῦ ῥήματος π. χ. ὁ διδάσκαλος τιμωρεῖ, ἐτι-
μωρεῖται καὶ θὰ τιμωρῇ τὸν ἀμελῆ = ὁ ἀμελής τιμωρεῖται, ἐτιμω-
ρεῖται καὶ θὰ τιμωρῇται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.

Ὁ διδάσκαλος ἐπιπλήττει τὸν ἄτακτον. Τὰ τέ-
κνα τρέφουσι τοὺς γονεῖς. Οἱ βόες σύρουσι τὸ ἄροτρον.
τὴν ἄμαξαν. Ὁ ποιμὴν φυλάττει τὰ πρόβατα. Ὁ κ-
τηνὸς φρουρεῖ τὸν οἶκον καὶ τὴν αὐλήν. Ὁ οἶνος διαφθεί-
ρει τὸν νοῦν. Ὁ Θεὸς κολάζει τοὺς κακοὺς. Πολλὰ ῥ-
ήματα σχηματίζουσιν ἓνα ποταμόν. Ὁ φίλαυτος οὐδὲ
ἀγαπᾷ. Ὁ πατὴρ σὲ διδάσκει τὴν γραμματικὴν.
ἡ μήτηρ μὲ ἐνδύει τὸν χιτῶνα. Αἱ γαλαῖ κατατρώγ-
ουσι τοὺς ποντικούς. Ὁ Θεὸς κυβερνᾷ τὸν κόσμον. Ὁ ἡ-
γεμὸς ὠθεῖ τὰ νέφη. Ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον
ἐκ ὄφιν προέτρεψε τοὺς πρωτοπλάστους εἰς τὴν ἀ-
πειρίαν. Οἱ Ἀραβες ἐφεῦρον τὰ ψηφία. Οἱ κόλακες ἐ-
παινοῦν τὸν Ἀλέξανδρον θεόν. Ὁ Ἰακώβ ὑπερηγά-
γε τὸν Ἰωσήφ. Ὁ Σαμουὴλ ἐχρίσε τὸν Σαοὺλ βασι-
λέα. Ὁ Περικλῆς ἐκτίσε τὰ Προπύλαια καὶ τὸν Παρθενῶ-
να. Ὁ Ἀναξαγόρας ἐδίδαξε τὸν Περικλέα τὴν φιλοσοφίαν.

Ὁ θεὸς θέλει ἀνταμείψει τοὺς εὐσεβεῖς καὶ δικαίους. διδάσκαλος τοὺς μὲν ἐπιμελεῖς θὰ ἐπαινέσῃ, τοὺς ἀμελεῖς θὰ τιμωρήσῃ. Ὁ πόλεμος θὰ ἐρημώσῃ τὴν γῆν ἡμῶν. Ὁ ἵπποκόμος θέλει ταγίσῃ καὶ ποτίσῃ τοὺς ἵππους. Ὁ γεωργὸς θέλει σπείρῃ τὸν σῖτον. Ἡ ἄλῃ θέλει πλύνῃ τὰ ἐνδύματα. Ἡ ἐστία θέλει θερμῇ τὸν θάλαμον. Ὁ πατὴρ θέλει στείλῃ τὴν ἐπιτολήν.

Ζ'. ΜΕΣΟΝ ΡΗΜΑ.

13. Μέσα ῥήματα λέγονται ὅσα σημαίνουν, ὅτι τὸ ὑμνῶμενον ἐνεργεῖ εἰς ἑαυτὸ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, οἷον νίπτω, στεφανοῦμαι.

Τὸ μέσον λοιπὸν ῥήμα ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ἐνεργητικὸν καὶ τὴν αὐτοπαθῆ ἢ ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν.

Ὁ Γύμν. Εἰς τὰς ἐξῆς προτάσεις τρέψαν τὰ μέσα ῥήματα εἰς ἐνεργητικά, καὶ θές τὴν ἀρμόζουσαν αὐτοπαθῆ ἢ ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν· π. γ. ἐνδύομαι, ἐνδύεσαι, ἐνδύεται, ἐνδύομεθα, ἐνδύεσθε, ἐνταῦθα=ἐνδύω ἑμαυτόν, ἐνδύεις σεαυτόν, ἐνδύει ἐξοτόν· ἐνδύομεν ἡμεῖς αὐτούς ἢ ἑαυτούς, ἐνδύετε ὑμεῖς αὐτούς ἢ ἑαυτούς, ἐνδύουσιν ἐκεῖνοι· φιλοῦμεθα=φιλοῦμεν ἀλλήλους. Τὰ παιδία δέρονται=δέσονται ἀλλήλα·

Οἱ Σπαρτιᾶται ἐγυμνάζοντο παιδιόθεν εἰς τὴν βραχυλογίαν. Φυλάττομαι ἀπὸ τοὺς κόλακας. Ὁ ἀθῶος ρουσιάζεται μετὰ θάρρους εἰς τὸν δικαστήν. Ὁ κακὸς παῖς ἐγείρεται καθ' ἑκάστην πρωΐαν τακτικῶς, πηδᾶται μὲ δροσερὸν ὕδωρ, ἐνδύεται, κτενίζεται, προβαλεῖται καὶ ἐγκαίρως πορεύεται εἰς τὸ σχολεῖον καλῶς ἡγευμένως, ἡρεσχευασμένος εἰς τὰ μαθήματα. Ὁ φρόνιμος οὐδέποτε ἐπαίρεται. Οἱ καλοὶ ἀδελφοὶ ἀγαπῶνται καὶ συνηθίζονται καὶ οὐδέποτε ἀντιφέρονται οὐδὲ διαπληθίζονται. Οὐδεὶς τύραννος παραιτεῖται εὐχαρίστως τῆς ἀρχῆς. Πορίζου τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς φιλοπο-

νίας. Παῖδες, ὑποτάσσεσθε εἰς τοὺς γονεῖς καὶ ἐν
σκόλους ὑμῶν. Ὑποτασσόμεθα εἰς τοὺς νόμους.

155 Ῥόμν. Εἰς τὰς ἐξῆς προτάσεις τρέψον εἰς γένος θηλυκὸν
μὲ ἀραιὰ γράμματα λήξεις καὶ τὰς προσδιορίζουσας αὐτάς:

Ὁ ἀδελφὸς εἶναι φίλος δεδομένος εἰς ἡμᾶς π
τῆς φύσεως. Ὁ φίλος εἶναι ἀδελφὸς ἐκλελεγμ
ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι ἐμὸς
θερμὸς προστάτης. Ὁ ἀγαθὸς πατήρ συζῇ μετὰ
υἱοῦ τοῦ ὡς μετὰ τοῦ ἀρίστου φίλου τοῦ. Οἱ δύο
σιλεῖς ἦσαν ἀνεξάρτητοι ὁ εἰς ἀπὸ τὸν ἄλλον.
σοὶ ἐξ ἀδελφοὶ εἶναι ματαιότεροι τῶν ἐμῶν. Ὁ
κος φυσικὰ ὤμὸς καὶ δειλὸς γίνεται ἐφευρετικὸς
τολμηρὸς ἐξ ἀνάγκης. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι
ταλὸς, φημιζόμενος οὐ μόνον ὡς ἐπιτήδειος ὑπο
τῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς καλλίφωνος τραγωδιστής. Αὐ
κράτωρ τις ὀργισθεὶς κατὰ τινος μάγου, εἶπεν
αὐτὸν ἀπειλητικῶς· «ἀπὸ ποῖον εἶδος θανάτου
χάζεσαι, ἄθλιε, ὅτι θ' ἀποθάνης;» — Θ' ἀποθάνω
πυρετόν, μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ μάγος. — Ε
ψεύστης, εἶπεν ὁ ἡγεμῶν· διότι θ' ἀποθάνης τ
ἀμέσως μὲ θάνατον βίαιον». Μέλλων δὲ οὗτος ν
παχθῇ, εἶπεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Μεγαλειότ
διατάξατε νὰ πιάσωσι τὸν σφυγμὸν μου, καὶ θὰ
σιν, ὅτι ἔχω πυρετόν. Ἡ ἀστείότης αὕτη ἔσωσεν
τὸν ἀπὸ τὸν θάνατον.

§ 59 ΠΕΡΙ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ.

1. Ἡ πρότασις ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ καὶ πλείοτερα τοῦ
ὑποκείμενα ἢ ῥήματα ἢ κατηγορούμενα, οἷον τὰ αὐκ
τὰ σταφύλιά εἰσιν ὄριμα. Ὁ Ἀριστείδης ἦτο δίκαιος καὶ
φρων. Ὁ διδάσκαλος ἀγαπᾷ καὶ τιμωρεῖ τοὺς ἀτακτοῦν
τας. Αἱ ταιαῦται προτάσεις λέγονται σύνθετοι.

δημόσιον βιβλίον ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1894

Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνδέουσι τὰ ὑποκείμενα ἢ ῥήματα, κατηγορούμενα πρὸς ἄλληλα, ὀνομάζονται σύνδεσμοι.
ὁ Γύμν. Αἱ ἐξῆς λέξεις εἶναι σύνδεσμοι· ἀντίγραφον αὐτοῦς τρίς ἐλέτησον·

- 1) Συμπλεκτικοί, καί, τέ, οὔτε, μήτε·
- 2) Ἐναντιωματικοί, μέν, δέ, ἀλλά, ὅμως, ἂν καί,
- 3) ἘΥποθετικοί, ἐάν, ἂν, εἰ·
- 4) Χρονικοί, ὅτε, ὁπότε, ὅταν, ἕως πρὶν, ἄφοῦ, ἔμα·
- 5) Αἰτιολογικοί, ὅτι, ἐπειδὴ·
- 6) Διαζευκτικοί, ἢ, εἴτε, ἢτοι·
- 7) Συλλογιστικοί, λοιπόν, ἄρα, ἐπομένως, ὥστε·
- 8) Τελικοί, ἵνα, νά, ὅπως, μή·
- 9) Εἰδικός, ὅτι.

Ἐάν εἰς δύο ἢ πλείοτερα ὑποκείμενα ἀποδίδεται ἓν κατηγορούμενον ἢ ῥήμα, τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ θέτεται συνήθως εἰς πληθ. ἀριθμόν. Τότε δὲ συμφωνεῖ τὸ κατηγορούμενον κατὰ γένος καὶ τὸ ῥήμα κατὰ πρόσωπον τὸ ἐπικρατέστερον ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἢ μὲ τὸ πληρόν. Ἐπικρατέστερον δὲ εἶναι ἐκ μὲν τῶν γενῶν τὸ ἄρσεν τοῦ θηλυκοῦ καὶ τὸ θηλυκὸν τοῦ οὐδετέρου, ἐκ δὲ προσώπων τὸ πρῶτον τοῦ δευτέρου καὶ τὸ δεύτερον τοῦ τρίτου π. χ.,

μῆτηρ ἐκείνου καὶ ὁ ἐμὸς πατήρ ἦσαν ἀδελφοί. ὁ παῖς καὶ τὰ παιδία αὐτῶν εἰσι κεκληρισμένοι εἰς τὸν ἐντὸς τοῦ φρουρίου. Ἐγὼ καὶ σὺ περιπατοῦμεν καὶ ὁ Παῦλος παίζειτε.

Εἰς πολλὰ ὅμως ἑτερογενῆ ἄψυχα ὑποκείμενα τὸ κατηγορούμενον καὶ ὁ προσδιορισμὸς θέτεται συνήθως εἰς οὐδέ-γένος π. χ. τὸ κρέας καὶ ὁ οἶνος εἶναι πολὺ ἐνδυναμωμένοι. Ἡ ἐπιδημία καὶ ὁ πόλεμος εἶναι καταστρεπτικὰ. Ὁ πόντος καὶ ἡ κοιλὰς εἶναι σκιερὰ.

ὁ Γύμν. Ἐκ τῶν ἐξῆς προτάσεων σχηματίσον συνθετοὺς, ἀποδοὺς δύο ἢ πλείοτερα ὑποκείμενα τὸ αὐτὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνδέων τὰ ὑποκείμενα πρὸς ἄλληλα δι' ἀρμοδίου συνδέ-
π. χ. σὺ εἶσαι μικρός, ἢ ἀδελφή σου εἶναι μικρά, — αὐ καὶ ἡ σου εἴσθε μικροί.

Ὁ χρυσὸς εἶναι μέταλλον. Ὁ ἄργυρος εἶναι μέτα-
 λον. Τὸ στρουθίον εἶναι πτηνόν, ἡ περιστέρα εἶναι
 πτηνόν. Αἱ Ἀθηναίαι εἰσι πόλεις, ἡ Κόρινθος εἶναι πό-
 λεις. Ὁ Νικόλαος εἶναι ἀγαθός, ἡ Ἑλένη εἶναι ἀγα-
 θή. Ἐγὼ γράφω, σὺ γράφεις. Αἱ γυναῖκες εἰσι
 λαί, τὰ παιδιά εἰσι δειλά. Σὺ εἶσαι ὠραῖος, ἡ ἀδελ-
 φή σου εἶναι ὠραία. Ὁ πλοῦτος εἶναι φθαρτός, τὸ κτή-
 λος εἶναι φθαρτόν. Ὁ κύων εἶναι μαστοφόρον, τὸ
 βατον εἶναι μαστοφόρον, ὁ βοῦς εἶναι μαστοφό-
 ρος. Ὁ Ἀδὰμ ἀπατηθεὶς καὶ παρακούσας ἔγεινεν ἄμαρ-
 τήν, ἡ Εὐὰ ἀπατηθεῖσα καὶ παρακούσασα ἔγεινεν
 μαρτυρίαν.

158 Γύμν. Τὰς ἐξῆς συνθέτους προτάσεις χωρίσον εἰς τὰς ἀπὸ τὰς ὁποίας συνθέτονται· π. χ. ἐγὼ καὶ σὺ περιπατοῦμεν—
 περιπατῶ, σὺ περιπατεῖς.

Ἐγὼ καὶ ἡ ἀδελφή μου εἴμεθα ὀρφανοί. Ἡ ὄρα
 ἡ ἀκοή, ἡ ὁσφρησις, ἡ γεῦσις καὶ ἡ ἀφή ὀνομάζον-
 ται αἰσθήσεις. Ἡ Αἴτην, τὸ Βεσούδιον καὶ ἡ Ἐκλα εἶ-
 ναι ἡφαίστεια ὄρη. Τὸ μαχαίριον καὶ τὸ περούνιον κ-
 τέλεις εἰσι σιδηρᾶ. Σὺ καὶ ἡ Ἑλένη εἴσθε προσε-
 χκοί. Ἡ πονηρία καὶ τὸ ψεῦδος εἰσι μισητά. Τὸ φ-
 κὸν καὶ ἡ τάφος ἦσαν πλήρη. Ἡ τύχη καὶ τὰ κύμ-
 ατα εἰσιν ἄστατα. Ὁ λέων καὶ ἡ τίγρις εἰσὶν αἱμοχ-
 τες. Ὁ Νῶε καὶ τὰ τέκνα του, σωθέντες ἐκ τοῦ κατα-
 στροφῆς, ἐξῆλθον τῆς κιβωτοῦ.

159 Γύμν. Πρὸ τῶν ἐξῆς κατηγορουμένων θές 2 ἢ 3 ἀρ-
 ᾶς ὑποκειμένα συνδεδεμένα διὰ συνδέσμων, ὥστε νὰ σχηματισθῶσι
 θετοὶ προτάσεις.

Εἰσὶ χωρία γειτονικά,—εἰσὶ πόλεις πλησιόχω-
 —εἰσὶ κτίρια ὑψηλά,—εἰσὶ τετράποδα,—ἦσαν ἀν-
 δριάσημοι,—ἦσαν ἄργυρᾶ νομίσματα,—εἰσὶν ἀειθ-
 δένδρα,—εἰσὶν ἄνθη,—εἰσὶ πτηνὰ μελωδικά.—
 ἔντομα φιλόπονα.

160. Γύμν. Ἐκ τῶν ἐξῆς ἀπλῶν προτάσεων σχηματίσον συνθέ-
τους, ἀποδίδων εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκειμενὸν δύο ἢ πλείωτερά καταγο-
νόμενα ἢ ῥήματα, π. χ. ὁ Ἀριστείδης εἶναι εὐφυής, ὁ Ἀριστείδης
εἶναι εὐτακτος=ὁ Ἀριστείδης εἶναι εὐφυής καὶ εὐτακτος, ἢ ὁ Ἀρι-
στείδης εἶναι οὐ μόνον εὐφυής ἀλλὰ καὶ εὐτακτος.

Ὁ ἀήρ εἶναι λεπτός, ὁ ἀήρ εἶναι διαφανής. Ὁ ἥ-
λιος φωτίζει, ὁ ἥλιος θερμαίνει. Ὁ γεωργὸς ἀροτριᾷ,
ὁ γεωργὸς σπείρει, ὁ γεωργὸς θερίζει. Ἡ ὁδὸς εἶναι
μαλὴ, ἡ ὁδὸς εἶναι εὐθεῖα. Ὁ λεπτοουργὸς κατασκευά-
ζει τραπέζας, ὁ λεπτοουργὸς κατασκευάζει κλιντῆρας,
ὁ λεπτοουργὸς κατασκευάζει ἄλλα ξύλινα σκεύη. Ὁ
λύκος εἶναι ἄγριος, ὁ λύκος εἶναι αἰμοβόρος. Τὸ ζῶον
περεῖται λογικοῦ, τὸ ζῶον στερεῖται νοῦ, τὸ ζῶον
περεῖται ἐλευθέρας θελήσεως.

161 Γύμν. Τὰς ἐξῆς συνθέτους προτάσεις ἀνάλυσον εἰς τὰς ἀπλᾶς,
ἀπὸ τὰς ὁποίας σύγκεινται π. χ. τὸ ζῶον οὔτε νὰ συλλογίζεται δύ-
ναι οὔτε νὰ ὁμιλῇ=τὸ ζῶον δὲν δύναται νὰ συλλογίζεται, τὸ ζῶον
δύναται νὰ ὁμιλῇ.

Οἱ σκώληκες οὔτε πόδας ἔχουσιν οὔτε πτερὰ. Οἱ
στερεοὶ φωτίζουν, ἀλλὰ δὲν θερμαίνουν. Τὸ ῥόδον
οὐ μόνον τὴν ὄρασιν εὐφραίνει, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁσφρη-
σιν. Ἀνθὴ τινὰ εἰσιν ὠραῖα, ἀλλ' εὐωδίας στεροῦνται.
Ὁ χρυσοχόος κατεργάζεται τὸν χρυσόν καὶ τὸν ἄρ-
γυρον. Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ περιπατῇ καὶ νὰ κο-
υμβᾷ, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ πετᾷ. Τὰ καλὰ παιδία εἶναι ἢ
ἀπὸ τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων τῶν.

§ 60. ΠΕΡΙ ΤΕΛΕΙΟΥ ΛΟΓΟΥ.

1. Πολλάκις μίξ πρότασις καὶ μὲ αὐτοὺς τοὺς προσδιορι-
σμούς της δὲν ἐξαρκεῖ νὰ ἐκφράσῃ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον θέλο-
μεν. Τότε συνδέομεν μὲ αὐτὴν καὶ ἄλλας προτάσεις, καὶ οὕ-
τως συγκροτεῖται τέλειος λόγος.

2. Ὁ τέλειος λόγος ἐνδέχεται νὰ σύγκειται ἀπὸ δύο τρεῖς
καὶ πλείωτερας προτάσεις. Ἐκ τῶν προτάσεων τούτων ἡ

ἀρχική, ἥτις δὲν ἐξαρκεῖ μόνη, καὶ διὰ τοῦτο λαμβάνει ἄλλας προτάσεις προσδιοριστικάς, λέγεται κυρία ἢ πρωτεύουσα πρότασις.

3. Αἱ μερικάι προτάσεις ἀπὸ τὰς ὁποίας συγκροτεῖται ὁ λόγος, συνδέονται πρὸς ἀλλήλας διὰ διαφόρων συνδέσμων ἀναφορικῶν, ἀπὸ τούτων ὁποίους ὀνομάζεται καὶ ὁ δι' αὐτὰ συνδεόμενος λόγος.

1) Χρονικός, οἷον ὅτε ἤμην πλούσιος, ἐφοβούμην.

2) Αἰτιολογικός, οἷον ἐτιμωρήθης, ἐπειδὴ ἠτάκτησας.

3) Τελικός, οἷον σπουδάζει, ἵνα μάθῃ γράμματα.

4) Ὑποθετικός, οἷον ἐὰν φάγῃς πολύ, θ' ἀρρωστήσῃς.

5) Συμπερασματικός, οἷον ὁ νεανίας ἦτο τόσο ἀιδήμων ὥστε λαλῶν ἠρυθρία.

6) Εἰδικός ἢ ἐκθετικός, οἷον λέγουσιν, ὅτι ἡ γῆ κινεῖται.

7) Ἀναφορικός, οἷον ἀγαπῶ τοὺς παῖδας, οἵτινες εἶναι ἐπιμελεῖς.

162 Γύμν. Τοὺς ἐξῆς λόγους χωρίσον εἰς τὰς ἐπτά ἀνωτέρω τάξεις, καὶ γράψον αὐτοὺς κατὰ τὴν ἀνωτέρω σειρὰν.

Ὅσακις μετὰ προσοχῆς ἐθεώρησα τὸν οὐρανόν, ἐμείνα ἔκθαμβος. Οὐδὲν ἄλλο πρᾶγμα εἶναι τόσον χροῖσμον οὐδὲ τόσον ὥραϊον, ὅσον ἡ τάξις. Ὅ,τι εἶναι αἰσχρὸν νὰ κάμνῃς, τοῦτο δὲν πρέπει μηδὲ νὰ λέγῃς. Θὰ δεικνύῃς ὅτι εἶσαι φρόνιμος, ἐὰν λέγῃς ὀλίγα καὶ ἀκούῃς πολλά. Ὅτε ἐσήμαινεν ἡ ὥρα τοῦ σχολείου ἐγὼ ἤμην ἐν τῇ οἰκίᾳ. Τόσον λαμπρὰ ἐφεγγεν ἡ σελήνη, ὥστε ἠδύνατό τις ν' ἀναγνώσῃ. Περιόριζε, παῖ, τὰ πάθη, τὰ ὅποια βλάπτουσι, καὶ ἀγάπα τὴν ἀρετὴν, ἥτις ἐξευγενίζει. Κανένα μὴ ὑβρίσης διὰ συμφορὰν, διότι εἶναι κοινὴ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόριστον. Τιμωροῦμεν τὸν κακόν, ἵνα γείνῃ καλλίτερον. Ὁ Ἐπαμινώνδας ἔλεγεν, ὅτι ὁ ἐν πολέμῳ θάνατος εἶναι κάλλιστος. Ὁ Κλεάνθης εἶπεν, ὅτι οἱ ἀπαίδεστοι μόνον κατὰ τὴν μορφήν διαφέρουσι τῶν θηρίων.

§ 61. ΧΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ.

1. Τὴν προστακτικὴν μεταχειρίζομεθα εἰς τὸν λόγον, ὅταν θέλωμεν νὰ προστάξωμεν.

2. Ἡ προστακτικὴ ἔχει ἑξῆς μόνον πρόσωπον τοῦ ἐν. καὶ ἑκθ. ἀριθμοῦ. Τὰ ἄλλα πρόσωπα ἐκφράζομεν διὰ τῆς ὑποτακτικῆς μὲ τὸ μόριον ἄς ἢ νά.

3. Ὁ μὲν ἐνεστώς τῆς προστακτικῆς σημαίνει διάρκειαν ἢ πανάληψιν, ὁ δὲ ἀόριστος τὸ ἅπαξ.

163 Γόμν. Τρέψον τὰς ἐξῆς προτάσεις εἰς προστακτικὰς κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τοὺς χρόνους· π. χ. ὁ παῖς τρέχει = ὦ παῖ, τρέχε, τρέξον· παῖδες τρέχετε, τρέξατε.

Ὁ στρατιώτης ἱππεύει. Ὁ μαθητὴς μελετᾷ. Ὁ παῖς ὀργάζεται. Ὁ φύλαξ ἀγρυπνεῖ. Τὸ πῦρ καίει. Ὁ ὑπηρέτης φέγγει. Ἡ κόρη πλέκει. Ἡ μαθήτρια προσέχει. Ὁ βάτραχος πηδᾷ. Ἡ ἀηδὼν κελαδεῖ. Ὁ γεωργὸς ἐρίζει. Ὁ δειλὸς φοβεῖται. Ὁ ὀκνηρὸς κοιμᾶται. Ὁ ἐαυρίας ἐργάζεται. Ὁ ἀδύνατος καταρᾶται.

§ 62. ΧΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ.

1. Ἡ ὑποτακτικὴ θέτεται·

1) Μὲ τὸ ἄς, ὅταν ἐκφράζῃ προσταγὴν ἢ παραχώρησιν, π. χ. ἄς φάγωμεν, ἄγωμεν·

2) Μὲ τὸ μή, ὅταν σημαίνῃ ἀπαγόρευσιν ἢ φόβον, οἷον ἢ μὴ φάγῃς. Πρόσεχε μὴ πέσῃς·

3) Μὲ τὸ εἴθε νά, ὅταν σημαίνῃ εὐχὴν προσδοκωμένην, π. χ. εἴθε νὰ προκόψῃς.

4) Μὲ τὸ ἵνα ἢ νά, ὅπως, ὅταν σημαίνῃ τέλος, οἷον κοιμίζομεν, ἵνα μάθωμεν·

5) Μὲ τὸ ὅταν ἢ ἀφοῦ ἐπὶ χρόνου παρόντος ἢ μέλλοντος, οἷον μαινόμεθα πάντες, ὅταν ὀργιζόμεθα·

6) Μὲ τὸ ἐὰν ἐπὶ ὑποθέσεως προσδοκωμένης, π. χ. ἐὰν ποκτήσῃς καλὰ τέκνα, τὰ κτήματα σοὶ εἶναι περιττά.

7) Με τὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ μὲ τὰ ἐπιρρήματα ὡς, καθὼς, πρὶν κτλ. ἐπὶ ἀοριστολογικῆς ἐννοίας, π. χ. ὁ κάμης, θὰ εὕρῃ. Καθὼς στρώσης, θὰ πλαγιάσῃς.

164 Γόμν. Ἀντίγραφον τοῦ ἐξῆς λόγου, καὶ σημειώσον τὰ καὶ ὑποτακτικὴν ῥήματα.

Ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ζῶσιν, ἵνα τρώωσιν, αὐτὸς δὲ τρώγει, ἵνα ζῇ. Ὅταν πάσχωμεν, πρέπει νὰ πειθώμεθα εἰς τὸν ἰατρόν. Ἡ ἀρετὴ, καὶ ἐὰν ἀποθάνῃ τις, δὲν χάνεται. Μὴ ἀντείπῃς εἰς τοὺς γονεῖς σου, καὶ δίκαιον, ἐὰν ἔχῃς. Κανένα μὴ κάμῃ φίλον, πρὶν ἐξετάσῃς πῶς μετεχειρίσθῃ τοὺς προτέρους φίλους του. Φύλαττε τὰ μυστικά, ὅσα τίς σε ἐμπιστευθῇ. Μὴ φθόνει τοὺς καλλιτέρους σου, ἵνα μὴ φανῇς ὅτι εἶσαι καχός. Εἶθε, τέκνον μου, νὰ ἴγῃς εὐτυχέστερος τοῦ πατρός σου, κατὰ δὲ τὰ ἄλλα ὁμοίως.

§ 63. ΧΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ.

1. Πολλάκις εἰς τὸν λόγον τὸ ῥῆμα τῆς δευτερευούσης προτάσεως καὶ ὁ σύνδεσμος αὐτῆς συγχωνεύονται εἰς μετοχὴν ἢ μετοχὴ αὐτὴ, ὡς ἐπίθετον συμφωνεῖ μὲ τὸ ὄνομα, καὶ τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται, κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν, π. χ. ὁ Πύρρος, ἐνῶ περιώδευεν, ἀπήντησε σκύλον, ὅστις ἐλάττει νεκρόν = ὁ Πύρρος περιουδεύων ἀπήντησε κύνα φυλάττοντα νεκρόν.

165 Γόμν. Εἰς τοὺς ἐξῆς λόγους τρέψον τὸ ῥῆμα τῆς δευτερευούσης προτάσεως εἰς μετοχὴν.

Τὴν ὑγείαν ὅταν ἔχω, ἔχω τὸ πᾶν. Ἐνῶ ἦ οὐδολος, ἔλεγες ὅτι ἦσο δεσπότης. Ὅς τις ὑπομένῃ, θὰ σωθῇ. Ὁ Διογένης, ἀφοῦ ἦναψε λύχνον τὴν ἡμέραν, ἀνθρωπον, ἔλεγε, ζητῶ. Ὁ φθονερὸς Διαφῶν, ἐπειδὴ εἶδε πλησίον τοῦ ἄλλον, ὅτι

αὐροῦ τοῦ ἐπὶ σταυροῦ μεγαλειτέρου τοῦ ἰδικοῦ
ου, ἔσκασε. Ποῖος δὲν ἀγαπᾷ τοὺς παῖδας, οἱ ὅποιοι
κακούουσιν εἰς τοὺς γονεῖς; Ὀλίγα συγγράμ-
ματα ὑπάρχουσι, τὰ ὅποια ὠφελοῦσι συγχρόνως
τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν. Εἶδομεν πρόβατα καὶ
γας καὶ βόας, τὰ ὅποια ἐσκίρτησαν ἐπὶ τῆς
δόξης. Ὅταν δὲν γράφητις ὀρθῶς ἀποκαλύπτει
τὴν ἀμάθειάν του. Ἐπειδὴ ἐπεμελήθημεν, προ-
εῤῥύσαμεν. Ἐριφος, ἐνῷ ἐστέκετο ἐπὶ τινος δώ-
ματος, ἐπειδὴ εἶδε λύκον, ὅστις διέβαινεν, ἐ-
κιδώρει καὶ ἔσχωπτεν αὐτόν.

2. Ἐάν δὲ ἡ μετοχὴ δὲν ἀποδίδεται μήτε εἰς τὸ ὑποκεί-
νον μήτε εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς κυρίας προτάσεως, ἀλλ'
χωριστὸν ὑποκείμενον, ἡ μετοχὴ αὕτη καὶ τὸ ὑποκείμε-
νον θέτονται εἰς γενικὴν, ἣτις λέγεται *γενικὴ ἀπόλυτος*.

66 Γύμν. Εἰς τοὺς ἐξῆς λόγους τρέψον τὰς δευτερευούσας προ-
τάσεις εἰς γενικὰς ἀπολύτους· π. χ. αὔριον, ἐάν ὁ θεὸς θέλῃ, ἀ-
ναχωρῶ=αὔριον, θεοῦ θέλοντος, ἀναχωρῶ.

Ἐνῷ ἐγὼ ἐδίδασχον, σὺ ἐγέλας. Ἐνῷ ἄρκτος εἴ-
παρουσα, ἵχνη μὴ ζήτηι. Ἀφοῦ ἔφυγεν ὁ βασιλεὺς,
καὶ τὰ ἐν Ἑλλάδι ἦσαν πλήρη στάσεως καὶ ἀναρ-
μοσύνης. Ὅταν ὁ κυβερνήτης νοσῇ, ὅλον τὸ σκάφος συμ-
ταλαινεῖται. Ἐπειδὴ ἐγένετο σεισμός, τὸ στρατόπεδον διε-
σπάρθη. Ὅτε ἡ Ἑλένη ἐπορεύετο εἰς τὸ σχολεῖον, διη-
σπάρθη ἄνεμος. Ἐνῷ αἱ γυναῖκες ἐκοιμῶντο, ἐξερρά-
σαντο πυρκαϊά.

67 Γύμν. Εἰς τοὺς ἐξῆς λόγους ἀνάλυτον τὰς μετοχὰς εἰς προ-
τάσεις δευτερευούσας.

Ἐχολαστικὸς μαθὼν ὅτι ὁ κόραξ ζῇ ὑπὲρ τὰ διακό-
σιον ἔτη, ἀγοράσας κόρακα τὸν ἔτρεφε πρὸς δοκιμήν.
Ἐπιγράφοντες μετὰ προσοχῆς καὶ μιμούμενοι τὰ
πραγμὰ ὑπ' ἄλλων, ἀποκτῶμεν τὴν ἑξῆς τοῦ ὁρ-

θῶς γράφειν. Τῶν σωμάτων θηλυνομένων, καὶ αἱ ψαῖ
καὶ πολὺ ἄρρωστοτέραι γίνονται. Ὁ ἥλιος ἀνατέ
λων χρυσώνει τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. Ἐρωτῶν
καὶ εἰς τὴν Πόλιν ὑπάγει. Σχολαστικὸς θέλων νὰ π
ράσῃ ποταμόν, ἀνῆλθεν εἰς τὸ πλοῖον ἐφιππος· ἐρ
τήσαντος δέ τινος τὴν αἰτίαν, εἶπεν ὅτι βιάζεται.
Πιττακὸς ἀδίκηθεις ὑπὸ τινος καὶ ἔχων ἐξουσίαν
τιμωρήσῃ αὐτόν, τὸν ἐσυγχώρησε.

§ 64. ΠΕΡΙ ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΩΝ.

1. Ἐπιφωνήματα ὀνομάζονται αἱ λέξεις, διὰ τῶν ὁπο
ἐκφράζομεν αἰσθημὰ τι, διεγερθὲν εἰς ἡμᾶς αἰφνιδίως.

2. Τὰ ἐπιφωνήματα δὲν ἀποτελοῦσι μέρος τῆς προτάσεως.

168 Γόμν. Αἱ ἐξῆς λέξεις εἶναι ἐπιφωνήματα, ἀντίγραφον
καλῶς τρις.

1) Κλητικά, ὦ, ὦ· 2) σχετλιαστικά, αἶ, οὐαί, οἶμοι, ὦ
ἀλλοίμονον, ἄχ· 3) ἐπαινετικά, εὖγε· 4) γελαστικά, ἄ,
5) ἐκπληκτικά, ᾶ, πᾶ· 6) ἀποτρεπτικά, ἄπαγε.

§ 65. ΠΕΡΙ ΣΤΙΞΕΩΣ.

1. Στίξις εἶναι τρόπος τοῦ δεικνύειν διὰ τινων σημ
τὰς διαφοροὺς παύσεις ἢ διακοπὰς, τὰς ὁποίας κάμνο
ἐνῷ ἀναγινώσκομεν.

2. Τὰ σημεῖα ταῦτα εἶναι,

Α'. Ἡ ὑποστιγμὴ ἢ τὸ κόμμα (,) διὰ τῆς ὁποίας χωρ
μεν 1) τὰς προτάσεις ἀπ' ἀλλήλων, οἷον ἐγὼ μὲν γράφω
δὲ παίζεις· 2) τὰς παρεμπιπτούσας φράσεις, τῶν ὁπο
παράλειψις δὲν μεταβάλλει τὴν ἔννοιαν, οἷον ὁ φίλος, ὁ
οὐράνιον, εἶναι θησαυρὸς πολῦτιμος· 3) τὰς λέξεις, διὰ
ὁποίων κάμνομεν ἀποστροφὴν· οἷον ἀγαπᾶτε, τέκνα μου
λήλους.

Β'. Ἡ μέση στιγμὴ ἢ τὸ κῶλον (:), διὰ τῆς ὁποίας

ὁρίζομεν μέρη τοῦ τελείου λόγου ὁπωσοῦν μεγαλείτερα τῆς
στάσεως· π.χ. ὁ οἶνος, εἰ μὲν πίνεται πολὺς, εἶναι ἐπι-
ζῆλος· εἰ δέ τις πίνει αὐτὸν φρονίμως, εἶναι ὠφέλιμος.

Γ'. Ἡ τελεία συγγραφή (.), διὰ τῆς ὁποίας χωρίζομεν τοὺς
ἀλλοῦς λόγους ἀπ' ἀλλήλων.

Δ'. Τὸ ἐρωτηματικὸν (;), τὸ ὁποῖον θέτομεν εἰς τὸ τέλος
ωτηματικῆς φράσεως.

Ε'. Τὸ ἐπιφωνηματικὸν ἢ θαυμαστικὸν (!), τὸ ὁποῖον θέ-
μεν συνήθως μετὰ τὰ ἐπιφωνήματα καὶ μετὰ τὰς ἄλλας
φράσεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουσι θαυμασμόν, χαράν, λύπην, εὐ-
χὴν κτλ.

ΣΤ'. Τὴν παρένθεσιν ( ), εἰς τὴν ὁποίαν ἐγκλείομεν πρό-
σῃς ἢ λέξιν δευτερεύουσάν, τεθείσαν χάριν ἐπεξηγήσεως,
ἢ ἡδύνατο καὶ νὰ παραλειφθῇ.

Ζ'. Τὸ εἰσαγωγικὸν α ὃ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐγκλείομεν ξένον
λογον ἐπαναλαμβάνομενον αὐτολεξεῖ.

169 Γόμν. Ἀντίγραφον καλῶς τοὺς ἐξῆς λόγους καὶ στίχον αὐ-
τοῦ ἀρμοδίως·

Τιμᾶτε παῖδες τοὺς γονεῖς σας Ἦσο χθές εἰς τὸ
ὁλεῖον Ἦ γῆ ἡμῶν εἶναι σφαῖρα μεγάλη Πόσον με-
λοπρεπῶς ἀνατέλλει ὁ ἥλιος Οἱ Ἕλληνες ἀφοῦ ἐ-
λιόρκησαν τὴν Τροίαν δέκα ἔτη ἐκυρίευσαν αὐτὴν
στρατηγῆματος Καλλίτερον εἶναι νὰ ἐμπέσῃ τις
ἐκ κόρακας ἢ εἰς κόλακας· διότι ἐκεῖνοι μὲν νεκροὺς
τοὶ δὲ ζῶντας κατατρώγουσιν. Οἱ ἐπιμελεῖς καὶ εὖ-
εργοι μαθηταὶ καὶ τοιοῦτους ἔχομεν πολλοὺς εἶναι
παρὰ τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων των Ἦ πα-
μῖα τὸ μῆλον πίπτει ὑποκάτω τῆς μηλέας δὲν ἀ-
θεύει πάντοτε

Τί κόσμος ὅλος δόλος τί κόσμος δίχως νοῦν

Ὅσα ἂν κάμῃς ὅλα στραβὰ τὰ ἐξηγοῦν

Ὁ μύρμηξ σύμβολον τῆς φιλοπονίας τρέφεται τὸν

χειμῶνα ἀπὸ ὅσα ἐναπεταμίευσεν τὸ θέρος ὁ δὲ τέτ-
 σύμβολον τῆς ὀκνηρίας τὸν χειμῶνα ἀποθνήσκει
 τὴν πείναν καὶ τὸ ψῦχος Φοβοῦμαι τὸν θεὸν ἀγα-
 τὲ φίλε καὶ οὐδένα ἄλλον φόβον ἔχω Ὁ λύκος εἰ-
 εἰς τὸν κύνα δὲν δύνασαι λοιπὸν νὰ τρέχῃς ὅπου
 λεις Ὁ Καῖσαρ ἔγραψε πρὸς τὴν Γερουσίαν ἦλθον
 δὸν ἐνίκησα Εὐχομαι δὲν εὐρίσχετε τὴν εὐχὴν μου
 σικὴν νὰ κερδίσω τὴν ὑμετέραν ἐμπιστοσύνην.

§ 66. ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ὅλας τὰς λέξεις τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης διηρέσα-
 εἰς δέκα εἴδη· τὰ εἴδη ταῦτα λέγονται μέρη τοῦ λόγου
 εἶναι τὰ ἑξῆς.

1) ὄνομα οὐσιαστικόν,	6) ῥῆμα,
2) ὄνομα ἐπίθετον,	7) ἐπίρρημα,
3) ἄρθρον,	8) πρόθεσις,
4) ἀντωνυμία,	9) σύνδεσμος,
5) μετοχή,	10) ἐπιφώνημα.

2. Ἐκ τῶν δέκα τούτων μερῶν τοῦ λόγου τὰ ἑξῆς πρ-
 ὀνομάζονται κλιτά, διότι κλίνονται, τὰ δὲ τελευταῖα τέ-
 ρα εἶναι ἀκλιτά. Ἐκ δὲ τῶν κλιτῶν τὰ πέντε πρῶτα λέ-
 γονται πτωτικά.

170 Γύμν. Ἀντίγραφον τὰς λέξεις τῶν ἑξῆς προτάσεων κατ-
 ἔδη, ἡγοῦν πρῶτον ὅλα τὰ οὐσιαστικά, δεῦτερον ὅλα τὰ ἐπίθετα,
 τὸν τὰ ἄρθρα κτλ.

Πολλάκις ἡ γλῶσσα προτρέχει τῆς διανοίας.
 μιζε ἀδελφοὺς τοὺς ἀληθινούς φίλους. Τίμα, ὦ
 τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. Οἱ παλαιοὶ
 θηναῖοι ἦσαν τῆς θαλάσσης ἐμπειρότατοι. Χεὶρ γ-
 νίπτει, δάκτυλός τε δάκτυλον. Νόει καὶ τότε πρὸ
 Ἄρχων ἀγαθός δὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ. Ὁ
 σὸν μεγαλοπρεπῶς ἀνατέλλει ὁ ἥλιος! Ὁ Λεων

κούσας, ὅτι ὁ ἥλιος ἐπισκιάζεται ἀπὸ τὰ τοξεύματα
 τῶν Περσῶν, εἶναι εὐχάριστον, εἶπε, διότι θὰ κάμω-
 εν τὴν μάχην καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν. Ὁ φθονερός ὄχι
 ὄνον τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων πικραίνει, ἀλλὰ καὶ τὴν
 αὐτοῦ εὐδαιμονίαν καταστρέφει. Πόλεως ψυχὴ εἶναι
 νόμοι. Μᾶλλον φοβοῦ ψόγον ἢ κίνδυνον. Ὁ Μιλ-
 ᾶδης ἐνίκησε τοὺς Πέρσας ἐν Μαραθῶνι τὸ τετρα-
 σιοστὸν ἐννενηχοστὸν ἔτος πρὸ Χριστοῦ. Ὁ τὰ πα-
 λθόντα μνημονεύων βουλεύεται καλλίτερα περὶ τῶν
 ἐλλόντων.

171 Γύμν. Γράψον ἀπὸ μνήμης, τὸ σύμβολον τῆς πίστεως καὶ ση-
 μείωσον ἐκαστὴν λέξιν αὐτοῦ τί μέρος λόγου εἶναι, γράφων ἐπ' αὐ-
 τὸν τὸν ἀρμόζοντα ἐκ τῶν ἀριθμῶν 1—10.

172 Γύμν. Σημείωσον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὰς λέξεις, ἀπὸ
 ὁποίας σύγκεινται αἱ πρωτάσεις τοῦ 161 γύμν.

173 Γύμν. Ἀντίγραφον πάλιν τὸ 163 γύμν. διαιρῶν διὰ τοῦ—
 ὁ πολυσυλλάβους λέξεις εἰς συλλαβάς.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΛΕΞΕΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.

§ 67. ΠΕΡΙ ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ.

1. *Πρωτότυποι* ὀνομάζονται αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀρχῆς θεμέναι, καὶ δὲν ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ ἄλλας, οἷον ἱεῖς, πούς, χεῖρ.

2. *Παράγωγοι* ὀνομάζονται αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι παρήχθησαν ἀπὸ ἄλλας διὰ προσθήκης γραμμάτων, οἷον ἰσχύς, ἰσχυρός, ἰσχυρίζομαι.

§ 68. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ.

1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικὰ παράγονται α) ἐξ οὐσιαστικῶν, β') ἐξ ἐπιθέτων καὶ γ') ἐκ ῥημάτων.

α. *Οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν.*

2. Ἐξ οὐσιαστικῶν παράγονται τὰ ἑξῆς·

1) Τὰ πατρωνυμικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν υἱὸν ἢ ἀπὸγονον καὶ ἔχουσι τὴν κατάληξιν *άδης* καὶ *ίδης* (ἥτις γίνονται *εἰδης*, ὅταν ἡ ῥίζα λήγῃ εἰς *ε*) οἷον Ἀθανάσιος, Ἀθανασιαάδης, Οἰκονόμος, Οἰκονομίδης, Ἀπρεὺς, Ἀτρεΐδης.

174 Γύμν. Γράφον πῶς ὀνομάζεται ὁ υἱὸς τοῦ Δημητρίου, Ν

ολάου, Ἀνδρέου, Λεωνίδου, Γεωργίου, Ἰωάννου, Ξενοφώντος, Πη-
έως, Ἀριστέως, Ἡρακλέους·

2) Τὰ ὑποκοριστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐσμικρυσμένην
τὴν ἔννοιαν τοῦ οὐσιαστικοῦ χάριν περιποιήσεως ἢ σκώψεως.
λήγουσι δὲ εἰς ἰον, (ἴδιον, ἄριον, ἀγιον, ὑγιον), ις, ἰσκος,
ικη, οἷον παιδίον, παιδάριον, μαχαιρίδιον, ζωῦφιον, χωρά-
ριον, θεραπαινίς, νεανίσκος, παιδίσκη.

Σημ. Ἡ ὀμιλουμένη γλῶσσα μεταχειρίζεται πολλὰ ὑποκοριστικά
ἐπὶ τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχουσι τὰ οὐσιαστικά, ἀπὸ τὰ ὅποια
παράγονται οἷον παιδίον, τραπέζιον.

175 Γύμν. Τῶν ἐξῆς οὐσιαστικῶν γράφον τὰ ὑποκοριστικά.

Βίβλος, σπάθη, σφαῖρα, στέφανος, ὄμμα, οὖς, ὀ-
ύς, χεῖρ, πούς, ἄνθρωπος, ἵππος, ὄνος, θύρα, κύων,
ἴκος, γραῦς, θήρ, ὄνυξ, κεφαλὴ, κρόμ(μ)υον.

3) Τὰ ἐθνικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πόθεν εἶναι τις. Ταῦτα
λήγουσι εἰς ἰος (αιος), εὖς, ἱτης, ἀτης, ἡτης, ὠτης· οἷον
κόρινθος Κορίνθιος, Λάρισσα Λαρισσαῖος, Μέγαρο Μεγαρεύς,
Μίλητος Μιλήσιος, Ἄβδηρα Ἀβδηρίτης, Σπάρτη Σπαρτιάτης,
Ἰγίνα Αἰγινήτης, Ἡπειρος Ἡπειρώτης.

176 Γύμν. Γράφον πῶς ὀνομάζεται ὁ κάτοικος τῶν ἐξῆς τόπων·

Εὐρώπης, Σικελίας, Κύπρου, Συρακουσῶν, Μασ-
σαλίας, Ἀθηνῶν, Πατρῶν, Θηβῶν, Λεβαδείας, Σύ-
ρου, Εὐβοίας, Αἰγίου, Τριπόλεως, Ναυπάκτου, Πελο-
ποννήσου, Ὑδρας, Τεργέστης, Κωνσταντινουπόλεως,
Ἰου, Κέας, Χαλκίδος.

4) Τὰ περιεκτικά, τὰ ὅποια λήγουσι εἰς ὦν, γεν. ὠνος,
καὶ σημαίνουν τόπον περιέχοντα πολλὰ ἐκ τῶν σημαυνομέ-
νων ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου, οἷον δάφνη δαφνῶν, ἀνὴρ ἀνδρῶν.

177 Γύμν. Γράφον πῶς ὀνομάζεται ὁ τόπος ὁ περιέχων περι-
εράς, ἐλαίας, γυναῖκας, ἄχυρα, βάρους, παρθέλους, ἄνθη, πορτο-
γαλάς, λεμονέας, θάμνους, ἄρνιθας, πλατάνους, ἀμπέλους, στρα-
νόν, οἶνον.

β'. Οὐσιαστικά ἐξ ἐπιθέτων.

3. Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα, εἶναι θηλυκά καὶ σημαίνουν τὴν ποιότητα ἢ ἰδιότητα τοῦ ἐπιθέτου ἀφρημένως. Λήγουσι δὲ

1) Εἰς *ία*, οἷον σοφὸς σοφία, κακὸς κακία.

2) Εἰς *εια* ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα εἰς *ής*, οἷον ἀμαθὴς ἀμάθεια.

3) Εἰς *οια*, ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα εἰς *ους*, οἷον εὖνους εὐνοια.

4) Εἰς *της*, οἷον ἴσος ἰσότης, ταχύς ταχύτης.

5) Εἰς *σύνη*, οἷον ἄφρων ἀφροσύνη.

Σημ. Τὰ εἰς σύνη γράφονται μὲν *ω* (ωσύνη), ἐὰν ἔχῃ τὴν προαυτοῦ συλλαβὴν βραχεῖαν καὶ δὲν εἶναι μετ' αὐτὴν δύο σύμφωνα διπλοῦν, οἷον ἱερωεύνη.

178 Γύμν. Πῶς λέγεται ἡ ἰδιότης ἐκάστου, ὅστις εἶναι,

φίλος, ἀναίσχυντος, εὐχολος, ἄλογος, ἀθάνατος (ἀθανασία), ἄκριτος, ἀκίνητος, αἰχμάλωτος, συκοφάντης, φιλομαθής, δυστυχής, ἀθῶος, μαλθακός, ζωηρός, ἅγιος, μάταιος, βαρύς, γλυκύς, σώφρων, ἀτοπος, ἀνάλογος, ὀξύς, εὐπιστος, ἀσθενής, σκληρός, διαρκής, ἔξοχος, κοῦφος, μέτριος, αὐστηρός, παλαιός, δίκαιος, μετριόφρων, πονηρός, εὐθυμος.

γ'. Οὐσιαστικά ἐκ ῥημάτων.

4. Ἐκ ῥημάτων παράγονται οὐσιαστικά λήγοντα εἰς *της*, *τωρ*, *ευς*. Ταῦτα σημαίνουν ἐκεῖνον, ὅστις κάμνει ἐπαγγέλλεται τὸ σημανόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος, οἷον δικὰ ζω δίκαστής, καλέω κλητὴρ, οἰκῶ οἰκῆτωρ, γράφω γραφεύς.

Ταῦτα ἔχουσι καὶ θηλυκὸν συνήθως εἰς *τρια*, *τρίς*, *τειρε*, οἷον ποιήτρια, αὔτειρα, αὐλήτρια καὶ αὐλητρίς, ψάλτρια χορεύτρια.

179 Γύμν. Πῶς ἀνομάζεται ἐκεῖνος ὅστις

κατηγεῖ, θεραπεύει, κτίζει, πιέζει, χρυσώνει, δε

κύνει, καθηγεῖται, μανθάνει, κρίνει, βάπτει, ἐλέγχει, κυβερνᾷ, ἀρμόζει, ψεύδεται, διώκει, διοικεῖ, ἀκροᾷται, ροιτᾷ, μιμεῖται, φθείρει, νικᾷ, διανέμει, ἐξετάζει, μη-
νύει.

180 Γύμν. Γράψον τί κάμνει ὁ

Διευθυντής, διορθωτής, ἐκλογεὺς, δουλευτής, με-
λανωτής, μεταφραστής, καλλιεργητής, δωρητής, συ-
νωμότης, μνηστήρ, ψυκτήρ, φωστήρ, κλώστης, ζω-
στήρ, σωτήρ, λουτήρ, νιπτήρ, ἰδρυτής, τροφεύς, ἀ-
νατροπεύς.

5. Ἴνα σημάνωμεν τὴν πράξιν τοῦ ῥήματος θέτομεν εἰς
τὴν ῥίζαν τὴν κατάληξιν *σις ἢ σιαι* οἶον ποιῶ ποίησις, δο-
κιμάζω δοκιμασία.

181 Γύμν. Γράψον πῶς λέγεται ἡ πράξις τοῦ

Κτίζειν, πιέζειν, κυβερνᾷν, βεβαιώνειν, χρυσώνειν,
κτυπώνειν, μιμεῖσθαι, καλεῖν, νοεῖν, ὁρᾷν, εἰκάζειν, ἐρ-
μάζεσθαι, ὀνομάζειν, θερμαίνειν, ξηραίνειν.

6. Ἴνα σημάνωμεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως τοῦ ῥή-
ματος, προσκολλῶμεν εἰς τὴν ῥίζαν τὴν κατάληξιν *μα*, οἶον
ποιῶ ποίημα, γράφω γράμμα.

182 Γύμν. Γράψον πῶς ὀνομάζεται τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ

Πράττειν, σπείρειν, νοεῖν, μιμεῖσθαι, ὁρᾷν, τρίβειν,
όπτειν, πλέκειν, βρέχειν, θεωρεῖν, προβάλλειν, προσ-
άττειν, κτυπᾷν, ἄδειν, ἀκούειν, εὐτυχεῖν, κλίνειν,
ἐννᾷν, βλέπειν, βάπτειν.

§ 69. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΘΕΤΩΝ.

1. Τὰ παράγωγα ἐπίθετα ἔχουσι τὰς ἐξῆς καταλήξεις:

1) *ιος, αιος, ειος, ικός*, αἱ ὁποῖαι σημαίνουσι τὸν ἀνήκον-
τα εἰς τὸ σημαννόμενον ὑπὸ τοῦ πρωτατύπου, οἶον αὐρανό-
ς, ἄγιορ, ἀγορὰ ἀγοραῖος, ἄνθρωπος ἀνθρώπειος, βασιλεὺς βα-
σιλικός.

Σημ. Τὰ εἰς ἱκας παραλήγουσιν εἰς ι, πλὴν τοῦ θηλυκός, λιθυ-
κός, ἀλυκός, κεραμεικός, εὐδοεικός, δανεικός, Δαρεικός.

2) οὐς, ινος, αἱ ὁποῖαι σημαίνουσιν ἀπὸ ποῖαν ὕλην κα-
τεσκευάσθη τι, οἷον χρυσοῦς, ξύλινος.

3) ἰμος, ἥτις προσκολλᾶται συνήθως εἰς ῥίζαν ῥηματικὴν
καὶ σημαίνει τὸν ἐπιτήδειον εἰς τι οἷον θάνατος θανάσιμος,
χρῆσις χρήσιμος, τροφή τρώφιμος.

4) ρος, ερος, ηρος, αἱ ὁποῖαι σημαίνουσι τὸν ἔχοντα ἐν
ἀφθονίᾳ τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ πρωτατύπου, οἷον νόσος
νοσερός, οἶκτος οἰκτρός, πόνος πονηρός.

5) αλέος, ἥτις σημαίνει πλησμονὴν τοῦ πρωτοτύπου, οἷον
ψώρα ψωραλέος.

6) ὠδης, ἥτις σημαίνει τὸν ἔχοντα τὸ εἶδος τοῦ πρωτο-
τύπου, οἷον γυνή γυναικώδης.

7) τος, τέος, αἱ ὁποῖαι προσκολλῶνται εἰς ῥίζας ῥημάτων,
καὶ ἡ μὲν τος σημαίνει τὸν παθόντα ἢ τὸν δυνατὸν νὰ πά-
θῃ, ἡ δὲ τέος τὸν ὅστις πρέπει νὰ πάθῃ· οἷον τιμωρῶ τιμω-
ρητὸς τιμωρητέος, ἀκούω ἀκουστός ἀκουστέος.

8) μων γεν. μορος, ἥτις προσκολλᾶται εἰς ῥίζας ῥημά-
των καὶ σημαίνει τὸν πράττοντά τι· οἷον οἰκτεῖρω οἰκτίρμων.
νοῶ νοήμων.

183 Γόμν. Γράφον πῶς λέγεται ὁ ἀνήκων εἰς

ποταμόν, θάλασσαν, πατέρα, ἄνδρα, γυναῖκα, λί-
μνην, ἐλεύθερον, παρθένον, νύκτα, ἑσπέραν, οἶκον
Ἑλληνα, Γάλλον, ξένον, ζῶον, τέλος, κόσμον, κλη-
ρον, γραφήν, παῖδα, βασιλέα, ἡγεμόνα.

184 Γόμν. Γράφον πῶς λέγεται ὁ κατασκευασμένος ἀπὸ

χαλκόν, ἄργυρον, σίδηρον, μόλυβδον, ὕαλον, πέ-
τραν, χάρτην, δρυῖν, ἄκανθαν, πηλόν, τρίχας, κασσί-
τερον, ἔβενον, κριθήν, γῆν, πορφύραν.

185 Γόμν. Γράφον πῶς λέγεται ὁ ἐπιτήδειος νὰ

πίνεται, μένη, γεωργηθῇ, καλλιεργηθῇ, ἰατρευθῇ
βιοῖ.

186 Γύμν. Γράψον πῶς λέγεται ὅστις ἔχει ἐν ἀφρονίᾳ
φθόνον, δρόσον, ἄλμην, ψυχος, κρύος, ζωήν, ἄν-
θος, πνίγος, μόχθον, σκιάν, αἶμα, βλάβην.

187 Γύμν. Γράψον πῶς λέγεται ὅστις εἶναι πλήρης
φρίκης, ῥώμης, γήρατος, θάρρους.

188 Γύμν. Γράψον πῶς λέγεται ὁ ἔχων τὸ εἶδος
αἵμου, αἵματος, πέτρας, σφηκός.

189 Γύμν. Γράψον πῶς λέγεται ὁ δυνατός καὶ χρεωστών νά
ἐπαινεθῇ, διορθωθῇ, λεχθῇ, γραφθῇ, ἀγαπηθῇ,
φθαρθῇ, νοηθῇ, δειχθῇ, εὐρεθῇ, σπαρθῇ.

190 Γύμν. Γράψον τί κάμνει ὁ
μνήμων, ἐλεήμων, πολυπράγμων, ἐπιλήσμων.

§ 70. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΡΗΜΑΤΩΝ.

1. Πολλὰ ῥήματα παράγονται ἐξ ὀνομάτων διὰ τῆς προ-
σπλήσεως τῶν ἐξῆς καταλήξεων·

1) εὖω, ὦ, (ἄω, ἐώ), αἱ ὁποῖαι σημαίνουν τὸ εἶμαι ἢ ἔχω
ἐκείνο τὸ ὅποιον σημαίνει τὸ ὄνομα, οἷον δουλεύω = εἶμαι
δούλος, κομῶ, ᾧ — ἔχω κόμην, τυραννῶ, εἰς = εἶμαι τύραννος.

2) ὦνω (ῶ), αἰνώ, ὄνω, ἰζώ, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν τὸ
κάμνω τὸ σηματινόμενον ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, οἷον δουλῶνω =
κάμνω δούλον, λευκαίνω = κάμνω λευκόν, ὀξύνω = κάμνω
ὀξύον, ὀρίζω = θέτω ὄριον.

Σημ. α'. Ὅσα εἰς ἰζώ παράγονται ἀπὸ ἐθνικά ἢ κύρια ὀνόματα,
σημαίνουν μιμοῦμαι τὴν γλῶσσαν ἢ ἔχω τὸ φρόνημά τινος, οἷον
ἐλπιέζω.

Σημ. β'. Τὰ εἰς ἰζώ γράφονται μὲν ι, πλὴν τοῦ γαγγύζω, ἐρπύ-
ζω, κλύζω, ὀλολύζω, δανείζω, ἀθροίζω, χρήζω.

191 Γύμν. Ἐκ τῶν ἐξῆς ὀνομάτων σχηματίσθαι ῥήματα σημαί-
νουν τὸ εἶμαι ἢ ἔχω τι·

βασιλεύς, φίλος, φιλόσοφος, φλύαρος, οἰκουρός,
ὀλλολόγος, εὐτυχής, μνησίκακος, ἀληθής, κόλαξ,
παιωνός, ἱατρός, οἰκοδόμος, αὐλός, βοή, πλοῦτος.

192 Γύμν. Ἐκ τῶν ἐξῆς ὀνομάτων παράγαγε ῥήματα σημαίνον-
τα τὸ κάμνω τι ἢ μιμοῦμαι τινα·

χρυσός, ἄργυρος, σταυρός, στέφανος, πτερόν, χρῶμα, ἄγνος, βαρύς, ταχύς, ξηρός, τυφλός, μικρός, μέγας, πλούτος, λεπτός, ὀμαλός, Γάλλος, Ῥώσος, Τοῦρκος, ἄθῳος, μέλας.

§ 71. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ.

1. Ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων παράγονται ἐπιρρήματα λήγοντα εἰς ἄδην ἠδόν, ἰ, ξ, καὶ σημαίνουσι τρόπον, οἷον σπορά ὀνομασμένην, σωρὸς σωρηδόν, ἑλληνίζω ἑλληνιστί, ἐναλλάσσω ἐναλλάξ. Ἰδὲ § 55, 3 καὶ 4 (σελ. 84).

193 Γόμν. Σχημάτισον ἐπιρρήματα τροπικά ἀπὸ τὰ ἐξῆς·

ἀγέλη, ἀναφαίνω, τετράπους, τετραποδίζω, ἀμάχης, ἀναμιγνύω, φύρω, μιγνύω, γαλλίζω, γερμανίζω.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΣ ΓΕΝΙΚΗ.

194 Γόμν. Ἀντίγραφον τὰς ἐξῆς παραγώγους λέξεις, γράφων κατὰ τὴν ἐκάστην τὴν λέξιν ἐξ ἧς παρήχθη· οἷον ἀνθών, μαθητής, — ἰνῶν ἄνθος, μαθητῆς μαθηάνω·

Βασιλειάδης, Ἡρακλείδης, Κυριακίδης, ὀνάριον, γραΐδιον, ναΐσκος, Εὐδοεύς, Φωκεύς, Λεβαδεύς, Πατρεύς, Θηβαῖος, Τριπολίτης, ὀρνιθών, ἐλαιών, παρθενών, ἐνδοξότης, ταχύτης, σωφροσύνη, ἀγιωσύνη, εὐχαρπία, ἀνοησία, νικητής, βαφεύς, γονεύς, βεβαίωσις, μίμησις, πρᾶξις, τύψις, ἔξις, δόσις, κρίσις, κλήσις, στάσις, ξηρασία, βλέμμα, κόμμα, πλέγμα, μίμημα, ὄραμα, λιμναῖος, Ἀργεῖος, γυναικεῖος, σιδηροῦς, γήινος, λίθινος, βιώσιμος, πότιμος, ψυχρός, νοσερός, ῥωμαλέος, πετρώδης, ποθητός, τιμωρητέος, ὀρατός, καταληπτός, διωκτέος, φιλοπράγμων, βοῶ, ὀπηρετῶ, πλουτίζω, μικρύνω, μεγαλύνω, παχύνω, ξηραίνω, φανερώνω, βασιλεύω, ἐκλογάδην, ἀναφανδόν, ἀμισθί, ῥωμαῖστί, χαρίεις, πάτριος, πατρῷος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ.

§ 71. ΠΟΙΑΙ ΛΕΞΕΙΣ ΛΕΓΟΝΤΑΙ ΣΥΝΘΕΤΟΙ.

1. Σύνθετος ὀνομάζεται ἡ λέξις, ἐὰν σύγκειται ἀπὸ δύο (ἢ πλείονος) λέξεως, οἷον φίλο-τεκνος.

2. Ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα σύγκειται ἡ σύνθετος λέξις, τὸ μὲν ἓν, συνήθως τὸ δεύτερον, σημαίνει τὴν κυρίαν ἔννοιαν, τὸ δὲ ἄλλο προσδιορίζει αὐτήν, οἷον ναυ-μαχία=μάχη ναυτική, ἀνθρωπο-φάγος=ὁ τρώγων ἀνθρώπους, ἵππα-τρόφος=ὁ τρέφων ἵππους, κακο-δαίμων=ὁ ἔχων κακὸν δαίμονα.

3. Ἐὰν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος λήγῃ εἰς φωνὴν καὶ τὸ ἔσχατον ἀρχίζῃ ἀπὸ ρ, τὸ ρ διπλασιάζεται, οἷον ῥίπτω ἀπο-ρ-ρίπτω, ῥητὸς ἄ-ρ-ρητος.

§ 72. ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ.

1. Ἐὰν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἶναι ὄνομα, λαμβάνει τὰς ἐξῆς μεταβολάς:

α. Προσλαμβάνει ο, οἷον δικо-γράφος, χαρτο-παίκτης, ἄρτο-δότης, σπερμο-λόγος.

β. Τὸ ο τοῦτο ἱκθλίζεται συνήθως, ὅταν τὸ ἔσχατον συνθετικὸν μέρος ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆς, οἷον λιμεν-ἀρχης, παιδ-αγωγός, φιλ-εργός, σωμ-ασκία.

γ. Ἐὰν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος λήγῃ εἰς υς, ις, αυς, ους, ς, ρ, δὲν προσλαμβάνει συνήθως τὸ ο, οἷον ἄστυ-νόμος, πολυ-φάγος, λεξι-θήρας, ναύ-μαχος, βου-κέντρα, μελαγχολία, παμ-φά-γος, πυρ-φόρος.

δ. Τὸ γέα καὶ κρέως συνθετόμενα γίνονται γεω κρεω, οἷον γεω-γράφος, κρεω-φάγος.

ε. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν τὰ μὲν εἰς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες συνθετόμενα γίνονται μοῖο, δις ἢ δι, τρις ἢ τρι, τετρα, οἷον μον-όφθαλμος, δι-πους, δις-έγγονος, τρί-γωνον, τετρά-πους· τὰ δὲ λοιπὰ ἢ μένουσιν ἀμεταβλητά, ἢ προσλαμβάνουσιν ο ἢ α, οἷον ἐκατόγ-χειρ, χιλίο δραχμον, ἑξά-πηχυς.

2. Ἐάν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἶναι ῥῆμα, ἢ ῥίζα τοῦ προσλαμβάνει ε ἢ ο ἢ σι ἢ σ πρὸ φωνήεντος· οἷον ἐχ-έ-μυθος, φερ-έπονος, λειπ-ο-τάκτης, παυ-σί-λυπος, ῥίψ-ασπις, στρεψιδίκος, πειθαρχῶ, μνη-σί-κακος, θελξι-κάρδιος, ἀνεξι-θηρικός.

3. Ἐάν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἶναι ἄκλιτον, οἷον πρόθεσις, ἐπίρρημα κτλ. ἐπιδέχεται ἰμόνας τὰς μεταβολάς, ὅσας ἀπαιτεῖ ἡ εὐφωνία, π. χ. προ-λέγω, ἐκ-βάλλω, συλ-λέγω, ἀν-έρχομαι, πλημ-μελής.

4. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν μέρος λαμβάνονται καὶ τὰ ἐξῆς ἀχώριστα μόρια·

1) Τὸ εὖ, τὸ ὅποιον σημαίνει εὐκολίαν ἢ τὸ καλῶς π. χ. εὖ-μορφος, εὖ-τυχής·

2) Τὸ δυσ, τὸ ὅποιον σημαίνει δυσκολίαν ἢ κακότητα, π. χ. δύσ-μορφος, δυσ-τυχής·

3) Τὸ ἡμι-, τὸ ὅποιον σημαίνει τὸ ἥμισυ, π. χ. ἡμίονος, ἡμι-θανής·

4) Τὸ ἀ, καὶ πρὸ φωνήεντος συνήθως ἀν-, τὸ ὅποιον σημαίνει στέρησιν ἢ ἔλλειψιν, π. χ. ἀ-τεκνος, ἀ νόητος, ἀ-οικος, ἀν-ίκανος, ἀν-έτοιμος.

195. Γόμν. Ἐκ τῶν ἐξῆς λέξεων σχηματίσων συνθέτους, ἐνώνων ἀνὰ δύο εἰς μίαν·

ἄθλων-θέτης, ἰχθῦς-πωλῶν, νομοῦ-ἄρχων, κακῆ-εἷς, λίθους-ξέων, ἀ-παῖς, σώματος-φύλαξ, φλέβα-τέμνων, ταχύ-γράφων, ἀγάλματα-ποιῶν, πᾶν-καλός, γέας-μετρῶν, τάξεως-ἄρχων, (έχων) μίαν-χεῖρα, δύο-κεφαλᾶς, τρεῖς-πόδας, τέσσαρας-γωνίας, πέντε-δραχμάς, ἑξ-πόδας, φιλῶν-δόξαν, φιλῶν-έορτάς, παύων

λείπων-στρατόν, τύχης-διώκτης, παλιν-παις,
άφω, συν-λέγω, συν-ρέω, από-αίρω, συν-μαθη-
πό-ορίζω, εὔ-μεταβλητός, δυσ-χρ-ός, ἀ-τρε-
ἀ-ἄξιος, ἀ-ἐλπιστός, ἡμι-φλεκτός, πί-ρῆμα,
πτός, κατα-ρέω, λαχάνων κῆπος.

§ 73. ΤΟ ἘΣΧΑΤΟΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ.

Τὸ ἔσχατον συνθετικὸν μέρος εἶναι ἢ ῥῆμα ἢ ὄνομα.
Ἐάν τὸ ἔσχατον συνθετικὸν μέρος εἶναι ῥῆμα, δὲν με-
λλει τὴν κατάληξιν τοῦ ὅταν μόνον συνθέτεται με πρό-
π. χ. δια-φέρω. Ὅταν ὅμως συνθέτεται με ἄλλο μέ-
λου ἢ με τὰ ἀχώριστα μόρια εὔ-, δυσ-, ἀ-, μεταβάλ-
λῃν κατάληξιν τοῦ εἰς ἑω ὦ, ἥτις προϋποθέτει προεσχη-
σμένον σύστοιχον ὄνομα σύνθετον, ἐκ τοῦ ὁποίου παρά-
τὸ ῥῆμα τοῦτο, οἷον ἵππους τρέφω, ἵππο-τρόφος, ἵπ-
ροφέω, ναῦς-μάχομαι, ναύμαχος, ναυμαχῶ, τόκον γλύ-
τοκο-γλύφος, τοκο-γλυφῶ, καλῶς-γράφω, καλλιγράφος,
ιγραφῶ.

Ἐάν τὸ ἔσχατον συνθετικὸν μέρος εἶναι ὄνομα, τὴν μὲν
λήξιν αὐτοῦ μετασχηματίζει ἁρμοδίως με τὴν ἔννοian
τὸ γένος τῆς συνθέτου λέξεως, π. χ. εὐθύδικος, ἄ-τιμος,
-χρήματος, πολύ-δακρυς. Τρέπει δὲ τὸ ἀρκτικὸν α καὶ ε
καὶ τὸ ο εἰς ω' π. χ. (στρατοῦ-ζῆδος) στρατ-ηγός, (δ-
ιλάτης) ὄν-ηλάτης, (ἀν-ὄφελος) ἀν-ωφελής, (ὁμοῦ ὄνο-
ὁμ-ώνυμος.

μ. Τὸ ὀλεθρος καὶ ὀροφος φυλάττουσι τὸ ο, ὅταν ἡ προηγου-
συντακτικὴ εἶναι μακρά ἢ εἶναι μετ' αὐτὴν δύο σύμφωνα (ἢ δι-
π. χ. ψυχόλεθρος, ὑψόροφος.

6 Γυμν. Τὰς ἐξῆς λέξεις σύνθεσον ἀνὰ δύο εἰς μίαν

πό-ἔρχομαι, διὰ-οίχῶ, περὶ ὁδεύω, προ-ἀγγέλλω,
βάλλω, ἐκ-φέρω, ἐκ-ἄγω, συν-ράπτω, ἐν-λείπω,
ἑως-γράφω, ἔργον-λαμβάνω, θεὸν-σέβομαι, ἀ-
ομαι, ἀ-μέλω, εὔ-ἐργάζομαι, εὔ-ἄνεμος, ξένων-

ἀναμύσαι καὶ ἄλλοι ἐπὶ ἀποκρίσει

ελαττης, υ-α μαλος, συν-ομοτης, δια-ορυς, ο
δραφης.

147 Εξήγησον τὰ ἐξῆς σύνθετα διὰ συντόμων
π. χ. ἐπι-ορμας, ὅστις ἐπιχαίρει εἰς τὰ κακά.

Μακρο-γεί, ἄ-παις, ἄπ-οικος, κακο-ήθης, χα-
ήθης, φιλ-χρήματος, φιλό-τιμος, εὐμαθής, σῶ-
ἄ-φρων, πολυ-μαθής, βι-ωφελής, δι-ώροφος, ο-
ρεια, ὑπ-ώρεια, χοιρο-βοσκός, ἰχθυο-φάγος,
πότης, ἡμί-γυμνος, νομο-θέτης, ζωο-κλόπος, ἰ-
θήκη, βοη-λάτης, ἱππ-ηλάτης, ὀδοντ-αλγία, ὀδ-
φυία, ἀγθ-γυμος, ῥασο-φόρος, τυμβ-ωρύχος, εὐ-
μελαν-ὀφθαλμος, παρ-ωνυχίς, ἐξ-ἀδελφος, ἀνδρ-
φος, γυναικ-αδελφος, σύγ-γαμβρος, σύν-τεκνο-
ώβολον, μονο-γραφῶ, καιρο-φύλακτῶ, συμ-μαχ-
οχετεύω, τέθρ-ιππος, νοσο-κόμος, ὀρθο-γραφῶ.

148 Γόμν. Εξήγησον ὁμοίως καὶ τὰ ἐξῆς σύνθετα τῶν ὁ-
σύνθεσις εἶναι ἀνώμαλος.

μηνο-ειδής, ὁμο-ειδής, ὀρθο-επής, ἀγαθο-ε-
πυρί-πνους, γαστρί-μαργος, χαλκί-οικος, σκία-
φος, ἀγορα-νόμος, χορη-φόρος, λαμπαδη-φόρος,
φόρος, ψηφη-φόρος, ἀρχι-τέκτων, ὀρεσί-τροφος,
πόρος, κερας-φόρος, φωσ-φόρος, θεός-δοτος,
εχής, Πελοπόν-νησος, ὑπερή-φανος, καλλι-γράφ-
ρίψο-κίνδυνος, ἀπ-ηλιώτης, λεύκ-ιππος, λεω-υδ-

ΤΕΛΟΣ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΚΙΝΗΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΙΤΡΑΦΗ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

900

ΓΡ

"ΤΡΒΛΥΓΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ἀριθ. χρ. 10662

Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας